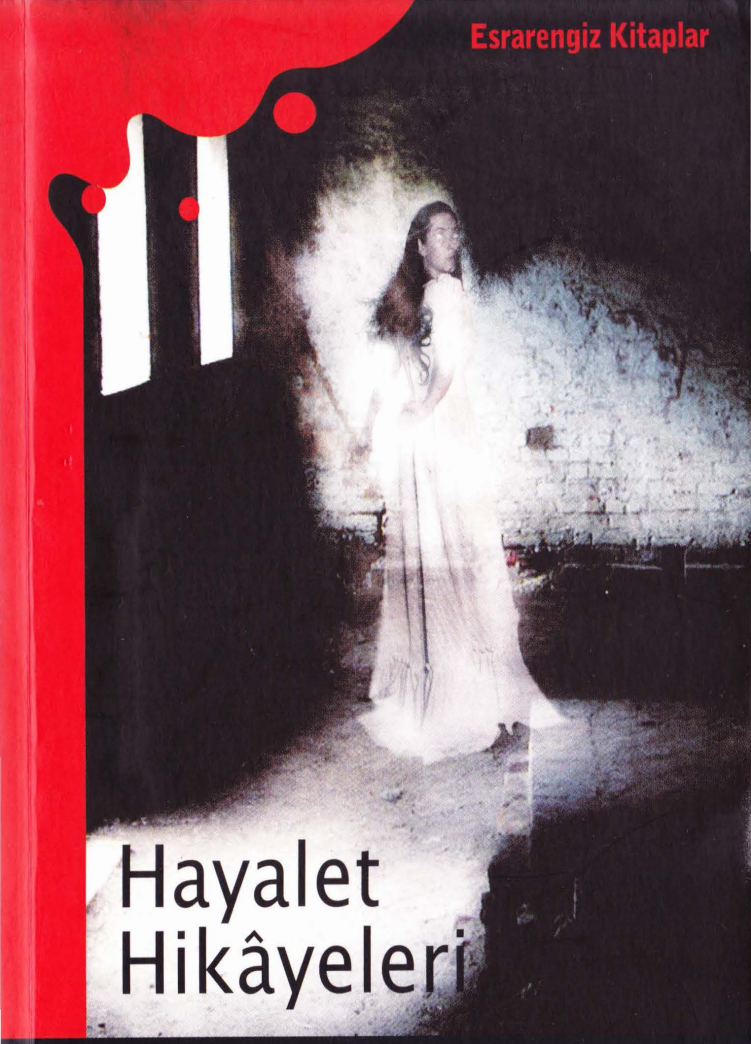
Esrarengiz Kitaplar

Hayalet Hikâyeleri

Henry James

Çeviren: İpek Babacan

TURKUVAZ KİTAP

HENRY JAMES

15 Nisan 1843'te New York'ta doğdu. On dokuz yaşında Harvard Hukuk Okulu'na yazıldı. Okuyup yazma tutkusunu, küçük yaşta pek çok kez gönderildiği Avrupa'da dil öğrenerek pekiştirdi. Bu gezilerde Avrupa'yı tanıma fırsatı buldu. Henry James, henüz yirmi beş yaşındayken döneminin en büyük öykü yazarlarından biri olarak gösteriliyordu. Paris'te yaşadığı sırada İvan Turgenyev, Émile Zola ve Guy de Maupassant ile tanıştı. Paris'in hemen ardından Londra'ya gitti ve 1915'te İngiliz vatandaşı oldu. *Daisy Miller, Avrupalılar, Ambassadors, Güvercinin Kanatları, Bir Kadının Portresi, Washington Meydanı* gibi romanlarının yanı sıra novellalarıyla da büyük bir başarı kazandı. 28 Şubat 1916'da öldüğünde ardında romandan gezi notlarına, edebiyat eleştirisinden öykü ve tiyatro oyununa kadar pek çok farklı alanda eser bıraktı. Eserleri opera, bale, tiyatro ve sinemaya uyarlandı. Amerikan edebiyatının mihenk taşlarından biri sayılan Henry James'i birçok eleştirmen edebiyat tarihinin en büyük yazarı olarak nitelendirmektedir.

İPEK BABACAN

1945 yılında doğdu. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümü mezunudur. Başlıca çevirileri: *Başkalarının Kanı* (Simone de Beauvoir), *Yaratma Dürtüsü* (Antony Storr), *Şizoid Görüngü ve Kendilik* (Harry Guntrip) *Oyun* (Antonia S. Byatt) *Lizbon Kuşatmasının Tarihi* (Jose Saramago), *Yabandomuzunun İzinde* (Lawrence Norfolk), *Küskün Kahvenin Türküsü* (Carson McCullers).

ÖZGÜN ADI Ghost Stories of Henry James
© Bu çevirinin yayın hakları Turkuvaz Kitapçılık Yayıncılık A.Ş'dedir. (2008)

Her hakkı saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Genel Merkez: Barbaros Bulvarı, No: 153, Kat: 3
34349 Beşiktaş / İstanbul
Yayınevi: Barbaros Bulvarı, Ufuk Apt. C2 Blok 58/4
34349 Beşiktaş / İstanbul
Tel: 0212 288 50 68 Faks: 0212 288 50 67

Genel Yayın Yönetmeni İlknur Özdemir
Editör Senem Kale
Düzelti Aslı Uluşahin

Kapak Tasarımı Beril Tokcan Creative
Kapak Uygulama Zeynep Özatalay
Grafik TRB Dizgievi
Birinci Basım Eylül 2008, İstanbul
Genel Yayın 173 *Esrarengiz Kitaplar* 9
Isbn 978-605-4069-20-0
Basıldığı Yer Kurtiş Matbaası (0212) 613 68 94

Turkuvaz Kitap bir TURKUVAZ MEDYA GRUBU kuruluşudur.

Henry James

HAYALET HİKÂYELERİ

Öykü

Çeviren
İpek Babacan

Esrarengiz Kitaplar

TÜRKUVAZ
KİTAP

İçindekiler

7 *Eski Giysilerin Romansı*
29 *Hayalet Kiracı*
67 *Owen Wingrave*
107 *Yürek Burgusu*

Eski Giysilerin Romansı

I.

On sekizinci yüzyılın ortalarına doğru, Massachusetts ilinde üç çocuk annesi, dul bir hanım yaşıyordu. Adının hiçbir önemi yoktu. Ben ona Bayan Willoughby –tıpkı kendisi gibi oldukça saygın tınısı olan bir ad- deme hakkını kendimde buluyorum. Evliliğinin altıncı yılında dul kalmış ve kendini çocuklarının bakımına adamıştı. Bu çocuklar onlara gösterdiği şefkatin ödülü ve en büyük umutlarının gerçekleştiğinin göstergesi olarak büyüdüler. Bayan Willoughby'nin ilk doğan çocuğu bir erkekti; ona babası Bernard'ın ismini verdi. Üç yıl arayla dünyaya gelen diğer ikisiyse, kızdı. Güzellik ailenin adeta geleneksel özelliğiydi ve bu genç üçlü de geleneği sona erdirmeyecek gibi görünüyordu. Erkek çocuk, o günlerde (tıpkı bugün olduğu gibi) hakiki İngiliz kanı belirtisi olan açık ve sağlıklı pembe tene ve atletik yapıya sahipti –açık sözlü, sevgi dolu bir delikanlı, saygılı bir oğul, koruyucu bir ağabey ve sadık bir dosttu. Gelgelelim, akıllı değildi; ailenin zekâsını kız kardeşleri aralarında paylaşmışlardı. Bay Willoughby –bu uğraşın bugüne göre daha fazla özgür düşünmeyi gerektirdiği bir zamanda ve tiyatroyla kendi çalışma odanızda bile ilgilenmenizin hayli cesaret gerektirdiği bir toplumda– iyi bir Shakespeare okuruydu ve kızlarına da onun en sevilen oyunlarında geçen adları vererek bu büyük şaire duyduğu hayranlığı kalıcı kılmak istemişti. Büyük kızına romantik Viola adını, küçüğüneyse –ikisinin doğumu ara-

sında dünyaya gelen ve yalnızca birkaç hafta yaşayan küçük kızının anısına– Perdita* adını vermişti.

Bernard Willoughby on altı yaşına basınca, annesi cesaretini toplayarak, eşinin son isteğini yerine getirmek üzere hazırlıklara girişti. Bay Willoughby, oğlunun, belli bir yaşa gelince, zamanında kendisinin de öğrenim gördüğü Oxford Üniversitesi'nde eğitimini tamamlaması için İngiltere'ye gönderilmesini kararlı bir dille bildirmişti. Bayan Willoughby bu oğlanın bir benzerinin daha iki yarıkürede de bulunamayacağı kanısındaydı ama eşinin isteklerine boyun eğme gibi bir kadına yakıştığı düşünülen eski geleneklere de sadıktı. Gözyaşlarını içine akıtarak oğlunun bavulunu ve sade taşralı kıyafetlerini hazırlayıp onu deniz aşırı bir ülkeye yolcu etti. Bernard babasının okuluna girdi ve aslında büyük bir başarıyla olmasa da, bir hayli sefa sürerek ve adına leke sürmeden beş yıl İngiltere'de kaldı. Üniversiteyi bitirince Fransa'ya bir yolculuk yaptı. Yirmi üç yaşında vatanına dönmek üzere gemiye bindiğinde, küçücük New England'ı (o günlerde New England çok ufaktı) epeyce sıkıcı ve geri kalmış bulmaya hazırlıklıydı. Oysa vatanında olduğu gibi Bay Bernard'ın görüşlerinde de değişiklikler oldu. Annesinin evini yaşamaya elverişli, kız kardeşlerini de İngiliz genç kızlarının sahip olduğu tüm beceri ve zarafetin yanı sıra, beceri sayılmasa da, kuşkusuz daha da büyük bir zarafet olarak görülebilecek doğuştan bir özgünlüğe ve açık sözlülüğe sahip, çok alımlı iki genç hanıma dönüşmüş buldu. Bernard, yalnız kaldıklarında, annesine kız kardeşlerinin ülkelerindeki en soylu genç hanımlarından hiç de geri kalmadıkları konusunda güvence verdi; bunun üzerine de, hiç kuşkunuz olmasın, zavallı Bayan Willoughby onlara başlarını dik tutmalarını söyledi. Bernard bu görüşteyse, Bay Arthur Lloyd on kat daha fazla bu görüşteydi. Hemen eklemeliyim ki, Bay Bernard'ın üniversiteden ar-

* William Shakespeare'in sırasıyla *Onikinci Gece* ve *Kış Masalı* adlı oyunlarındaki kadın karakterlerin adları.

kadaşı olan, tanınmış bir ailenin oğlu, iyi karakterli, yakışıklı ve yüklü bir mirasın varisi olan bu beyefendi, en son söz edilen özelliğini bu ülkede ticarete yatırımlar yaparak kullanmayı düşünüyordu. Bernard'la can dostuydular; okyanusu birlikte aşmışlardı ve genç Amerikalı hiç vakit kaybetmeden onu annesinin evine davet etmiş, o da kendisinin edindiği kadar ve demin söz ettiğim gibi iyi bir izlenim bırakmıştı.

Bu tarihte kız kardeşlerin ikisi de çiçeği burnunda denecek kadar gençtiler; her biri de, elbette, bu doğal ışıltıyı kendisine en yakışacak biçimde taşıyordu. Görünümleri ve karakterleri birbirlerinden apayrıydı. Yaşı daha büyük olan Viola – şimdi yirmi ikisindeydi – uzun boylu, beyaz tenliydi, duru gri gözleri ve kestane renginde bukleli saçları vardı; Shakespeare'in komedisindeki, benim koyu kumral olarak hayal ettiğim (size nasıl geliyorsa) Viola'ya çok az benziyordu, ince yapılı, narin, nazlı ve ürkek bir yaratıktı. Solgun denecek kadar beyaz teni, zarif kolları, upuzun boyu, ağır ağır konuşmasıyla, genç Bayan Willoughby maceralara atılacak bir yapıda değildi. Asla bir erkek kılığına bürünemezdi; zaten, etine dolgun vücudu dolayısıyla da bunu denemese daha iyi ederdi. Perdita da, adının çağrıştırdığı tatlı melankolinin yerine, görünümü ve mizacıyla daha uyumlu bir ad seçebilirdi pekâlâ. Kısa boylu, çevik adımlarla yürüyen, pırıl pırıl koyu kahverengi gözlü bir esmer güzeliydi. Çocukluğundan beri gülücükler ve neşe saçan bir kızdı; ona bir şey söylediniz mi, (soğuk gri gözlerini yüzünüze diken) güzel ablası gibi sizi hiç bekletmez, daha düşüncenizin yarısını dile getirmişken, kurduğunuz cümlenin içerdiği yan cümlelere uygun peş peşe yarım düzine yanıta boğardı sizi.

Ağabeylerini yeniden görmek genç kızları çok sevindirdi; ama ilgilerinin bir bölümünü ağabeylerinin arkadaşına göstermekten de alıkoyamadılar kendilerini. Koloni'nin gözde gençlerinden dostları ve komşuları olanlar arasında bir sürü mükemmel erkek, birtakım mazbut delikanlı, bir de çapkın ve gönül avcısı olarak dünya çapında ün salmış iki üç kişi

vardı. Ne var ki, Bay Arthur Lloyd'un yakışıklılığı, şıklığı, kılı kırk yaran kibarlığı, kusursuz zarafeti, engin bilgisi bu namuslu koloni sakinlerinin deneyimden yoksun becerileri ve taşkın yaklaşımlarını gölgede bıraktı. Aslında bulunmaz Hint kumaşı değildi; dürüst, kararlı, zeki, sahip olduğu sterlinleri, sağlığı, gönül rahatlığı ve henüz bir yatırımda bulunmadığı küçük sevgi birikimi bakımından zengin bir gençti. Ama bir centilmendi; yakışıklı bir yüzü vardı; eğitim görmüş ve seyahat etmişti; Fransızca konuşuyor, flüt çalıyor ve yüksek sesle çok iyi şiir okuyordu. Bayan Willoughby'le kız kardeşinin, bundan böyle tanıdıkları öbür erkeklere karşı müşkülpesent davranmaları için düzinelerce neden vardı. Bir kadının hayal gücü kibar bir çevrede geçerli ufak tefek âdetlere ve gizeme göre gelişir. Bay Lloyd'un anlattığı hikâyeler, New Englandlı genç kızlarımızın Avrupa başkentlerindeki insanların yaşam tarzları konusunda kendilerinin bile tahmin etmeyeceği ölçüde bilgi verdi. O ve Bernard görmüş oldukları kibar insanları ve güzel şeyleri konuşurlarken yanlarında oturup onları dinlemek çok zevkliydi. Çay saatinden sonra –o sıralarda gösteriş iddiasından çok tutumluluk sergileyen, duvarları masraf gerektirmemiş kâğıtlar ve kumaşlarla kaplı salonda– ateşin karşısında hep birlikte otururlar ve iki genç halının üzerinde, birbirlerine şu ya da bu maceralarını hatırlatırdı. Çoğu zaman Viola ile Perdita nasıl bir maceradan söz edildiğini, bunun nerede olduğunu, orada kimlerin bulunduğunu ve hanımların ne giydiklerini öğrenmek için kulak kesilirlerdi; ama o günlerde iyi yetiştirilmiş bir genç kızın lafa karışmaması ya da çok fazla soru sormaması beklenirdi; bu yüzden kızcağızlar da yürekleri çarparak annelerinin daha sönük – ya da daha tedbirli – merakının arkasına gizlenerek otururlardı.

II.

Arthur Lloyd her ikisinin de çok hoş kızlar olduklarını fark etmekte geç kalmadı; ama hangisinin kendisine daha hoş göründüğüne karar vermesi biraz zaman aldı. Kaderinde ikisinden biriyle evlenmek olduğu içine doğmuştu –kötü bir önsezi olamayacak kadar mutluluk taşıyan bir duyguydu bu. Böyle bir sonucun gerçekleşmesi için bir tercih yapması elbette gerekiyordu, yine de bir türlü tercih yapamıyordu çünkü Lloyd, gelişigüzel bir tercihte bulunup âşık olma gibi bir mutluluk cennetinden yoksun kalamayacak kadar gençlik doluydu. Her şeyi oluruna bırakmaya – yüreğine söz hakkı tanımaya – karar verdi. Bu arada, ilişkileri de çok samimiydi. Anneleri Bayan Willoughby onun "niyetleri" konusunda vakur bir kayıtsızlık gösteriyor, kızlarının onurunu hiçe saymaktan ve Lloyd'u kendini zorunlu hissettirecek –varlıklı genç adam sıfatı dolayısıyla, vatanı olan adalardaki saygıdeğer hanımlarda çok sık rastlamış olduğu– itici bir hevesten eşit derecede uzak duruyordu. Bernard'a gelince, onun tüm istediği arkadaşının kız kardeşlerine kendi kız kardeşleri gibi davranmasıydı; kızlarsa, her ne kadar içten içe Bay Lloyd'un ilgisini kendi tekellerine almayı arzulasalar da, çok iffetli, namuslu ve hallerinden memnun bir tutum sergiliyorlardı.

Oysa birbirlerine karşı oldukça hırçın davranıyorlardı. Aralarında kardeşçe bir arkadaşlık vardı ve kıskançlık tohumlarının yalnızca bir gün içinde filizlenip meyve verebileceğini tahmin edilemezdi; ama genç kızlar bu tohumların Bay Lloyd'un eve geldiği gün ekildiğini hissediyorlardı. İkisi de kendi açısından, onuru kırılacak olursa, kederini içine gömmeye, bunun da en akıllıca yol olduğuna karar verdi, çünkü duydukları aşk o kadar büyükse, taşıdıkları gurur da o kadar büyüktü. Yine de, ikisi de gizlice bu onurun kendisine nasip olması için dua ediyordu. Büyük bir sabır göstermeleri, kendilerine hâkim olmaları ve duygularını belli etmeme-

leri gerekiyordu. O günlerde iyi yetiştirilmiş bir genç kız hiçbir girişimde bulunamayacağı gibi, kendisine yaklaşımda bulunulduğunda buna cesur bir karşılık da veremezdi. Gözlerini gizemli mendilin halıya düşeceği yere dikerek hiç kımıldamadan koltuğunda oturması beklenirdi ondan. Zavallı Bay Arthur Lloyd ise lambrili salonda, Bayan Willoughby'nin, oğlunun ve kendi müstakbel baldızının gözleri önünde kur yapmak zorundaydı. Gelgelelim, gençlik ve aşk öylesine kurnazdır ki, yüzlerce işaret ve belirti gönderilip alınırken, bu üç çift gözden hiçbiri bunları fark edemez. Genç kızlar aynı odada kalıyor, aynı yatakta yatıyor ve uzun saatler boyunca birbirlerinin doğrudan doğruya gözetimi altında oluyorlardı. İkisinin de diğeri tarafından gözetlendiğini bilmesi, birlikte yerine getirdikleri görevlerde ya da ortaklaşa yaptıkları ev işlerinde bir nebze olsun değişiklik yaratmıyordu. Hiçbiri kardeşinin gözlerinden püsküren yaylım ateşi karşısında ne irkiliyor ne de siniyordu. Alışkanlıklarında değişen tek şey, birbirlerine söyleyecek daha az şey bulmalarıydı. Bay Lloyd'dan söz etmeleri olanaksızdı, başka bir konudan söz etmekse gülünç olacaktı. Söze dökmedikleri bir anlaşma uyarınca, en süslü kıyafetlerini giymeye ve iffetlilik anlayışına uygun düşecek ölçüde, kurdele, fiyonk ve eşarp takma gibi ufak tefek fettanlık araçlarına başvurmaya başladılar. Yine söze dökmeksizin, bu ince meselelerde bir içtenlik sözleşmesine varmış gibi davranıyorlardı. Viola göğsüne birkaç kurdele iliştirdikten sonra başını aynadan çevirip kız kardeşine bakıyor ve "Böyle daha mı iyi oldu?" diye soruyordu. Perdita ise elindeki işten başını kaldırıp yüzünde ciddi bir ifadeyle bu süsü inceliyordu. Çok ciddi bir sesle "Bence bir fiyonk daha yapsan iyi olur," derken, ablasına dik dik bakan gözleriyle sanki, "Olacak şey değil!" der gibiydi. Böylece, Wakefield Papazı'nın* evindeki kadınlar gibi, durmadan iç eteklerini dikiyorlar, muslinlerini ütülüyorlar, sabunlar, kremler ve kozme-

* Oliver Goldsmith'in aynı adlı romanının baş karakteri.

tikler bulup buluşturuyorlardı. Aradan üç ya da dört ay geçti; mevsim kış ortasına geldi. Artık Viola biliyordu ki, Perdita'nın kendisinden daha çok övünebileceği bir özelliği olmadığından onun rekabetinden korkması için fazla bir neden de yoktu. Oysa artık Perdita – çekici Perdita – yüreğindeki sırrın ablasınınkinden on kat daha değer kazandığını hissediyordu.

Bir gün öğleden sonra, genç Bayan Willoughby tek başına tuvalet masasının karşısında oturmuş, uzun saçlarını tarıyordu. Ortalık kararmaktaydı; kız aynanın çerçevesindeki mumluklarda duran iki mumu yaktı, sonra da perdeleri kapatmak için pencereye gitti. Gri bir aralık akşamıydı; dışarıda çıplak ve kasvetli bir manzara vardı, gökyüzünü yoğun kar bulutları kaplamıştı. Penceresinden görünen uzun bahçenin sonunda, dar bir geçite açılan arka kapının olduğu duvar vardı. Çöken karanlıkta belli belirsiz görebildiği kadarıyla, kapı aralıktı ve sanki geçitteki biri onu yavaş yavaş itip çekiyormuş gibi gidip geliyordu. Herhalde orada bulunan bir hizmetçiydi bu. Ama tam perdeyi çekmek üzereyken, Viola kız kardeşinin bahçeye girdiğini ve eve uzanan patikada aceleyle yürüdüğünü gördü. Perdeyi çekti ama bakmak için küçük bir aralık bıraktı. Perdita patikada yürürken elindeki bir şeyi gözlerine yaklaştırarak inceliyor gibiydi. Eve varınca, bir an durdu ve elindeki nesneye dikkatle bakıp onu dudaklarına bastırdı.

Zavallı Viola ağır ağır iskemlesine geri dönüp aynanın önüne oturdu, aynaya bu kadar dalgın bakışlarla bakmasaydı, güzel yüz hatlarının kıskançlık kederiyle çarpıldığını görürdü. Bir dakika sonra, arkasındaki kapı açıldı ve kardeşi, soluk soluğa, yanakları soğuk hava yüzünden pembeleşmiş olarak, içeriye girdi.

Perdita irkildi. "Ah," dedi, "annemizin yanında olduğunu sanıyordum." Hanımlar bir çay davetine gideceklerdi ve böyle durumlarda âdet olduğu üzere, kızlardan biri annelerinin giyinmesine yardım ederdi. Perdita, içeriye gireceği yerde, kapıda duruyordu.

"Gir, gir içeriye," dedi Viola. "Daha bir saatten fazla vak-

timiz var. Saçımı düzeltmeni istiyorum." Kardeşinin gitmek istediğini biliyordu, onun odadaki bütün hareketlerini aynadan görebiliyordu. "Hadi ama saçlarımı taramama yardım et," dedi, "annemin yanına da ben giderim."

Perdita isteksizce yaklaşıp fırçayı eline aldı. Aynadan, ablasının gözlerinin ellerine takıldığını gördü. Viola'nın saçlarını üç kere fırçalamıştı ki, ablası sağ eliyle onun sol elini yakalayıp iskemlesinden kalktı. "Kimin yüzüğü bu?" diye heyecanla haykırıyordu, kardeşini ışığa doğru sürüklerken.

Genç kızın yüzük parmağında, bir iki küçük yakutla süslenmiş küçük bir altın yüzük vardı. Perdita artık sırrını saklamaya gerek olmadığını ve korkmadan her şeyi açıklaması gerektiğini hissetti. "Benim yüzüğüm," dedi gururla.

"Onu kim verdi sana?" diye haykırdı beriki.

Perdita bir an duraksadı. "Bay Lloyd."

"Bay Lloyd'un ansızın cömertliği tutmuş."

"Yo, hayır," dedi Perdita heyecanla, "ansızın değil! Bir ay önce hediye etti."

"Bunu almak için bir ay mı yalvarttın onu?" dedi Viola, kentin kuyumcusunun satabileceği en iyi mücevher olsa da, aslında pek de zarif olmayan küçük yüzüğe bakarken. "Ben olsam, iki aydan önce kabul etmezdim."

"Önemli olan yüzük değil," diye yanıtladı Perdita, "anlamı!"

"Anlamı, senin iffetli bir kız olmaman!" diye haykırdı Viola. "Söyler misin, davranışından annenin haberi var mı? Ya Bernard'ın?"

"Annem, senin deyiminle 'davranışımı' onayladı. Bay Lloyd bana evlenme teklif etti, annem de kabul etti. Yoksa Bay Lloyd'un senden izin almasını mı yeğlerdin, sevgili ablacığım?"

Viola öfkeli bir kıskançlık ve keder dolu bakışlarla kardeşine uzun uzun baktı. Sonra kirpikleri solgun yanaklarına indi ve başını öteye çevirdi. Perdita bunun pek de hoş bir sahne olmadığını hissetti; ama ablasının suçuydu bu. Oysa bü-

yük kız bir çırpıda gururunu koruyup yeniden dönüp baktı. "En iyi dileklerim seninle olsun," dedi hafifçe eğilerek. "Sana mutluluklar ve çok uzun bir yaşam dilerim."

Perdita acı acı güldü. "Bu ses tonuyla konuşma!" diye söylendi. "Beni lanetlemeni yeğlerim. Hadi ama Viola," diye ekledi, "ikimizle birden evlenemezdi ya."

"Sana esenlikler," diye yineledi Viola ruhsuz bir sesle, yeniden aynanın önüne otururken, "çok uzun bir yaşam ve bir sürü çocuk dilerim."

Bu sözcüklerin tınısında Perdita'nın hiç de hoşuna gitmeyen bir şey vardı. "Hiç olmazsa bir yıl yaşamama izin veriyor musun?" dedi. "Bir yıl içinde küçücük bir oğlum olabilir ya da bir kızım en azından. Bana yine fırçanı verirsen, saçlarını yaparım."

"Teşekkür ederim," dedi Viola. "Annemin yanına gitsen iyi olur. Müstakbel bir kocası olan bir genç hanımın, kocasız bir kızın hazırlanmasına yardım etmesi yakışık almaz."

"Hayır," dedi Perdita iyi niyetle. "Benim için Arthur var. Senin benim yardımıma benim seninkine olduğundan daha çok ihtiyacın var."

Ama ablası eliyle gitmesini işaret etti ve Perdita odadan çıktı. O gittikten sonra, zavallı Viola tuvalet masasının önünde yere diz çöktü, başını kollarına gömdü ve hıçkıra hıçkıra sel gibi gözyaşı akıttı. Kederini böyle boşalttıktan sonra kendisini çok daha iyi hissetti. Kardeşi geri gelince, onun giyinmesine yardım etmekte, en güzel elbiselerini giymesinde diretti. Kendi dantel giysilerinden birini giymeye onu zorladı ve artık evleneceğine göre, sevgilisinin seçimine layık görünebilmek için elinden geleni yapması gerektiğini söyledi. Bütün bunları katı bir sessizlik içinde yerine getirdi; ne var ki, bunlar özür dileme ve gönül alma görevleri için birer zorunluluktu; başkaca hiçbir şey yapmadı.

Artık aile Lloyd'u damat adayı olarak kabul ettiğine göre, geriye düğün gününü belirlemekten başka bir şey kalmamıştı. Bir sonraki nisana karar verildi ve büyük bir gayretle dü-

ğün hazırlıklarına girişildi. Lloyd'sa, kendi hesabına, ticari işleriyle ve İngiltere'de anlaştığı büyük ticaret firmasıyla iletişim kurmakla meşguldü. Bu yüzden, Bayan Willoughby'nin evini çekingenlik ve kararsızlık gösterdiği aylardaki kadar sık ziyaret etmiyordu; zavallı Viola da genç sevgililerin yan yanayken aralarında geçen sevgi sözcüklerine tanık olmaktan korktuğu kadar acı çekmedi. Müstakbel baldızı konusunda, Lloyd'un vicdanı tam anlamıyla rahattı. Aralarında bir tek duygu sözcüğü dile geçmemişti ve onun kendisini bir kardeş gibi gördüğü konusunda en ufak bir kuşkusu yoktu. İçi rahattı; gerek kişisel, gerek parasal bakımdan yaşam çok umut vericiydi. Kolonideki korkunç devrim bulutları henüz ufkun yirmi yıl ötesindeydi ve evlilikle ilgili mutluluğunun bir faciaya dönüşmesi olasılığı akıl almayacak kadar saçma ve abesti. Bu arada, Bayan Willoughbylerde ipek kumaşlar her zamankinden daha çok hışırdıyor, makaslar daha çok ses çıkarıyor ve iğneler havada uçuşuyordu. Bayan Willoughby kızının evden paranın satın alabileceği ve ülkenin sağlayabileceği en şık gardırobu götürmesine kararlıydı. Eyaletteki en bilgili kadınlar bir araya getirildi ve Perdita'nın gardırobunu onların ortak beğenileri oluşturdu. O sıralarda Viola hiç de gıpta edilecek bir durumda değildi. Kızcağız giysilere aşırı düşkündü ve kardeşinin çok iyi bildiği gibi, dünyanın en ince zevkine sahipti. Viola uzun boyluydu, gösterişli ve görkemliydi, zengin bir erkeğin eşinin giysilerindeki kalın brokarların, ağır dantel kumaşların yakışacağı bir yapısı vardı. Oysa Viola güzel kollarını kavuşturmuş, bir köşede oturuyor ve başını öteye çeviriyor, bu arada da annesiyle kız kardeşi ve yukarda sözü edilen saygıdeğer hanımlar ellerindeki kumaşların bolluğu yüzünden akılları karışmış olarak tartışıp duruyorlardı. Bir gün, damadın gönderdiği, gök mavisi ve sim işlemeli, güzel bir beyaz ipek kumaş geldi –o günlerde damat adayının gelinin çeyizine katkıda bulunması yanlış sayılmazdı. Perdita ne yapsa da bu kumaşı görkemine layık bir yerde kullansa bilemedi.

"Ablacığım, bu benden çok senin rengin," dedi yakaran

gözlerle. "Senin için olmaması çok yazık. Sen bununla ne yapacağını bilirdin."

Viola ayağa kalkıp bir koltuğun arkasına yayılmış duran uzun, parlak kumaşa baktı. Sonra kumaşı ellerine alıp dokundu –Perdita'nın gördüğü kadarıyla, sevgiyle– ve kendi üzerine tutarak aynaya baktı. Bir ucunu yere bıraktı, öteki ucunu dirseğine kadar çıplak olan bembeyaz koluyla omzundan dolayıp belinde topladı. Kafasını geriye attı ve aynadaki görüntüsüne baktı; kestane renkli buklelerinin bir tutamı ipek kumaşın muhteşem yüzeyine düştü. Göz kamaştırıcı bir görüntüydü bu. Orada duran kadınların ağızlarından hayranlık dolu küçük nidaları koptu. "Evet, gerçekten de," dedi Viola usulca, "mavi benim rengim." Ne var ki, Perdita onun kuruntularının bir kez kışkırtıldığını ve artık aralarındaki tüm ipeksi bilmeceleri çözmeye koyulacağını anladı. Perdita kendisinin aksesuvarlara duyduğu doymak bilmez sevgiyi bildiği için, aslında Viola'nın gerçekten de iyi davrandığını söylemeye hazırdı. Becerikli ellerinden metrelerce pırıl pırıl ipekler ve satenler, müslinler, kadifeler ve danteller geçerken, ağzından bir tek kıskançlık sözü çıkmadı. Gösterdiği gayret sayesinde, düğün günü gelip çattığında Perdita yaşamın tüm gösterişlerini, New Englandlı bir rahibin karşısında heyecan içinde durup kutsanan bütün gelinlerden daha çok kucaklamaya hazırdı.

Genç çiftin evlilik yaşamlarının ilk günlerini bir İngiliz beyefendinin kır evinde geçirmelerine karar verilmişti – yüksek mevki sahibi ve Arthur Lloyd'un çok yakın dostu olan birisiydi bu. Bekârdı ve evini seve seve bir hafta süreyle kumrular gibi sevişmeleri için onlara sunabileceğini söyledi. Kilisedeki törenden sonra – nikâhı bir İngiliz rahip kıymıştı – genç Bayan Lloyd gelinliğini çıkarıp binici kıyafetini giymek için hemen annesinin evine gitti. Birbirlerine düşkün kardeşler olarak her zaman bir arada oldukları küçük odalarında, Viola onun giyinmesine yardım etti. Daha sonra Perdita koşup annesine veda ederken Viola'nın da peşinden geleceğini sanı-

yordu. Vedalaşma kısa sürdü, atlar kapıda bekliyor ve Arthur bir an önce yola çıkmak için sabırsızlanıyordu. Ama Viola peşinden gelmemişti ve Perdita tekrar odaya koşup kapıyı birden açtı. Viola, her zaman olduğu gibi, aynanın önündeydi ama görünümü ötekinin şaşkınlık içinde donakalmasına neden oldu. Başında Perdita'nın çıkarmış olduğu duvak, elinde de çiçeği vardı, boynunaysa kocasının ona düğün armağanı olarak verdiği inci kolyeyi takmıştı. Bunlar sahiplerinin kır evinden döndükten sonra onları bir yere koymaları için aceleyle çıkarılmıştı. Bu tuhaf kılıkla Viola aynanın karşısına geçip derinlere dalmış ve Tanrı bilir ne gibi küstahça görüntüler görüyordu. Perdita dehşete kapıldı. Eski rekabetlerinin yeniden su yüzüne çıktığını gösteren çirkin bir görüntüydü bu. Duvakla çiçekleri çekip ondan alacakmış gibi ablasına doğru bir adım attı. Ama aynada onun gözlerini görünce durakladı.

"Hoşça kal, Viola," dedi. "Hiç değilse ben evden çıkıp gidinceye kadar bekleseydin!" Sonra da hızla odadan çıktı.

Bay Lloyd Boston'da ferah olduğu kadar o günün zevkine göre rahatlık ve şıklık harikası sayılacak bir ev satın almıştı; çok geçmeden genç eşiyle birlikte buraya yerleşti. Böylelikle de kayınvalidesinin evinden otuz kilometre kadar uzaklaşmış oldu. Yolların ve taşıtların ilkel olduğu o çağlarda, otuz kilometre, bugünün yüz elli kilometresi kadar ciddi bir meseleydi ve Bayan Willoughby kızını evliliğinin ilk on iki ayında çok az görebildi. Perdita'nın yokluğunun verdiği acı hiç de az değildi; Viola'nın korkunç bir bunalıma girmesi ve ancak hava değişikliği ya da dost çevresi olursa canlanıp neşelenebilmesi de onun duyduğu üzüntüyü büsbütün artırıyordu. Genç kızın neşesizliğinin asıl nedenini anlamakta okur zorluk çekmeyecektir. Öte yandan, Bayan Willoughby'nin söylediklerine bakılacak olursa, onun sorunu yalnızca bedensel bir hastalıktı ve yukarıda sözü edilen çarelerin onu iyileştireceğinden emindi. Böylece annesi, iyi gelir diye, New York'a yerleşmiş olan ve New Englandlı kuzinlerini çok az gördüklerinden uzun zamandır yakınan, baba tarafından akrabaları-

nı ziyaret etmesini önerdi ona. Viola, uygun bir refakatçinin eşliğinde, bu değerli akrabalara gönderildi ve birkaç ay orada kaldı. Bu arada da, avukatlık yapmaya başlayan ağabeyi Bernard evlenmeye karar verdi. Viola düğün için evine döndüğünde, görünüşe göre yürek acısından kurtulmuş, yüzünde güller açmış, dudaklarında gururlu bir gülümseme belirmişti. Kayınbiraderinin evliliği dolayısıyla Arthur Lloyd Boston'a geldi ama çok yakında kendisine bir varis dünyaya getirecek olan eşini birlikte getirmedi. Viola onu görmeyeli neredeyse bir yıl geçmişti. Perdita'nın evinde kalmasına memnundu –bunun nedenini kendi de bilmiyordu. Arthur mutlu görünüyordu ama evlenmeden öncekine kıyasla daha ciddi ve ağırbaşlıydı. Viola onun "ilginç" göründüğünü düşündü –gerçi bu sözcüğün modern anlamı o zamanlarda henüz icat edilmemişti ama bu kavramın icat edildiğinden emin olabiliriz. Aslında Lloyd yalnızca eşinin durumundan endişeleniyordu. Yine de, Viola'nın güzelliği ve çekiciliğinin küçük gelini ne kadar gölgede bıraktığı gözünden kaçmadı. Perdita'ya giyimi için verilen harçlık şimdi ablasının olunca, Viola bundan harikalar yaratmıştı. Düğünden sonraki sabah Lloyd, kendisiyle birlikte Boston'dan gelen uşağın atına bir kadın eyeri taktırdı ve genç kızla birlikte bir gezintiye çıktı. Ocakta soğuk, güneşli bir gündü; toprak çıplak ve sertti, atlar da iyi durumdaydı –tüylü şapkası, kürk yakalı lacivert binici ceketi içinde Viola ise son derece çekiciydi. Bütün sabah at sırtında dolaştılar, yolda kayboldular ve yemek için bir çiftlik evinde mola vermek zorunda kaldılar. Eve döndüklerinde erken kış karanlığı çökmüştü. Bayan Willoughby onları asık bir suratla karşıladı. Öğle saatlerinde Bayan Lloyd'un gönderdiği bir ulak gelip sancılanmaya başladığını, eşinin hemen geri dönmesini rica ettiğini bildirmişti. Çok vakit kaybettiğini ve atını hızlı sürse o anda eşinin yanında olabileceğini düşünen genç adam kendi kendine lanet okudu. Bir lokma yemek bile yemeye razı olmadan ulağın atına bindiği gibi dörtnala yola koyuldu.

Gece yarısı evine ulaştı. Eşi bir kız çocuğu dünyaya getirmişti. Lloyd başucuna geldiğinde, "Ah, niçin yanımda değildin?" dedi genç kadın.

"Ulak geldiğinde evde değildim. Viola'yla birlikteydim," dedi Lloyd bütün iyi niyetiyle.

Bayan Lloyd hafifçe inleyip arkasını döndü. Ama durumu iyiye gidiyordu ve ilk hafta boyunca sürekli iyileşti. Fakat sonunda, anlaşılabildiği kadarıyla aldığı besinlerin yetersizliği ya da bulunduğu ortam bakımındaki bir ihmal nedeniyle, zavallı kadının durumu hızla kötüye gitmeye başladı. Lloyd umutsuzluk içindeydi. Çok geçmeden, Perdita'nın son nefesini vermek üzere olduğu belli oldu. Perdita sonunun gelmekte olduğunu anladı ve ölümü kabullendiğini söyledi. Durumunun değişiklik göstermesinden sonraki üçüncü akşam, eşine sabaha sağ çıkamayacağını hissettiğini bildirdi. Hizmetçilerine odadan çıkmalarını söyledi, annesinin de gitmesini istedi –Bayan Willoughby bir gün önce gelmişti. Bebeğini yatağına getirmelerini söyledi, yanına yatırdı, onu göğsüne bastırırken eşinin ellerini tuttu. Gece lambası karyolanın tepesinden sarkan kalın perdelerin arkasında kalıyordu ama şöminede yanan kütüklerin devasa alevinin kızıllığı odayı aydınlatıyordu.

"Böyle bir ateşin yanı başında ölmek ne tuhaf," dedi genç kadın zayıf bir sesle, gülümsemeye çalışarak. "Keşke damarlarımda da azıcık da olsa böyle bir ateş dolaşsaydı! Oysa ben bütün ateşimi şu küçücük ölümlü kıvılcıma verdim." Bakışlarını bebeğine yöneltti. Sonra yine başını kaldırıp eşine uzun uzun, dikkatle baktı. Yüreğinde kalan son duygu, güvensizlikti. Istırap çektiği saatlerde Arthur'un Viola'yla birlikte olduğunu söylediğinde uğradığı şoku atlatamamıştı. Eşini sevdiği kadar ona güvenirdi de ama şimdi artık sonsuza dek geri dönmemek üzere gittiği için, ablasına karşı soğuk bir dehşet duygusu hissediyordu. Ruhunun derinliklerinde, kendisine nasip olan mutluluğu Viola'nın kıskanmaktan vazgeçmediğini seziyordu ve güvenli bir mutluluk içinde geçirdiği bir yıl, kardeşinin

onun gelinliğini giymiş, yüzünde kıskanç bir gülümsemeyle durduğu andaki görüntüsünü aklından silememişti. Artık Arthur tek başına kalacağına göre, kim bilir Viola neler yapacaktı? Güzeldi, çekiciydi, kim bilir ne şeytanlıklara başvuracak, genç adamın kederli yüreğinde ne izler bırakacaktı? Bayan Lloyd sessizce eşine baktı. Onun sadakatinden kuşkulanmak acı geliyordu, ne de olsa. Arthur'un güzel gözleri yaşlıydı; ağlamaktan yüzü kasılmıştı, ellerinin dokunuşu sıcak ve tutku doluydu. Ne kadar da soylu, sevecen, sadık ve vefalı görünüyordu! "Hayır," diye düşündü Perdita, "Viola gibi bir kız ona göre değil. Beni asla unutmayacak. Zaten Viola da onu gerçekten sevmiyor; yalnızca gösterişi, şık giyinmeyi, mücevherleri seviyor." Eşinin cömertliğiyle donattığı yüzüklerle dolu beyaz ellerine, geceliğinin kolundaki dantel kıvrımlarına baktı. "Eşimden çok yüzüklerime ve dantellerime göz dikiyor."

O an, ablasının açgözlülüğünü düşününce, kendisiyle küçücük çaresiz kızı arasına karanlık bir gölge düşmüş gibi geldi ona. "Arthur," dedi, "yüzüklerimi parmaklarımdan çıkarmalısın. Onlarla gömülmek istemiyorum. Bir gün kızım takacak onları; yüzüklerimi takacak, dantelli ve ipekli elbiselerimi giyecek. Bugün hepsini buraya getirttim, bana gösterdiler onları. Çok zengin bir gardırop –bütün eyalette böylesi yok; artık onlarla işim bittiğine göre, bunu söylemem kibirlilik sayılmaz. Genç bir kadın olduğunda, kızım için büyük bir miras bu. Aralarında bir daha satın alınamayacak şeyler var, kaybedildiklerinde benzeri bulunamayacak şeyler. İyi koru onları. Bir düzine kadarını Viola'ya bırakıyorum: Neler olduğunu anneme söyledim. Mavili ve simli olanı ona verdim; onun olmalıydı; yalnızca bir kez giymiştim, beni hasta gibi gösteriyordu. Ama geri kalanı tutularak bu masum bebek için saklanmalı. Benim renklerimi almış olması bir mucize, benim giysilerimi giyebilir; gözleri annesinin gözleri. Yirmi yılda bir hep aynı şeylerin moda olduğunu bilirsin. Giysilerimi biçimlerini değiştirmeden giyebilir. Kızım büyüyünceye kadar bu giysiler sessizce onu bekleyecek –kâfur ve gül yap-

raklarıyla sarılı olurlarsa, o tatlı kokulu karanlıkta renkleri bozulmayacaktır. Saçları siyah olacak; pembe saten giysimi giyecek. Bana söz veriyor musun, Arthur?"

"Ne sözü, sevgilim?"

"Karıcığının eski giysilerini saklayacağına."

"Onları satacağımdan mı korkuyorsun?"

"Hayır, oraya buraya dağılırlar diye korkuyorum. Annem onları uygun bir biçimde sarar, sen de çift kilit altında tutarsın. Tavan arasındaki, demir bantlı büyük sandığı biliyor musun? Onun içine sığmayacak şey yoktur. Hepsini oraya kaldırırsın. Annemle evin kâhyası bu işi yapar ve anahtarını da sana verirler. Sen de anahtarı yazı masasında saklar, kızının dışında kimseye vermezsin. Söz veriyor musun?"

"Ah, evet, söz veriyorum," dedi Lloyd, eşinin bu fikre ne kadar şiddetle kapıldığına şaşırarak.

"Yemin eder misin?" diye yineledi Perdita.

"Evet, yemin ederim."

"Ben de sana güveniyorum -güveniyorum," dedi zavallı kadın. Eğer Lloyd eşine bakarken onun belli belirsiz kaygılarını sezmiş olsaydı, gözlerinden güven kadar yalvarış da okuyabilirdi.

Lloyd eşinin yokluğuna mantıklı ve yiğitçe bir biçimde dayandı. Perdita'nın ölümünden bir ay sonra, işleri gereği ortaya çıkan bazı durumlar İngiltere'ye gitmesi için ona bir fırsat yarattı. Karanlık düşüncelerinin seyrini değiştirmek için bunu fırsat bildi. Yaklaşık bir yıllık yokluğu sırasında küçük kızına anneannesi özenle bakıp göz kulak olmuştu. Döndüğünde, Lloyd evini yeniden açtırdı ve eşinin sağlığındaki gibi tutmaya niyetli olduğunu açıkladı. Çok geçmeden onun yeniden evleneceği konusunda tahminler yürütüldü. Bu tahminlerin onun dönüşünden altı ay sonra bile hâlâ gerçekleşmemiş olmasının, hiç de bir düzine kadar genç hanımın suçu olmadığı söylenebilir. Bu süre içinde kızının bakımını yine Bayan Willoughby'ye bırakmıştı ve kayınvalidesi bu kadar küçük bir yaşta yaşadığı evi değiştirmesinin sağlığı için teh-

likeli olacağına onu inandırmıştı. Ne var ki, sonunda Lloyd yüreğinin kızının özlemiyle dolu olduğunu ve onun kasabaya getirilmesini söyledi. Kızını getirmesi için arabasıyla birlikte kâhyasını da yolladı. Bayan Willoughby yolda kızın başına bir şey gelmesinden dehşetli bir korkuya kapıldı; bu nedenle de, Viola kıza eşlik etmeyi önerdi. Ertesi gün geri dönebilirdi. Böylece Viola küçük yeğeniyle birlikte kasabaya gitti ve Bay Lloyd, onun gösterdiği iyilik karşısında yüreğinde minnet duygularıyla evinin kapısında karşıladı onu. Viola ertesi gün geri döneceği yerde, bir hafta boyunca orada kaldı ve yalnızca giysilerini almak için geri döndü. Arthur da, kızı da, ona eve dönmenin lafını bile ettirmiyordu. Viola gidecek diye küçük kız gözyaşlarına boğuluyordu; onu bu halde görünce de, Arthur deliye dönüyor, kızının öleceğine inanıyordu. Kısacası küçük yeğeni yabancı yüzlere alışıncaya kadar teyzesinin orada kalmasından başka çareleri yoktu.

Bunun gerçekleşmesi iki ay sürdü; Viola ancak bu sürenin sonunda eniştesinin evinden ayrıldı. Bayan Willoughby kızının yokluğunu onaylamamıştı; bunun ona yakışmadığını, herkesin diline düştüğünü söylemişti. Sırf kızının eniştesini ziyareti sırasında ev halkı alışılmamış bir huzura kavuştuğu için göz yummuştu buna. Bernard Willoughby'nin eşi de o eve yerleşmişti ve gelin görümce arasında şiddetli bir zıtlaşma yaşanıyordu. Viola belki bir melek değildi ama günlük yaşamda yeterince iyi niyetli bir kızdı; Bayan Bernard'la kavga etmişse de, bunun nedeni kışkırtılmış olmasıydı. Bu yüzden kavga etmişti ve yalnızca düşmanında değil, bu sürekli ağız dalaşlarının iki izleyicisinde de çok öfke uyandırmıştı. Dolayısıyla, evdeki sıkıntı kaynağıyla temasının kesilmesi nedeniyle bile olsa, eniştesinin evinde kalması memnun ediciydi. Hatta ilk göz ağrısının yakınında olmasını sağladığı için iki kat –on kat– daha memnun ediciydi. Bayan Lloyd'un keder dolu güvensizliği haklı olmaktan çok uzaktı. Viola'nın hissettiği başlangıçta bir tutkuydu ve tutku olarak da kaldı –saçtığı ısının, Bay Lloyd'un içinde bulunduğu hassas dönem

dolayısıyla daha da tavına gelmesiyle, çok geçmeden etkisini hissetmeye başladığı bir tutku. Yukarıda ima ettiğim üzere, Lloyd modern zamanların bir Petrarca'sı* değildi; yapısında ideal bir sadakat yoktu. Baldızıyla evde daha birkaç gün geçirmişti ki, onun, o günün deyimiyle, şeytan gibi çekici olduğunu düşünmeye başladı. Viola'nın gerçekten de kız kardeşinin suçlama eğilimine neden olan birtakım sinsice şeytanlıklara başvurup vurmadığını irdelemeye gerek yok. Kendisini en güzel biçimde göstermenin yollarını bulduğunu söylememiz yeter. Her sabah yemek odasındaki büyük şöminenin önünde oturup goblen işler, küçük yeğeni de ayaklarının dibinde, halıya ya da onun giysisinin eteğine oturup yün yumaklarıyla oynardı. Bu büyüleyici görüntünün sunduğu bir sürü çağrışıma duyarsız kalması için Lloyd'un çok aptal birisi olması gerekirdi. Küçük kızına çok düşkündü, onu kucaklayıp havaya kaldırmaktan, kollarında hoplatmaktan ve onun attığı mutluluk çığlıklarından hiç bıkmıyordu. Gelgelelim, sık sık da küçük kızın henüz hazırlıklı olmadığı aşırılıklara vardırırdı işi, kız o zaman birden hoşnutsuzluğunu gösteren sesler çıkarırdı. Bunun üzerine Viola goblenini bırakır, bir genç kızın hayal edebileceği bir anne şefkatinin yüzünde yarattığı ciddi gülümsemeyle güzelim ellerini ona doğru uzatırdı. Lloyd da kızını ona verir, göz göze gelirler, elleri buluşur ve Viola küçük kızın göğsüne takılı önlüğüne dökülen gözyaşlarını dindirirdi. Son derece vakurdu ve eniştesinin konukseverliğine karşı olabildiğince ağırbaşlı bir tavırla karşılık veriyordu. Hatta belki de çekingenliğinde bir haşinlik olduğu bile söylenebilirdi. Onun evinde olmasına karşın, ulaşılamaz olması Lloyd'u öfkelendiriyordu. Viola akşam yemeğinden yarım saat sonra, uzun kış gecesi daha yeni başlarken, mumu yakıyor, genç adamın önünde çok saygılı bir tavırla eğiliyor ve yatmaya gidiyordu. Eğer bunlar şeytanlıksa, Viola tam bir şeytandı. Ama yarattığı etki öylesine yumuşak,

* Francesco Petrarca, 1304-1374 yılları arasında yaşamış İtalyan şair.

öylesine yavaş, genç dulun aklını çelmek için öylesine üstü örtülü bir kreşendo'yla sürdürülüyordu ki, okurun gördüğü gibi, Viola'nın yatırımlarının karşılığını alacağından emin olmaya başlaması için haftalar geçmesi gerekti. Bunun ahlaksal açıdan kesinleşmesi üzerine de bavulunu topladığı gibi soluğu annesinin evinde aldı. Bekleyişi üç gün sürdü: Dördüncü gün Bay Lloyd boy gösterdi – Viola bu saygılı ama aceleci talibini büyük bir alçakgönüllülük içinde sonuna kadar dinledi ve mutlak bir iffet havası içinde kabul etti. Gerçi Bayan Lloyd'un eşini bağışlayabileceğini düşünmek zor ama dargınlığını yumuşatacak bir şey vardıysa, o da bu konuşmanın resmiliği olabilirdi. Viola birbirlerini tanımak için sevgilisine yalnızca çok kısa bir süre tanıdı. Yakışık alacağı üzere, büyük bir mahremiyet –neredeyse gizlilik– içinde evlendiler; belki de o sırada şaka kabilinden söylendiği gibi, müteveffa Bayan Lloyd'un kulağına gitmemesi umuduyla.

Görünüşe bakılırsa, mutlu bir evlilik söz konusuydu; iki taraf da arzuladığı şeye kavuşmuştu –Lloyd "şeytan gibi çekici" bir kadına sahip olmuştu ve Viola –ama Viola'nın neyi arzuladığı, okurun gözlemlediği üzere, büyük bir sır perdesinin arkasında kaldı. Aslında mutluluklarını gölgeleyen iki şey vardı ama belki zaman bunları silecekti. Bayan Lloyd evliliğinin ilk üç yılında anne olamadı, eşiyse büyük ölçüde servet kaybına uğradı. Söz edilen bu ikinci durum masraflarını kısmasını zorunlu kıldı ve ne çare Viola da kardeşi kadar gösterişli bir hanımefendi olamadı. Yine de, bir yolunu bulup epeyce şık bir kadın görünümünü sürdürdü. Oysa aslında bunun insanın aristokratik yaradılışından çok, bir yaratıcılık meselesi olduğu kabul edilmeli. Kardeşinin zengin gardırobunun kızı için saklandığını ve tozlu tavan arasının nankör karanlığında çürümekte olduğunu çoktan keşfetmişti. O benzersiz kumaşların, bebek koltuğunda oturup tahta kaşıkla sütlü ekmek yiyen küçücük bir kızın keyfini beklediğini düşünmek korkunçtu. Ama Viola aylar geçinceye kadar bu konudan hiç söz etmeyecek kadar görgülü davrandı. Derken sonunda çekine

çekine konuyu eşine açtı. Onca güzel giysinin ziyan olması yazık değil miydi? Çünkü renkleri solacak, güveler yiyecek ve moda değişeceğinden, ziyan olacaklardı. Oysa Lloyd ona öylesine sert ve kesin bir cevap verdi ki, o aşamada çabasının boşuna olduğunu anladı. Ama aradan geçen altı ay yeni gereksinimler ve yeni birtakım düşünceler doğurdu. Kardeşinden kalan giysilere Viola'nın içi gidiyordu. Yukarıya çıkıp saklı tutuldukları sandığa baktı. Kocaman üç asma kilidindeki ve demir bantlarındaki hırçın meydan okuma, açgözlülüğünü büsbütün artırdı. Aşılmaz direncinde çileden çıkarıcı bir şey vardı. Bir aile sırrı konusunda ağzını açmayan, huysuz, kır saçlı, eski bir hizmetkârı gibiydi. Kocaman kütlesi derin bir iç hacim izlenimi verdi ve Viola küçük terliğinin burnuyla sandığın kenarına vurunca kulağına gelen doluluk sesi üzerine duyduğu şaşkın özlemle yüzü kızardı. "Bu çok saçma," diye haykırdı, "doğru değil, kötülük bu." Ve kocasına bir kez daha saldırmaya o anda karar verdi. Ertesi gün, akşam yemeğinden sonra, eşi şarabını içip bitirdiğinde, cesaretle konuşmaya başladı. Ama Lloyd haşin bir sesle onun sözünü kesti.

"Son kez söylüyorum, Viola," dedi, "söz konusu olamaz. Bu konuyu tekrar açarsan hiç hoşuma gitmeyecek."

"Tamam," dedi Viola. "Bana ne kadar değer verildiğini öğrendiğime memnun oldum. Tanrım," diye haykırdı, "ben çok mutlu bir kadınım! İnsanın bir kapris uğruna feda edildiğini hissetmesi doğrusu çok hoş!" Bunun üzerine gözleri öfke ve düş kırıklığından yaşlarla doldu.

Lloyd, bütün iyi huylu erkekler gibi, bir kadının hıçkırıklarından dehşete kapılırdı. Açıklamaya girişti –tenezzül etti diyebilirim. "Kapris değil bu canım, söz verdim," dedi, "yemin ettim."

"Yemin mi ettin? Yemin etmek için amma konu! Kime yemin ettiğini söyler misin lütfen?"

"Perdita'ya," dedi genç adam, bir an için başını kaldırıp sonra hemen gözlerini yere eğerek.

"Perdita, ah Perdita!" Viola gözyaşlarına boğuldu. Göğsü

hıçkırıklarla kalkıp iniyordu – kardeşinin nişanlandığını öğrendiği gece kapıldığı şiddetli ağlama nöbetinin gecikmeli devamı olan hıçkırıklardı bunlar. Kendisini daha iyi hissettiği anlarda kıskançlığından kurtulduğunu sanmıştı; ama şu anda giderilemez bir öfke içindeydi. "Peki, benim geleceğim için karar vermeye Perdita'nın ne hakkı vardı?" diye haykırdı. "Seni kötülüğe ve zalimliğe bağlı bırakmaya ne hakkı vardı? Ah, ne de saygın bir yerim varmış, ne kadar değerliymişim! Perdita'dan kalanlar benim hakkım! Ama o ne bırakmış? Ne kadar az şey bıraktığını şimdiye kadar bilmiyordum! Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey."

Söyledikleri son derece mantıksızdı ama tutku doluydu. Lloyd kolunu eşinin beline dolayıp onu öpmeye çalıştı ama Viola büyük bir azametle onu küçümseyerek itti. Zavallı adam, "şeytan gibi çekici bir kadına" göz dikmiş ve aradığını bulmuştu. Küçümsemesi dayanılır gibi değildi. Lloyd kulakları karıncalanarak uzaklaştı –kararsızdı, dalgındı. Yazı masası karşısındaydı ve kendi eliyle üç kez çevirip kilitlediği kutsal anahtar içinde duruyordu. Masaya doğru yürüyüp dolabı açtı ve gizli bir çekmecede duran, kendi güvenilir armasıyla mühürlediği küçük bir pakete sarılı anahtarı çıkardı. Armanın üzerinde "Je garde" yazısı vardı, "saklı tutuyorum." Ama geri koymaya utandı. Eşinin yanında duran masanın üzerine fırlattı anahtarı.

"Sende kalsın," diye haykırdı Viola. "Onu istemiyorum. Nefret ediyorum ondan!"

"Bu sorumluluğu üzerimden atıyorum," dedi eşi. "Tanrı beni bağışlasın!"

Bayan Lloyd öfkeyle omuzlarını silkti ve hızla odadan çıkarken, genç adam da başka bir kapıdan odayı terk etti. On dakika sonra Bayan Lloyd geri döndü ve odada küçük üvey kızıyla bakıcısını buldu. Anahtar masanın üzerinde değildi. Çocuğa baktı. Küçük yeğeni paketi eline almış, bir koltukta oturuyordu. Ufacık parmaklarıyla mührü yırtmıştı. Bayan Lloyd bir çırpıda anahtarı ondan aldı.

Her zamanki akşam yemeği saatinde Arthur Lloyd çalışma odasından çıkıp geldi. Aylardan haziran olduğundan, akşam yemeği hava kararmadan yeniyordu. Yemek masaya konmuştu ama Bayan Lloyd görünürlerde yoktu. Evin beyinin onu çağırmak için gönderdiği hizmetkâr odasının boş olduğunu söyledi ve kadınlar da onu öğle yemeğinden beri görmediklerini bildirdiler. Aslında, gözlerinden yaşlar süzüldüğünü gördükleri için odasına kapandığını düşünmüşler ve kendisini rahatsız etmemişlerdi. Eşi evin çeşitli yerlerinde ona seslendi ama cevap alamadı. Sonunda tavan arasına çıkarsa, onu bulabileceği geldi aklına. Bu düşünce kendisinde tuhaf bir rahatsızlık yarattı ve eşini aramasına tanık olmamaları için hizmetkârlarına peşinden gelmemelerini söyledi. En üst kata tırmanan merdivenlerin başına geldi ve elleriyle tırabzanlara dayanarak eşini çağırdı. Sesi titriyordu. Daha yüksek ve kararlı bir sesle yine seslendi. Mutlak sessizliği bozan tek ses, kocaman çatının altında ağzından çıkanı tekrarlayan, kendi sesinin yankısıydı. Yine de, merdivenlerden yukarı tırmanmak için içinde karşı konmaz bir dürtü hissetti. Merdivenlerden, duvarlarında dolaplar dizili ve batıya baktığından güneşin son ışıklarını içeriye alan bir pencereyle son bulan, geniş bir salona çıkılıyordu. Kocaman sandık pencerenin önündeydi. Genç adam, hayret ve dehşet içinde, sandığın önünde, dizlerinin üzerine çökmüş haldeki eşini gördü. Dili tutulmuş olarak, bir çırpıda sandığın yanına gitti. Sandığın kapağı açık duruyordu ve içindeki, parfümlü bohçalarına sarılı kumaş ve mücevher hazinesi gözler önündeydi. Viola diz çökerken geriye doğru düşmüş, bir elini yere dayamış, öbürünü kalbine bastırmıştı. Bacaklarında ölümün sertliği, yüzündeyse, güneşin solan ışıkları altında, ölümden de korkunç bir şeyin dehşeti vardı. Dudakları yalvarırcasına, korku ve ıstırapla aralanmıştı ve bembeyaz alnıyla yanaklarında, kin güden iki hayalet elin açtığı on iğrenç yara parlıyordu.

Hayalet Kiracı

Yirmi iki yaşındaydım ve üniversiteyi yeni bitirmiştim. Mesleğe atılmakta özgürdüm ve büyük bir hevesle de atıldım. Doğrusunu söylemek gerekirse aynı hevesle de bu mesleği bıraktım; ama şaşkınlık ve heyecanla geçse de, hoş ve verimli deneyimler edindiğim o iki gençlik yılım için hiç pişman olmadım. Teolojiyle ilgiliydim ve üniversite yıllarımda Dr. Channing'e* hayranlık duyan okurlarından biriydim. İnsanın içini rahatlatan, özlü bir teoloji bu; insana inancı sanki dikenleri ayıklanmış bir gül gibi sunuyordu. O sıralarda (zira bununla ilgili olduğunu sanıyorum), eski İlahiyat Okulu'mu** seviyordum. İnsanlık dramının arka planına zaten hep ilgi duymuşumdur; bir yanında saygın bir yolun uzandığı, öbür yanındaysa yeşil tarlalarla dönümlerce orman vaat eden o tarafsız ve dingin, ılımlı ahlak felsefesi yuvasında, az da olsa alkışlanma (en azından benim alkışlamam) olasılığıyla, ben de bana düşen rolü oynayabilirim gibi geliyordu bana. Ormanları ve tarlaları sevenler için Cambridge'de o günlerden bu yana olumsuz değişimler gerçekleşti ve bu yöre pastoral ve skolastik karışımı dinginliğinin çoğunu yitirdi. O zamanla ormanın ortasında bir üniversiteydi –ikisinin ne çekici bir bileşimi. Şu anki durumunun öykümle hiç ilgisi yok; orada hâlâ kafaları doktrinle dolu genç son sınıf öğrencilerinin, yaz aylarının günbatımında yürüyüş yaparlarken, ilerde bu hoş niteliğin acele etmeden tadını çıkarmaya kendi kendi-

* ABD'li bir din adamı ve ahlak kuramcısı.

** Harvard Üniversitesi'nin bir bölümü.

lerine söz verdiklerinden kuşkum yok. Kendi hesabıma, ben düş kırıklığına uğramadım. Pencereler boyunca uzanan geniş sedirleri olan, kare biçimli, alçak tavanlı, büyük bir odaya yerleştim; duvarlara Overbeck ve Ary Scheffer baskıları astım; yüksek şöminenin iki yanındaki girintilerdeki raflara, yerleştirme düzenine büyük bir özen göstererek, kitaplarımı dizdim, sonra da Plotinus ve Aziz Augustine metinleri okumaya koyuldum. Arkadaşlarım arasında, ara sıra şöminenin başında birlikte punç hazırlayıp içtiğimiz, yetenekli ve kafa dengi iki üç genç vardı; böylece okuma serüvenleri, derin tartışmalar, bilinçli olarak ölçülü tuttuğumuz içki âlemleri ve kırlarda uzun yürüyüşlerle teolojinin gizemine doğru hoş bir yolculuğa adımımı attım.

Arkadaşlarımdan biriyle özel bir dostluk kurdum ve zamanımızın çoğunu birlikte geçirdik. Ne yazık ki, dizindeki kalıcı bir rahatsızlık yaşamını daha çok oturarak geçirmesine neden oluyordu; benim de düzenli olarak yürüme meraklısı olmam, alışkanlıklarımızı biraz farklı kılıyordu. Çoğu zaman, yalnızca elimdeki baston ve cebimdeki kitapla, hiçbir arkadaşın eşliğine gerek duymadan, günlük gezintim için yola koyulurdum. Bacaklarımın gücü ve bol bol soluduğum açık hava bana yeterince arkadaşlık ediyordu. Belki şunu da eklemeliyim ki, gözlerimin keskin görme yeteneği de bana sosyal ortamın keyfini tattırırdı. Gözlerimle aram çok iyiydi; yol kenarlarındaki tüm olayları bıkıp usanmadan gözlemlerdi ve onlar eğlendiği sürece, ben de memnundum. Aslında, bu ilginç öyküyü de onların merak dolu bakışları sayesinde öğrendim. Eski üniversite kentini çevreleyen kırlar hâlâ güzel ama bundan otuz yıl önce daha da güzeldi. Şu anda kırları alçak, mavi Waltham Tepeleri yönünde donatan, mantar gibi biten karton görünümlü evler o zaman henüz yoktu; bakımsız çayırları ve çalı kaplı meyve bahçelerini utandıracak şık villalar da yoktu –bu yan yanalık, sonraki yıllarda, bu tezadın iki öğesine de hiçbir kazanç sağlamadı. Hatırladığım kadarıyla, o zamanlar eğri büğrü olan bazı kavşaklarda daha içten,

doğal bir kırsallık vardı ve yolların kenarlarında uzanan otlarla kaplı yamaçlardaki, saplarını yana doğru sarkıtmış bir buğday demetini andıran yapraklarıyla, alışılmış, uzun boylu karaağacın altındaki tek tük ev de, henüz Fransız çatıları modasından haberi yokken, kiremitli başlığını kulaklarına kadar indirmiş öylece otururdu –tıpkı köylü diyebileceğiniz, kutsal alınlarını iffetsizce açıkta bırakan yerel başlıklarını sessiz sedasız takmış, hiçbir zaman bunların üzerine bone giymeyi akıl etmeyen, buruşuk suratlı kadınlar gibiydiler. O kış "açık havalı" denen kışlardan biriydi; hava çok soğuktu ama kar çok az yağdı; yollar sert ve ıssızdı; bense yürüyüşümden ender olarak hava koşulları yüzünden vazgeçmek zorunda kalıyordum. Aralık ayının boz renkli bir öğle sonrasında, bizimkine bitişik olan Medford kasabası yönünde yürümeyi yeğlemiştim; adımlarımı düzenli bir hızda atarak geri dönerken, batıdan gelen kış havasını perdeleyen ve bana güzel bir kadının dudaklarındaki kuşkucu bir gülümsemeyi hatırlatan soluk, soğuk renk tonlarını gözlemliyordum –saydam bir kehribar rengi ve solmuş gül rengi. Alacakaranlık bastırırken, daha önce hiç geçmediğim ve geri dönüş için bana kestirme bir yol sağlayacağını tahmin ettiğim dar bir yola geldim. Yaklaşık beş kilometre uzaktaydım; geç kalmıştım ve bunu iki kilometreye düşürürsem, şükredecektim. Bu yola sapıp on dakika kadar yürüdüm, derken bunun kuş uçmaz kervan geçmez bir yol olduğunu fark ettim. Tekerlek izleri çok eski görünüyordu; ortalık da tuhaf bir şekilde sessizdi. Oysa yolun aşağısında bir ev vardı, bu yüzden az da olsa işlek bir yol olmalıydı. Bir yanda, üzerinde elma ağaçları dikili doğal bir set vardı; ağaçların birbirine dolanmış dalları, soğuk bir pembeye bürünmüş batı gökyüzünü kaba bir kara dantel gibi örtüyordu. Biraz sonra eve vardım ve burası hemen ilgimi çekti. Evin önünde durup büyük bir dikkatle baktım; nedenini bilmiyordum ama belli belirsiz bir merak ve çekingenlik arasında kalmıştım. Çevredekilerin çoğuna benzeyen bir evdi, ne var ki, türünün kesinlikle güzel bir örneğiydi. Çimenle kaplı

bir yamaçta duruyordu; yanı başında upuzun, dalları yere doğru sarkan bir karaağaç ve eski bir siyah kuyu vardı. Ama ev çok büyüktü ve ahşap görünümünde çarpıcı bir güçlülük ve sağlamlık göze çarpıyordu. Bayağı yaşlanmıştı da, çünkü kapısındaki ve saçaklarındaki özenli ve bol ahşap oymalardan, evin en azından geçen yüzyılın ortalarından kalma olduğu anlaşılıyordu. Bütün bunlar bir zamanlar beyaza boyalıydı ama bir yüzyıldır kapı pervazlarına yüklenen geçmiş, ahşap dokusunu ortaya çıkarmıştı. Evin arkasındaki elma ağaçları olağandan daha dallı budaklı ve düşsel görünümleriyle, alacakaranlıkta kurumuş ve çürümüş bir görüntüye bürünmüşlerdi. Evin bütün pencerelerinde paslanmış, tirizsiz panjurlar vardı ve sıkı sıkı kapalıydı. Hiçbir yaşam belirtisi yoktu; yalın, çıplak ve bomboş görünüyordu; yine de, etrafında dolaşırken, sanki bildik bir anlamı, âdeta sesli bir anlatımı var gibiydi. Sömürge döneminden kalma bu boz konutun bende yarattığı ilk izlenimi, tahminle varılan sonuçlar ve kehanet arasında bazen yakın bir benzerlik olduğuna bir kanıt olarak düşünmüşümdür hep; çünkü ne de olsa yüzeyde, vardığım çok ciddi sonucu haklı gösterecek hiçbir şey yoktu. Geri dönüp yolun öbür yanına geçtim. Günbatımının son kızıl ışığı kaybolmak üzereyken, bir anda eski evin zamanın gümüşe boyadığı cephesine hafifçe vurdu. Kusursuz bir düzen içinde kapının üzerindeki yarım daire biçimli küçük pencerelerde dolaştı ve orada düşsel bir parıltı yarattı. Sonra sönüp gitti ve yerini daha da yoğun bir karanlık aldı. O anda, kendi kendime büyük bir inançla, "Bu ev resmen perili!" dedim.

Aynı anda da, nedense buna inandım ve içerde hapsolmadığım sürece, bu fikir bana zevk verdi. Evin görünümü bu çağrışımı yaratıyor ve bunu açıklıyordu. Yarım saat öncesinde bana sorulacak olsa, doğaüstü olaylara açıkça neşeli gözlerle bakan bir gence yakışacak biçimde, perili ev diye bir şeyin olmadığını söylerdim. Ama karşımdaki ev, bu boş sözlere canlılık kazandırıyordu: Bir felakete uğramış gibi görünüyordu.

Bakmayı sürdürdükçe, sakladığı sır daha da derinleşiyor-

du. Tüm çevresini dolandım, oradan buradan, panjurların arasındaki bir aralıktan içerisini gözetlemeye çalıştım, elimle kapının kolunu tutup hafifçe çevirmek bana çocukça bir keyif verdi. Kapı açılacak olsa, içeriye girecek miydim? Tozlu sessizliğe adımımı atacak mıydım? Neyse ki, cesaretimi sınamaya gerek olmadı. Kapı adamakıllı sağlamdı ve yerinden bile oynatamadım. Sonunda, arkama dönüp uzun uzun bakarak, oradan uzaklaştım. Yoluma devam ettim ve hesap ettiğimden daha uzun bir yürüyüşten sonra ana yola vardım. Söz ettiğim uzun yolun sapağından biraz aşağıda, rahat ve derli toplu görünümlü bir ev vardı; o evin hiç de perili gibi görünmeyen, hiçbir tekinsiz sırrı olmayan, yalnızca ve yalnızca refah görüntüsü veren bir modeliydi bu. Tertemiz beyaz boyası alacakaranlıkta dingin bir yüzle bakıyordu; kış olduğu için, verandasını asma dalları hasır gibi kaplamıştı. İçinde eve ziyaretleri sona ermiş iki konuğun bulunduğu, eski, tek at koşulmuş bir araba hareket etmeye hazırlanıyordu. Perdesi örtülü olmayan pencerelerinden lambalarla aydınlatılmış oturma odasını ve konukları ağırlamak için erken saatte servis edilmiş "çay"la donatılmış masayı gördüm. Evin hanımı arkadaşlarını geçirmek için kapıya gelmişti; araba tekerlekleri gıcırdayarak uzaklaşırken, hem onları izlemek hem de alacakaranlıkta oradan geçen bana sorgu dolu bir bakış yöneltmek için orada biraz oyalandı. Canlı ve çekici bir genç kadındı; keskin bakışlı, siyah gözleri vardı; durup onunla konuşmaya yeltendim.

"Yan yoldaki şu ev," dedim, "buradan bir buçuk kilometre kadar uzaktaki –oradaki tek ev– acaba kimin evi olduğunu bana söyleyebilir misiniz?"

Bir an yüzüme baktı ve bana kalırsa biraz kızardı. "Buralılar o yoldan hiç gitmezler," dedi kısaca.

"Ama Medford'a gitmek için kestirme bir yol," diye cevap verdim.

Kafasını hafifçe geriye attı. "Bakarsınız yolunuz daha da uzar. Her neyse, biz o yolu kullanmayız."

Bu ilginçti işte. Tutumlu bir Amerikalı ailenin zaman kazanmayı küçümsemek için haklı nedenleri olmalı. "Ama hiç değilse bu evi biliyorsunuzdur?" dedim.

"Evet, görmüştüm."

"Peki, kimin evi?"

Hafifçe güldü ve sanki sözlerinin bir yabancıya kırsal batıl inanç gibi görüneceğinin farkındaymış gibi başını çevirdi. "Herhalde o evde yaşayanlarındır."

"Ama içerde yaşayan birisi var mı? Her tarafı kapalı."

"Fark etmez. Hiç dışarıya çıkmazlar, kimse de oraya gitmez." Sonra arkasını döndü.

Ama nazik bir biçimde koluna dokundum. "Yani," dedim, "o ev perili mi?"

Geri çekildi, kızardı, parmağını dudaklarına götürdü ve aceleyle eve girdi; bir dakika sonra, perdeler kapandı.

Birkaç gün boyunca, bu küçük macerayı sık sık düşündüm ama kendime saklamak hoşuma gidiyordu. Eğer ev perili değilse, hayal gücümün bana oynadığı oyunları herkese açıklamanın bir yararı yoktu; periliyse de, bu dehşet içkisini sonuna kadar tek başıma içmek keyifli olacaktı. Tabii ki, o yoldan tekrar geçmeye kararlıydım ve bir hafta sonra –yılın son günü– yine oraya gittim. Eve öbür yönden yaklaştım ve kendimi bir önceki gidişimle aynı saatte orada buldum. Gün ışığı soluyordu, gökyüzü bulutlarla kaplı ve boz renkteydi; sertleşmiş, çıplak toprak üzerinde esen rüzgâr uğuldayarak kırağı tutmuş yaprakları fırıl fırıl döndürüyordu. Hüzünlü ev, çevresini saran kış alacakaranlığını kendine çekip, gizemli bir biçimde onun içine gizlenircesine duruyordu orada. Buraya ne yapmaya geldiğimi bildiğim söylenemez ama belli belirsiz hissediyordum ki, bu kez kapının kolu dönüp kapı açılacak olsa, tüm cesaretimi toplayıp kapının arkamdan kapanmasını göze alacaktım. İleriki zarif hanımın ima ettiği gizemli kiracılar kimdi? Bununla ilgili olarak ne görülmüş ya da ne duyulmuştu? Kapı önceki gelişimde olduğu kadar inatçıydı ve kilidi saygısızca zorlamam üzerine üst kattaki

hiçbir pencere açılıp tuhaf ve solgun hiçbir yüz görünmedi. Hatta paslanmış kapı tokmağını kaldırıp beş altı kez vurmaya kalkıştıysam da, çıkan boğuk ve ölü ses hiçbir yankı yaratmadı. Bir şeyi tekrarladıkça, bundan usanırsınız; uzakta, yolun yukarısında (benim geldiğim yolda) tek başına yaklaşmakta olan bir karaltı görmeseydim, bundan sonra ne yapardım bilmiyorum. Bu kötü şöhretli konutun çevresinde dolanırken görülmeyi istemiyordum ve yakındaki bir çam korusunun görünmeden orayı gözetleyebileceğim karanlık gölgelerine sığındım. Yabancı çok geçmeden yaklaştı ve doğruca eve yöneldiğini gördüm. Ufak tefek, yaşlı bir adamdı; görünümündeki en çarpıcı şey, üzerindeki askerlerinkini andıran bol pelerindi. Elinde bir baston vardı ve ağır ağır, zorlukla, âdeta topallar gibi ama son derece kararlı bir edayla yürüyordu. Ana yoldan saptı, belirsiz tekerlek izini izledi ve eve birkaç metre kala durdu. Başını kaldırıp dikkatle araştıran gözlerle eve baktı, pencereleri sayar ya da birtakım tanıdık özellikleri kaydeder gibiydi. Sonra şapkasını çıkardı ve sanki birisinin önünde saygı gösterisinde bulunuyormuşçasına yavaş yavaş ve ciddi bir tavırla eğildi. Şapkasız haliyle dururken, ona iyice baktım. Dediğim gibi, ufak tefek, yaşlı bir adamdı ama bu dünyadan mı, yoksa öbür dünyadan mı olduğuna karar vermek zordu. Başı bana, belli belirsiz, Andrew Jackson'ın portrelerini hatırlattı. Bir fırçanın kılları gibi dümdüz kır saçları, süzgün, solgun, sinekkaydı tıraşlı bir yüzü ve simsiyah kalmış kalın kaşlarının altında pırıl pırıl parlayan gözleri vardı. Pelerini gibi, yüzü de, eski bir asker çağrışımı uyandırıyordu; üst rütbeli olmayan emekli bir askeri andırıyordu; ama böyle bir kişinin bile klasik ayrıcalığı olan tuhaflık ve acayiplik sınırını aşmış göründü bana. Selamlaması bitince, kapıya gitti, önü arkasından daha sarkık olan pelerininin ceplerini yokladı ve bir anahtar çıkardı. Anahtarı yavaş yavaş ve dikkatle kilide soktu, sonra anlaşılan çevirdi. Ama kapı hemen açılmadı; adam önce kafasını eğip kulağını kapıya dayadı, içeriyi dinledi, sonra yolun sağına ve soluna

bakındı. Tatmin olunca ya da rahatlayınca, yaşlı omzunu kapının kaplamalarından birine dayayıp bir an abandı. Kapı açılıverdi – içerisi zifiri karanlıktı. Eşikte durup yine şapkasını çıkardı ve eğildi. Sonra da içeriye girip kapıyı arkasından dikkatle kapattı.

Kimdi bu adam ve ne yapmaya gelmişti? Hoffmann'ın masallarından fırlamış bir karakter gibiydi. Bir hayal mi, yoksa gerçek miydi –evde yaşayanlardan biri ya da tanıdık, dost bir ziyaretçi miydi? Her iki seferinde de, mistik eğilmelerinin anlamı neydi ve içerdeki o karanlıkta nasıl ilerleyecekti? Saklandığım yerden çıkıp pencerelerden birkaçını dikkatle gözledim. Her bir pencerede, sırayla, panjurların tahtaları arasındaki boşluklarda bir ışık gezindi. Belli ki, pipo tüttürüyordu; acaba bir parti –bir hayaletler şenliği– mi düzenleyecekti? Merakım arttı ama bunu nasıl gidereceğimi pek bilmiyordum. Bir an sert bir tavırla kapıya vurmayı düşündüm; ama yakışık almayacağı ve büyüyü bozacağı için –bir büyü vardıysa– bu fikirden vazgeçtim. Evin çevresinde dolaşıp, fazla zorlamadan alt kat pencerelerinden birini açmaya çalıştım. Açılmadı ama bir dakika sonra başka bir pencerede talihim yaver gitti. Oynadığım oyun elbette riskliydi –içeridekinin beni görmesi ya da (daha beteri) benim gördüğüm için pişman olacağım bir şeyi görmem riski. Ama dediğim gibi, merak bir esin kaynağı oluvermişti ve riske girmek keyifliydi. Panjurların arasından aydınlık bir oda görünüyordu –şömine rafında duran eski bir pirinç şamdanda yanan iki mumun aydınlattığı bir oda. Burası görünüşte bir arka salondu ve bütün mobilyalar yerli yerindeydi. Gösterişsiz, modası geçmiş bir tarzda döşenmişti; eşyalar atkılından dokunmuş kumaşla kaplı koltuk ve kanepeler, maun sehpalar ve duvarlara asılı çerçevelenmiş goblenlerden ibaretti. Gerçi oda dayalı döşeliydi ama tuhaf bir biçimde burada kimsenin yaşamadığı duygusunu veriyordu; sehpayla koltuklar yerli yerindeydi ama ortalıkta hiçbir küçük, alışılmış süs eşyası yoktu. Her şeyi göremiyordum ve sağımda büyük bir katlanır kapı olduğunu

yalnızca tahmin ediyordum. Bu kapı anlaşılan açıktı ve bitişik odanın ışığı burayı aydınlatıyordu. Bir süre bekledim ama, oda boştu. Sonunda, katlanır kapının karşısındaki duvara kocaman bir gölgenin vurduğunu fark ettim –belli ki bitişik odadaki birisinin gölgesiydi bu. Uzun boylu, biçimsiz, hiç kımıldamadan oturan birisinin yandan vuran gölgesiydi. Ufak tefek, yaşlı adamın dikey duran saçlarını ve kemerli burnunu tanıdığımı düşündüm. Duruşunda tuhaf bir hareketsizlik vardı; oturmuş, dikkatle bir şeye bakıyor gibiydi. Gölgeye uzunca bir süre baktım ama hiç kımıldamadı. Gelgelelim, en sonunda, tam da sabrım tükenmeye başladığında, hafifçe kımıldayıp tavana doğru yükseldi ve kayboldu. Bundan sonra ne görecektim bilmiyorum ama karşı koyulmaz bir dürtüyle panjuru kapattım. Kibarlıktan mıydı, ödleklikten miydi, bilemiyorum. Yine de, dostumun yeniden görüneceğini umarak evin yakınlarında oyalandım. Düş kırıklığına da uğramadım; çünkü sonunda tıpkı içeriye girerkenki gibi görünerek evden çıktı ve aynı törensel biçimde oradan ayrıldı. (Işıkların bütün pencerelerde birer birer yok oluşunu çoktan gözlemlemiştim.) Kapıya yüzünü döndü, şapkasını çıkardı ve büyük bir saygıyla eğildi. Dönüp giderken onunla konuşmak için içim gitti ama huzur içinde gitmesine izin verdim. Bunun salt kibarlıktan olduğunu söyleyebilirim –siz belki de biraz geç kaldığımı söyleyeceksiniz. Gözetlememe içerlerse haklı olacak gibi geldi bana; ama benim buna kalkışma hakkım da (eğer hayaletler söz konusuysa) aynı ölçüde vardı. Yolun kenarında ve ıssız yolda topallayarak yürürken onu izlemeyi sürdürdüm. Sonra da düşüncelere dalarak ters yönden geri döndüm. Neler olduğunu görmek için, uzaktan peşine takılmak gelmişti içimden; ama bu da kabalık gibi göründü ve aslında itiraf etmeliyim ki, keşfimle biraz gönül eğlendirmeyi –çiçeğin yapraklarını birer birer koparmayı– istiyordum.

Ara sıra çiçeği koklamayı sürdürdüm, çünkü kokusunun tuhaf güzelliği beni büyülemişti. Kavşaktaki evin önünden tekrar geçtim ama pelerinli yaşlı adama ya da başka birisine

hiç rastlamadım. Sanki gözlemcileri kendinden uzak tutuyordu. Ben de bu konuda dedikodu yapmamaya dikkat ettim. "Sırrı çözmeye," diyordum kendi kendime, "bir araştırmacı yaklaşabilir ama iki kişiye yer yok." Elbette aynı zamanda, bir şekilde bu olaya ışık tutacak bir şeye çok müteşekkir kalacaktım –ama bu ışığın nereden geleceğini bilemiyordum. Pelerinli yaşlı adamla başka bir yerde karşılaşmayı umuyordum ama günler geçip o hiç görünmeyince, umudumu kestim. Oysa o boş eve yürüyerek geldiğine göre, büyük olasılıkla oralarda bir yerde oturuyor olmalıydı. Uzaktan gelseydi, mutlaka sarı tekerlekli, yüksek körüklü eski bir arabayla –kendisi kadar saygın görünüşlü ve acayip bir taşıtla– gelirdi. Bir gün Auburn Tepesi Mezarlığı'nın oralarda gezintiye çıktım –şimdi artık tümüyle yoksun olduğu ormanın güzelliğine sahip, o dönemde henüz yeni yeni mezarlık olarak kullanılmaya başlayan bir alandı bu. Salkım söğüt ve serviden çok, akçaağaç ve huş ağacı, burada ve mezarlarında yatanlar arasında da geniş geniş yer vardı. Bir ölüler kenti gibi değil, olsa olsa bir köy gibiydi ve kafası düşüncelerle dolu bir yaya, ölüm sonrası hatırlanma arzularımızın tüyler ürpertici yanından rahatsız olmaksızın burada gezinti yapabilirdi. İlkbaharın ilk habercilerinin tadını çıkarmak için gelmiştim buraya –kımıltısız toprağın uykusundan uyanmak için ilk kez uzun uzun soluk aldığı, kış sonundaki ılıman günlerden biriydi. Güneş, bir pusun arkasındaydı ama ısıtıyordu ve buzlar pusuda bekledikleri derinliklerden sızmaya başlamışlardı. Yarım saat kadar yürüdükten sonra birdenbire, güneye bakan, her dem yeşil çalılardan oluşan çitin önündeki banka oturmuş tanıdık birisini gördüm. Tanıdık olduğunu söylüyorum, çünkü onu belleğimde ve hayalimde sık sık görmüştüm; aslında sadece bir kez karşılaşmışlığım vardı. Gerçi sırtı bana dönüktü ama üzerindeki bol pelerin nedeniyle, yanılmam olanaksızdı. Sonunda perili evin ziyaretçisi olan dostum karşımdaydı işte ve ona yaklaşmak istiyorsam bu kaçırılmayacak bir fırsattı! Bir daire çizerek karşısında durdum. Beni gör-

dü; ben yaklaşırken, ellerini bastonunun sapına dayamış olarak ve kara kaşlarının altından beni izleyerek, kımıldamadan oturdu. Uzaktan bu kara kaşlar korkunç görünüyordu; yüzüne bakarken yalnızca onları görüyordum. Ama yakına gelince rahatladım, çünkü hiç kimsenin bu yaşlı beyefendi kadar olağanüstü derecede vahşi görünemeyeceğini hemen fark ettim. Yüzü sanki bir savaşçı vahşetinin karikatürüydü. Önünde durup yanına oturarak dinlenmek için büyük bir saygıyla ondan izin istedim. Sessiz bir onayla ve epeyce vakur bir tavırla izin verdi ve yanına oturdum. Bu konumda onu gizlice gözlemleyebiliyordum. Tıpkı gölgeli alacakaranlıkta olduğu gibi, sabah güneşinin altında da acayip görünüyordu. Yüzündeki kırışıklar, beceriksiz bir oymacının odun üzerinde çenttiği çizgiler kadar sabitti. Gözleri parlak, burnu korkunç, ağzı amansızdı. Oysa bir süre sonra, ağır ağır dönüp gözlerini bana dikince, bu uğursuz maskeye karşın, onun çok iyi huylu, yaşlı bir adam olduğunu gördüm. Hatta içinden gülümseme gelebileceğinden bile emindim; ama belli ki, yüz kasları fazlasıyla gergindi –sadece bir kez belli bir kalıp almışlardı, değişmemecesine. Deli olabilir mi diye merak ettim önce ama bu fikirden hemen vazgeçtim; gözlerindeki sabit pırıltı delilik göstergesi değildi. Yüzündeki ifade aslında sırf hüzündü; belki kalbi kırılmıştı ama aklı yerindeydi. Kıyafeti eski püsküydü ama düzgündü ve eski mavi pelerini yarım yüzyıldır fırçalanıp durmuştu.

Hemen, o günün olağandışı güzellikte olduğu yolunda bir gözlemde bulundum, o da bana böylesine kavgacı dudaklardan çıkması şaşırtıcı olan nazik, tatlı bir sesle cevap verdi.

"Burası çok rahat bir yer," diye ekledi biraz sonra.

"Ben mezarlıklarda yürüyüş yapmayı çok severim," diye karşılık verdim kasten; bir yandan da, konuşmayı bir ipucuna ulaşabilecek bir yere yönlendirdiğim için kendimle övünüyordum.

Cesaretlendim; döndü ve karanlık bir pırıltıyla yanan gözlerini bana dikti. Sonra da büyük bir ciddiyetle, "Yürü-

yüş, evet. Elinizden geldiğince yapın. Bir gün bir mezarlıkta hiç kımıldamadan yatacaksınız," dedi.

"Çok doğru," dedim. "Ama bilirsiniz, o günden sonra bile yürüyüş yapan bazı insanlar var."

Aslında hâlâ bana bakıyordu ama bu sözüm üzerine başını çevirdi.

"Anlatabiliyor muyum?" dedim usulca.

Dosdoğru önüne bakmayı sürdürdü.

"Bilirsiniz ya, bazı insanlar öldükten sonra ortalıkta dolaşırlar," diye ekledim.

Sonunda bana döndü ve hiç olmadığı kadar uğursuz bir bakışla baktı. "Buna inanmıyorsunuz herhalde," dedi yalnızca.

"İnanmadığımı nereden biliyorsunuz?"

"Genç ve aptalsınız da ondan." Bunu sert bir sesle söylememişti –hatta sesi nazikti; ama kendi acı deneyiminin bilinci nedeniyle başka her şeyi tatlı gören yaşlı bir adamın tınısı vardı sesinde.

"Elbette gencim," diye cevap verdim, "ama tümüyle aptal olduğumu sanmıyorum. Ama diyelim ki, hayaletlere inanmıyorum –benden yana olan pek çok kişi çıkar."

"Çoğu kişi aptal!" dedi yaşlı adam.

Konuyu burada kesip başka şeylerden söz ettim. Dostum tetikte görünüyordu, bana meydan okurcasına bakıyor, sözlerime kısa cevaplar veriyordu; yine de, görüşmemizin onun hoşuna gittiği, hatta onun için önemli sayılabilecek bir sosyal olay olduğu izlenimini edindim. Belli ki yapayalnız birisiydi ve sohbet etmeye nadiren fırsat buluyordu. Bazı dertleri vardı ve bunlar onun dünyadan kopup kendi içine kapanmasına neden olmuştu; oysa eskimiş ruhundaki sosyal bağlar tümüyle kopmamıştı ve zayıf da olsa ondan hâlâ bir ses çıkabildiği için memnun olduğundan da emindim. Sonunda o da bana sorular sormaya başladı; öğrenci olup olmadığımı sordu.

"İlahiyat öğrencisiyim," diye cevap verdim.

"İlahiyat mı?"

"Teoloji. Rahiplik öğrenimi görüyorum."

Bunun üzerine bana dikkatle baktı, sonra yine başını çevirdi. "O halde birtakım şeyleri bilmen gerekir," dedi sonunda.

"Bilgili olmak için büyük bir arzu duyuyorum," diye cevap verdim. "Ne çeşit şeyleri kastediyorsunuz?"

Yine bir süre baktı bana ama sorumu umursamadı.

"Görünümünü beğendim," dedi. "Aklı başında bir gence benziyorsun."

"Hem de tam anlamıyla aklı başındayım!" diye haykırdım, aklı başındalığımdan bir an uzaklaşarak.

"Sağduyulu olduğunu sanıyorum," diye ekledi.

"O halde artık size aptal gibi görünmüyorum, öyle mi?" diye sordum.

"Bu dünyadan göçmüş ruhların geri dönebilme güçlerini yadsıyanlarla ilgili sözlerim hâlâ geçerli. Onlar birer aptal!" Ve bastonunu yere sertçe vurdu.

Bir an duraksadım, sonra birden, "Demek siz bir hayalet gördünüz!" dedim.

Hiç de şaşırmışa benzemiyordu.

"Haklısınız, efendim!" diye cevap verdi vakur bir tavırla. "Benimki, yalnızca salt teori meselesi değil –neye inanacağımı öğrenmek için kafamı kitaplara gömmedim ben. Bildiğimi biliyorum! Dünyadan göçmüş bir ruhu karşımda şu anda sizin olduğunuz kadar yakında dururken gözlerimle gördüm!" Konuşurken gözleri tuhaf şeyler görmüş gibi bakıyordu.

Etkilenmemek elimde değildi –inanasım geldi.

"Peki, çok korkunç muydu?" diye sordum.

"Ben eskiden askerdim –korkmam!"

"Ne zaman oldu bu –nerede?" diye sordum.

Güvensizlik içinde baktı bana; fazla ileriye gittiğimi fark ettim.

"Ayrıntılara giremeyeceğim için beni mazur görün," dedi. "Her şeyi anlatmaya yetkim yok. Size bu kadarını söyledim, çünkü bu konunun hafife alınmasına katlanamıyorum. İlerde hatırlayın ki, çok dürüst bir yaşlı adam size, şerefi üzerine yemin ederek, hayalet gördüğünü söyledi!" Ve sanki söyledik-

lerini yeterli bulmuş gibi ayağa kalktı. Çekingenlik, utangaçlık, gurur, alay edilme korkusu, belki daha önceki alaycı tepkilerin anısı –bir yandan bütün bunların etkisi altındaydı; ama bir yandan da, yaşlılığa özgü boşboğazlık, yalnızlık duygusu ve anlayış beklentisi vardı– ayrıca belki bana gösterme lütfunda bulunduğu dostluk dilini çözmüştü. Onu daha fazla zorlamanın akıllıca olmayacağı belliydi ama yeniden görmeyi umuyordum.

"Söylediklerimi daha da inandırıcı kılmak için," diye ekledi, "size adımı söyleyeyim – Yüzbaşı Diamond, efendim. Ordudaydım."

"Umarım sizinle tekrar karşılaşma zevkini tadarım," dedim.

"Ben de, efendim!" Ve bastonunu tehlikeli bir biçimde –ama dostça bir niyetle– sallayıp topallayarak yürüyüp gitti.

Dikkatle seçtiğim iki üç kişiye Yüzbaşı Diamond'ı tanıyıp tanımadıklarını sorduysam da, beni aydınlatamadılar. Sonunda, birdenbire, alnıma elimle vurup kendime budala diyerek, şimdiye kadar hiç boşa çıkmamış bir bilgi kaynağını göz ardı ettiğimi hatırladım. Sık sık sofrasında yemek yediğim ve haftada bir öğrencilere konukseverlik gösteren bu harika kişinin kendisi kadar iyi ve daha üstün konuşma yetenekleri olan bir kız kardeşi vardı. Adı Bayan Deborah olan bu kız kardeş, kelimenin tam anlamıyla bir kız kurusuydu. Sakattı ve evden dışarı hiç çıkmazdı; bütün gün pencerenin önünde, bir kuş kafesiyle çiçek saksısı arasında oturur, küçücük keten örtüler –gizemli kurdeleler ve farbelalar– işlerdi. İşlediği nakışlar benzersizdi ve çok övgü toplardı. Sakatlığına ve evine kapanmasına karşın, ufak, diri ve yuvarlak yüzüyle, hiçbir şeyin bozamayacağı bir ruh dinginliğine sahipti. Aynı zamanda her şeyi çabucak sezen, son derece gözlemci ve sohbete bayılan birisiydi. Yirmi dakikalık bir "sohbet"e koyulmak üzere koltuğunuzu onun güneşli penceresinin yakınına çekmeniz kadar hoşuna giden şey yoktu –sanıyorum hele bir de teoloji öğrencisi bir gençseniz. "Anlatın bakalım,"

derdi hep, "Kutsal Kitap yorumlarındaki en son zırvalık ne?" Zira çağın akılcılık eğiliminin onu dehşete düşürdüğü izlenimini verirdi, hep. Aslında kendisi yaman bir filozoftu; hepimizden daha hevesli bir akılcı olarak istese en gözü pek olanımızı ürkütecek soruları ortaya atabileceğini düşünürüm. Penceresinden bütün kasaba –daha doğrusu yörenin tümü– görünürdü. Sallanan koltuğunda oturup incecik çatlak sesiyle şarkılar söylerken, ne var ne yok öğrenirdi. Her şeyi ilk öğrenen ve en son unutan oydu. Kasaba dedikoduları avcunun içindeydi ve hiç görmediği kişiler hakkında her şeyi bilirdi. Bütün bu bilgileri nasıl edindiğini ona sorduğumda, "Gözlem yapıyorum!" demişti yalnızca. Bir seferinde de, "Yeterince dikkatle gözlem yaparsan," demişti, "nerede olduğunun önemi yoktur. Kapkaranlık bir dolabın içinde olabilirsin. Yalnızca nereden başlayacağını bilmen gerekir; bir şey seni başka bir şeye yöneltir ve her şey karmakarışıktır. Beni karanlık bir dolabın içine kapat, bir süre sonra dolabın içindeki bazı yerlerin ötekilerden daha karanlık olduğunu gözlerim. Daha sonra da (ama bana zaman vermelisin), Birleşik Devletler Başkanı'nın akşam yemeğinde ne yiyeceğini söylerim sana."

Bir kez ona iltifat etmiştim. "Gözlemleriniz," demiştim, "el işiniz kadar güzel ve söyledikleriniz nakışlarınız kadar doğru."

Bayan Deborah, Yüzbaşı Diamond'dan söz edildiğini elbette duymuştu. Yıllar önce onunla ilgili çok şey söylenmiş ama adam adının çağrıştırdığı skandalı atlatmıştı.

"Skandal neydi?" diye sordum.

"Kızını öldürdü."

"Öldürdü mü," diye haykırdım. "Nasıl?"

"Yo, tabancayla, bıçakla ya da arsenikle değil! Diliyle öldürdü onu. Bir de kadınların dilinden söz ederler! Kızını lanetledi, –korkunç bir lanetle– kız da öldü!"

"Ne yapmıştı kızı?"

"Onu seven ama yüzbaşının eve gelmesini yasakladığı bir gencin ziyaretini kabul etmişti."

"Ev," dedim, "ah, evet! Ev kırlık bölgede, buradan üç dört kilometre ötede, ıssız bir kavşakta."

Bayan Deborah, ipliğini dişleriyle koparırken, birden bana baktı.

"Ah, demek evi biliyorsun?" dedi.

"Biraz," diye cevap verdim. "Görmüştüm. Ama bana biraz daha fazlasını anlatmanızı istiyorum."

Oysa bu noktada Bayan Deborah her zamanki halinden çok farklı bir konuşma isteksizliği gösterdi.

"Bana batıl inançları olan birisi gözüyle bakmazsın, değil mi?" diye sordu.

"Siz mi? Siz salt aklın timsalisiniz."

"Eh, her ipliğin çürük bir yeri, her iğnenin de paslı bir noktası vardır. İyisi mi ben o evden söz etmeyeyim."

"Beni meraktan çatlattığınızın farkında değilsiniz!" dedim.

"Tahmin edebiliyorum. Ama bu beni çok tedirgin edecek."

"Size ne zararı dokunabilir?"

"Bir arkadaşıma zararı dokundu." Bayan Deborah çok emin bir tavırla başını salladı.

"Arkadaşınız ne yapmıştı?"

"Arkadaşım Yüzbaşı Diamond'ın büyük bir gizem havası içinde kendisine söylediği sırrını bana anlatmıştı. Yüzbaşının eski bir sevgilisiydi ve adam kendisine açılmıştı. Kimseye söylememesini tembih etmiş, söylerse başına korkunç bir şey geleceğine onu inandırmıştı."

"Arkadaşınıza ne oldu?"

"Öldü."

"Ama hepimiz ölümlüyüz!" dedim. "Yüzbaşıya söz vermiş miydi?"

"Onu ciddiye almamış, ona inanmamıştı. Anlattıklarını bana anlattı ve bundan üç gün sonra akciğerleri iltihaplandı. Bir ay sonra da, şimdi oturduğum yerde, onun kefenini dikiyordum. O gün bugündür, bana anlattıklarından kimseye söz etmedim."

"Anlattıkları tuhaf şeyler miydi?"

"Tuhaftı ama gülünçtü de. İnsanın hem tüylerini ürpertiyor hem de güldürüyordu. Ama ağzımdan laf alamazsın. Eminim ki, sana anlatacak olursam, o anda parmak kemiklerimden biri kırılır ve haftaya tetanostan ölürüm."

Oradan ayrıldım ve Bayan Deborah'yı daha fazla zorlamadım; ama iki üç günde bir, akşam yemeğinden sonra, gidip onun sallanan koltuğunun yanında oturuyordum. Yüzbaşı Diamond'dan bir daha hiç bahsetmedim; sessizce oturup onun makasıyla kurdeleler kesiyordum. Sonunda, bir gün, kötü göründüğümü, solgun olduğumu söyledi bana.

"Meraktan ölüyorum da ondan," dedim. "İştahımı kaybettim. Hiç yemek yemedim."

"Mavisakal'ın karısını* hatırla!" dedi Bayan Deborah.

"İnsan bir kılıç darbesiyle olduğu kadar, açlıktan da ölebilir!" diye cevap verdim.

Bayan Deborah yine hiçbir şey söylemedi ve sonunda acıklı bir iç çekişle ayağa kalkıp oradan ayrıldım. Kapıya vardığımda, bana seslendi ve kalktığım koltuğu işaret etti. "Ben hiçbir zaman katı yürekli olmadım," dedi. "Otur. Eğer öleceksek, hiç değilse birlikte ölelim." Sonra da, bir iki sözcükle Yüzbaşı Diamond'ın sırrıyla ilgili bildiklerini bana aktardı. "Yüzbaşı çok asabi bir yaşlı adammış. Kızına çok düşkün olmasına karşın, dediği dedikmiş. Kızı için bir koca seçip bunu kıza bildirmiş. Kızın annesi öldüğü için, birlikte oturuyorlarmış. Ev Bayan Diamond'ınmış; yüzbaşınınsa, sanırım, meteliği bile yokmuş. Evlendikten sonra, orada oturmaya başlamışlar. Yüzbaşı da çiftliği yönetiyormuş. Zavallı kızın sevgilisi Bostonlu, favorili bir gençmiş. Yüzbaşı bir akşam eve girince, onları birlikte bulmuş; gencin yakasına yapışmış ve za-

* Charles Perrault'nun bu öyküsünde, Mavisakal'ın yedinci eşi Fatima, merakına yenik düşerek kocasının girmesini yasakladığı bir odaya girer ve daha önceki altı eşinin cesetlerini görür. Bunun üzerine Mavisakal onun kafasını keseceğine yemin ederse de, erkek kardeşleri Mavisakal'ı öldürerek onu kurtarırlar.

vallı kıza korkunç bir lanet yağdırmış. Genç, evli olduklarını haykırmış, yüzbaşı da kıza bunun doğru olup olmadığını sormuş. Kız "Hayır!" demiş. Bunun üzerine Yüzbaşı Diamond, öfkesi daha da kabararak, lanetini tekrarlayıp kızı evden kovmuş ve evlatlıktan reddetmiş. Kız düşüp bayılmış ama babası öfkeyle çıkıp giderek onu orada bırakmış. Birkaç saat sonra eve dönünce de, evi bomboş bulmuş. Gencin masanın üzerine bıraktığı mektupta, yüzbaşının kızını öldürdüğü, onun kendi eşi olduğu ve cenazeyi toprağa verme hakkının yalnızca kendisine ait olduğu yazılıymış. Genç adam cesedi bir arabayla oradan götürmüş! Yüzbaşı Diamond ise cevap olarak ona yazdığı korkunç mektupta, kızının öldüğüne inanmadığını ama ölmemiş bile olsa, onun artık kendisi için öldüğünü bildirmiş. Bir hafta sonra, gece yarısı, kızının hayaletini görmüş. O zaman buna inanmış, sanırım. Hayalet birkaç kez daha görünmüş ve sonunda o evde hep görülür olmuş. Bu durum yaşlı adamı çok rahatsız etmiş, zira öfkesi gitgide dinince, kedere boğulmuş. Sonunda orayı terk edip evi satmaya ya da kiraya vermeye niyetlenmiş; ama bu arada söylenti yayılmış, hayaleti başkaları da görmüş, evin adı kötüye çıkmış ve yüzbaşının ondan kurtulması olanaksızlaşmış. Çiftlikle birlikte, yaşlı adamın yegâne mülkü ve yegâne geçim kaynağı bu evmiş; o evde ne yaşayabileceği ne de evi kiraya verebileceği için, sefalete düşmüş. Ama nasıl ki kendisi hiç insaf göstermediyse, hayaletin de hiç insafı yokmuş. Altı ay mücadele etmiş ama sonunda çökmüş. Sırtına eski mavi pelerinini geçirmiş, eline bastonunu almış ve yollara düşüp dilenmeye başlamış. Derken hayalet insafa gelmiş ve bir uzlaşma önermiş. 'Evi bana bırak!' demiş ona. 'Burası artık benim evim olsun. Git, başka bir yerde otur. Ama başka bir yerde oturabilmen için, başka kiracı bulamadığına göre, ben senin kiracın olacağım. Evi senden kiralayacağım ve sana kira ödeyeceğim.' Ve hayalet kira için bir bedel biçmiş. Yaşlı adam buna razı olmuş. Şimdi üç ayda bir kirasını almaya oraya gidiyor!"

Bu öykü beni güldürdü ama tüylerimi ürperttiğini de itiraf etmeliyim, çünkü kendi gözlemlerim de bunu aynen doğrulamıştı. Yüzbaşının üç ayda bir yaptığı ziyaretlerden birine tanık olmamış mıydım, hayalet kiracısı kira parasını sayarken oturup seyrettiğinde onu görmemiş miydim, sonra karanlıkta zorlukla yürüyüp giderken eski mavi pelerininin kıvrımları arasına, tuhaf yoldan aldığı paralarla dolu küçük bir kese gizlememiş miydi? Bu düşüncelerimden hiçbirini Bayan Deborah'ya açıklamadım, çünkü gözlemlerimin bir devamının olmasını amaçlıyordum ve öykümü tamamlanmış haliyle ona sunma zevkini tatmaya kendi kendime söz verdim. "Yüzbaşı Diamond'ın," diye sordum, "bilinen başka hiçbir geçim kaynağı yok mu?"

"Hiç yok. Ne çalışır ne de iplik eğirir* hayalet onu geçindiriyor. Anlaşılan perili bir ev değerli bir mülkmüş!"

"Peki, hayalet ne çeşit parayla kirasını ödüyor?"

"Altın ve gümüş Amerikan parasıyla. Ama bir tek özelliği var –paraların üzerinde genç kızın ölümünden önceki tarih yazılı. Ruh ve maddenin tuhaf bir karışımı!"

"Hayalet cömert mi bari; kira yüksek mi?"

"Yaşlı adam doğru dürüst yaşıyor sanırım; piposunu tüttürüyor, içkisini içiyor. Irmağın yanında küçük bir ev satın aldı kendisine; kapısı yandaki sokağa açılıyor ve önünde küçük bir bahçesi var. Günlerini orada geçiriyor ve yaşlı bir melez kadına işlerini yaptırıyor. Birkaç yıl önce ortalıkta epeyce dolaşırdı, kasabada sık sık görülürdü ve çoğu kişi onun öyküsünü bilirdi. Ama son zamanlarda kabuğuna çekildi; şöminesinin karşısında oturuyor, meraklı insanlar da onu unuttular. Galiba bunamaya başlıyor. Ama eminim ki," dedi Bayan Deborah sözlerini tamamlarken, "ölünceye kadar yetilerini ve hareket kabiliyetini kaybetmeyecek, çünkü doğru hatırlıyorsam, pazarlık uyarınca, kirasını almaya şahsen gitmesi şart."

* Yeni Ahit'ten alıntı: "Giyecek konusunda neden kaygılanıyorsunuz?"

Bayan Deborah sırrı açıkladığı için ikimizin de özel bir ceza aldığımız söylenemezdi; günler geçiyor ama ben hep onu şarkı söyleyerek el işi yaparken buluyordum; her zamankinden ne daha fazla ne daha az canlı görünüyordu. Bana gelince de, büyük bir cesaretle gözlemlerimi sürdürüyordum. En az bir kez daha büyük mezarlığa gittim ama orada Yüzbaşı Diamond'ı bulma umutlarım suya düştü. Gelgelelim, bana teselli sağlayan bir düşüncem vardı. Yaşlı adamın üç ayda bir yaptığı yolculukların hep üçüncü ayın son gününe rastladığını kurnazca sezmiştim. Onu ilk kez 31 Aralık'ta görmüştüm ve perili evine mart ayının son günü dönmesi olasıydı. Bu tarih oldukça yakındı ve sonunda gelip çattı. Belirlenen saatin alacakaranlık saati olduğunu varsayarak, öğleden sonranın ileri saatlerinde kavşaktaki eski evin yolunu tuttum. Yanılmamıştım. Kendimi de huzursuz bir hayalet gibi hissederek kısa bir süre orada oyalanırken, ilk gördüğüm haliyle ve aynı kıyafette göründü. Yine gizlendim ve bir önceki seferki selamlamayla eve girdiğini gördüm. Panjurların her birinde sırayla bir ışık belirdi, ben de geçen sefer zorladığım pencereyi açtım. Duvardaki, hareketsiz sert ve kocaman gölgeyi yine gördüm. Ama başka hiçbir şey görmedim. Sonunda yaşlı adam yeniden boy gösterdi, evin önünde durup garip selamlamasını yaptı ve alacakaranlıkta kaybolup gitti.

Bir gün, bundan en az bir ay sonra, Auburn Tepesi'nde yine karşılaştım onunla. Havaya ilkbaharın sesleri karışmıştı; kuşlar geri dönmüşler, kışın yaptıkları yolculukları anlatarak cıvıldaşıyorlardı ve hafif bir batı rüzgârı taze çimenlerin üzerinde ince bir mırıltıyla esiyordu. Güneşin vurduğu bir banka oturmuş, kocaman pelerinine hâlâ sarınıyordu ve ona yaklaşır yaklaşmaz gördü beni. Sanki kellemin uçurulmasını işaret eden bir paşa gibi başıyla bana bir işaret yaptı ama beni gördüğüne sevindiği belliydi.

"Sizi birkaç kez aradım burada," dedim. "Pek sık gelmiyorsunuz."

"Benden ne istemiştin?" diye sordu.

"Tatlı sohbetinizi. Daha önce burada karşılaştığımızda, çok zevk almıştım."

"Beni eğlendirici mi buldun?"

"İlginç!" dedim.

"Yani beni kaçık sanmadın mı?"

"Kaçık mı? Aman efendim," diye itiraz ettim.

"Ben bu ülkenin en aklı başında insanıyım. Delilerin hep böyle söylediklerini biliyorum ama onlar genellikle bunu kanıtlayamazlar. Ben kanıtlayabilirim!"

"Buna inanıyorum," dedim. "Ama böyle bir şeyin nasıl kanıtlanabileceğini merak ettim."

Bir süre sustu.

"Söyleyeyim. Bir zamanlar istemeden büyük bir suç işledim. Şimdi cezasını ödüyorum. Yaşamımı buna adadım. Yakamı sıyırmaya çalışmıyorum; ne olduğunu çok iyi bilerek, dürüstçe göğüs geriyorum. Kandırmaya çalışmadım; yalvarıp yakarmadım; kaçıp uzaklaşmadım. Korkunç bir ceza ama ben bunu kabullendim. Bir filozof olup çıktım!

Katolik olsaydım, keşiş olur, yaşamımın geri kalanını oruç tutup dua ederek geçirirdim. Bu bir ceza değil, bir kaçamak olurdu. Kafama tabancayı sıkardım –aklımı oynatırdım. İkisini de yapmayı istemedim. Yalnızca olan bitene göğüs germeyi, sonuçlara katlanmayı istedim. Dediğim gibi, korkunç bir ceza! Yılda dört kez, belli günlerde katlanıyorum buna. Yirmi yıldır böyle sürüp gidiyor; yaşadığım sürece de böyle olacak. Benim işim, uğraşım bu. Bu konuda hissettiklerim böyle. Bu da mantıklı!"

"Size hayranım!" dedim. "Ama yüreğime merak ve merhamet saldınız."

"Özellikle de merak," dedi kurnazca bir bakışla.

"Ama," diye cevap verdim, "çektiğiniz acıyı bilirsem, size daha çok merhamet duyarım."

"Sana minnettarım. Merhamet duymanı istemiyorum; bunun bana bir yararı olmaz. Sana bir şey söyleyeceğim ama kendim için değil; senin için." Uzun bir süre susup sanki bir

işiten olursa diye çevresine bakındı. Açıklayacağı şeyi kaygıyla bekledim ama beni düş kırıklığına uğrattı. "Hâlâ teoloji öğrenimi mi görüyorsun?" diye sordu.

"Evet," diye cevap verdim, belki biraz içerleyerek. "Altı ayda öğrenilebilecek bir konu değil ki bu."

"Olmaması gerekir, elinde yalnızca kitaplar varken. Bir özdeyiş vardır: 'Bir zerre deneyim, bir kilo öğretiye bedeldir', duymuş muydun? Ben büyük bir teoloğum."

"Ah, demek deneyimlisiniz," diye mırıldandım anlayışla.

"Ruhun ölümsüzlüğü konusunda bir şeyler okumuşsundur; Jonathan Edwards ve Dr. Hopkins'in bu konuda ahkâm kestiklerini görmüş ve sureye, ayete bakarak bunların doğru olduğuna karar vermişsindir. Oysa ben gözlerimle gördüm bunu; ellerimle dokundum buna!" Ve yaşlı adam yıpranmış ellerini yumruk yaparak uğursuz bir edayla savurdu. "Böylesi daha iyi!" diye ekledi, "Ama bana pahalıya mal oldu. Sen iyisi mi kitaplardan edin bu bilgiyi –belli ki zaten hep öyle edineceksin. Çok iyi kalpli bir gençsin; vicdanında hiçbir zaman bir suçluluk taşımayacaksın." Gençliğe özgü bir budalalığa kapılarak, iyi kalpli ve yakında teoloji doktorasını tamamlayacak bir genç olsam da, insani tutkulardan mutlaka nasibimi almayı umduğumu söyleyerek cevap verdim ona.

"Ama çok hoş, sakin bir mizaca sahipsin," dedi. "Ben de öyleyim –şimdi! Oysa bir zamanlar çok gaddardım –çok gaddar. Eskiden öyle olduğumu bilmelisin. Kendi çocuğumu öldürdüm."

"Kendi çocuğunuzu mu?"

"Onu incittim ve ölüme terk edip gittim. Beni asamadılar, çünkü onu ellerimle incitmemiştim. Haince ve lanetli sözlerimle incittim. Bu farklı bir şey; yüce bir yasa altında yaşıyoruz! İşte böyle, efendim. Onun ruhunun ölümsüz olduğuna yemin edebilirim. Yılda dört kez buluşmak üzere sözleştik, ben de bu buluşmayı kaçırmıyorum!"

"Sizi hiç bağışlamadı mı?"

"Tıpkı melekler gibi bağışladı beni! İşte buna dayanamı-

yorum –bana nasıl da yumuşak, sessiz bakışlarla bakıyor. Keşke kalbime bir bıçak saplasa, ah, Tanrım, Tanrım, Tanrım!" Ve Yüzbaşı Diamond kafasını bastonuna doğru eğip alnını kavuşturduğu ellerine dayadı.

Etkilenmiş ve duygulanmıştım; tutumu diğer soruları bir an engelledi. Ona başka şeyler sormaya cesaret edemeden, ağır ağır ayağa kalkıp eski pelerinine sarındı. Üzüntülerinden söz etmeye alışık değildi ve anıları onu kedere boğmuştu. "Yoluma gitmeliyim," dedi. "Yola koyulmalıyım."

"Belki sizinle burada yine karşılaşırız," dedim.

"Ah, bacaklarım artık tutmuyor," diye cevap verdi, "ve burası da bana oldukça uzak. Kendime dikkat etmeliyim. Bazen bir ay boyunca koltuğumda oturup pipomu tüttürürüm. Ama seni tekrar görmeyi isterim." Durup korkunç ve sevecen bakışlarla baktı bana. "Bir gün, belki, genç ve yozlaşmamış bir ruh bulmak beni sevindirir. Eğer insan bir dost edinebilirse, bu bir kazançtır. Adın ne senin?"

Cebimde, ilk sayfasında adımla adresimin yazılı olduğu, Pascal'ın *Düşünceler* adlı kitabı vardı. Kitabı çıkarıp yaşlı dostuma verdim. "Lütfen bu kitabı saklayın," dedim. "Çok beğendiğim bir kitaptır ve size benimle ilgili bir fikir verir."

Kitabı alıp sayfalarını ağır ağır çevirdi, sonra şükran dolu gözlerle baktı bana. "İyi bir okur sayılmam," dedi, "ama başıma gelenlerden bu yana aldığım bu ilk –ve son– armağanı reddedecek değilim. Teşekkür ederim, efendim!" Elindeki kitapla yürüyüp uzaklaştı.

Sonraki birkaç hafta boyunca onu koltuğunda ağzında piposuyla yalnız başına otururken gözümün önüne getirip durdum. Bir daha hiç görmedim onu. Ama fırsat kolluyordum ve üç aylık dönem bittikten sonra, haziranın son günü bu fırsatın geldiğine karar verdim. Haziran ayında güneş geç saatte batar, ben de sabırsızlık içinde günbatımını bekliyordum. Sonunda, güzel bir yaz gününün bitimine doğru, Yüzbaşı Diamond'ın mülkünü yine ziyaret ettim. Evin arkasındaki kurumuş meyve ağaçları dışında şimdi çevredeki her şey

yeşildi ama bu ağaçların büründüğü bozluk ve hüzün onları aralık ayındaki gökyüzünün altında ilk kez gördüğüm zamanki kadar ağırdı. Eve yaklaşınca amacım için geç kalmış olduğumu gördüm; çünkü amacım Yüzbaşı Diamond gelince karşısına çıkıp cesurca onunla birlikte içeriye girmeme izin vermesini rica etmekti. Benden önce gelmişti, pencerelerde ışıklar vardı.

Hayaletle görüşmesi sırasında onu rahatsız etmek istemiyordum elbette; bu yüzden dışarıya çıkıncaya kadar bekledim. Zamanın ilerlemesiyle pencerelerdeki ışıklar kayboldu, derken kapı açıldı ve Yüzbaşı Diamond dışarıya çıktı. O akşam perili evi selamlamadı, çünkü gördüğü ilk şey kapının önünde alçakgönüllülükle ama kararlılıkla duran önyargısız genç dostuydu. Hemen durdu ve bana baktı; bu kez yüzündeki korkunç ifade duruma uygundu.

"Burada olduğunuzu biliyordum," dedim. "Bilerek geldim."

Tedirgin görünüyordu ve dönüp endişeli bakışlarla eve baktı.

"Fazla ileriye gittiysem, özür dilerim," diye ekledim, "ama bana cesaret veren sizsiniz."

"Burada olacağımı nereden biliyordun?"

"Tahmin ettim. Bana öykünüzün yarısını anlatmıştınız, öbür yarısını da ben tahmin ettim. İyi bir gözlemciyimdir ve geçerken bu evi fark etmiştim. Burada bir gizem saklı gibi gelmişti bana. Hayaletleri gördüğünüz konusunda bana açılma lütfunda bulunduğunuzda, onları ancak burada görebileceğinizden emindim."

"Sen epeyce zekisin," diye haykırdı yaşlı adam. "Peki, bu akşam hangi rüzgâr attı seni buraya?"

Bu soruyu duymamazlıktan gelmek zorunda kaldım.

"Ben sık sık gelirim buraya; bu eve bakmak hoşuma gidiyor –burası beni büyülüyor."

Dönüp kendi de baktı eve. "Dışarıdan görünüşü hiç kalır." Acayip dış görünüşünün farkında olmadığı belliydi; ba-

na alacakaranlıkta ve bu uğursuz evin yanı başında aktardığı bu garip hikâye, içerde gördüğü tuhaf şeyleri sanki daha da gerçek kıldı.

"İçeriyi de görmeyi umuyordum," dedim. "Sizi burada bulacağımı ve içeriye birlikte girmemize izin vereceğinizi düşünmüştüm. Gördüklerinizi ben de görmeyi isterdim." Cesaretim onu şaşırtmış gibiydi ama kızmış görünmüyordu. Eliyle kolumu tuttu. "Ne gördüğümü biliyor musun?" diye sordu.

"Geçen gün dediğiniz gibi, deneyimim olmadıkça nasıl bilebilirim? Lütfen kapıyı açın ve beni içeriye alın."

Yüzbaşı Diamond'ın parıltılı gözleri karanlık kaşlarının altında fal taşı gibi açıldı ve bir an soluğunu tuttuktan sonra, ciddi yüz ifadesinin ilk ve son kez bir gülüşle çarpıldığını gördüm. Son derece dehşet verici bir görüntüydü ama son derecede de sessizdi. "Seni içeriye sokmak mı?" diye homurdandı. "Bu paranın bin katı karşılığında bile, zamanı gelmeden tekrar içeriye girmem." Ve pelerininin kıvrımları arasından elini çıkarıp, eski bir ipek mendilin içine düğümlenmiş altın paraları gösterdi. "Onunla pazarlığımıza bağlı kalıyorum ama daha fazlasını yapamam!"

"Ama sizinle konuşma zevkini ilk kez lütfettiğinizde, bunun o kadar korkunç olmadığını söylemiştiniz bana."

"Şimdi de korkunç olduğunu söylemiyorum. Ama fena halde nahoş!"

Bu sıfatı öylesine şiddetle dile getirmişti ki, bir an duraksayıp düşündüm. Düşünürken de, yukarıdaki panjurlardan birinde bir hareket işittim gibi geldi. Başımı kaldırıp baktıysam da, hiçbir hareket yoktu. Yüzbaşı Diamond da düşünüyordu; birdenbire eve doğru döndü. "Eğer tek başına girmek istiyorsan," dedi, "buyur."

"Beni burada bekler misiniz?"

"Olur ama fazla kalma içeride."

"Ama evin içi zifiri karanlık. Siz içeriye girdiğinizde ışık oluyor."

Elini pelerininin kıvrımları arasına sokup kibrit çıkardı.

"Al bunları," dedi. "Holdeki masanın üzerinde iki şamdan bulacaksın. Mumları yak, ikisini de birer eline al ve ilerle."

"Nereye gideyim?"

"Nereye olursa –her yere. Emin ol ki hayalet seni bulacaktır." Bu sırada artık kalbimin hızlı hızlı çarpmaya başladığını inkâr edecek değilim. Yine de, kapıyı açması için yaşlı adama başımla yeterince ağırbaşlı bir tavırla işaret ettim sanırım. İçeride gerçekten de bir hayaletin olduğuna karar vermiştim. Bunu peşinen kabul etmiştim. Ne var ki, zihin bir kez buna hazırlıklı olunca ve bu bir sürpriz olmayınca, serinkanlılığı korumak mümkündü. Yüzbaşı Diamond anahtarı kilitte çevirdi, kapıyı ardına kadar açtı ve ben geçerken başını eğerek beni içeriye buyur etti. Karanlıkta durakladım ve kapının arkamdan kapandığını duydum. Birkaç dakika parmaklarımı bile kımıldatmadım; büyük bir cesaretle geçit vermeyen karanlığa baktım. Oysa ne bir şey görüyor ne de duyuyordum; sonunda bir kibrit yaktım. Masanın üstünde, kullanılmadıkları için paslanmış iki pirinç şamdan vardı. Mumları yakıp keşif turuma başladım.

Önümde geniş bir merdiven vardı; antika tırabzanı eski New England evlerinde çok sık görülen tarzda son derece zarif oymalarla süslüydü. Merdivenleri tırmanmayı erteleyip sağımdaki odaya yöneldim. Burası eski moda, içinde az sayıda mobilya olan, yaşanmadığı için küf kokan bir salondu. Ellerimdeki iki şamdanı havaya kaldırınca, bomboş koltuklarından ve çıplak duvarlarından başka hiçbir şey görmedim. Salonun gerisinde, dışarıdan içeriyi gözetlediğim ve aslında tahmin etmiş olduğum gibi, katlanır kapılarla salona bağlı olan oda vardı. Burada da, karşıma hiçbir tehditkâr hayalet çıkmadı. Yeniden hole dönüp diğer taraftaki odaları gezdim; öndeki yemek odasında, kare biçimli büyük masanın üzerinde parmağımla adımı yazabileceğim kadar kalın bir toz tabakası birikmişti; bunun gerisindeki mutfakta, tencereler ve tavalar buz gibi soğuktu. Bütün bunlar sevimsiz ve kasvetliydi ama korkunç değildi. Tekrar hole geldim ve şamdanları ha-

vaya kaldırarak merdivenlerin dibinde durdum; tırmanmak için yeni bir gayret gerekiyordu ve gözlerimle yukarıdaki karanlığı tarıyordum.

Ansızın, açıklanamaz bir hisle, bu karanlığın canlandığını fark ettim; sanki kımıldanıp bir biçim aldı. Yavaş yavaş –yavaş yavaş diyorum, çünkü gergin bekleyişim yüzünden dakikalar bana asırlar gibi geliyordu– kocaman, belli bir karaltıya dönüştü ve bu karaltı ilerleyip merdivenlerin tepesinde durdu. İçtenlikle itiraf ediyorum ki, artık korku gibi kaba bir adla tanımlamak zorunda olduğum bir duygu içindeydim. Bunu şiirselleştirip, büyük harfle başlayan Dehşet de diyebilirim; her ne olursa olsun, insanın ayağını yerden kesen bir duyguydu. Bu duygu artarken ölçüp biçtim, karşı koyulamazdı, çünkü içeriden değil, dışarıdan geliyor ve merdivenlerin başında duran karaltıdan vücut buluyor gibiydi. Bir çeşit akıl yürüttüm –akıl yürüttüğümü hatırlıyorum. Kendi kendime şöyle dedim: "Ben hep hayaletleri beyaz ve saydam sanırdım; bu şey koyu bir gölge halinde, saydam değil." Bu olayın son derece önemli olduğunu ve eğer korkuma yenik düşeceksem, henüz aklım başımdayken elimden geldiği kadar gözlem yapmam gerektiğini hatırlattım kendime. Gözlerimi karaltıdan ayırmaksızın, adım adım geriledim ve şamdanları masanın üstüne koydum. Doğru olanın, hayaletle yüz yüze, kararlılık içinde merdivenleri tırmanmak olduğunun farkındaydım ama ayakkabılarımın tabanları birdenbire kurşun gibi ağırlaşmıştı. İstediğim olmuştu; hayaleti görüyordum. Hatırlayıp sonradan kendimi kaybetmediğimi bir anlamda ileri sürebilmek için karaltıya dikkatle baktım. Hatta kendi kendime ne kadar süre orada durup bakmamın beklendiğini ve ne zaman onurumla oradan ayrılabileceğimi bile sordum. Bütün bunlar, elbette, zihnimden hızla geçiyordu ve karaltının tekrar hareket etmesiyle birlikte son buldu. Karanlık upuzun heyulanın beyaz elleri göründü, bunları ağır ağır baş hizasına doğru kaldırdı. Sonra yüz hizasında ellerini birleştirdi ve çekince yüzü belirdi. Donuk, beyaz, her bakım-

dan hayaletimsi bir yüzdü. Bir an bana baktı, sonra bir elini yine ağır ağır havaya kaldırdı ve öne geriye salladı. Bu harekette çok özel bir şey vardı; kızdığını ve gitmemi istediğini işaret eder gibiydi; yine de, bir çeşit sıradan, teklifsiz bir hareketti.

Bu tekinsiz varlığın teklifsiz davranması hesabımda yoktu ve bana pek de hoş görünmedi. Onun "fena halde nahoş" olduğunu söyleyen Yüzbaşı Diamond'a hak verdim. Usturuplu ve olabildiğince nazik bir biçimde oradan ayrılmak için yoğun bir istek duydum. Bunu yiğitçe yapmak istiyordum ve mumları söndürmenin yiğitçe olacağını düşündüm. Dönüp dikkatle mumları söndürdüm, sonra da kapıya doğru yürüdüm, bir an ellerimle duvarları yokladım ve kapıyı açtım. Dışarıdaki hemen hemen tükenmiş olan ışık bir an eve girdi, evin tozlu derinliklerine süzüldü ve bana dimdik duran karaltıyı gösterdi.

Çimenlerin üstünde, yıldızların ilk titrek ışıkları altında bastonuna dayanarak iki büklüm duran Yüzbaşı Diamond'ı buldum. Bir an dik dik baktı bana ama hiçbir şey sormadı, sonra gidip kapıyı kilitledi. Bundan sonra, öbür görevini de –mihrabın önünde duran bir papaz gibi ibadetini de– yerine getirdi ve arkasından bana aldırış etmeden oradan ayrıldı.

Birkaç gün sonra, derslerime ara verip yaz tatili için oradan uzaklaştım. Birkaç hafta süren yokluğum sırasında, doğaüstü varlıkla ilgili izlenimlerimi çözümlemek için bol bol vaktim oldu. Onursuzca bir korkuya kapılmadığım düşüncesiyle avunuyordum; ne kaçmış ne de düşüp bayılmıştım –soğukkanlı bir biçimde davranmıştım. Yine de, kahramanlığıma sahne olan yerle arama elli kilometre kadar bir mesafe koymuş olmam beni daha da teselli ediyordu ve günlerce gün ışığını karanlığa yeğledim. Sinirlerim son derece gergindi; deniz kenarının sakinleştirici havasının etkisiyle, heyecanım giderek dinince, bunun daha da farkına vardım. Heyecanım geçince de, edindiğim deneyime adamakıllı akılcı bir gözle bakmaya çalıştım. Tabii ki bir şey görmüştüm –bu bir hayal değildi; ama ne görmüştüm? Daha cesurca davranıp

hayalete daha çok yaklaşarak onu yakından incelemediğime son derece hayıflanıyordum. Ama konuşması kolaydı; o şartlar altında herhangi birisinin göze alacağı kadarını yapmıştım; ilerleyebilmem fiziksel bakımdan olanaksızdı. Yetilerimin felce uğraması da başlı başına doğaüstü bir etki değil miydi? Gerçek bir hayalet kadar marifeti olduğuna inandığı bir hayalet bozuntusu söz konusuysa, ille de böyle olması gerekmez belki. Ama kapkara bir hayaletin bana eliyle işaret ettiğini niye o kadar kolay kabul etmiştim? Kendini nasıl kabul ettirmişti? Kuşkusuz, gerçek ya da sahte, çok akıllı bir hayaletti. Gerçek olmasını yeğliyordum –birincisi, boş yere ürperip sarsılmış olmayı istemiyordum; ikincisi de, varlığı kanıtlanmış bir cin görmüş olmak, bir üstünlüktü. Bu yüzden, bunu aklımda evirip çevirmeyi bırakarak hayal gücümü dinlendirmeye çalıştım. Ama arada bir irademden daha güçlü bir dürtüyle dudaklarımdan gülünç bir soru dökülüyordu. Diyelim ki hayalet Yüzbaşı Diamond'ın kızıydı; eğer kızıydıysa, o zaman kızının ruhu olması gerekiyordu. Ama o hayalet hem onun kızı hem de daha fazla bir şey değil miydi? Eylülün ortasında, kendimi yine teolojik gölgelerin altında buldum ama perili evi tekrar ziyaret etmek için hiç acele etmiyordum.

Ayın sonu yaklaşıyordu –zavallı Yüzbaşı Diamond için yeni bir üç aylık dönem başlayacaktı– benimse bu kez ziyareti sırasında onu rahatsız etmek içimden gelmiyordu; gerçi itiraf etmeliyim ki, takatsiz yaşlı adamın sonbahar alacakaranlığında, olağandışı görevini yerine getirirken, yalnızlık içinde ayaklarını sürüye sürüye gidişini düşünürken ona epeyce acımıştım. Eylülün otuzunda, öğle vakti, önümdeki kalın kitaba bakarak uyuklarken, kapıma hafifçe vurulduğunu duydum. Kapının açık olduğunu söyledim ama bu işe yaramayınca, kalkıp kapıyı açmaya gittim. Karşımda, başında kırmızı eşarbı ve boynunda beyaz şalıyla yaşlı bir siyahi kadın duruyordu. Bana dikkatle ve konuşmadan baktı; kendi ırkından olan yaşlılarda sık sık görüldüğü gibi, son derece ciddi ve terbiyeli bir havası vardı. Durup sorgu dolu bakışlarla baktım

ona; sonunda, elini kocaman cebine sokup küçük bir kitap çıkararak bana uzattı. Yüzbaşı Diamond'a vermiş olduğum Pascal'ın *Düşünceler*'iydi bu.

"Lütfen söyler misiniz, efendim," dedi usulca, "bu kitabı tanıyor musunuz?"

"Hem de çok iyi," dedim, "birinci sayfada adım yazılı."

"Yani bu sizin adınız, başkasınınki değil, öyle mi?"

"İsterseniz adımı yazayım, karşılaştırın," diye cevap verdim.

Kadın bir an sustu, sonra vakur bir tavırla, "Bu işe yaramaz, efendim," dedi, "ben okuma yazma bilmem. Öyle diyorsanız, bu benim için yeterli. Beni," diye konuşmasını sürdürdü, "bu kitabı vermiş olduğunuz beyefendi gönderdi. Bunu bir yadigâr olarak saklamamı istedi benden. 'Bir yadigâr.' Böyle dedi. Hastalandı ve yatıyor, sizi görmek istiyor."

"Yüzbaşı Diamond hasta mı?" diye haykırdım. "Hastalığı ciddi mi?"

"Çok kötü durumda, ölüm döşeğinde."

Üzüldüğümü dile getirdim ve bu siyahi ulak bana yolu gösterirse hemen yanına gideceğimi bildirdim. Saygılı bir edayla kabul etti ve birkaç dakika sonra, kendimi Etiyopyalı bir kölenin peşinde arka kapıya doğru giden, Binbir Gece Masalları'ndan çıkma birisi gibi hissederek güneşli sokaklarda onu izliyordum. Kılavuzum ırmağa doğru yöneldi ve ırmağa inen sokaklardan birindeki düzgün görünüşlü, küçük sarı bir evin önünde durdu. Çabucak kapıyı açıp beni içeriye aldı ve çok geçmeden yaşlı dostumun karşısında buldum kendimi. Karanlık bir odada, yatakta yatıyordu ve dermansız kaldığı belliydi. Sırtını yastığına dayamış, gözlerini karşıya dikmişti; fırça gibi saçları daha da dikilmişti ve koyu renkli parlak yaşlı gözleri yüksek ateşten çakmak çakmak olmuştu. Evi gösterişsiz ve tertemizdi; siyah kılavuzumun sadık bir hizmetçi olduğunu anladım. Beyaz çarşafları üzerinde kımıldamadan ve solgun bir yüzle yatan Yüzbaşı Diamond ise gotik bir lahit kapağındaki kaba bir oymayı andırıyordu. Sessiz-

ce baktı bana ve kılavuzum odadan çıkıp bizi baş başa bıraktı.

"Evet, sensin," dedi sonunda, "sensin, o iyi kalpli genç. Yanılmıyorum, değil mi?"

"Umarım yanılmıyorsunuzdur; iyi kalpli bir genç olduğuma inanıyorum. Ama hasta olmanıza çok üzüldüm. Sizin için ne yapabilirim?"

"Çok fenayım, çok fena; yaşlı kemiklerim öyle ağrıyor ki!" dedi ve korkunç bir inlemeyle bana dönmeye çalıştı.

Hastalığının ne olduğu ve ne kadar zamandır yatakta olduğunu sordum ama bana kulak vermedi; başka bir şeyden söz etmek için sabırsızlanıyor gibiydi. Koluma yapıştı, beni kendine doğru çekti ve hızlı hızlı fısıldadı:

"Zamanım kalmadı!"

"Ah, dilerim öyle değildir," dedim söylediğini yanlış anlayarak. "Sizi tekrar ayakta göreceğime eminim."

"Tanrı bilir!" diye haykırdı. "Ama ölmeyi kastetmiyorum; daha biraz vaktim var. Kastettiğim şey, o eve gitmem gerek. Bugün kira günü."

"Ah, doğru! Ama gidemezsiniz."

"Gidemem. Çok kötü. Paramı alamayacağım. Ölecek olsam da, paramı istiyorum. Doktorun ücretini ödemem gerek. Saygın birisi gibi gömülmek istiyorum."

"Ödeme bu akşam mı olacak?" diye sordum.

"Bu akşam tam günbatımında."

Gözlerini bana dikti, ben de ona bakarken birdenbire beni buraya çağırma gerekçesini anladım. Bu aklıma gelince, irkildim. Ama sanırım aklımın karıştığı belli olmadı, çünkü yaşlı dostum sesinde aynı tınıyla konuşmasını sürdürdü. "Paramı kaybedemem. Başka birisinin gitmesi gerek. Belinda'dan rica ettim; ama lafını bile etmedi."

"Sizce başka birisine parayı öder mi?"

"En azından bir deneyebiliriz. Daha önce hiç gitmemezlik etmediğimden, bilmiyorum. Ama eğer yatak döşek yattığımı, yaşlı kemiklerimin sızladığını, ölmek üzere olduğumu söylersen, belki sana güvenir. Benim açlıktan ölmemi istemez!"

"Şu halde yerinize benim mi gitmemi istiyorsunuz?"

"Sen bir kez gittin oraya; nasıl olduğunu biliyorsun. Yoksa korkuyor musun?"

Duraksadım.

"Düşünmem için üç dakika verin bana," dedim, "sonra kararımı söylerim." Bakışlarımı odada gezdirdim ve bu odada yaşayan kişinin yalın, temiz yoksulluğunu yansıtan nesnelere baktım. Kırık dökük ve solmuş külüstürlüklerinde sanki vereceğim karar için acıma duyguma sessizce yalvaran bir şey vardı. Bu arada, Yüzbaşı Diamond zayıf bir sesle konuşmayı sürdürüyordu.

"Ben nasıl güvendimse, sanırım o da güvenir sana; yüzün hoşuna gidecektir; senden bir zarar gelmeyeceğini anlayacaktır. Tam olarak yüz otuz üç dolar. Bu parayı güvenli bir yere koyduğundan emin ol."

"Olur," dedim sonunda, "gideceğim ve bana kaldığı kadarıyla, paranızı bu gece saat dokuzda alacaksınız."

Adamakıllı rahatlamışa benziyordu; elimi tutup hafifçe sıktı ve biraz sonra oradan ayrıldım. Günün geri kalanında akşam yapacağım işi düşünmemeye çalıştım ama tabii ki başka hiçbir şey düşünemedim. Tedirgin olduğumu yadsımayacağım; aslında epeyce heyecanlıydım ve vaktimin çoğunu sırayla bir bu gizemin göründüğünden daha az derin çıkmasını dileyerek, bir ya fazlasıyla yüzeysel çıkarsa diye korkarak geçirdim. Saatler çok yavaş geçti ama akşam üstü güneşinin ışıkları azalmaya başlayınca, görevimi yerine getirmek üzere yola koyuldum. Giderken Yüzbaşı Diamond'ın nasıl olduğunu sormak ve bana vermek isteyeceği son talimatları almak için gösterişsiz konutuna uğradım. Yaşlı siyah kadın ciddi ve gizemli bir sükunetle beni içeri aldı; sorularıma da yüzbaşının durumunun kötü olduğunu ve sabahtan bu yana fenalaştığını söyleyerek cevap verdi.

"Ölmeden önce buraya dönmek istiyorsanız," dedi, "acele etmelisiniz."

Gerçi donuk kara göz bebeklerinde kendini ele verecek en

ufak bir belirti bile yoktu ama bakışlarını görünce beni bekleyen görevi bildiğinden emin oldum.

"Ama Yüzbaşı Diamond niye ölsün?" diye sordum. "Kuşkusuz çok halsiz görünüyor ama belli bir hastalığı varmış gibi görünmedi bana."

"Onun hastalığı yaşlılık," dedi bilgiç bir edayla.

"Ama o kadar da yaşlı değil; olsa olsa altmış yedi ya da altmış sekiz yaşındadır."

Kadın bir an sustu.

"Çok yıprandı; tükendi; artık dayanamıyor."

"Onunla biraz görüşebilir miyim?" diye sordum. Bunun üzerine beni yine onun odasına götürdü.

Tıpkı yanından ayrıldığım zamanki gibi yatıyordu; ne var ki, gözleri kapalıydı. Ama kadının dediği gibi "durumu kötü"ydü ve nabzı çok yavaş atıyordu. Yine de, o gün öğleden sonra doktorun orada olduğunu ve durumun tatmin edici olduğunu söylediğini öğrendim. "Doktor neler olup bittiğini bilmiyor," dedi Belinda sert bir sesle.

Yaşlı adam biraz kımıldadı, gözlerini açtı ve bir süre sonra beni tanıdı.

"Ben gidiyorum," dedim. "Paranızı almaya gidiyorum. Bana söyleyeceğiniz başka bir şey var mı?"

Istırap dolu bir gayretle ağır ağır doğrulup yastığına yaslandı; ama ne dediğimi anlamış görünmüyordu. "Eve gidiyorum," dedim. "Kızınıza."

Yavaş yavaş alnını ovuşturdu, sonunda bilinci yerine geldi. "Ah, evet," diye mırıldandı. "Sana güveniyorum. Yüz otuz üç dolar. Eski paralar –hepsi de eski para."

Sonra daha canlı bir sesle ve gözleri parlayarak ekledi: "Çok saygılı ol --çok kibar ol. Yoksa... yoksa..." ve sesi yine çıkmadı.

"Elbette olurum," dedim zoraki bir gülümsemeyle. "Ama yoksa?"

"Yoksa ben anlarım!" dedi ciddi bir sesle. Bunu söyledikten sonra da, gözlerini kapatıp yine kendinden geçti.

Oradan ayrılıp yeterince kararlı adımlarla yoluma devam ettim. Eve varınca, önünde durup Yüzbaşı Diamond'ı taklit ederek eğilip saygılı bir selam verdim. Hiç gecikmeden eve girebilmek için yürüyüş zamanımı iyi hesaplamıştım; gece karanlığı çoktan çökmüştü. Anahtarı kilitte çevirdim, kapıyı açtım ve arkamdan kapattım. Ardından bir kibrit çakıp ilk seferinde kullandığım şamdanları holdeki masanın üstünde buldum. İkisini de kibritle yaktım, ellerime aldım ve salona girdim. Salon boştu ve bire süre beklememe karşın boş kaldı. Sonra aynı kattaki öbür odalara geçtim; adımlarımı durdurmamı gerektirecek hiçbir karaltı çıkmadı karşıma. Sonunda yeniden hole döndüm ve merdivenlerden tırmanıp tırmanmamayı ölçüp biçerek durdum. Önceki sefer tedirginliğime sahne olan yer merdivenlerdi. Tam bir güvensizlik içinde oraya yaklaştım. Merdivenlerin dibinde, elimi tırabzana koyarak durup yukarıya baktım. Beklenti içindeydim ve beklentim gerçekleşti. Yavaş yavaş, yukarıdaki karanlıkta, daha önce gördüğüm karaltı biçimlendi. Bu bir sanrı değildi; bir karaltıydı ve aynıydı. Biçim alması için zaman verdim ona ve orada durup gizlediği yüzüyle bana bakmasını izledim. Derken, bile bile, sesimi yükseltip konuştum onunla.

"Yüzbaşı Diamond'ın isteği üzerine, onun yerine ben geldim," dedim. "Kendisi çok hasta; yataktan çıkamıyor. Parayı bana ödemenizi rica etti; hemen ona götüreceğim." Karaltı hareketsiz ve hiçbir işarette bulunmadan duruyordu. "Yüzbaşı Diamond eğer kımıldayabilseydi, kendisi gelecekti," diye ekledim hemen sonra yalvarırcasına, "ama gelmesi olanaksız."

Bunun üzerine karaltı yavaş yavaş yüzünü açtı ve bana karanlıklar içindeki beyaz maskesini gösterdi; sonra ağır ağır merdivenlerden inmeye başladı. İçgüdüsel olarak geriledim ve öndeki oturma odasının kapısına doğru uzaklaştım. Gözlerimi hâlâ ondan ayırmaksızın, geri geri kapının eşiğini geçtim; sonra odanın ortasında durup şamdanları masaya koydum. Karaltı ilerledi; bir duman gibi bedenini saran siyah incecik giysisi içinde, uzun boylu bir kadındı bu. Yaklaşınca,

son derece solgun ve hüzünlü görünmesine karşın, tümüyle bir insan yüzüne sahip olduğunu gördüm. Karşı karşıya durup birbirimize baktık; heyecanım tamamen geçmişti. Yalnızca derin bir ilgi duyuyordum.

"Babamın hastalığı tehlikeli mi?" diye sordu hayalet. Sesini –nazik, ürkek ve tam bir insan sesi – işitince öne doğru bir adım attım; heyecanım geri geldi. Derin bir soluk aldım ve bir çığlık atar gibi oldum, çünkü karşımda gördüğüm bedensiz bir ruh değil, güzel bir kadın, gözü pek bir aktristi. İçgüdüsel olarak, karşı koyamadan, kendi saflığıma duyduğum tepkiyle, elimi uzatıp başını örten uzun tülü tuttum. Olanca gücümle çektim ve yarı yarıya açtıktan sonra karşımdaki yaklaşık otuz beş yaşında, iri ve açık tenli insana durup baktım. Bir bakışta algıladım onu; uzun siyah giysisi, solgun, üzgün, daha da solgun görünmesi için boyanmış yüzü, çok güzel gözleri –babasının gözlerinin renginde– ve benim hareketime duyduğu öfkesi.

"Herhalde babam seni buraya bana hakaret edesin diye göndermedi!" diye haykırdı ve hızla dönerek şamdanlardan birini eline alıp kapıya doğru yöneldi. Kapıda durup bana tekrar baktı, duraksadı, sonra cebinden bir kese çıkarıp yere fırlattı. "İşte paran burada!" dedi büyük bir azametle.

Şaşkınlık ve utanç arasında bocalayarak öylece durdum ve onun hole geçişini izledim.

Sonra keseyi yerden aldım. Az sonra, tiz bir çığlık ve düşen bir şeyin yerde çıkardığı sesi duydum; kız elinde şamdan olmaksızın sendeleyerek odaya döndü.

"Babam... babam!" diye haykırdı ve dudakları aralanmış, gözleri faltaşı gibi açılmış olarak bana doğru atıldı.

"Baban nerede?" diye sordum.

"Holde, merdivenlerin dibinde."

Oraya gitmek için öne doğru bir adım atmıştım ki, kolumdan tuttu beni.

"Beyazlar giyinmiş," diye haykırdı, "üzerinde gömleği var. O babam değil!"

"Ama baban evinde, yatağında, son derece hasta," diye cevap verdim.

Gözlerini ayırmadan, sorgu dolu bakışlarla bakıyordu bana.

"Ölüyor mu?"

"Dilerim ölmez," diye kekeledim.

Uzun uzun inledi ve elleriyle yüzünü örttü.

"Tanrım, ben onun hayaletini gördüm!" diye haykırdı.

Hâlâ kolumu tutuyordu, korkusundan bırakamıyordu. "Hayaleti mi?" diye tekrarladım merak içinde.

"Benim uzun süren aptallığımın cezası bu!" diye sözlerini sürdürdü.

"Ah," dedim, "benim düşüncesizliğimin, gösterdiğim şiddetin cezası bu!"

"Götür beni buradan, götür beni!" diye haykırdı hâlâ kolumu bırakmayarak. "Oradan değil," diyordu ben hole ve ön kapıya doğru giderken, "oradan değil, Tanrı aşkına! Bu kapıdan, arka çıkıştan." Ve masanın üstündeki öbür şamdanı alarak beni bitişik odadan evin arka tarafına götürdü. Burada, bir çeşit bulaşıkhaneden geçilerek meyve bahçesine çıkılan bir kapı vardı. Paslanmış kapı mandalını açtım ve çıkıp yıldızların altında, serin havada durduk.

Arkadaşım burada siyah kumaşına sarınıp bir an tedirgin bir şekilde durdu. Adamakıllı kafam karışmış ama onunla ilgili merakım doruğa çıkmıştı. Heyecan içinde, solgun, göz alıcı haliyle, akşamın son ışığı altında, çok güzel görünüyordu.

"Bunca yıl çok olağandışı bir oyun oynuyordun," dedim.

Kasvetli bir bakışla baktı bana; cevap vermeye istekli görünmüyordu. "Büyük bir iyi niyetle geldim buraya," diye sözlerimi sürdürdüm. "Geçen sefer –üç ay önce – hatırlıyor musun, beni çok korkutmuştun?"

"Elbette olağandışı bir oyundu," diye cevap verdi sonunda. "Ama tek yolu buydu."

"Seni bağışlamamış mıydı?"

"Beni ölü diye bildiği sürece, evet, bağışlamıştı. Yaşamımda onun bağışlayamadığı şeyler oldu."

Biraz duraksadıktan sonra sordum: "Eşin nerede?"

"Eşim yok –hiç olmadı."

Başka soru sormamı engelleyen bir hareket yaptı ve hızla uzaklaştı. Evin çevresinden dolanarak yola kadar onunla birlikte yürüdüm; mırıldanıp duruyordu: "Gördüğüm oydu! Oydu!" Yola vardığımızda durup ne yöne gideceğimi sordu. Geldiğim yolu işaret ettim. "Ben öbür yöne gidiyorum," dedi. "Babamın evine mi gidiyorsun?" diye ekledi.

"Dosdoğru," dedim.

"Orada ne bulduğunu bana yarın bildirir misin?"

"Memnuniyetle. Seninle nasıl iletişim kuracağım?"

Ne diyeceğini bilemedi ve çevresine bakındı. "Bir iki sözcük yazıp," dedi, "şu taşın altına bırak." Ve eski kuyuyu çevreleyen volkanik taşlardan birini gösterdi. Bunu yapacağıma söz verdim ve dönüp giderken, "Yolumu biliyorum," dedi. "Her şey ayarlandı. Bu eski bir öykü."

Hızlı adımlarla benden uzaklaştı ve karanlığın içinde kaybolurken, üzerindeki giysinin uçuşan siyah siluetiyle yeniden bana ilk göründüğü hayaletimsi görünüme büründü. Gözden kayboluncaya dek baktım ona, sonra ben de oradan uzaklaştım. Koşar adım kasabaya geri döndüm ve doğruca ırmak boyundaki küçük sarı eve gittim. Kapıyı vurmadan içeriye daldım ve hiçbir engelle karşılaşmayınca, Yüzbaşı Diamond'ın odasına doğru yöneldim. Kapısının önündeki alçak bir ranzada, siyah Belinda kollarını kavuşturmuş oturuyordu.

"Yüzbaşı nasıl oldu?" diye sordum.

"Ruhu Tanrı'ya kavuştu."

"Öldü mü?" diye haykırdım.

Acıklı bir gülüşle ayağa kalktı.

"Şimdi o da düpedüz bir hayalet oldu!" Odaya girdim ve yaşlı adamın kaskatı olmuş ve hareketsiz bedeniyle orada yattığını gördüm. O akşam ertesi gün taşın altına bırakacağıma söz verdiğim bir iki satır yazıyı yazdım; ama sözümü yerine getirmeme kader engel oldu. Geceyi çok kötü geçirdim –bu da doğaldı– huzursuzluğumdan yataktan kalkıp odayı

arşınladım. Pencerenin önünden geçerken gökyüzünde, kuzeybatı tarafında kırmızı bir parıltı gözüme ilişti. Kırlarda bir ev yanıyordu ve belli ki yanıp kül oluyordu. Yangın önceki akşamki maceralarıma sahne olan yerle aynı yöndeydi ve kızıla boyanmış ufka bakıp dururken hatırladığım bir şey üzerine irkildim. Kızla birlikte çıktığımız kapıya gelinceye kadar taşıdığım mumu söndürmüştüm, oysa onun hole taşıdığı ve kapıldığı dehşet yüzünden –Tanrı bilir nereye– düşürdüğü öbür muma ne olduğunu bilmiyordum. Ertesi gün ikiye katladığım mektubumla yola koyulup tanıdık kavşaktan saptım. Perili evin yerinde kömürleşmiş kirişlerden ve için için yanan küllerden oluşan bir yığın vardı; şeytan eliyle çıkarıldığını düşündükleri yangınla mücadele etme cesareti gösteren bir iki komşu herhalde su bulmak için kuyunun kapağını açmışlardı, taşlar yerlerinden oynamıştı ve toprağın üzerinde su birikintileri vardı.

Owen Wingrave

I.

"Yemin ederim aklını kaçırmış olmalısın!" diye haykırdı Spencer Coyle. Genç adam orada durmuş, soluk soluğa, "Sahiden kararlıyım," ve, "sizi temin ederim, her şeyi düşünüp taşındım," diye tekrarlayıp dururken. İkisinin de yüzleri solgundu ama Owen Wingrave eğitmenini çileden çıkaran bir edayla gülümsüyordu; oysa karşısındaki yine de onun yüz ifadesinin –ilgisiz bir sırıtma gibiydi bu– aşırı ve tahmin edilebilir bir gerginliğin sonucu olduğunun yeterince farkındaydı.

"Bu kadar ilerlemek kesinlikle bir hataydı; ama tam da bu yüzden daha da ilerlememem gerekiyor gibi geliyor bana," dedi zavallı Owen neredeyse, makine gibi, süklüm püklüm bekleyerek -üstünlük taslamak istemiyordu, zaten üstünlük taslayacak hiçbir şey de yoktu– ve gözlerindeki donuk pırıltıyı pencereden görünen karşıdaki cansız evlere taşıyarak.

"Tarif edilemez bir öfke içindeyim. Beni fena halde hasta ettin." Bay Coyle gerçekten de adamakıllı altüst olmuş görünüyordu.

"Çok özür dilerim. Daha önce söylemememin nedeni, üzerinizdeki etkisinden korkmamdı."

"Üç ay önce söylemen gerekirdi. Neye karar vereceğini bir günden öbürüne bilmiyor musun?" diye sordu yaşlı olanı.

Genç adam bir an kendini tuttu; sonra sesi titreyerek ricasını dile getirdi. "Bana çok kızdınız ve bunu bekliyordum.

Benim için yaptıklarınıza son derece müteşekkirim. Karşılığında başka ne isterseniz yaparım ama bunu yapamam. Herkes bana saldıracak elbette. Buna hazırlıklıyım –her şeye hazırlıklıyım. Bu yüzden zaman aldı; hazırlıklı olduğumdan emin olmam için. En fazla hissettiğim ve en fazla üzüldüğüm şey, sizin hoşnutsuzluğunuz. Ama yavaş yavaş atlatırsınız," diye sözlerini bitirdi Owen.

"Sen daha kolay atlatacaksın, sanırım!" dedi beriki alaycı bir sesle. O da genç dostu kadar gergindi ve ikisinin de birbirlerini incittikleri bir görüşmeyi sürdürecek halde olmadıkları belliydi. Bay Coyle profesyonel bir "koç"tu; orduya katılacakları hazırlıyor, üçer dörder kişiyle çalışıyor ve onlara kendisinin hem sırrı hem de servet kaynağı olan o karşı konulmaz dürtüyü aşılıyordu. Büyük bir talim alanı yoktu; bunun bir toptan satış işi olmadığını söylerdi. Ne bünyesi, ne sağlığı ne de mizacı çok sayıda kişiyle baş edecek gibi değildi; bu yüzden de öğrencilerini ölçüp biçer, kabul ettiklerinden daha çoğunu geri çevirirdi. Kendi alanında bir sanatçıydı, yalnızca seçkin olanlarla ilgilenir ve öyle olan birisi için de gözü hiçbir şey görmeden fedakârlıklarda bulunabilirdi. Hevesli gençlerden hoşlanırdı, bazı yetenek ve beceri çeşitlerine karşı ilgisiz kalırdı – Owen Wingrave'e ise özel bir ilgi duyuyordu. Bu gencin, kişiliği bir yana, gösterdiği yetenek düzeyi onu neredeyse büyülemiş ve bir tılsım etkisi yaratmıştı. Bay Coyle'un çalıştırdığı adaylar genellikle harikalar yaratırlardı ve istese bir sürü genci orduya gönderirdi. Büyük Napolyon'un boyunda bosunda bir adamdı, açık mavi gözlerinde bir deha parıltısı yanıp sönerdi; konser piyanistine benzediği söylenmişti. Gözde öğrencisinin şimdiki konuşma tonu, kasıtlı olmasa da, onu kızdıran daha üstün bir bilgeliğe işaret ediyordu. Wingrave'in gösterdiği olağanüstü beceriler dolayısıyla haklı olarak kendini üstün görmesi şimdiye kadar onu rahatsız etmemişti; ama bugün, durup dururken, bunu katlanılmaz buldu. İlişkilerine sona ermiş gözüyle bakmayı kesinlikle reddederek tartışmayı kısa kesti ve öğrencisine bir yer-

lere gitmesinin -sözgelimi Eastbourne'a; deniz havası ona iyi gelirdi- ve kendini toparlayıp aklının başına gelmesi için orada birkaç gün geçirmesinin iyi olacağını söyledi. Buna zaman ayırabilirdi; sınavlar için zaten hazırdı: Spencer Coyle hem de ne kadar hazır olduğunu hatırlayınca, içinden onu pataklamak geldi. Uzun boylu, atletik yapılı genç fiziksel bakımdan meseleyi basit yollardan halletmeye uygun birisi değildi; ama yakışıklı yüzündeki pişmanlıkla kararlılık karışımı sıkıntılı kibar ifade, işe yarayacak olsa, her iki yanağını birden uzatabilecek olduğuna işaret ediyor gibiydi. Daha üstün bir akla sahip olduğu iddiasında değildi besbelli; kendi düşüncesini sunuyordu yalnızca. Ne de olsa, söz konusu olan onun geleceğiydi. Eastbourne'a gitmeyi deneme ya da en azından dilini tutma yolunu seçmeyi reddedemezdi ama bu tavrı göstermesi, aslında Bay Coyle'a kendini toparlaması için bir fırsat tanımak adına bunu yapacağı anlamına geliyordu. Kendini hiç de aşırı çalışmış hissetmiyordu ama öğrencilerinin yoğun baskısı altında, Bay Coyle'un kendini böyle hissetmesinden daha doğal bir şey yoktu. Bay Coyle da kendi hesabına öğrencisinin tatilinden zihinsel yarar görecekti. Bay Coyle onun ne demek istediğini anladı ama kendini tuttu; yalnızca hakkı olan üç günlük bir ateşkes istiyordu ondan. Owen onun bu isteğini kabul etti gerçi ama yanlış umutlar uyandıracağı için, bu açıkça vicdanına aykırı geldi; oysa vedalaşmadan önce ünlü eğitmen, "Yine de, birisini görme gereği duyuyorum. Sanırım halanın kente geldiğini söylemiştin bana," dedi.

"Ah, evet –Baker Sokağı'nda kalıyor. Gidip görün onu," dedi delikanlı karşısındakini rahatlatmak için.

Öğretmeni dik dik baktı ona. "Bu akılsızlığından ona söz ettin mi?"

"Henüz değil –kimseye söz etmedim. Önce sizinle konuşmamın doğru olacağını düşündüm."

"Ya, demek 'doğru olacağını' düşündün!" diye bağırdı Spencer Coyle, genç dostunun ahlak ölçütlerine öfkelenerek.

Büyük olasılıkla Bayan Wingrave'i görmeye gideceğini sözlerine ekledi; ardından dönek genç evden çıkıp gitti.

Gelgelelim, Eastbourne'a gitmek için hemen yola koyulmayıp yalnızca adımlarını Kensington Bahçeleri'ne doğru yönlendirdi; Bay Coyle'un –adamakıllı zengindi ve büyük bir evi vardı– güzel konutu oradan fazla uzak sayılmazdı. Ünlü koçun öğrencileri onun evinde kalırdı ve Owen evin uşağına akşam yemeği vaktinde geri döneceğini söylemişti. İlkbaharın ılık havasını gençlik dolu damarlarında hissediyordu. Yanında taşıdığı kitabı, bahçelere girip kısa bir yürüyüşten sonra bir banka çöktüğü zaman, ertelenmiş bir zevke sonunda kavuşmanın verdiği yavaş ve hafif bir iç çekişle, cebinden çıkardı. Uzun bacaklarını uzatıp kitabı okumaya koyuldu; Goethe'nin şiirlerini içeren bir kitaptı bu. Günlerdir son derece gergindi ve artık ipler inceldiği yerden koptuğu için duyduğu rahatlama da bununla doğru orantılıydı; ne var ki, bu ferahlamanın entelektüel bir keyfe dönüşmesi ona özgü bir şeydi. Parlak bir gelecek olasılığından yan çizmişse, bunu ne Bond Sokağı'nda zaman harcamak ne de bir kulübün penceresinden gamsız bakışlarla içeriye göz gezdirmek için yapmıştı. Yine de, birkaç dakika sonra her şeyi –yoğun baskıyı, Bay Coyle'un uğradığı düş kırıklığını ve Baker Sokağı'ndaki müthiş halasını bile– unutmuştu. Eğer kendisine göz kulak olan bu insanlar şu anda orada olsalar, öfkelerinin mutlaka bir nedeni olurdu. Sapkın olduğundan kuşku yoktu, zira vakit geçirmek için seçtiği yol Almancasını nasıl ilerlettiğini gösteriyordu.

"Onun ne haltı var, sen biliyor musun?" diye sordu Spencer Coyle o gün öğleden sonra genç Leshmere'e; delikanlı kurumun başkanının kötü örnek olacak bozuk bir dille konuştuğunu daha önce hiç duymamıştı. Genç Leshmere yalnızca Wingrave'in talim arkadaşı değil, en yakın, hatta en iyi arkadaşıydı da ve farkında olmadan onun üstün yeteneklerinin kendisininkiyle karşılaştırılınca daha da öne çıkmasını sağlamak gibi bir görev üstleniyordu Bay Coyle için. Kısa boylu,

güçlü kuvvetli, genel olarak yavan bir gençti ve hiç de ona inanma heveslisi olmayan Bay Coyle şu anda, bir servis kâsesinin kapağına bakarak nasıl ne yiyeceğinizi anlayamazsanız, onun aklına bir fikir gelip gelmediğini de kestiremediğiniz bir yüzle bakarkenki halinden daha az ilgi çekici bulmamıştı onu hiç. Genç Leshmere, bu gibi yetenekleri, sanki toy boşboğazlıklarmış gibi, gizlerdi. Zaten çalışma arkadaşının olağandışı bir durumu olduğunun düşünülmesi için hiçbir neden görmediği belliydi; böylece Bay Coyle, "Devam etmeyi istemiyor. Basıp gidecekmiş!" diye eklemek zorunda kaldı.

Bu durumda genç Leshmere'in kulağına çarpan ilk şey, kurum başkanının sözcük dağarcığına, sanki unutulmuş bir lehçe gibi yansıyan yenilikti. "Sandhurst'e gitmek istemiyor mu?"

"Hiçbir yere gitmek istemiyor. Ordudan bütünüyle vazgeçiyor. Askerlik mesleğine," dedi Bay Coyle, genç Leshmere'in neredeyse soluğunu tutmasına neden olan bir ses tonuyla, "itirazı var."

"Ama bütün ailesinin mesleği bu."

"Mesleği ne demek? Onlar için bir dindi bu! Bayan Wingrave'i tanıyor musun?"

"Evet. Korkunç bir kadın, değil mi?" dedi genç Leshmere içtenlikle.

Hocası itiraz etti. "Müthiş demek istiyorsun herhalde ve öyle olması da gerekir, zira o evlenmemiş hanımefendi haliyle, İngiliz ordusunun kudretini, geleneklerini ve kahramanlığını temsil ediyor. İngiliz adının çağrıştırdığı aşkınlığı temsil ediyor. Ailesi onu mutlaka cezalandıracaktır ama her türlü etkileme yoluna başvurulmalı. Bu konuda sen bir şeyler yapabilir misin?"

"Aklını çelmeye çalışırım," dedi genç Leshmere düşünceli bir tavırla. "Ama çok bilgili. Bir sürü olağanüstü fikri var."

"Şu halde sana bunlardan söz etti –sana açıldı, öyle mi?"

"Bir sürü şey söyledi," diyerek gülümsedi dürüst genç. "Bu mesleği küçümsediğini söyledi."

"Küçümsediği ne? Anlayamıyorum."

Bay Coyle'un çömezlerinin en geride olanı, sanki bir sorumluluk yüklenmişçesine, bir an düşündü. "Askerlik işte, bilmiyor musunuz? Bunu yanlış açıdan ele aldığımızı düşünüyor."

"Seninle böyle konuşmaması gerekir. Atinalı gençleri baştan çıkarmak denir buna.* Fesat tohumları ekmektir bu."

"Benden yana bir sakınca yok," dedi genç Leshmere. "Ayrıca basıp gideceğini bana söylemedi hiç. Ben hep onun bu işin sonunu getireceğini düşünüyordum, çünkü buna mecburdu. Hangi konuda isterseniz, tartışır. İnsanı serseme çevirir –onun hakkında bunu söyleyebilirim. Ama çok yazık –eminim parlak bir geleceği olurdu."

"Şu halde söyle bunu ona; yalvar ona, tartış onunla –Tanrı aşkına."

"Elimden geleni yaparım, çok ayıp ettiğini söylerim ona."

"Evet, bu tutumu göster, bunun bir yüz karası olduğunda diret."

Delikanlı Bay Coyle'a tuhaf bir bakış yöneltti. "Şerefsizce bir şey yapacağını sanmıyorum."

"Eh –yaptığı şey doğru olmayacak. Bunu hissetmeli –bir yolunu bul. Bir arkadaş olarak görüşlerini söyle ona –bir silah arkadaşı olarak."

"Ben de öyle olacağımızı sanmıştım!" dedi genç Leshmere duygulu bir edayla, kendisine verilen görevin niteliği dolayısıyla epeyce kıvanç içinde. "Wingrave çok iyi birisidir."

"Bırakıp gidecek olursa, kimse öyle düşünmeyecek!" dedi Spencer Coyle.

"Ama bunu benim yanımda söylemesinler!" diye cevap verdi öğrencisi yüzü kızararak.

Bay Coyle onun ses tonunu algılayarak ve bu genç doğuştan asker olsa da, ters giden durumlarda onun seçeneklerine hiçbir zaman –ancak belki günün birinde dingin bir yürekle

* Atinalı gençlerin düşüncelerini bozmakla suçlanan Yunanlı filozof Sokrates'e gönderme.

birleşeceği cici kıza hissedecekleri dışında– bir heyecanın karışmayacağını bildiği için bu cevabı zihninde tartıp biçti. "Onu çok mu seviyorsun – ona inanıyor musun?"

Genç Leshmere'in yaşamı bugünlerde korkunç sorulara cevap vermekle geçiyordu ama hiçbir zaman bunlar kadar dolaysız sorulara maruz kalmamıştı. "Ona inanmak mı? Elbette!"

"Şu halde onu kurtar!"

Zavallı delikanlı şaşkındı, sanki bu ısrarlı taleple yüzeyde görünebileceğinden daha çok şeyler isteniyor gibiydi kendisinden ve hiç kuşkusuz karmaşık bir durumla karşı karşıya olduğunu anladı ki, bir an sonra, elleri ceplerinde, umut dolu ama kibir taşımayan bir sesle, "Sanırım onu yola getirebilirim!" dedi.

II.

Bay Coyle, genç Leshmere'le görüşmeden önce, Bayan Wingrave'e telgraf göndererek ziyaret talebinde bulunmuştu. Cevap telgrafının da parasını ödemişti ve cevap eline geçer geçmez biraz önce anlattığımız konuşma sona erdi. Hemen bir arabaya binip hanımefendinin kendisini beklediğini bildirdiği Baker Sokağı'na gitti. Oraya vardıktan beş dakika sonra, Owen Wingrave'in müthiş halasıyla karşılıklı otururlarken, duyduğu öfkeli kederle ve yanılmaz deneyimine güvenle, "Owen o kadar zeki ki – öylesine zeki ki!" diye tekrarlayıp duruyordu. Böyle bir genci eğitmenin bir lüks olduğunu söylemişti.

"Elbette zeki, başka nasıl olabilirdi ki? Bizim ailemizden, bildiğim kadarıyla, bir aptal çıktı!" dedi Jane Wingrave. Bu Bay Coyle'un anlayabildiği bir imaydı ve bunun Paramore'daki iyi insanların uğradığı düş kırıklığının, bir anlamda küçük düşmenin, başka bir nedeni olduğunu da sezdi; aynı zamanda da, ev sahibesinde daha önceki karşılaşmalarında gözlemlediği bilinçli kabalığın da başka bir örneğiydi. Bayan

Wingrave'in merhum ağabeyinin en büyük oğlu olan zavallı Philip Wingrave tam anlamıyla geri zekâlıydı ve gözlerden uzak tutuluyordu; eciş bücüş, asosyal, tedavisi olanaksız bu kişi bir özel akıl hastanesine gönderilmiş ve ailenin dostları arasında konuşmaktan kaçınılan acıklı bir söylence olmuştu yalnızca. Dolayısıyla, artık yaşlı Sir Philip'in devamlı melankolik barınağı olan –takatsizliği dolayısıyla son gününe kadar kalacağı– pitoresk Paramore konutu sakinleri tüm umutlarını ikinci oğula bağlamışlardı ve doğa, sanki daha önceki hatasından nedamet getirmişçesine, dikkat çekecek ölçüde yakışıklı kılmanın yanı sıra, belirgin ve olağan bir girişkenlikle de donatmıştı onu. Yaşlı adamın, atalarının birçoğu gibi, yiğitlik dolu gençlik yaşamını ülkesinin hizmetine adamış olan tek oğlunun bu ikisinden başka çocuğu yoktu. Baba Owen Wingrave kendisine yakından saldıran bir Afganın kılıcından ölümcül yara almıştı; darbe kafatasını parçalamıştı. O sıralarda Hindistan'da bulunan eşi üçüncü çocuğunu dünyaya getirmek üzereydi ve olay gerçekleştiğinde, o karanlık ve keder içinde, bebek ölü doğmuş ve derdine dert eklenen annesinin dünya başına yıkılmıştı. İngiltere'deki büyükbabasıyla Paramore'da kalan küçük oğlun sorumluluğu evlenmemiş olan tek halasına kalmıştı. Spencer Coyle'un Owen'i öğrenciliğe kabul etmesinden sonra, çok meşgul olmasına karşın ısrarla davet edilmesi üzerine o çatı altında geçirdiği o ilginç pazar günü boyunca ünlü eğitmen Bayan Wingrave'in en azından bilinçli olarak yarattığı etkiye ilişkin canlı bir izlenim edindi. Aslında bu kısa ziyaret bir gözlemci olan bu ufak tefek adamın zihninde tuhaf bir resim olarak kaldı – Kral I. James dönemi tarzında, yoksullaşmış, eski püskü ve epeyce "tüyler ürpertici" ama barışçıl bir eski askerin seçkin kişiliğine uygun bir ortam olarak karakterini hâlâ koruyan ve mutluluk dolu bir ev. Ünlü birisinden ziyade bir kalıntı olan Sir Philip Wingrave, için için yanan gözleri ve ölçülü kibarlığıyla, ufak tefek, kumral, dimdik ayakta duran seksenlik bir adamdı. Evinin sadeleşmiş âdetlerini yerine getirmekten hoş-

lanırdı ama bunlara karşı çıkan bir konuk için titreyen elleriyle yatak odasında bir mum yaktığı zaman bile, onun görünen yüzünün altında acımasız, gözünü kan bürümüş bir yaşlı adam olduğunu hissetmemek olanaksızdı. Hayal gücünüzün gözü onun kalabalık Doğu geçmişine –katı ilkeleri dolayısıyla onu daha da korkunç kılan olaylara – uzanırdı. O bir söylenceydi – ne öyküler anlatılırdı onunla ilgili!

Bay Coyle iki kişiyi daha hatırlıyordu; bir subayın dul eşi ve Bayan Wingrave'in yakın arkadaşı sıfatıyla sık sık ziyaret etmesinden ötürü ev halkından biri gibi olmuş, solmuş sararmış, kendi halindeki Bayan Julian ve bu hanımın kızı olup zeki bir ziyaretçinin gözüne başka tür ilişkiler için çoktan hazır gibi görünen, fazlasıyla akıllı, on sekiz yaşında bir kız. Kız Owen'a çok münasebetsizce davranıyordu ve Bay Coyle'un delikanlıyla yaptığı, sonunda da onunla ilgili olumlu düşüncelerinin pekiştiği uzun bir yürüyüş sırasındaki derin sohbetleri vesilesiyle öğrendiğine göre –zira Owen bol bol içini dökmüştü– Bayan Julian, Hindistan'daki ayaklanma sırasında can veren, çok yiğit bir beyefendi olan, topçu subayı Yüzbaşı Hume-Walker'ın kız kardeşiydi ve onunla Bayan Wingrave arasında hazin bir biçimde sona eren nazik bir olayın (hanımefendinin ilkelerinden ödün verdiği tek olay buydu) geçtiğine inanılıyordu. Nişanlanmışlar ama Bayan Wingrave kıskanç mizacına yenik düşmüştü –nişanı bozmuş ve yüzbaşıyı korkunç kaderiyle yüzleşmek üzere göndermişti. Bunun üzerine, ona haksızlık ettiği yolunda yoğun bir duyguya, zor ve sonsuz bir pişmanlığa kapılmış ve yine bir askerle evli olan zavallı kız kardeşi felekten daha da ağır bir sille yiyerek dara düşünce, kendini uzun süreli çetin bir kefarete adamıştı. Zamanının çoğunu geçirdiği Paramore'da görmekte teselli bulduğu Bayan Julian, emeğinin karşılığını alamasa da, eleştirilen bir kâhya görevini üstlenmişti. Bay Coyle'a kalırsa, Bayan Wingrave'in bulduğu teselli kısmen, canı istediğinde onun tepesine binebilmesinden ileri geliyordu. Jane Wingrave'in o yoğun pazar günü Bay Coyle'un üzerinde bıraktığı izlenim

hiç de hafif değildi –aklında özellikle yer eden bir elem ve yas duygusu, adları hiç anılmayan kişilerin anıları, dulların uzaktan uzağa kulağa gelen sızlanmaları, savaşların ve kötü haberlerin yankılanmasıydı. Her şey baştan sona askerlikle ilgiliydi gerçekten ve aslında zararsız olan gençlere kapısını açabilmeleri için yardım ettiği meslek Bay Coyle'u ürpertti. Üstelik Bayan Wingrave onun duyduğu vicdan acısını daha da artıracak gibiydi –kadının sert bakışlı güzel gözlerinden akan ve çın çın öten sesinden yankılanan öylesine soğuk ve rahat bir vicdandı ki...

Çok seçkin görünümlü bir kadındı, kemikliydi ama zarafetten yoksun değildi, geniş bir alnı, belki de haklı olarak "soylu" bir başa sahip olduğunu düşünen bir kadın gibi biçim verdiği ve bugün yer yer ağarmış gür siyah saçları vardı. Aslında canı sıkkın dostumuza asker soylu bir ailenin dâhisiymiş gibi göründüyse, bunun nedeni bir bombacı gibi yürümesi ve asker ağzıyla konuşması değil; sırf, tüm varlığı, her hareketi, bakışı, ses tonuyla sürekli ve dolaysız yoldan apaçık biçimde bunlara duyduğu sempatiyi ifade ettiği içindi –ailesinin yüce yiğitliği. Eğer asker gibi görünüyorduysa, bu bir asker ailesinden geldiği ve Wingraveler gibi olmaktan dünya pahasına vazgeçemeyeceği içindi. Ailesi konusunda neredeyse edepsizleşiyordu ve birisi onunla tartışma hevesine kapılacak olsa, onun ölçü duygusundaki noksanlığı az da olsa bir gerekçe olarak kabul edebilirdi. Oysa Spencer Coyle böyle bir hevese kapılacak birisi değildi, onun gözünde Bayan Wingrave kendini renkle ve sesle dile getiren güçlü bir karakter olarak insana neredeyse "haz" veriyordu ve ona kendinin bir yandaşı gözüyle bakmaktan memnundu. Keşke yeğeni de, her şeye ilişkiler ağı içinde bakma eğilimi göstermek gibi bir kusura sahip olacağı yerde, ondaki dar bakıştan payına düşeni alsaydı diye düşünüyordu. Bayan Wingrave'in kente geldiğinde neden kalmak için Baker Sokağı'nı seçtiğini merak ediyordu. Baker Sokağı'nı kalınacak bir yer olarak ne biliyordu ne de duymuştu –burası ona hep yalnız-

ca çarşıyı ve fotoğrafçıları çağrıştırırdı. Yaşamında tutku olmayan her şeye karşı katı bir vurdumduymazlığı olduğunu tahmin etti. Onun için bunun dışında hiçbir şeyin önemi yoktu ve eğer taktikleri bunu gerektirse, Whitechapel'daki bir dairede bile kalabilirdi. Bayan Wingrave konuğunu büyük, soğuk, soluk renkli, kaygan döşemeli koltuklarla döşeli, alçıtaşından vazolar ve mum çiçekleriyle süslenmiş bir odada kabul etmişti. Kendisi için gerekli gördüğü tek kişisel merak, mavimsi kocaman ve bomboş bir masa örtüsü üzerinde duran kalın bir Ordu ve Donanma Mağazaları kataloğuydu. Yeğeninin eğitmeni kendisine olağandışı haberi verdiğinde, porselen bir levha gibi adreslerin ve rakamların kaydedildiği duru alnı kızarmıştı; ama Bay Coyle onun neyse ki korkmaktan çok, kızdığını gördü. Kişiliğinin özünde korku için gerekli hayal gücü pek yoktu, bu hep böyleydi ve üstelik her şeyle yüzleşmek gibi sağlıklı alışkanlığı sayesinde genellikle durumun gerektirdiği ölçüde hayal gücü bulabileceğini öğrenmişti. Bay Coyle onun şu anki korkusunun yeğeninin herkese rezil olmasını ya da daha beterini önleyememek olabileceğini anladı, böyle bir endişe de kendisi için söz konusu değildi. Şaşkınlığa uğramak da onu hemen hiç rahatsız etmezdi; beyhude duygulardan, incelikli duygulardan hiçbiri onda yoktu. Eğer Owen bir saat için kendini aptal durumuna düşürse, ona kızardı; borcu olduğunu ya da alt tabakadan bir kıza gönül verdiğini öğrenecek olsa da o kadar canı sıkılırdı. Ama kızdığı her konuda, kendisini kimsenin aptal yerine koyamayacağı gibi bir teselli bulurdu.

"Daha önce bir gence bu kadar ilgi duyduğumu hatırlamıyorum –onları eğitmeye başladığımdan bu yana bu hiç olmadı sanırım," dedi Bay Coyle. "Onu beğeniyorum. Ona inanıyorum. İlerleme kaydedişini görmek bir zevkti."

"Ah, bilirim onları!" Bayan Wingrave, sanki gözlerinin önünden kuşaklar boyu askerler, kılıçlarının kınlarıyla mahmuzlarını şakırdatarak geçmiş gibi bilgiç bir edayla başını geriye attı. Spencer Coyle, bir Wingrave'in doğal azameti konu-

sunda onun kimseden öğrenecek bir şeyi olmadığını ima ettiğini anladı; hatta kadının bunu izleyen sözlerinden, delikanlının acı ayrılma kararını anlatarak, öğrencisinden belli belirsiz yakınarak, onun gözünde zavallı bir yaratık konumuna düştüğü kanısına vardı. "Madem ki onu beğeniyorsunuz," dedi kadın, "Tanrı aşkına, dilini sıkı tutmasını sağlayın!" Bay Coyle, bunun onun sandığı kadar kolay olmadığını açıklamaya koyuldu; ama söylediklerini onun pek anlamadığını fark etti. Kendisi delikanlının bir çeşit entelektüel bağımsızlığı olduğunda ısrar ettikçe, kadın bunu yeğeninin bir Wingrave ve bir asker olduğuna kesin bir kanıt olarak görüyordu. Ancak ona Owen'in askerliği "aşağı" bir meslek olarak gördüğünden söz ettiği ve ancak sorunun karmaşıklığı konusunda daha da aydınlatıcı olan bu bilgi onun dikkatini çektiğinde, kadın bir an donakaldıktan sonra: "Onu hemen bana gönderin!" dedi.

"Ben de zaten bunun için izninizi almaya gelmiştim. Ama en kötüsüne hazırlıklı olmanızı, Owen'in bana çok inatçı gibi göründüğünü ve aklınıza gelecek en güçlü ikna yollarından hiçbirinin –hele epeyce pratik bir yola başvurursanız– fazla etkili olmayacağını bilmenizi de istiyorum."

"Sanırım güçlü bir ikna yolum var." Ve Bayan Wingrave konuğuna dik dik baktı. Bay Coyle'un bu silahın ne olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu ama hiç gecikmeksizin onu savaş alanına sürmesi için kadına yalvardı. Delikanlıyı o akşam Baker Sokağı'na göndereceğine söz verdi; ama bu arada, birkaç gün Eastbourne'da kalması için onu zorladığından da söz etti. Bunun üzerine Jane Wingrave şaşırarak öyle pahalı bir devanın ne gibi bir yararı olacağını sordu; Bay Coyle da, "Biraz dinlenme, biraz değişiklik, gerilmiş sinirlerin biraz gevşemesi," deyince, kararlı bir sesle, "Yoo, şımartmayın onu –bize pahalıya mal oluyor! Onunla konuşup Paramore'a götürürüm onu; orada meseleyi hallederiz ve aklını başına toplamış olarak size geri gönderirim," diye cevap verdi.

Spencer Coyle bu güvenceyi yüzeyde tatmin olmuş gibi

karşıladı ama bu dişli kadının yanından ayrılmadan önce, aslında kendine yeni bir endişe nedeni yaratmış olduğunu biliyordu; içinden homurdanmasına neden olan bir huzursuzluktu bu: "Ah, bu kadın tam bir bombacı, hem de patavatsız davranacak. En güçlü ikna yolunun ne olduğunu bilmiyorum; aptallık edip onu daha kötü hale getirecek diye korkuyorum. Yaşlı adam daha iyi; gerçi süngüsü düşmüş sayılmaz ama daha anlayışlı davranabilir. Owen herhalde adamı çileden çıkaracaktır. Kısacası, delikanlının hepsinin içinde en iyisi olması bir güçlük."

O akşam yemekte, delikanlının içlerinde en iyisi olduğu duygusuna tekrar kapıldı. Genç Wingrave –henüz sahil kasabasına gitmediğini gördüğü için memnun oldu– yemek saatinde her zamanki gibi boy gösterdi, doğal olarak biraz çekingen görünüyordu ama Bayswater için fazla olağandışı sayılmazdı bu. Oraya aldıkları gençler arasında onu başından beri en yakışıklı bulan Bayan Coyle'la çok doğal bir tarzda konuştu; böylece orada en huzursuz olan, sanki sonsuz bir hatırşinaslık adına, yanlış yola sapmış arkadaşıyla göz göze gelmemek için çabalayan genç Leshmere'di. Spencer Coyle ise kendi derin duygularının bedelini gitgide daha da endişeye kapılarak ödüyordu; genç dostunda, Paramore'dakilerin anlayamayacakları pek çok şey olduğunu kolayca görebiliyordu. Hatta onun başının etinin yenmesine karşı tepki duymaya bile –ne de olsa, kendi görüşlerine uygun hareket etmeye hakkı olduğunu düşünmeye– nasırlaşmış parmaklarla dokunulmayacak kadar ince yapılı olduğunu hatırlamaya başlamıştı çoktan. Gayretkeş eğitmenin, havai düşünceleri ve karmaşık eğilimleriyle, ne hoşnutsuzluklarında ne de heveslerinde karar kılmakla suçlanması da bu yüzdendi. Asıl gerçeğe duyduğu aşk onun bunların tadını çıkarmasına hiçbir zaman fırsat vermezdi. Yemekten sonra, Wingrave'e Baker Sokağı'nı derhal ziyaret etmesinin uygun olacağını söyledi. Delikanlıysa, kendisine "tuhaf" gelen bir tavırla –yani son görüşmelerinde, yine seçtiği yanlış yol konusunda gösterdiği

sapkın coşkuyla gülümseyerek– başına geleceklerle yüzleşmeye gitti. Spencer Coyle onun korktuğundan emindi –halasından korkuyordu; ama nedense Bay Coyle'a bir ödleklik belirtisi gibi gelmiyordu bu. Zavallı delikanlının yerinde olsa, kendisinin de korkacağının farkındaydı ve öğrencisinin korkmasına rağmen kendini yaylım ateşinin ortasına atması, asker mizacı konusunda olumlu bir işaretti. Çoğu yürekli delikanlı böylesi bir özel tehlikeden uzak dururdu.

"Kafası fikirlerle dolu!" dedi genç Leshmere hocasına, arkadaşının evden çıkıp gitmesinin ardından. Şaşkın ve biraz esefliydi –boşaltma gereği duyduğu bir duygusu vardı. Yemekten önce, Bay Coyle'un kendisinden istediği gibi, doğruca arkadaşının yanına gitmiş ve onun ilkelerinin temelinde savaşın aptallık –o "kaba barbarlık" diye adlandırmıştı– olduğu yolunda güçlü bir kanı bulunduğunu öğrenmişti. En büyük şikâyeti insanların icat edecek daha akıllıca bir şey bulamamış olmalarıydı ve kendisinin hayvan gibi davranacak kadar budala olmadığını, elinden geldiği kadar, göstermeye azmetmişti.

"Bütün büyük generallerin kurşuna dizilmeleri gerektiğini, özellikle en büyüklerinden Napolyon Bonapart'ın bir alçak, bir cani, uygun bir kelime bulunamayacak kadar canavar birisi olduğunu düşünüyor!" Bay Coyle, genç Leshmere'in çizdiği tabloyu tamamlamak üzere cevap verdi: "Görüyorum ki, sana da tıpkı bana yaptığı gibi bir sürü hikmet incisi sayıp dökmüş. Ama ben senin ne dediğini öğrenmek istiyorum."

"Bunların zırva olduğunu söyledim!" Genç Leshmere sözcüklerin üzerine basa basa konuşuyordu ve Bay Coyle'un bu haklı gözlem üzerine yersiz kaçan gülmesi, sonra da söyledikleri onu biraz şaşırttı: "Bütün bunlar çok tuhaf – bence haklı bir yanı da var. Ama çok yazık!"

"Meseleye bu açıdan bakmaya ne zaman başladığını da anlattı bana. Dört beş yıl önce, komutanlar ve savaşlarıyla ilgili bir sürü şey okuyormuş o sıralarda – Anibal ve Jül Sezar, Marlborough, Frederick ve Bonapart. Bir sürü şey okumuş ve dediğine göre gözleri açılmış. Tüm vücudunu bir tiksinti dal-

gasının sardığını söylüyor. Savaşların 'ölçülemez sefaletinden' söz etti ve ulusların kendilerini temsil eden hükümetleri, yöneticileri niçin paramparça etmediklerini sordu bana. En çok da bizim şu zavallı Bonapart'tan nefret ediyor."

"Eh, bizim şu zavallı Bonapart bir alçaktı da ondan. Korkunç bir vicdansızdı," dedi Bay Coyle umulmadık bir biçimde. "Ama umarım sen bu fikri kabul etmemişsindir."

"Ah, evet, iğrenç birisiydi bence ve sırtını yere getirdiğimiz için çok memnunum. Ama benim Wingrave'e söylediğim şey, kendi davranışı için söyleneceklerin sonunun gelmeyeceğiydi." Genç Leshmere bir an durup, "Kendisini en kötüsüne hazırlamasını söyledim ona," diye ekledi.

"Tabii ki sana 'en kötüsü'yle ne kastettiğini sormuştur," dedi Bay Coyle.

"Evet, sordu ve ben ona ne dedim, biliyor musunuz? İnsanların onun vicdani ilkelerini ve tiksintiye kapılmasını yalnızca bir bahane olarak göreceklerini söyledim. O zaman şunu sordu: 'Ne için bahane?'"

"Ah, seni kapana düşürmüş işte!" diye karşılık verdi Bay Coyle, öğrencisini meraklandıran kısa bir kahkaha atarak.

"Hiç de değil –çünkü cevabımı verdim."

"Ne dedin ona?"

Delikanlı bir kez daha dikkatli bakışlarını eğitmeninin gözlerine dikerek duraladı. "Tabii ki birkaç saat önce sizinle konuştuklarımızı. Nasıl bir görüntü vereceğini, sanki..." Açık sözlü genç yeniden bocaladı ama sonunda kelimeler ağzından döküldü: "... sanki asker mizacından yoksunmuş gibi, anlamıyor musunuz? Ama nasıl küstahça bir cevap verdi, biliyor musunuz?" diye sözlerini sürdürdü genç Leshmere.

"Lanet olsun asker mizacına!" diye cevap verdi eğitmen bir çırpıda.

Genç Leshmere bakakaldı. Bay Coyle'un sesinin tınısı bu sözleri Wingrave'in ağzından mı söylediği, yoksa kendi görüşünü mü dile getirdiği konusunda kararsız bırakmıştı onu ama şöyle haykırdı: "Tıpatıp bunu söyledi!"

"Umursadığı yok," dedi Bay Coyle.

"Umursamıyor olabilir. Ama biz dostlarını lanetlemesi haksızlık. Bunun dünyanın en soylu mizacı olduğunu, yiğitlik ve kahramanlık kadar harika hiçbir şeyin olmadığını söyledim ona."

"Ah, işte sen de onu kapana kıstırmışsın!"

"Kahramanca ve yüce bir mesleği lanetlemenin ona yakışmadığını söyledim. Görevini yapan bir askerden daha soylu hiç kimse olmadığını söyledim ona."

"Aslında bu sensin, sevgili oğlum." Genç Leshmere kızardı; o anda öncelikle dostunun eğlencesi olma işlevi gösterip göstermediğini kestiremiyordu ve doğal olarak hiç beklemediği bir tehlikeydi bu. Ama bu dostun, elini omzuna koyarak, cana yakın bir tavırla konuşmayı sürdürmesi yüreğine biraz su serpti: "Ona karşı bu tutumu sürdür! Bir şeyler başarabiliriz. Ne olursa olsun, sana son derece minnettarım."

Delikanlının diğer kuşkusuysa hâlâ aklını kurcalıyordu; bu acı konuyu kapatmadan önce ağzından şu sözlerin dökülmesine neden olan kuşku: "Hiç umursamıyor! Ama umursamaması çok tuhaf!"

"Evet, öyle ama bugün öğleden sonra söylediklerini unutma –insanların senin yanında imalarda bulunmalarından hoşlanmadığını söylemiştin."

"Herhalde bir yumrukta yere sererdim şerefsizi!" dedi genç Leshmere. Bay Coyle ayağa kalktı; bu sohbeti Bayan Coyle sofradan kalktıktan sonra sürdürmüşlerdi ve kurumun başkanı açık sözlü öğrencisine, kendi disiplin anlayışını oluşturan ilkeler uyarınca, bir kadeh nefis kırmızı şarap ikram etmişti. Öğrencisi de ayağa kalkmıştı, bir an duraladı, sürahiden bir kadeh daha, kendi ifadesiyle, "mideye indirmek" için değil, ufacık bıyığını uzun uzun ve hiç yapmadığı kadar özenle silmek için. Sohbet arkadaşı onun son bir çabayla bir şey söylemek istediğini anladı ve eli kapı tokmağında bir an durup onu bekledi. Ardından, genç Leshmere yaklaşınca, Spencer Coyle onun yusyuvarlak yüzünün içten ifadesinde

tanımadığı bir duygu yoğunluğu gördü. Delikanlı tedirgindi ama görmüş geçirmiş birisi gibi davranmaya çalışıyordu. "Tabii bu aramızda kalacak," diye kekeledi, "ve zavallı Wingrave'le sizin kadar ilgilenmeyen hiç kimseye böyle bir şey söylemem. Sizce nedeni ödlek olması mı?"

Bay Coyle bir an ona öyle sert bir bakış yöneltti ki, delikanlı ağzından çıkanlardan kendi de korktu. "Ödlek mi? Ne bakımdan ödlek?"

"Şu söz ettiğimiz konu bakımından –askerlik." Genç Leshmere hafifçe yutkundu ve Spencer Coyle'a neredeyse acıklı görünen bir işlek zekâ yoksunluğu içinde ekledi: "Yani tehlikeler falan bakımından."

"Kendi canını mı düşünüyor demek istiyorsun?"

Genç Leshmere'in açılmış gözlerinde yalvaran bir bakış vardı ve eğitmeni onun pembe yüzünde hayranlığın verdiği sadakat ölçüsünde şaşırtıcı bir düş kırıklığının yarattığı dehşeti gördü –hatta gözyaşı bile görür gibi oldu.

"Yani, yani onun ödü mü patlıyor?" diye tekrarladı dürüst delikanlı, tüyleri ürpererek.

"Ne münasebet!" dedi Spencer Coyle, arkasını dönerek.

Bunun üzerine genç Leshmere kendini biraz hiçe sayılmış hissetti, hatta biraz utandı da. Ama buna karşılık, rahatlamıştı.

III.

Ardından daha bir hafta geçmemişti ki, yaşlı adam Bayan Wingrave'den bir mesaj aldı; yeğeniyle birlikte derhal Londra'dan ayrılmıştı. Coyle'un ertesi pazar günü Paramore'a gelmesini öneriyordu –Owen gerçekten de usandırıcı davranıyordu. Tam yerinde, örnekler ve anılarla dolu o evde ve "fena halde öfkelenmiş" bulunan zavallı sevgili babası da oradayken, son kez bir girişimde bulunmalarına değerdi. Bay Coyle'un satır aralarını okuyarak anladığı kadarıyla, Bayan Wingrave'in Baker Sokağı'nda kendi umutsuzluğunu

ciddiye almadığı görüşmeden beri Paramore'dakiler epeyce ilerleme kaydetmişlerdi. Üstü kapalı sözler söyleyen bir kadın değildi ama meseleyi başı dertte olan bir aileye özel bir yardımda bulunmasına vardırmaya kadar dayandırdı. Zarfa onun için eklediği ayrı davetiyede, Bayan Coyle'la birlikte teşrif etmelerine ne kadar memnun olacaklarını dile getiriyordu. Bay Coyle'un izni olursa, genç Leshmere'e de bir mektup yazacağından söz ediyordu. Öylesine hoş ve mert bir delikanlının perişan haldeki yeğenine yardımı dokunur diye düşünmüştü. Ünlü eğitmen bu fırsatı kaçırmamaya karar verdi; artık öfkeli olmaktan çok, endişeliydi. Bayan Wingrave'in mektubuna cevap yazarken, aslında eski öğrencisini baltalamak yerine savunacağını düşünerek kendi kendine gülümsediğini fark etti. Güzel, genç ve ağırkanlı bir kadın olan eşine –varlığını kendisinden çok daha fazla öne süren bir kadındı– Bayan Wingrave'in bu davetini değerlendirmesini söyledi, çünkü orası olağanüstü bir yer, eski İngiliz evlerinin büyüleyici bir örneğiydi. Bu son imasında biraz kinaye vardı –kadıncağızı pek çok kez Owen Wingrave'e âşık olmakla suçlamıştı. O da bunu kabul etmiş, hatta bu tutkusuyla gururlanmıştı. Bu da, konunun aralarında serbestçe dile getirilebildiğini gösteriyordu. Bayan Coyle daveti sevinçle kabul ederek şakayı sürdürdü. Genç Leshmere de hevesle aynı kararı verdi; hocası büyük bir iyi niyet göstererek, çalışmalarına biraz ara vermesinin çabalarının son aşaması için ona güç vereceği görüşündeydi.

Oysa dostumuzun, o güzel eski eve gitmesinden bir iki saat sonra, Paramore'dakilerin sorundan fazlasıyla dertlendikleri çarptı gözüne. Cumartesi akşamı başlayan bu kısacık ikinci ziyaret sırasında, yaşamının en tuhaf olayı gerçekleşecekti. Eşiyle yalnız kalır kalmaz –akşam yemeği için giyinmek üzere odalarına çekilmişlerdi– kapıldıkları yoğun bir duygunun, âdeta korkunun etkisiyle, birbirlerine her yere sinmiş olan uğursuz bir kasvetten söz ettiler. Bir karenin üç kenarını oluşturacak şekilde yer alan binanın eski boz cephe-

si insanda hayranlık uyandırıyordu ama Bayan Coyle, nasıl bir izlenime kapılacağını önceden bilseydi, buraya asla ayak basmayacağını söylemekten çekinmedi. Evi "netameli", kötü ve garip görünümlü olarak nitelendirdi ve kendisini gereğince uyarmadığı için kocasını suçladı. Bay Coyle görmeye hazır olması gereken birtakım şeyleri sayıp dökmüş ama kadın telaş içinde giyinirken, bir yandan da kocasını soru yağmuruna tutmuştu. Kendisine kızdan, olağandışı kızdan, Bayan Julian'dan hiç söz etmemişti –yani, açık söylemek gerekirse yalnızca bir sığıntı olan bu genç hanımın aslında ve tavrına bakılacak olursa, evin en önemli kişisi olduğunu söylememişti kendisine. Bayan Coyle, Bayan Julian'ın yapmacık davranışlarından nefret ettiğini söylemeye şimdiden hazırdı. Dahası, kocası kendisine genç öğrencilerinin beş yaş daha yaşlanmış görüneceğini söylememişti.

"Bu aklıma gelmemişti," dedi Spencer, "krizin burada bu kadar görünür hale geleceği. Ama geçen gün Bayan Wingrave'e yeğenini adamakıllı sıkboğaz etmesini salık vermiştim, o da dediğimi yapmış. Yiyeceğini içeceğini kestiler –onu açlıktan öldürmeye çalışıyorlar. Ben öyle dememiştim, aslına bakarsan ne dediğimi bugün ben de bilmiyorum. Owen baskıyı hissediyor ama pes etmeyecek." İşin tuhafı, artık orada olduğu için, kara kara düşünen koçumuz, yarı yarıya göz yumsa bile, kendi yüreğini de bir tepki dalgasının sardığını daha da iyi biliyordu. Zavallı Owen'dan yana olduğu için oradaydı. Buraya geldikten sonra kendi izlenimi, kendi kaygısı çok daha derinleşmişti. Genç fanatiğin direnmesinde kendisini büyülemeye başlayan bir şey vardı. Eşi, daha önce belirttiğim gibi baş başayken bulundukları bu sohbet sırasında, maskeyi çıkarıp öğrencisinin gösterdiği tutumu göklere çıkardığında (o korkunç bir asker olamayacak kadar iyi kalpliydi ve inançları uğruna acı çekmesi soylu olduğunu gösteriyordu –genç bir kahraman kadar başı dimdik değil miydi, her ne kadar dini uğruna can veren bir Hıristiyan kadar solgun olsa da?), iyi kalpli bu kadın kendisinin de, eski öğrencisine seyrek rastla-

nan bir istisna gözüyle bakma gerekçesiyle, ruhunda çoktan hissettiği sevecenliği dile getiriyordu yalnızca.

Zira yarım saat önce, evin eski kahverengi salonunda laf olsun diye çay içtikten sonra, her şeyin nedenlerini kurcalayan delikanlımız hocasına giyinmeye gitmeden önce dışarıda kısa bir gezinti yapmalarını önermişti ve hatta terasın uzak köşelerinden birine doğru yürürlerken, dostunun koluna girip ona sokularak bu yoldan öğrenciyle hoca arasında olağan olmayan ve kendisine kimin iyi davranacağından en çok emin olduğunu tahmin ettiğini gösterme amacı taşıyan bir yakınlık girişiminde bulunmuştu. Spencer Coyle ise kendi hesabına bir şey sezinlemişti, bu yüzden delikanlının ona açmak istediği özel bir konu olması kendisini şaşırtmadı. Eve dönünce evdekilerden her birinin yakasına yapışmak için yarışacaklarını hissetmişti ve o anda Jane Wingrave'in, yeğeninin konuğun zihnini zehirliyor gibi görünüp görünmediğini anlamak için, eski bulanık camlı –ev o kadar az yenilenmişti ki, kalın, matlaşmış pencere camları üç yüz yıllıktı– pencerelerin birinden onları gözetlediğini biliyordu. Dolayısıyla, Bay Coyle hiç vakit kaybetmeden delikanlıya Paramore'a baştan çıkarılmak için gelmediğini hatırlattı –ama bunu şaka yollu söylemeye de dikkat etti. Yüz yüze, son bir talepte bulunmaya gelmişti ve bunun da tümüyle boşuna olmamasını umuyordu. Yürürlerken Owen, yüzünde hüzünlü bir gülümsemeyle, kendisini adımını geri alacak birisi gibi mi gördüğünü sordu ona.

"Bence tuhaf görünüyorsun; bence hasta görünüyorsun," dedi Spencer Coyle açıkça. Terasın ucunda durmuşlardı.

"Büyük bir direnme gücü göstermek zorunda kaldım, bu da insanı tüketiyor."

"Ah, sevgili oğlum, keşke o büyük gücünü –çünkü belli ki buna sahipsin– daha iyi bir davaya harcasaydın!"

Owen Wingrave ufak tefek ama dimdik duran eğitmenine gülümsedi. "Ben buna inanmıyorum!" Sonra da nedenini açıklamak üzere ekledi: "Ne yönde olursa olsun, büyük bir

güç harcadığımı görmek istemez misiniz? (Eğer karakterimi olumlu bulacak kadar iyi bir insansanız.) Eh, ben de bu yönde harcıyorum." Kendisini tüylerini diken diken edecek biçimde kınayan büyükbabasıyla korkunç saatler geçirdiğini itiraf etti. Kararından zerre kadar hoşlanmayacaklarını bekliyordu ama böyle bir patırtı koparacakları hiç aklına gelmemişti. Halası farklıydı ama o da aynı derecede hakaretler yağdırmıştı. Ah, kendisinden utandıklarını hissettirmişlerdi ona; adlarını rezil rüsva etmekle suçlamışlardı onu. Bir tek o döneklik etmişti –üç yüz yıldır ilk kez o. Herkes onun bu yolda ilerleyeceğini düşünüyordu, şimdiyse herkes durup dururken ilkelerini bahane eden ikiyüzlü bir genç olarak tanıyacaktı onu. Onların kendi ilkelerinden söz ederken kullandıkları üslup, bir yamyamın tanrısından söz ederken bile kullanılmazdı. Büyükbabası onun için çirkin sözcükler kullanmıştı. "Bana şey dedi... şey dedi..." Bu noktada Owen kekeledi ve sesi kısıldı. O kadar mükemmel, sağlıklı bir genç için oldukça bitkin görünüyordu.

"Ben biliyorum galiba!" dedi Spencer Coyle huzursuz bir gülüşle.

Dostunun buğulu gözleri, sanki her şeyin son tuhaf sonucunu izler gibi, bir an uzaktaki bir nesneye takıldı. Sonra hocasıyla göz göze geldi ve bir kez daha onun zihnini derinden okudu. "Bu doğru değil. Hayır, değil. Nedeni bu değil."

"Bence de değil! Ama bunun yerine ne öneriyorsun?"

"Neyin yerine?"

"Aptalca bir çözüm yolu olan savaş yerine. Madem ki onu es geçiyorsun, hiç olmazsa yerine bir şey önermelisin."

"Baştakilerin işi bu, hükümetlerin ve iktidarların," dedi Owen. "Onlar çok geçmeden yerine bir şey düşünürler, eğer bulmazlarsa asılacaklarını –ayrıca işkence görüp lime lime edileceklerini– onlara bir bildiren olur. İdam cezası verilirse, bu bakanların zihinlerini açar!" Konuşurken gözleri parlıyor, kendinden emin ve gururlu görünüyordu. Bay Coyle pes ederek hüzünle içini çekti –gerçekten de katı bir saplantıydı

bu. Hemen ardından, Owen'ın onun da kendisini bir korkak olarak görüp görmediğini sormak üzere olduğunu fark etti ama delikanlı ya hocasının böyle bir kuşkusu olmadığını anlayarak rahatlamış ya da sorunun cevabından duyacağı rahatsızlıktan kaçınmıştı. Spencer Coyle ona güvendiğini göstermek istiyordu ama onun cesaretinden kuşku duymadığı yolunda doğrudan bir güvence vermek de yersiz bir iltifat olacaktı nedense –tıpkı onun dürüstlüğünden kuşku duymadığını söylemek gibi. Owen'in sözlerini sürdürmesiyle bu sıkıntı giderildi: "Büyükbabam veraseti değiştiremez ama bana yalnızca burası kalacak; burası da bildiğiniz gibi hem küçük hem de kiralar düşük olduğu için artık gelir getirmiyor. Bir miktar parası var –fazla değil ama beni bundan yoksun bırakıyor. Halam da aynı şeyi yapacak –bana niyetini bildirdi. Yılda altı yüz sterlinlik gelirini miras bırakacaktı. Her şey kararlaştırılmıştı ama şimdi kesin olan şu ki, eğer ordudan ayrılacak olursam elime bir kuruş bile geçmeyecek. Doğrusunu söylemem gerekirse, annemden bana yılda üç yüz sterlin miras kaldı. Kaybettiğim paraya metelik vermiyorum derken doğru söylüyorum." Delikanlı acı çeken bir yaratık gibi uzun uzun soluk aldı, sonra ekledi: "Beni endişelendiren bu değil!"

"Şu halde askerlik yerine ne yapacaksın?" diye sordu dostu başka bir yorum yapmadan.

"Bilmiyorum –belki de hiçbir şey. Ne olursa olsun, büyük şeyler yapmayacağım. Yalnızca barışçı bir şey yapacağım!"

Owen yorgun bir ifadeyle gülümsedi, sanki endişeli olmasına rağmen, bir Wingrave'in böyle bir şey söylemesinin yarattığı mizah etkisini kavrıyormuş gibiydi; oysa onun boş yere bir Wingrave olmadığını ve ateş altında yaşam süren askerlerin soyundan geldiğini ima edercesine ona bakan konuğuna, bu biçimde dile getirilen ve onlar için şerefsizliğin daniskası olan böyle bir itiraf karşısında büyükbabasıyla halasının da kapılacakları gibi bir öfke etkisi yarattı. "Belki de hiçbir şey." Soylu geleneği sürdüreceği yerde!.. Evet, delikanlı güçsüz değildi ve ilgi çekiciydi; ama belli bir bakış açısından

bakıldığında insanı çileden çıkarıyordu. "Şu halde seni endişelendiren ne?" diye sordu Bay Coyle.

"Ah, bu ev –havası ve uyandırdığı duygu. İçinde sanki bana mırıldanan –ben geçerken korkunç şeyler söyleyen– sesler var. Yani, yaptığım şeyin bilinci ve sorumluluğuyla ilgili. Tabii ki benim için kolay olmadı bu –kolay da ne kelime! Bana inanın, bundan zevk almıyorum." Owen, adalet arabasına bir ışıkla parlayan gözlerini yine ufak tefek koçun gözlerine dikti; ardından konuşmasını sürdürdü: "Bütün eski hayaletleri harekete geçirdim. Portreleri bile duvarlardan bana ateş püskürüyor. Hatta bir tanesi (büyük merdivenin ikinci kat sahanlığında asılı duran, bildiğiniz olağandışı öykünün kahramanı olan büyük-büyükbabamın portresi), ben yaklaşınca tuvalin üzerinde hafifçe kımıldıyor, biraz doğrulur gibi oluyor. Bense merdivenlerden inip çıkmak zorundayım –enikonu garip bir durum! Halamın aile dediği, bunlar ve orada oturmuşlar, bütün zalimlikleriyle beni yargılıyorlar. Aile çemberi burada tamamlanıyor, her yeri kuşatan bir varlık âdeta geçmişe doğru uzanıyor; geçen gün birlikte buraya geri döndüğümüzde, Bayan Wingrave hepsinin ortasında durup böyle şeyler söyleme küstahlığında bulunamayacağımı söyledi bana. Bunları büyükbabama söylemek zorunda kaldım; ama artık söylediğime göre, mesele bitti gibi beliyor bana. Buradan gitmek istiyorum –bir daha hiç dönmesem de umurumda değil."

"Ama sen bir askersin; savaşmalısın bununla!" diyerek güldü Bay Coyle.

Onun konuyu şakaya alması delikanlının cesaretini kırdı ama geldikleri yoldan geri dönerlerken, az sonra kendisi de gülümsedi ve cevap verdi: "Ah, hepimiz ahlaken bozulmuşuz!"

Eski sütunlu giriş kapısına uzanan yolun yarısına kadar konuşmadan yürüdüler; sonra yaşça büyük olanı, söylediklerinin duyulamayacağı kadar evden uzakta olduklarından emin olunca duraklayıp ansızın sordu: "Bayan Julian ne diyor?"

"Bayan Julian mı?" Owen gözle görünür biçimde kızardı.

"Eminim o da görüşünü kendine saklamamıştır."

"Aile çevresinin görüşü bu, o da ailenin bir bireyi elbette. Bir de kendisininki var."

"Kendi düşüncesi mi?"

"Kendi aile çevresinin."

"Annesini mi kastediyorsun –o sabırlı hanımefendiyi?"

"Özellikle savaşta can veren babasını kastediyorum. Bir de büyükbabası ve büyükbabasının babası, amcaları, büyük amcaları –hepsi de savaşta can vermişler."

Şimdi yüzünde tuhaf bir ifade beliren Bay Coyle durup biraz düşündü. "Bunca yaşamın feda edilmesi yetmemiş mi? Seni niçin feda etsin?"

"O benden nefret eder!" dedi Owen yeniden yürümeye koyulurlarken.

"Ah, güzel kızların soylu gençlerden nefret etmesine ne demeli!" diye haykırdı Spencer Coyle.

Kendisi buna inanmamıştı ama demin açıklandığı üzere, ziyaretçiler akşam yemeği için giyinirlerken bu sohbetten söz ettiğinde, görünüşe bakılırsa, eşi inandı. Bayan Coyle, herkesin salonda bulunduğu yarım saat süresince Bayan Julian'ın itibarı zedelenen gence gösterdiği davranıştan daha nahoş bir şey düşünülemeyeceğini zaten keşfetmişti; ayrıca, kızın genç Leshmere'le rezilce flört etmeye yeltendiğini görmemek için de insanın kör olması gerektiğini düşünüyordu. Ne yazık ki o aptal genci de çağırmışlar diyordu; genç Leshmere şu anda o yaratıkla birlikte aşağıda salondaydı. Spencer Coyle'un yorumuysa farklıydı –daha soylu gerekçelerin var olduğuna inanıyordu. Kızın bu evdeki konumu, Bayan Wingrave'in yeğeniyle evlenmesinin öngörülmesi dışında hiçbir biçimde açıklanamazdı. Bayan Wingrave, kendi talihsiz sözlüsünün yeğeni olarak bu kıza, başından beri bir birleşmeyle büyüklerini birbirlerinden koparan acıklı ayrılığın yaralarını sarma görevi yüklemişti, eğer buna cevap olarak da, böyle bir konuda izzetinefis sahibi bir kızın kendine görev biçilmesinden hoşlanamayacağı söylenecek olursa, Owen'ın bilge dostu,

Bayan Julian'ın konumundaki genç birisinin hiçbir zaman böyle büyük bir fırsatı tepecek kadar budala olamayacağı cevabını vermeye hazırdı. Kız Paramore'da aileden biri gibiydi ve kendini güvende hissediyordu; bu yüzden de, sanki bir seçeneği varmış gibi davranmanın keyfini çıkarabilirdi. Hepsi de masum oyunlar ve edalardı. Tuhaf bir çekiciliği vardı ve akıllı sayılacak on sekiz yaşında bir kızın o evin varisini beğenmiyormuş gibi davranması boşunaydı. Bayan Coyle eski öğrencilerinin şu anda aileden biri olmadığını hatırlattı kocasına; iki erkek terasta yürüyüşe çıkalı beri, zihinlerini kurcalayan meselelerden biriydi bu. Bunun üzerine Spencer eşine, Owen'in büyük-büyükbabasının portresinden korktuğundan söz etti. Bayan Coyle bu portreyi fark etmemiş olduğu için, aşağıya inerlerken portreyi gösterecekti ona.

"Niye ötekilerden biri değil de, büyük-büyükbabasınınki?"

"Çünkü en korkuncu o. Ara sıra ortalıkta görünen o."

"Nerede görünen?" Bayan Coyle irkilerek yüzünü ona dönmüştü.

"Ölü bulunduğu odada –hep Beyaz Oda diye söz ettikleri odada."

"Yani bu evde kanıtlanmış bir hayalet olduğunu mu söylemek istiyorsun?" Bayan Coyle neredeyse bir çığlık attı. "Bunu söylemeden mi getirdin beni buraya?"

"Öbür ziyaretimden sonra buna değinmemiş miydim?"

"Tek kelime bile etmedin. Yalnızca Bayan Wingrave'den söz ettin."

"Bu öyküyü sana uzun uzun anlatmıştım –sen unutmuşsun."

"O zaman hatırlatmalıydın!"

"Aklıma gelecek olsa, ağzımı açmazdım çünkü o zaman gelmezdin."

"Keşke gelmeseydim!" diye haykırdı Bayan Coyle. "Ama," diye hemen sordu, "öyküsü ne?"

"Yıllarca önce burada gerçekleşmiş bir şiddet olayı. Gali-

ba II. George döneminde, bu ailenin soyundan gelen Albay Wingrave bir öfke nöbeti sırasında çocuklarından birinin, büyüme çağındaki bir erkek çocuğunun, kafasına bir darbe indirmiş ve zavallı çocuk ölmüş. Olay o günlerde saklı tutulmuş ve başka bir açıklama yapılmış. Çocukcağız evin öbür tarafındaki odalardan birine yatırılmış ve üstü kapalı tuhaf söylentiler arasında cenazesi acele kaldırılmış. Ertesi sabah, ev halkı bir araya geldiğinde, Albay Wingrave ortalıkta yokmuş; onu her yerde boş yere aramışlar, derken, onun belki de oğlunun cenaze töreni için taşındığı odada olabileceği birisinin aklına gelmiş. Aramaya giden kişi kapıyı vurup cevap alamayınca, kapıyı açmış. Zavallı adamın cesedi, üzerinde giysileriyle, sanki sendelemiş de sırt üstü düşmüş gibi, yerde yatıyormuş; hiçbir yara, hiçbir iz, boğuştuğu ya da acı çektiğini gösteren hiçbir şey yokmuş görünümünde. Güçlü ve sağlıklı bir adammış –böyle bir kriz geçirmesine neden olacak hiçbir şeyi yokmuş. Geceleyin, yatmadan önce, bir pişmanlığa kapılıp ya da içini korku bürüyüp o odaya gittiği varsayılmış. Ancak bu olaydan sonra çocukla ilgili gerçek de ortaya çıkmış. Ama o odada bir daha kimse yatmadı."

Bayan Coyle'un yüzü hafifçe sararmıştı. "Umarım yatmıyordur! Tanrıya şükür bize o odayı vermediler!"

"Oradan epeyce uzaktayız –olayın geçtiği yeri biliyorum."

"Yani sen oraya..."

"Birkaç dakikalığına. O odayla gurur duyuyorlar ve geçen gelişimde genç dostum bana orayı göstermişti."

Bayan Coyle dik dik bakıyordu. "Nasıl bir yer peki?"

"Yalnızca bomboş, iç karartıcı, eski moda bir yatak odası, epeyce büyük ve 'dönemin' eşyasıyla döşeli. Yerden tavana kadar lambriyle kaplı ve lambriler belli ki yıllar, yıllar önce beyaza boyanmış ama boya zamanla kararmış. Duvarlarda üç dört tane küçük antika 'goblen' asılı, çerçevelenmiş ve camlanmış."

Bayan Coyle ürpererek çevresine bakındı. "İyi ki burada hiç goblen yok! Hiç bu kadar sinir bozucu bir şey işitmemiştim! Hadi yemeğe inelim."

Merdivenlerden inerlerken, kocası ona Albay Wingrave'in portresini gösterdi –sert bakışlı, yakışıklı bir yüze sahip, kırmızı ceket giymiş ve başına peruk takmış, yer ve zaman bakımından etkileyici bir tarzı olan bir beyefendinin tasviriydi bu. Bayan Coyle onun, soyundan gelen Sir Philip'e kusursuz derecede benzediğini söyledi; kocasıysa, gerçi bu düşüncesini kendine sakladı ama ola ki insan geceleyin Paramore'un eski koridorlarında dolaşma cesareti gösterecek olsa, uzun boylu bir delikanlıyla el ele tutuşmuş, bir hayalet huzursuzluğuyla gezinip duran, ona benzeyen bir karaltıyla karşılaşabileceğini düşündü. Eşiyle birlikte salona doğru ilerlerken, birdenbire öğrencisinin Eastbourne'a gitmesi için keşke daha çok ısrar etmiş olsaydı diye geçirdi aklından. Oysa akşam böyle keyfi önsezileri giderecek gibi görünüyordu, zira aile çevresinin kendisinin önceden tahmin ettiği asık suratlılığı, "komşuların" oraya doluşmasıyla yumuşamıştı. Akşam yemeği konukları arasında, biri papazla eşi olan iki neşeli çift ve balık tutmaya gelmiş sessiz bir genç vardı. Kendisinden ne beklendiğini ve niçin buraya gelmek gibi bir aptallıkta bulunduğunu merak etmeye başlamış olan Bay Coyle'un yüreğine biraz su serpildi, böylece şimdi en azından ilk birkaç saat içinde durumun doğrudan doğruya gündeme gelmeyeceğini hissetti. Gerçekten de, daha önce de olduğu gibi, çevresindeki sosyal ortamla ifade bulan çeşitli belirtileri gözlemleyerek yaratıcılığını meşgul edecek pek çok şey buldu. Büyük olasılıkla ertesi gün yıpratıcı olacaktı: Görgü kurallarına uygun geçecek uzun pazar gününün zor olacağını ve Jane Wingrave'in sabrı zorlayan bir nutuk çekerek dile getireceği fikirlerin kulağına yavan geleceğini tahmin ediyordu. Bayan Wingrave ve babası olanaksızı olanaklı kılması için kendisine bel bağladıklarını ona hissettireceklerdi ve eğer onu kendi patavatsız politikalarına bulaştıracak olurlarsa, sonunda bu konuda ne düşündüğünü onlara söyleyebilirdi –ziyaretini umutsuz bir hataya dönüştürmek için aslında hiç de gerekli olmayan bir kazaydı bu. Yaşlı adamın asıl amacı, dostlarının

kendilerini haklı görmelerini sağlamaktı. Londralı ünlü koçun varlığı, yaklaşan sınavın sonuçlarına olan güvenle eşdeğerdi. Baş konuk şaşırarak öğrenmişti ki, Owen onların görünüşte vardıkları uzlaşmaya müdahale edecek hiçbir şey yapmayacaktı. Çok sıkı çalıştığı yolundaki sözleri geçiştiriyor, yapıp ettikleri konusunda ağzını sıkı tutuyor ve hanımlarla sanki mirastan "yoksun bırakılmamış" gibi dostane bir sohbet sürdürüyordu. Bay Coyle ona masada bir iki kez baktığında göz göze geldikleri zaman, gözlerinde tanımlanamaz bir tutku ve gülen yüzünde şaşırtıcı bir dokunaklılık buldu: Kurban olarak seçildiği apaçık ortada olan bir kuzuya insanın yüreği sızlıyordu. "Bana ne, böyle bir savaşçı olması çok yazık!" diye içini çekti – yalnızca yüzeysel bir mantlıkla.

Oysa dikkatini büyük ölçüde Kate Julian'a yöneltmemiş olsaydı, bu fikir zihnini daha da çok meşgul edecekti; şu anda tam karşısında olduğu için, gözüne dikkate değer, hatta belki de ilgi çekici bir genç kadın olarak göründü. Bu ilgi çekicilik ondaki olağanüstü güzellikten kaynaklanmıyordu, çünkü çekik doğulu gözleri, harikulade saçları ve pişkin özgünlüğüyle genel olarak hoş bir kız olsa da, Bay Coyle daha pembe tenli ve gözüne daha hoş görünen yüz hatları olan kızlar görmüştü: ilgi çekiciliği, öngörü hatta belki biraz da edep gibi genel kurallar dolayısıyla, onun konumundaki birisinin olmaması gereken bir kız olduğu yolunda tuhaf bir izlenim vermesinden ileri geliyordu. Kaba bir deyimle bir sığıntıydı –meteliksiz, hor görülen, katlanılan birisiydi; ama genel havasındaki bir şey, aşağı konumdaysa da, buna karşılık, ruhunun engellerin ve itaatin ötesinde olduğunu düşündürüyordu. En ufak bir saldırganlıktan ileri gelmiyordu bu –saldırgan olamayacak kadar kayıtsızdı; sadece madem ki kaybedecek ya da kazanacak bir şeyi yoktu, o zaman canının istediğini yapabilme olanağı vardı. Spencer Coyle, aslında kızın hayal edebileceğinden daha fazlasının tehlikede olabileceğini geçirdi aklından; ne kadar fazlası olursa olsun, her şeyi sağlama almak için daha az özen gösteren bir genç kadın daha önce hiç

tanımamıştı. Kaçınılmaz olarak da, Jane Wingrave'le böyle bir ev arkadaşı arasında ne gibi bir anlaşmanın hüküm sürdüğünü merak etti ama böyle sorular dipsiz derinliklere dalmak demekti elbette. Belki de kurnaz Kate kendini himaye eden kadının bile hakkından geliyordu. Paramore'a geçen gelişinde, Sir Philip yanında olduğu sürece, onun sırtının yere gelmeyeceği izlenimini edinmişti. Kız Sir Philip'i eğlendiriyor, büyülüyordu ve adam da korkusuz kişilerden hoşlanıyordu; dahası, Sir Philip'le kendi kızı arasında iplerin kimin elinde olduğu konusunda hiç kuşku yoktu. Bayan Wingrave birçok şeyi olduğu gibi kabul ediyordu, öncelikle de disiplinin katılığını ve yenik düşüp esir olanların kaderini.

Gelgelelim, akıllı oğullarıyla onun çocukluk arkadaşı olan böylesi özgün birisi arasında nasıl bir tuhaf ilişki gelişmiş olabilirdi? İlgisizlik olamazdı, yine de mutlu güzel genç yaratıklar açısından, bir nefret duygusu olasılığı daha da azdı. Paul ve Virginie* olmasalar da herhalde birlikte geçirdikleri yazlar ve paylaştıkları bir pastoral ortam olmuştu: Hiçbir güzel kız, kendisinden hoşlanmaması dışında hiçbir nedenle, böyle hoş bir delikanlıya nefret duyamazdı ve hiçbir hoş delikanlı da böyle bir yakınlığa direnç gösteremezdi. Bay Coyle, Bayan Julian'ın kendisine, Owen'ın evden uzakta olduğu zamanlar bir yana, kızının da okula gittiği dönemler dolayısıyla, bu yakınlığın hiçbir zaman sürekli olmadığını söylediğini hatırlıyordu; kızın zaman zaman onu yatıya alıkoyma nezaketini gösteren birkaç dosta ziyaretleri; resim ve şan dersleri almak gibi birtakım "ayrıcalıklar" için Londra'da geçirdiği süreler –aslında bunlar zor olmuştu ama Tanrı'nın yardımıyla bir çaresi bulunmuştu– özellikle de resim, daha doğrusu yüksek notlar aldığı yağlı boya resim çalışmaları için. Ama bu iyi yürekli hanımefendi, gençlerin ağabey kardeş gibi ol-

* *Paul ve Virginie*, Fransız roman yazarı Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre'in (1737-1814) kaleme aldığı ve pastoral bir ortamda kardeş gibi büyütülen bir kız ve erkek çocuğun romantik öyküsüdür.

duklarından söz etmişti; bu da, az da olsa, tıpkı Paul ve Virginie'i andırıyordu. Bayan Coyle haklıydı, Virginie'in genç Leshmere'e hoşça vakit geçirtmek için elinden geleni yaptığı belli oluyordu. Tenkitçi konuğun bu konulara kafa yormak için çaba göstermesini gerektirecek kadar canlı bir sohbet yürütülmüyordu: Ortamın havası, öncelikle öbür konuklar sayesinde, değişeceğe benzemiyordu -anlatılanlar tekrarlanıyor, kiralar tartışılıyor, âdeta ürkek hayvanlar gibi birbirlerine sokulan konulardan söz ediliyordu. Ev sahiplerinin bu akşamı sanki hiçbir şey olmamış gibi geçirmeyi ne çok istediklerini görebiliyordu; bu da onların içten içe ne kadar kızgın olduklarının göstergesiydi. Yemek faslının bitmesinden önce, ikinci öğrencisiyle ilgili bir tedirginlik sardı içini. Genç Leshmere, eğitime başladığından beri, ondan beklenen her şeyi yapmıştı ama eğitmeninin, onun şu andaki gibi kendini koyverdiği anlarda bir bebek kadar masum olduğunu görmesini engellemedi bu. Bay Coyle, Paramore'daki eğlencelerin büyük olasılıkla onu galeyana getireceğini düşünmüştü ve zavallı gencin hali de bu tahminin doğruluğuna kanıttı. Galeyana gelmiş olmasına gelmişti; hem de âdeta vahiy inercesine. Genç Leshmere'in alnındaki parıltı, neredeyse merhamet dileyen bir açık yüreklilikle ya da en azından alay edilmeyi reddederek, hayatında Bayan Julian gibi birisini hiç görmediğini ilan ediyordu.

IV.

Yemekten sonra salona geçtiklerinde, kız Owen'ın eski hocasının yanına gitme fırsatı buldu. Bir süre karşısında, yelpazesini açıp kapatırken gülümseyerek durdu ve birden tuhaf bakışlarını ona yönelterek: "Niçin geldiğinizi biliyorum ama işe yaramayacak," dedi.

"Biraz sizinle ilgilenmek için geldim. Bu işe yaramayacak mı?"

"Çok naziksiniz. Ama şu anda konu ben değilim. Owen'la ilgili bir şey yapamayacaksınız."

Spencer Coyle bir an duraksadı. "Peki, siz onun genç arkadaşıyla ilgili ne yapacaksınız?"

Kız gözlerini ona dikti, sonra çevresine bakındı. "Bay Leshmere mi? Ah şu çocukcağız! Onunla Owen'dan söz ettik. Owen'a hayranlık duyuyor."

"Ben de öyle. Bunu size söylemeliyim."

"Hepimiz hayranız ona. Bu yüzden o kadar umutsuzluğa kapıldık."

"Şu halde sizin kişisel fikriniz, onun asker olması, öyle mi?" dedi konuk.

"Bütün kalbimle diliyorum bunu. Ben orduya taparım ve eski oyun arkadaşımı da çok severim," dedi Bayan Julian.

Onun tutumu konusundaki delikanlının farklı yorumu geldi Spencer'ın aklına; ama kıza karşı çıkmanın ona sadakatsizlik olacağını düşündü. "Eski oyun arkadaşınızın sizden hoşlanmaması düşünülemez. Bu yüzden de sizi memnun etmeyi isteyeceği kesin; neden aranızda bu meseleyi halletmediğinizi anlamıyorum –ikiniz de bu kadar akıllı gençler olduğunuza göre."

"Beni memnun etmek mi!" diye tekrarladı Bayan Julian. "Ne yazık ki, onun böyle bir arzusu yok diyebilirim. Beni densiz bir zavallı olarak görüyor. Benim onu nasıl gördüğümü söyledim ona, bu nedenle de benden nefret ediyor."

"Ama siz ona çok değer veriyorsunuz! Demin ona hayran olduğunu söylediniz bana."

"Becerilerine, yeteneklerine hayranım, evet; hatta, eğer böyle bir konuda söz etmeme olanak varsa, dış görünüşüne de. Ama son günlerdeki davranışına hayranlık duymuyorum."

"Bu meseleyi onunla açıkça konuştunuz mu?" diye sordu Spencer.

"Ah, evet, açık açık konuşma cesaretini gösterdim –durum buna izin veriyordu. Söylediklerim hoşuna gitmiş olamaz."

"Ne dediniz?"

Kız, yeniden yelpazesini açıp kapatarak bir an düşündü. "Yani –çok eski arkadaş olduğumuza göre– öyle bir davranışın bir beyefendiye yakışmadığını söyledim."

Bunları söyledikten sonra göz göze geldiklerinde, Bay Coyle onun bakışlarının belirsiz derinliklerine daldı. "Peki, böyle bir bağınız olmasaydı, ne derdiniz?"

"Bunu sizin sormanız ne tuhaf –hem de bu biçimde!" diye gülerek karşılık verdi kız. "Sizin tutumunuzu anlamıyorum; işinizin asker yetiştirmek olduğunu sanıyordum."

"Küçük bir şaka yapmış gibi kabul edin beni. Ama Owen Wingrave söz konusu olunca, 'yetiştirilme' gerekli değil," dedi. "Bana kalırsa..." Ve ufak tefek eğitmen düştüğü çelişkiden sorumlu olduğunun bilincine vararak duraladı. "Bana kalırsa o kelimenin tam anlamıyla bir savaşçı."

"Ah, bırakın da kanıtlasın bunu!" diye sabırsızca haykırdı kız ve arkasını dönerek uzaklaştı.

Spencer Coyle gitmesine izin verdi; ses tonundaki bir şey kendisini kızdırmış, hatta epeyce hayrete düşürmüştü. Belli ki bu iki genç arasında şiddetli bir sahne geçmişti ve böyle bir meselenin kendi üzerine vazife olmaması onu daha da rahatsız ediyordu. Bu insanlar gerçekten bir asker ailesiydi ve bu genç kız için de ideal erkek savaşçı kostümü içindeki erkekti –genç kızlar kuşkusuz her zaman bir ideal erkek tipini benimserler. İnsanların zevklerinden biri de buydu; ama on beş dakika geçtikten sonra bile, kendini bu erkek tipinin bir örneği olan genç Leshmere'in yanında bulduğunda, Spencer Coyle'un canı hâlâ öyle sıkkındı ki, masum delikanlıyla sert ve soğuk bir sesle konuştu. "Uykunu bu kadar geciktirmek zorunda değilsin, biliyorsun. Seni buraya bunun için getirmedim." Davetliler yavaş yavaş gitmeye hazırlanıyorlardı ve yatak odası mumlarının ışıkları uyarırcasına yanıp sönüyordu. Ne var ki, genç Leshmere küçümsendiğini fark etmeyecek kadar hoş bir heyecan içindeydi ve âdeta gülümsüyordu.

"Gidip yatmak için sabırsızlanıyorum. Burada pek neşeli bir oda bulunduğunu biliyor musunuz?"

Coyle bir an bu imayı anladığını belli edip etmemeye karar veremedi; sonra duyduğu gerginlik içinde konuştu. "Sana o odayı vermemişlerdir eminim."

"Hayır, vermediler; orada yüzyıllardır kimse bir gece geçirmemiş. Ama işte ben bunu istiyorum – öyle eğlenceli olurdu ki."

"Sen de Bayan Julian'dan izin almaya mı çalışıyordun?"

"Ah, izni kendisinin veremeyeceğini söylüyor. Ama buna inanıyor ve kimsenin şimdiye kadar buna cesaret edemediğini ileri sürüyor."

"Bundan sonra da kimse cesaret edemeyecek!" dedi Spencer kesin bir sesle. "Özellikle senin gibi kritik bir dönemde olan birisi sessiz bir gece geçirmeli."

Genç Leshmere düş kırıklığına uğramış gibi ama hak verircesine iç çekti. "Tamam o zaman. Ama Wingrave'le sohbet edebilmek için biraz daha kalamaz mıyım? Daha hiç fırsat bulamadım."

Bay Coyle saatine baktı. "Bir sigara daha içebilirsin."

Omzuna bir el dokununca dönüp baktı ve eşinin elinde eğik tuttuğu mumdan ceketine erimiş mum döküldüğünü gördü. Hanımlar yatmaya gidiyorlardı ve Sir Philip'in yatma saati de gelmişti ama Bayan Coyle onun kendisine anlattığı korkunç şeylerden sonra, kısa bir süre için bile olsa, evin herhangi bir bölümünde tek başına kalmaya razı olmayacağını bildirdi kocasına. Üç dakika içinde onu izleyeceğine söz verdi ve alışılmış tokalaşmalardan sonra hanımlar eteklerini hışırdatarak çekildiler. Paramore'da biçimsel yaşam tarzı, sanki bu eski evde halihazırdaki yoğun burukluk yokmuşçasına cesurca sürdürülüyordu. Coyle, bunun tek istisnası olarak, Kate Julian'ın kendisini selamlamadığını fark etti. Kız ona ne tek kelime etmiş ne de bakmıştı ama sert sert Owen'a baktığını gördü. Görünüşe göre, delikanlıyı çekingen ve acıyan bir tavırla başıyla hafifçe selamlayan yalnızca annesi oldu. Bayan Wingrave üç hanımı –mumların titrek ışığında küçük bir geçit töreni– önüne katıp bahtsız atasının gözetleyici bakış-

larla baktığı portrenin önünden geçirerek, geniş basamaklı meşe merdivenlerden yukarı çıkardı. Sir Philip'in uşağı göründü ve Owen bu görevi yerine getirmek için belli belirsiz kımıldayarak yaşlı adama kolunu uzattığında, yaşlı adam zavallı delikanlıya dimdik sırtını döndü. Gözden düşmeden önce, evde kaldığı zamanlar, büyükbabasını yatağına yatırma merasiminin hep Owen'in bir ayrıcalığı olduğunu Bay Coyle sonradan öğrendi. Sir Philip'in alışkanlıkları şimdi delikanlıyı hor görmeye dönüşmüştü. Kaldığı odalar alt kattaydı ve ılımlı tavırlarıyla her zaman tuhaf bir çelişki yaratan, deşilmiş korlar gibi yanan gözlerinden yayılan kıpkızıl bir ışını konuklarının en "hatırı sayılır" olanına anlamlı bir biçimde yönelttikten sonra, uşağının yardımıyla ayaklarını sürüyerek oraya doğru uzaklaştı. Sanki zavallı Spencer'a, "Genç haylaza yarın gününü gösteririz!" diyor gibiydi. Bu bakışlardan, şimdi holün öbür ucuna ilerlemiş olan genç haylazın en azından bir çek sahtekârlığında bulunduğu anlamı çıkabilirdi. Dostu bir an gözleriyle onu izledi, tedirgin bir halde koltuğa çöktüğünü, sonra da huzursuz bir tavırla koltuktan kalktığını gördü. Kalkmasıyla birlikte de Bay Coyle'un genç Leshmere'e son tembihlerinde bulunduğu yere geldi.

"Ben yatmaya gidiyorum ve özellikle biraz önce sana dediğimi yapmanı istiyorum. Burada duran ev sahibimizle tek bir sigara iç, sonra da odana git. Geceleyin saçma sapan bir numaraya kalkıştığını duyacak olursam, sana haddini bildiririm." Elleri ceplerinde, başı önünde durmakta olan genç Leshmere sesini çıkarmadı –yalnızca ayakkabısının burnunu yerdeki halının bir köşesine sürtüp duruyordu. Bunun üzerine öbür konuk, bu kadar suskun bir onaydan tatmin olmayarak, Owen'a döndü: "Senden rica ediyorum, Wingrave, bu kadar hassas bünyeli birisinin geç yatmasına vesile olma; hatta onu yatağına yatır ve kapısını da üstünden kilitle." Owen bunca özen gösterilmesinin gerekçesini anlamadığından bir an durup baktığı için, Bay Coyle ekledi: "Leshmere sizin aile söylencelerinden –sizin tarihi odalarınızdan – biriyle ilgili

marazi bir meraka kapılmış. Mesele büyümeden kapansın."

"Ooo, söylence iyi olmasına iyi de, odadan kaçan kaçana!" diyerek güldü Owen.

"Ama senin ona inandığın falan yok, dostum!" diye karşılık verdi genç Leshmere.

"İnandığını sanmıyorum." Bay Coyle, Owen'in kızardığını fark etmişti.

"Kendisi orada bir gece bile kalmayı istemez!" diye konuşmasını sürdürdü arkadaşı.

"Bunu sana kimin söylediğini biliyorum," dedi Owen, elindeki mumun alevinde bir sigara yakarak ve hiçbirine sigara ikram etmeyerek.

"Söylemişse, ne olmuş?" diye sordu daha genç olan delikanlı, oldukça kızararak. Sonra da elini sigara tabakasının içine daldırarak şakacı bir ses tonuyla, "Hepsini sen mi içeceksin?" diye ekledi.

Owen Wingrave hiçbir şey söylemeksizin sigara içiyordu; derken konuştu: "Evet, ne olmuş söylemişse? Ama o bilmiyor ki," diye ekledi.

"Neyi bilmiyor?"

"Hiçbir şey bilmiyor! Ben Leshmere'i yatırırım!"

Owen bunu Bay Coyle'a söylemişti; ama yaşlı adam belli bir konuya değinilmesi üzerine, kendi varlığının delikanlıyı rahatsız ettiğini fark etti. Aslında merak içindeydi ama öğrencileri konusunda her zaman uygulamaya çalıştığı birtakım sağduyu kuralları ve incelikler vardı; yine de bu çekinceler, merdivenlerden yukarı tırmanırken, onlara eşeklik etmemelerini tembihlemesini engellemedi.

Merdivenlerin tepesinde, görünüşe göre yine aşağıya inmekte olan Bayan Julian'la karşılaşınca şaşırdı. Giysileri hâlâ üzerindeydi ve kendisini görmek görünüşe göre kızın canını sıkmamıştı. Yine de, on dakika önce Bay Coyle'u görmezlikten gelerek gösterdiği katılığa ters düşen bir tavırla, ağzından şu sözler döküldü: "Bir şey aramak için aşağıya iniyorum. Bir mücevherimi kaybettim."

"Mücevher mi?"

"Madalyonumdan epeyce değerli bir firuze düşmüş. Sahip olma şerefine nail olduğum yegâne sahici mücevher de, onun için!" Ve basamakları inmeye koyuldu.

"Ben de gelip size yardım edeyim mi?" diye sordu Spencer Coyle.

Kız ondan birkaç basamak aşağıda durup çekik gözleriyle baktı ona. "Holden gelen, arkadaşlarımızın sesleri değil mi?"

"Evet, harikulade delikanlılarımız oradalar."

"Bana onlar yardım ederler." Ve Kate Julian geçip gitti.

Spencer Coyle'un içinden onun peşinden gitmek geldi ama kendi görgü kuralını hatırlayıp odalarına, eşinin yanına gitti. Yine de, yatmayı geciktirdi. Gerçi giyinme odasına başını uzattı ama üzerindeki ceketi bile çıkarmadı. Yarım saat kadar bir romanı okur gibi yaptı; daha sonra, sessizce ya da belki tedirgince demeliyim, giyinme odasından koridora çıktı. Buradan yürüyerek genç Leshmere'e verildiğini bildiği odanın kapısına geldi ve kapıyı kapalı bulunca içi rahat etti. Yarım saat önce kapının açık olduğunu fark etmişti; dolayısıyla, şaşkın delikanlının yattığını varsayabilirdi. Bundan emin olmak istemişti ve emin olunca da geri dönmeye yeltendi. Ama o anda odadan bir ses geldi kulağına –kapının camından, odadaki kişinin, Bay Coyle'un öğrencisini uyandırdığı için sitem edilmesini gerektirmeksizin kapıya vurabileceğini gösteren bir şeyler yaptığını gördü. Genç Leshmere gerçekten de üzerinde gömleği ve pantolonuyla kapıya geldi. Şaşırarak ziyaretçisini içeriye aldı ve kapı yeniden kapandığında ziyaretçisi ona şöyle dedi: "Senin hayatını zorlaştırmak istemiyorum ama yersiz bir heyecana maruz kalmadığını gözlerimle görmeden vicdanım rahat etmeyecekti."

"Ah, bol bol heyecan var!" dedi açıkgöz delikanlı. "Bayan Julian yine aşağı indi."

"Firuzeyi aramak için mi?"

"Öyle dedi."

"Buldu mu bari?"

"Bilmiyorum. Ben yukarı çıktım. Onu zavallı Owen'la baş başa bıraktım."

"İyi etmişsin," dedi Spencer Coyle.

"Bilmem ki," diye tekrarladı genç Leshmere huzursuzluk içinde. "Yanlarından ayrıldığımda kavga ediyorlardı."

"Ne konuda?"

"Anlamıyorum. Garip bir çift!"

Spencer bu sözü tartıp biçti. Onun temel ilkeleri ve nezaket kuralları vardı ama şu anda yalnızca merak ediyor ya da daha doğrusu, bütün bunları bir kenara iten bir duygudaşlık hissediyordu. "Kız ona yükleniyor gibi geliyor mu sana?" diye sormaktan kendini alamadı.

"Adamakıllı! Yalan söylemekle suçluyor onu!"

"Ne demek istiyorsun?"

"Benim önümdeydi. Yanlarından ayrılmak zorunda kaldım; kavga iyice kızışıyordu. Budalalık edip o kötü oda konusunu açtım yine ve size orada şansımı denememeye söz verdiğim için ne kadar pişman olduğumu söyledim."

"Başkalarının evlerinde böyle her şeye burnunu sokamazsın –böyle saygısızlıklar edemezsin, bunu bil!" diye onun sözünü kesti Bay Coyle.

"Benim bir kusurum yok –ben doğru davranıyorum. O odanın yakınına bile gitmek istemiyorum!" diye içini döktü genç Leshmere. "Bayan Julian bana, 'Ah, eminim siz bunu göze alırdınız ama,' dedi ve dönüp zavallı Owen'la alay etti: 'Kendine olağandışı bir yol çizen bir beyefendiden bunu bekleyemeyiz.' Bu konuda aralarında zaten bir tartışma geçtiğini anladım: Kız bir şekilde onunla dalga geçmiş ya da iddialaşmıştı anlaşılan. Belki de sadece ona takılmıştı ama Owen'in mesleği bırakmasına belli ki korkaklık gözüyle bakmıştı. Yani onun cesaretini sorgulamıştı."

"Peki, Owen ne dedi?"

"Önce hiçbir şey ama sonra usulca, 'Dün gece sabaha kadar o musibet odadaydım,' dedi. Bunun üzerine ikimiz de bir çığlık atıp bakakaldık ve ben orada ne gördüğünü sor-

dum ona. Hiçbir şey görmediğini söyledi ve Bayan Julian bize daha iyi bir öykü anlatmasını –bundan iyi bir öykü çıkarmasını söyledi ona. 'Bir öykü değil bu; yalnızca bir olgu,' dedi Owen. Bu söz üzerine kız onunla alay etti ve böyle bir şey yaptıysa, kendisinin onun hakkındaki fikirlerini bildiğine göre, neden bu sabah kendisine bundan söz etmediğini öğrenmek istedi. 'Bilmesine biliyorum canım ama vız geliyor,' dedi zavallı arkadaşım. Bu Bayan Julian'ı çok öfkelendirdi ve kendisinin onu bizi kandırdığına inandığını da öğrense, bunun da ona vız gelip gelmeyeceğini sordu büyük bir ciddiyetle."

"Ah, ne kadar zalim!" diye haykırdı Spencer Coyle.

"Çok olağandışı bir kız, neler çevirdiğini bilmiyorum," dedi genç Leshmere soluğu kesilerek.

"Gerçekten de olağandışı; sıkı delikanlılarla gecenin bir saatinde ağız dalaşına kalkıştığına göre!"

Ama genç Leshmere kendi yorumunu yaptı. "Yani, bence ondan hoşlanıyor da ondan."

Bay Coyle ondan gelen bu alışılmamış ince düşünce belirtisine o kadar şaşırdı ki, hemen sordu: "Sence Owen ondan hoşlanıyor mu?"

Bu soru öğrencisinin başının sarkmasına ve dokunaklı bir edayla iç çekmesine neden oldu. "Bilmem, benden bu kadar! Ama gerçekten bir şey gördüğüne ya da işittiğine eminim," diye ekledi.

"O gülünç yerde mi? Nasıl emin olabiliyorsun?"

"Eh, sanki görmüş ya da işitmiş gibiydi. Belli oluyor, böyle bir durumda. Bir şeyler olmuş gibi bir hali var."

"Şu halde niye bunu dile getirmesin?"

Genç Leshmere biraz düşünüp cevabı buldu. "Belki de dile getirilemeyecek kadar kötüydü."

Spencer Coyle bir kahkaha attı. "Şu halde orada olmadığın için sen memnun değil misin?"

"Fazlasıyla!"

"Git yat, kaz kafalı," dedi Spencer, yeniden gergin alaycı-

lığına bürünerek. "Ama yatmadan önce, sizi kandırmaya çalıştığı suçlamasını nasıl karşıladığını anlat bana."

"Şu halde sen kendin beni oraya götürüp kapıyı üstümden kilitle, dedi."

"Kız da onu götürdü mü?"

"Bilmiyorum, ben yukarı çıktım."

Bay Coyle öğrencisiyle uzun uzun bakıştı. "Hâlâ holde olduklarını sanmıyorum. Owen'in kendi odası nerede?"

"En ufak fikrim yok."

Bay Coyle ne yapacağını şaşırdı; kendisinin de en ufak fikri yoktu ve kapı kapı dolaşıp onu arayamazdı. Genç Leshmere'e iyi uykular diledikten sonra koridora çıktı. Owen'in kendisine daha önce göstermiş olduğu odayı bulup bulamayacağını sordu kendine; odaların çoğunda olduğu gibi, bunun da kapısında boyayla eski adının yazılı olduğunu hatırlıyordu. Ama Paramore'un koridorları labirent gibiydi; dahası, hizmetkârlardan kimisi hâlâ yatmamış olabilirdi ve uygunsuz bir biçimde gizlice ortalıkta dolaşıyor gibi görünmek istemiyordu. Kendi odasına döndü ve eşi çok geçmeden onun bir türlü uyuyamadığını fark etti. Bayan Coyle'un bu korkunç evde gitgide daha çok "tüylerinin diken diken olduğunu" hissetmesi dolayısıyla gecenin ilk yarısını sohbet ederek geçirdiler, böylece kocasının genç Leshmere'le konuştuklarını anlatması ve bu konuda karı kocanın karşılıklı fikir yürütmeleri uykusuz kaldıkları süre içinde biraz da olsa hoşça vakit geçirmelerini sağladı. Saat ikiye doğru, Bayan Coyle hışma uğrayan genç dostlarıyla ilgili öyle bir kaygıya ve o kötü kalpli kızın onu korkunç bir biçimde sınamak için önerisini fırsat bileceğine dair öyle bir korkuya kapıldı ki, kocasına kendi huzuru pahasına gidip neler olduğuna bakması için yalvardı. Oysa Spencer, tersine, üzerlerine gecenin sonsuz dinginliği bastırdığında, Owen'in Tanrı bilir ne gibi bir berbat gerilimle yüzleşmeye hazır olduğu fikrini belli belirsiz bir biçimde de olsa kendi kendine kabul ettirmişti –zavallı delikanlı, bir gece önceki çetin sınav dolayısıyla zaten gerilmiş olan

sinirlerini daha da gerecek olan bu deneyime yeniden katlanmak için ne kadar kararlı bir çaba göstermiş olmalıydı. "Umarım oradadır!" dedi eşine. "O zaman hepsi de çirkin bir haksızlık yapmış olurlar!" Gelgelelim, çok az bildiği bir evde kendi başına keşfe çıkamazdı. Eli kolu bağlıydı. Yatmak için hazırlanmadı; lambayı yakıp, romanını eline alıp, giyinme odasında oturdu –başı öne düşüp uykuya dalmayı bekledi. Ama sonunda Bayan Coyle yatakta sırtını dönüp konuşmayı bıraktı ve sonunda kendisi de koltukta uyuyakaldı. Ne kadar süre uyuduğunu sonradan hesaplayarak buldu; önce korkunç bir sesin şokuyla şaşkına dönerek irkildiğini hatırlıyordu. Kuşkusuz eşinin odasından gelen ve kendi duyduğu sesi onaylayan bir dehşet çığlığının da yardımıyla, bilinci hemen yerine geldi. Ama eşine hiç aldırış etmedi; bir çırpıda koridora fırladı. Orada sesi tekrar işitti –korkunç bir dehşet içindeki bir kadının "İmdat! İmdat!" diye seslenişiydi bu. Evin uzak bir bölümünden geliyordu ama ne yönden geldiği yeterince belliydi. Kulaklarında açılan kapıların ve korku haykırışlarının sesleri, gözlerinde gündoğumunun solgun ışığı, ileriye doğru hızla koşmaya başladı. Koridorun dönemeçlerinden birinde, bir kanepede baygın yatan bembeyaz bir kızla karşılaştı, yoluna devam ederken gördüğü görüntünün anlamını apaçık anladı; Kate Julian, dalga geçmek amacıyla yaptığı şeyden kibri dolayısıyla çok geç pişmanlığa kapılarak, alaycılığına kurban ettiği kişiyi serbest bırakmaya geldiğinde, kendisinin neden olduğu felaket karşısında sersemleyip başı dönmüştü. Az sonra, kendini açık duran bir kapının eşiğinde bulduğunda dehşetten donakaldı. Owen Wingrave, onu son gördüğünde üzerinde olan giysileriyle, büyük büyükbabasının cesedinin bulunduğu yerde, ölü yatıyordu. Savaş alanında yatan genç bir asker gibi.

Yürek Burgusu

Giriş

Öykü, ateşin çevresindeki bizlerin soluğunu kesmişti ama bunun tüyler ürpertici olduğuna dair yorum dışında – eski bir evde, Noel gecesi, tuhaf bir öykü de böyle olmalıydı zaten – birisi çıkıp da bir çocuğa bir şeylerin göründüğünü ilk kez duyduğunu söyleyinceye kadar kimsenin ağzını açtığını hatırlamıyorum. Öykünün, tıpkı bizim buluşmak için bir araya geldiğimiz bu eski eve benzer bir evde görünen bir hayalet vakası olduğunu belirteyim – annesiyle aynı odada uyuyan ve duyduğu dehşet yüzünden annesini uyandıran bir çocuğa görünen korkunç bir hayalet; annesi uyanır uyanmaz korkusunu giderip onu yatıştırarak yeniden uyutmayı sağlamaya fırsat bulamadan kendisi de çocuğu sarsan görüntüyü görmüş. Bu söz üzerine Douglas –hemen o anda değilse de, akşamın daha ileri bir saatinde– dikkatinizi çekmek istediğim ilginç sonuçlara yol açan bir cevap verdi. Başka birisi, onun dinlemediğini fark ettiğim, pek de etkileyici olmayan bir öykü anlattı. Bu, Douglas'ın da anlatacağı bir öyküsü olduğuna işaretti ve beklememiz gerekiyordu. Aslında iki gece daha bekledik; ama aynı akşam, dağılmamızdan önce, ağzındaki baklayı çıkardı.

"Griffin'in hayaletinin ya da her ne idiyse onun, öncelikle bu kadar küçük yaştaki bir çocuğa görünmesinin öyküye özel bir duygu kattığını kabul ediyorum. Ama öykünün bir çocukla ilgili olması gibi çekici bir özellik içermesine ilk ör-

nek bu değil. Madem bu çocuk yüreğimizi buruyor, iki çocuğa ne dersiniz?"

"Elbette yüreğimizin iki kez burulacağını söyleriz!" dedi birisi. "Hem de bu çocukların öyküsünü dinlemek istediğimizi."

Bunun üzerine ayağa kalkıp ateşe sırtını dönen ve elleri ceplerinde bunu söyleyene bakan Douglas'ı görebiliyorum.

"Bunu şimdiye kadar benden başka kimse duymadı. O kadar korkunç ki."

Doğal olarak, bu sözleri anlatılacak olana yüksek bir değer katmak amacıyla pek çok kişi dile getirmiştir ve dostumuz geri kalanımız üzerinde bakışlarını gezdirerek zaferine dolaylı yoldan zemin hazırladı. "Her şeyin ötesinde bir öykü. Bildiğim bütün öyküler bunun yanında hiç kalır."

"Sırf dehşet uyandırdığı için mi?" diye sorduğumu hatırlıyorum.

Meselenin bu kadar basit olmadığını söyler gibiydi; nasıl nitelendireceğini gerçekten bilmiyordu sanki. Elini gözlerine götürdü, yüzünü buruşturdu: "Korkunç olduğu için – korkunçluğu yüzünden!"

"Aman ne iyi!" diye seslendi kadınlardan biri.

Douglas ona aldırış etmedi; bana baktı ama sanki beni değil de, söz ettiği şeyi görür gibi. "İçerdiği uğursuz çirkinlik, dehşet ve acı yüzünden."

"O halde," dedim, "otur ve hemen anlatmaya başla."

Ateşe doğru döndü, ayağıyla bir kütüğü dürttü ve bir an ona baktı. Sonra yüzünü yine bize döndü. "Başlayamam. Kente haber göndermem gerek." Bunun üzerine hep bir ağızdan homurdanmalar ve sitemler duyuldu; ardından, dalgın haliyle bir açıklama yaptı. "Yazılı bir öykü bu. Kilitli bir çekmecede duruyor – yıllardır oradan çıkartılmadı. Hizmetkârıma bir not gönderip anahtarı da zarfın içine koyabilirim; o da paketi aynen bulduğu gibi buraya gönderebilir." Sanki bunu özellikle bana söylüyordu – âdeta duraksamamak için benden yardım diliyordu. Pek çok kışın oluşturduğu kalın bir

buz tabakasını kırmıştı; uzun süre sessiz kalmış olmasının gerekçeleri vardı. Berikiler bu ertelemeye içerlediler, oysa beni etkileyen onun bu çekinceleriydi. Yazacağı notu ilk postaya yetiştirmesini ve öyküyü bize bir an önce okumasını rica ettim ondan; sonra da, söz konusu olayın kendi deneyimi olup olmadığını sordum. Buna hemen cevap verdi. "Tanrıya şükür, değil!"

"Peki yazı sizin mi? Siz mi kaleme aldınız?"

"Yalnızca bende yarattığı izlenimi. Onu buraya koydum," kalbinin üstüne hafifçe vurdu, "ve hiç kaybetmedim."

"Şu halde elinizdeki yazı?"

"Eski, mürekkebi solmuş, çok güzel bir el yazısı." Yine durakladı. "Bir kadının el yazısı. Yirmi yıl önce öldü. Ölmeden önce de bu sayfaları bana yolladı."

Şimdi herkes kulak kesilmişti ve içlerinden bir açıkgöz çıkıp bundan bir anlam çıkaracaktı elbette. Ama Douglas çıkarılan anlama gülümsemediyse bile, kızmadı da. "Çok çekici bir hanımdı ama benden on yaş büyüktü. Kız kardeşimin mürebbiyesiydi," dedi usulca. "Onun konumunda bulunan tanıdığım en hoş hanımdı; aslında her konuma layık bir insandı. Uzun zaman önceydi ve bu olay daha da uzun zaman önce olmuştu. Trinity Üniversitesi'nde öğrenim görüyordum ve ikinci yılımın yazında geldiğimde onu evde buldum. O yıl evde uzun süre kaldım – güzel bir yazdı ve işi olmadığı zamanlar bahçede birlikte dolaşıp sohbet ederdik. Bu sohbetler sırasında son derece akıllı ve iyi bir insan olarak etkilemişti beni. Evet, gülümsemeyin, ondan çok hoşlandım ve bugüne dek onun da benden hoşlandığını düşünmek beni sevindiriyor. Hoşlanmasa, bunları bana anlatmazdı. Başka kimseye anlatmamıştı. Sacede böyle dedi diye değil, anlatmadığını bildiğim için. Bundan emindim; görebiliyordum. Dinlediğinizde, siz de kolayca anlayacaksınız."

"Çok korkutucu olduğu için mi?"

Hâlâ bana bakıyordu. "Kolayca anlayacaksınız," diye tekrarladı. "Siz anlayacaksınız."

Ben de gözlerimi ondan ayırmıyordum. "Anlıyorum. Âşık olmuştu."

İlk kez güldü. "Çok zekisiniz. Evet, âşıktı. Yani, âşık olmuştu. Bu ortaya çıktı – ortaya çıkmadan öyküsünü anlatamazdı. Anladım ve o da anladığımı anladı; ama ikimiz de bundan söz etmedik. Yeri ve zamanı hatırlıyorum – çimenin bir köşesinde, kayın ağaçlarının gölgesinde ve uzun, sıcak bir yaz öğle sonrasında. Ürperti yaratacak bir sahne değil ama ah..." Ateşin başından ayrılıp koltuğuna çöktü.

"Paket perşembe sabahı gelir mi?" diye sordum.

"Herhalde ikinci postaya kadar gelmez."

"Eh o zaman, akşam yemeğinden sonra..."

"Hepiniz burada olacak mısınız?" Tekrar hepimize şöyle bir baktı. "Kimse buradan ayrılmıyor mu?" Sesinde âdeta bir umut tınısı vardı.

"Herkes kalsın!"

"Ben kalacağım – ben kalacağım!" diye haykırdı gidecekleri kesinleşmiş hanımlar. Gelgelelim, Bayan Griffin biraz daha aydınlatılmak istediğini dile getirdi. "Kime âşıktı?"

"Bunu bize öykü anlatacak," diye cevap vermek bana düştü.

"Ah ama ben öyküyü bekleyemiyorum!"

"Öykü bunu anlatamaz," dedi Douglas. "Kelimesi kelimesine, sıradan bir anlatımla anlatamaz."

"Ne yazık. Ben hep ancak o yoldan anlarım."

"Siz söyleyemez misiniz, Douglas?" diye sordu birisi.

Douglas yeniden ayağa kalktı. "Evet –yarın. Şimdi gidip uyumalıyım. İyi geceler." Ve bir çırpıda eline bir şamdan alıp bizi biraz şaşkınlık içinde bırakarak gitti. Kocaman kahverengi salonda bulunduğumuz yerden onun merdivenlerden gelen ayak seslerini işittik; bunun üzerine Bayan Griffin konuştu. "Eh, kadının kime âşık olduğunu bilmiyorsam da, onun kime âşık olduğunu biliyorum."

"Ama kadın on yaş daha büyükmüş," dedi kocası.

"Daha iyi ya – o yaşta! Ama uzun zaman suskun kalması çok hoş bir şey."

"Kırk yıl!" dedi Griffin.

"Sonunda içini döktü."

"İçini dökmesi sayesinde," diye cevap verdim, "perşembe akşamı harika bir gece yaşayacağız." Böylece herkes bana o kadar hak verdi ki, başka hiçbir şeye ilgi duymaz olduk. Eksik ve yalnızca bir girizgâh gibi anlatılmış olsa da, son öykü de bittiğinden, el sıkışıp şamdanlarımızı –birisinin deyimiyle– "donanarak" yatmaya gittik.

Ertesi gün, bir notla anahtarı içeren zarfın ilk postayla onun Londra'daki dairesine gönderildiğini öğrendim; ama bu bilginin kulaktan kulağa dolaşmasına karşın – ya da belki bu sayede – akşam yemeği sonrasına kadar, aslında gecenin umutla beklediğimiz heyecan için uygun olan saatlerine kadar, onu rahat bıraktık. O saatlerde Douglas dilediğimiz kadar konuşkan oldu ve aslında bunun nedenini de bize söyledi. Bir gece önceki öyküleri dinlediğimiz gibi, yine ateşin başında oturup onu dinledik. Bize okumaya söz verdiği öykünün daha iyi anlaşılması için önsöz niteliğinde bir anlatı gerektirdiği anlaşıldı. Şunu açıkça belirteyim ki, birazdan sunacağım da, çok sonradan kendimin aynen kaleme aldığı öyküdür. Zavallı Douglas, ölmeden önce – öleceği belli olunca – oradaki üçüncü gün eline geçen ve dördüncü gece aynı yerde hiç ses çıkarmadan oturan küçük grubumuzu derin bir etki altında bırakarak okumaya başladığı elyazmasını bana emanet etmişti. Kalacaklarını bildiren hanımlar, Tanrıya şükür, kalmadılar elbette: Daha önce gitme hazırlığına giriştikleri için gittiler ama Douglas'ın verdiği, zaten hepimizin ilgisini çeken bilgiler yüzünden, meraktan çatladıklarını itiraf ederek. Sonunda bu sayede geride, ateşin başında, bir heyecanı paylaşmaya hazır, daha derli toplu ve seçkin, ufak bir dinleyici grubu kaldı.

Bu bilgilerden birincisine göre yazılı öykü, olayı başlamasından bir bakıma daha sonraki bir aşamada aktarıyordu.

Dolayısıyla, bilinmesi gereken, Douglas'ın yoksul bir taşra papazının birkaç kızından en küçüğü olan eski arkadaşının, yirmi yaşındayken ilk kez bir okulda göreve başladığında, bir ilana başvurmak üzere daha önce kısaca yazıştığı birisiyle şahsen görüşmek için yüreği çarparak Londra'ya gelmiş olmasıydı. Başvurusunun değerlendirilmesi için, kendisine çok büyük ve görkemli görünen, Harley Sokağı'ndaki bir evde karşısına çıktığı zaman, bu kişinin, gelecekteki işvereninin, Hampshire'daki bir papaz evinde yetişmiş, eli ayağı birbirine dolaşan, vesveseli bir kızın ancak düşünde görebileceği ya da eski bir romanda rastlayabileceği, çiçeği burnunda bekâr bir beyefendi olduğunu gördü. Bu tür kişilerin tipi hemen anlaşılır; neyse ki, türleri tükenmiyor. Yakışıklı, gözü pek, nazik, gamsız, neşeli ve iyi huylu bir adamdı. Genç kızın gözüne yiğit ve muhteşem birisi gibi görünmesi kaçınılmazdı; öte yandan, onu en çok etkileyen ve sonradan göstereceği cesareti edinmesine yol açan şey, adamın sanki kendisine büyük bir lütufta bulunuyormuş, minnet altında bırakıyormuş gibi davranmasıydı. Kız onun zengin ama korkunç derecede savurgan olduğunu düşündü –son moda kıyafetleri, yakışıklılığı, pahalı alışkanlıkları, kadınlara yaklaşırkenki çekiciliğinin parıltısı içinde gözünde canlandırdı onu. Kasabadayken, gezi yadigârları ve av ganimetleriyle dolu bir evde oturuyordu; oysa kızın hemen gitmesini istediği yer, Essex'te ailesinden kalma eski bir kır eviydi.

Anne babalarının Hindistan'da ölmeleriyle, küçük yaşta bir kız ve erkek yeğenin vasiliğini üstlenmişti; iki yıl önce kaybettiği, ordu mensubu erkek kardeşinin çocuklarıydı bunlar. Kendi konumundaki birisi – hiçbir deneyimi ve zerre kadar sabrı olmayan, yalnız bir erkek – için, kaderin garip bir cilvesiyle, bu çocukların tüm sorumluluğu omuzlarına binmişti. Her şey büyük bir tasa kaynağı ve kendisi için de bir hatalar dizisiydi ama zavallı yavrucaklara çok acıyordu ve elinden geleni yapmıştı; hatta kırsal bölgede olmasının onlara yararı olur düşüncesiyle çocukları öbür evine göndermiş,

orada bulabildiği en iyi bakıcıları tutmuş, onlara hizmet etsinler diye kendi hizmetkârlarından bile ayrılmaya razı olmuş, fırsat bulduğunda nasıl olduklarını görmek için kendisi de oraya gitmişti. İşin kötüsü, çocukların neredeyse başka hiçbir akrabaları yoktu ve kendi işleri de bütün zamanını alıyordu. Sağlıklı ve güvenli Bly'ı onlara vermiş ve bu küçük evin sorumluluğunu da (ama ancak alt katta kalması şartıyla), konuğunun hoşlanacağından emin olduğu, eskiden annesinin hizmetçisi ve mükemmel bir kadın olan Bayan Grose'a vermişti. Bu kadın şimdi evin kâhyasıydı, aynı zamanda da, kendi çocuğu olmadığından neyse ki çok sevdiği küçük kızın yetiştirilmesinden sorumluydu. Gerçi evde birçok hizmetkâr vardı ama tabii ki oraya mürebbiye sıfatıyla gidecek olan genç hanım tam yetkili olacaktı. Ayrıca tatillerde küçük oğlanla da ilgilenmesi gerekecekti; o sırada yatılı okuldaydı –aslında bunun için yaşı daha çok küçüktü fakat elden ne gelirdi? – ama tatil başlamak üzereydi ve çocuk bugün yarın eve dönecekti. Baştan iki çocukla da ilgilenen genç bir hanım vardı, ne yazık ki onu kaybetmişlerdi. Bu hanım ölünceye dek onlarla çok iyi ilgilenmişti – çok saygıdeğer birisiydi – ne çare ki, bu nahoş durum üzerine küçük Miles'ı okula göndermekten başka seçenek kalmamıştı. O gün bugündür Bayan Grose Flora'yı elinden geldiğince eğitmişti; evde ondan başka bir aşçı, bir hizmetçi, bir sütçü kadın, yaşlı bir midilli, yaşlı bir seyis ve yaşlı bir bahçıvan vardı. Hepsi de aynı şekilde son derece saygıdeğer insanlardı.

Douglas buraya kadar durumu açıklamışken, birisi bir soru sordu. "Peki, ilk mürebbiye neden ölmüş –fazla saygıdeğerlikten mi?"

Dostumuz hemen cevap verdi buna. "Sonradan ortaya çıkacak bu. Sırası gelmeden anlatmam."

"Bağışlayın beni, anlatacaksınız sandım."

"Yeni mürebbiyenin yerinde olsam, acaba bu görevde..." diye lafa karıştım.

"Yaşam tehlikesi olup olmadığını öğrenmeyi mi isterdi-

niz?" diye sözümü tamamladı Douglas. "Öğrenmeyi istemesine istedi ve öğrendi de. Ne öğrendiğini yarın duyacaksınız. Bu arada, bu iş ona biraz kasvetli göründü. Genç, deneyimsiz ve tedirgindi: Ciddi görevler üstleneceği, pek eş dost bulamayacağı, gerçek bir yalnızlık çekeceği bir işti. Karar veremiyordu – birilerine danışmak ve düşünmek için iki gün izin istedi. Ne var ki, önerilen ücret onun orta halli ölçütlerinin çok üstündeydi ve ikinci görüşmede her şeyi göze alarak işi kabul etti." Ve Douglas, bunu söyledikten sonra duraklayınca, hepimiz adına bir yorumda bulundum.

"Bundan çıkacak ahlak dersi de, tabii ki yakışıklı genç adamın yeltendiği baştan çıkarma yöntemi. Kız da bu ağa düştü."

Douglas ayağa kalktı ve bir gece önce yaptığı gibi ateşin önüne gitti, ayağıyla bir kütüğü dürttü, sonra sırtı bize dönük olarak bir an orada durdu. "Kız onu yalnızca iki kez gördü."

"Evet ama duyduğu tutkunun güzel yanı da işte burada."

Bunun üzerine, bana doğru dönünce biraz şaşırdım. "Güzel yanı buradaydı. Başkaları," diye konuşmasını sürdürdü, "bu ağa düşmemişlerdi. Adam kıza kendi çektiği bütün güçlükleri açıkça anlattı –başvuruda bulunan pek çok kişi koşulları aşırı bulmuştu. Nedense, korkmuşlardı. Kulağa sıkıcı geliyordu –garip geliyordu, hele adamın öne sürdüğü birincil koşul düşünülürse."

"Neydi bu koşul?"

"Genç kızın onu hiç rahatsız etmemesi koşulu –ama hiçbir zaman, ne olursa olsun. Ona hiçbir zaman başvurmayacak, yakınmayacak ve hiçbir konuda mektup yazmayacaktı. Bütün sorunları yalnızca kendi başına çözümleyecek, ücretini adamın avukatından alacak, her şeyi üstlenecek ve onu rahat bırakacaktı. Genç kız söz verdi ve bana söylediğine göre, omuzlarından yük kalktığını hisseden ve buna sevinen adam bir an fedakârlığı için kendisine teşekkür etmek üzere elini tuttuğunda, kendini çoktan ödüllendirilmiş gibi hissetti."

"Ödülü bu kadarcık mıydı?" diye sordu oradaki hanımlardan biri.

"Kız onu bir daha hiç görmedi."

"Ya!" dedi hanım. Bu da, dostumuz yine hemen aramızdan ayrıldığı için, konuya ilişkin söylenen tek önemli sözdü, ta ki ertesi akşam şöminenin yanındaki köşede duran en iyi koltukta, dostumuz kenarları yaldızlı, eski moda, ince bir defterin soluk kırmızı kapağını açıncaya dek. Öykünün tamamlanması aslında birkaç gecemizi aldı ama bu ilk seferinde aynı hanım başka bir soru daha sordu: "Öykünün başlığı ne?"

"Başlığı yok."

"Ben bir başlık koyabilirim!" dedim. Ama Douglas, bana aldırış etmeden, yazarının el yazısının güzelliğini yansıtan bir durulukla öyküyü okumaya başlamıştı.

I.

Her şeyin ardı sıra inişler ve çıkışlarla başladığını hatırlıyorum; doğru ve yanlış yürek çarpıntılarının birbirini izlediği küçük bir tahterevallide gibi. Kentte onun önerisini kabul ederken başım göğe erdikten sonra, ne olursa olsun, çok kötü birkaç gün geçirdim – yine içim kuşkuyla doldu, hata ettiğimden emindim. Beni almak için evden gönderilen arabanın beklediği yere kadar sarsıla sarsıla yolculuk ettiğim uzun saatleri bu ruh hali içinde geçirdim. Bana böyle bir kolaylık sağlanacağı söylenmişti ve haziran öğle sonrasının ileri saatlerinde beni bekleyen büyük bir araba buldum. Güzel bir günde o saatte, yazın bütün hoşluğunun bana sunduğu dostça bir karşılamayla kırlarda yol alırken gücümü yeniden toparlar gibi oldum ve anayola sapınca da belki de gücümü ne denli yitirdiğimi bana kanıtlayan bir soluklanma hissettim. Sanırım öylesine kasvetli bir şeyle karşılaşacağımı bekliyordum ya da bundan korkuyordum ki, karşıma çıkan görüntü benim için hoş bir sürpriz oldu. Evin geniş, tertemiz cephesi ve yepyeni perdeleriyle açık duran pencerelerinden bakan bir çift hizmetçinin bende yarattığı çok hoş izlenimi hatırlıyo-

rum; çimenleri, canlı renkli çiçekleri, araba çakılların üstünden geçerken tekerleklerden çıkan sesi ve altın renginde bir gökyüzünün altında ekin kargalarının bağrışarak üzerinde uçuştukları, dalları birbirine dolaşmış ağaçları da hatırlıyorum. Bu görüntüde, kendi daracık evimden farklı bir büyüklük vardı. Ve o anda kapıda, küçük bir kız çocuğunu elinden tutan kibar birisi görünüp sanki ben o evin hanımı ya da seçkin bir konukmuşum gibi son derece nazik bir biçimde eğilerek bana selam verdi. Harley Sokağı'nda burayla ilgili daha yetersiz ve hatırladığım kadarıyla ev sahibinin bütünüyle centilmen olduğunu bana düşündüren bir izlenim edinmiş olmam, şu anda burada onun vaat ettiğinin ötesinde bir yaşantım olacağının göstergesiydi.

Ertesi güne kadar ruhsal durumumda hiçbir iniş olmadı, çünkü öğrencilerimden küçük yaşta olanıyla geçirdiğim sonraki saatlerde yüreğim coşkuyla doldu. Bayan Grose'un eşlik ettiği küçük kız ilk gördüğüm anda bana öylesine sevimli göründü ki, onunla ilgileneceğim için çok talihli olduğumu düşündüm. Şimdiye dek gördüğüm en güzel çocuktu ve sonradan işverenimin niye bana ondan daha çok söz etmediğini merak ettim. O gece pek uyuyamadım –fazlasıyla heyecanlıydım ve hatırladığım kadarıyla bu duygu beni şaşırtıyor, bana karşı çok cömert davranıldığı düşüncesini pekiştiriyordu. Evin en iyi odalarından biri olan büyük, gösterişli odam, gözüme taht gibi görünen kocaman yatağım, desenli kalın perdeler, kendimi ilk kez başımdan ayaklarıma kadar görebildiğim uzun aynalar, bunların hepsi –sorumluluğunu üstlendiğim küçücük kızın sevimliliği gibi– bana işin cabası gibi geliyordu. Daha ilk andan başlayarak Bayan Grose'la geçinebilmem de işin cabasıydı; arabayla gelirken yolda onunla ilişkimi kara kara düşünmüştüm korkarım. Aslında bu ilk tabloda beni yeniden ürkütebilecek tek şey, onun beni gördüğüne açıkça çok sevinmesiydi. Çok memnun olduğunu anlamama yarım saat yetti –bu iri yarı, sade, gösterişsiz, temiz, sağlıklı kadın bunu fazla belli etmemek için büyük bir çaba harcıyor-

du. Daha o sırada bile niye fazla belli etmemek istediğini biraz merak ettim; üzerinde dursam, kuşkuya kapılsam, mutlaka huzursuz olurdum.

Oysa küçük kızın ışık saçan görüntüsü kadar mutluluk veren şeyle ilgili hiçbir huzursuzluk kaynağı olamayacağını düşünmek benim için teselliydi; belki de her şeyden çok onun meleksi güzelliği dolayısıyla sabah olmadan önce birkaç kez yatağımdan kalkıp odamda dolaşarak olan biten her şeyi ve bütün olasılıkları gözden geçirdim; açık penceremden yaz gündoğumunun belirmeye başlamasını izledim; görebildiğim kadarıyla evin geri kalanına göz gezdirdim ve karanlık kaybolurken cıvıldamaya başlayan ilk kuş sesleriyle birlikte, dışarıdaki doğadan değil de içeriden kulağıma gelir gibi olan bir iki sesi tekrar duyar mıyım diye bekledim. Bir an, uzaktan ve çok hafif gelen bir ses bana bir çocuk haykırışı gibi geldi; başka bir zamansa, kapımın önünde belli belirsiz bir ayak sesi duyarak irkildiğimi fark ettim. Aslında bu vesveseler aklımdan kovamayacağım kadar belirgin değildi ve şimdi ancak daha sonraki başka olayların ışığı, daha doğrusu kasveti altında yeniden aklıma üşüşüyorlar. Küçük Flora'yı izlemek, onu eğitmek, kişiliğini "oluşturmak" belli ki mutlu ve yararlı bir yaşam olacaktı benim için. Bu ilk geceden sonra Flora'nın benim odamda yatmasını aramızda kararlaştırmıştık ve küçücük beyaz yatağı çoktan buraya taşınmıştı. Onun bakımını tümüyle ben üstlenmiştim ve bu gece son kez Bayan Grose'un odasında kalmasının nedeni benim kaçınılmaz olarak yabancılık çekeceğimi ve Flora'nın da doğal olarak çekingenlik göstereceğini düşünmemizdi. Küçük kızsa çekingenliğine karşın, hiç olmayacak kadar tuhaf bir biçimde tam anlamıyla içten ve cesur davranarak, âdeta Raphael'in bir tablosundaki kutsal çocuklarından biriymiş gibi derin ve tatlı bir sükunet içinde, hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermeden bu konunun tartışılmasına, çekingenliğinden söz edilmesine ve bizim kararımıza göz yummuştu –çok geçmeden bana sevgi duyacağından emindim. Bayan Grose'u da şimdiden bu ne-

denle seviyordum: Akşam yemeğinde, önlüğünü takmış olarak yüksek iskemlesinde oturup önünde duran sütle ekmeğin üzerinden ve dört uzun mumun arasından pırıl pırıl yüzüyle bana bakan öğrencime duyduğum hayranlık ve merakın onun hoşuna gittiğini görebiliyordum. Doğal olarak Flora'nın yanındayken iletişimimiz yalnızca anlamlı ve hoşnut bakışlar, üstü örtülü ve dolaylı değinmelerle gerçekleşiyordu.

"Peki, erkek kardeşi –Flora'ya benziyor mu? O da böyle olağanüstü bir çocuk mu?"

Bir çocuğu fazla övmenin doğru olmayacağı aramızda çoktan kararlaştırılmıştı. "Ah, evet, efendim, fazlasıyla. Eğer Flora'yı öyle görüyorsanız!" Ve elinde bir tabakla, küçük kıza sevgiyle bakıyor, kız da melek gibi dingin bakışlarını bizi engelleyecek hiçbir ifade olmaksızın bir ona, bir bana yöneltiyordu.

"Evet, eğer Flora'yı öyle görüyorsam..."

"Küçük bey sizi büyüleyecek!"

"Eh, galiba ben de bunun için geldim buraya –büyülenmek için. Ama korkarım, ben çok çabuk büyüleniyorum. Londra'da da büyülendim!" diye içimden eklemek geldiğini hatırlıyorum.

Bu sözlerimi işitince Bayan Grose'un kocaman suratındaki ifade hâlâ gözümün önüne geliyor.

"Harley Sokağı'nda mı?"

"Harley Sokağı'nda."

"Eh, efendim, siz ne ilksiniz ne de sonuncu olacaksınız."

"Zaten büyülenen tek kişi olacağım diye bir iddiam yok," diye gülmeyi başardım. "Her neyse, anladığım kadarıyla öteki öğrencim yarın eve dönüyor, öyle mi?"

"Yarın değil, cuma günü, efendim. Kendisine eşlik eden birisiyle birlikte yolculuk ettikten sonra sizin gibi onu da getirmek üzere gönderilen arabaya binecek."

Bunun üzerine, toplu taşıma aracı vardığı zaman, kız kardeşiyle birlikte onu karşılamamın hem uygun hem de hoş ve dostça bir davranış olacağını ilettim. Bu düşünceme Bayan Grose öylesine yürekten katıldı ki, nedense bu davranışını

ilerde her konuda aynı görüşte olacağımıza ilişkin içimi rahatlatan bir güvence olarak algıladım –ki çok şükür bu güvenim de hiçbir zaman boş çıkmadı. Ah, burada olduğum için ne kadar memnundu!

Ertesi gün hissettiklerimi, sanırım, buraya gelmekten duyduğum mutluluğun azalması olarak nitelendirmek pek doğru olmaz. Büyük olasılıkla, onların çevresinde dolaştıkça ve bakıp onları algıladıkça, yeni koşullarımın kapsamının genişlemesinin yarattığı hafif bir bunalımdı olsa olsa. Hazırlıklı olmadığım kütleleri ve boyutları vardı ve ilk kez hem biraz korku hem de gurur duydum. Bu akıl karışıklığı içinde, derslerin biraz ertelenmesi gerekti; birincil görevimin, elimden geldiğince incelikli yollardan, çocuğun beni tanımasını sağlamak olduğunu düşündüm. Günümü küçük kızla evin dışında geçirdim; bana burayı onun, yalnızca onun gezdirmesi gerektiğini kararlaştırmamız çok hoşuna gitti. Bana evi adım adım, her bir odayı ve her bir sırrı birer birer göstererek gezdirirken, gülünç, neşeli ve çocukça bir edayla konuşup durdu; sonuçta, yarım saat içinde, sıkı fıkı dost olduk. Yaşının küçük olmasına karşın, kısa gezintimiz sırasında, onun kendine güveni ve cesaretiyle boş odalarda ve karanlık koridorlarda, benim durakladığım eğri büğrü merdivenlerde, hatta mazgallarından bakarken başımın döndüğü, kare biçimli eski kulenin tepesinde, soru sormaktan çok bana bir şeyler anlatma hevesiyle sürdürdüğü sabah cıvıltısından etkilenerek onun peşinden sürükleniyordum. Oradan ayrıldığım günden bu yana Bly'ı görmedim ve bugün daha yaşlanmış, daha bilgili gözlerime evin epeyce küçülmüş gibi görüneceğini söyleyebilirim. Gelgelelim, küçük mihmandarım altın sarısı saçları ve mavi giysisiyle önümde dans ederek köşeleri dönerken, koridorlarda koşarken, içinde gül gibi bir peri kızının yaşadığı romantik bir şato canlandırdım hayalimde –öyle bir yer ki, küçüklerin zihinlerini oyalamada, öykü kitapları ve peri masalları bunun yanında tüm renklerini yitirirdi. Yoksa ben bir öykü okurken uyuyakalıp düş mü görüyordum yalnızca?

Hayır; burası kocaman, çirkin, eskiden kalma, daha da eski bir yapının bir iki özelliğini koruyan, kısmen yenilenmiş, kısmen kullanılan ama kullanışlı bir evdi; içinde kendimi sürüklenen kocaman bir gemideki bir avuç yitik yolcudan biri gibi hissediyordum. Ne tuhaftır ki, geminin dümeni de bendeydi.

II.

İki gün sonra, Flora'yla birlikte, Bayan Grose'un "küçük bey" diye söz ettiği erkek çocuğunu karşılamak için arabada giderken hissettim bu duyguyu; dahası, ikinci akşam baş gösteren bir olay epeyce canımı sıktığı için. Daha önce belirttiğim gibi, ilk gün genelde bende huzur duygusu yaratmıştı; ama derin bir kaygıya yol açacak bir gelişmeyle sona erecekti. Akşam postasıyla –geç gelmişti– bana bir mektup geldi. Zarfı açtığımda içinden işverenimin el yazısıyla yazılmış bir iki satırlık bir mektupla birlikte, kendisine gönderilmiş mühürlü bir zarf çıktı. "Bu mektubun müdürden geldiğini biliyorum; çok can sıkıcı bir adamdır. Ne yazdığını okuyun lütfen. Ne gerekiyorsa yapın ama bunu sakın bana bildirmeyin. Bir tek sözcük bile istemiyorum. Ben yokum!" Epeyce uğraşarak mührü açtım –o kadar çok uğraştım ki, mektubu çıkarıncaya kadar uzun bir zaman geçti. Sonunda elimde okunmamış mektupla odama çıktım ve ancak yatmaya hazırlanırken elime aldım. Keşke bu işi sabaha bıraksaydım, çünkü bu yüzden ikinci gecemi de uykusuz geçirdim. Danışabileceğim kimse olmadığından, ertesi gün canım çok sıkkındı; sonunda bu sıkıntım o denli arttı ki, hiç değilse Bayan Grose'a açılmaya karar verdim.

"Bu da ne demek? Çocuk okuldan ayrılmış."

Bayan Grose bir anda dikkatimi çekecek bir ifadeyle baktı bana; sonra da sanki bunu geri alırcasına, bakışları çabucak boş bir ifadeye büründü. "Zaten hepsi de..."

"Evine dönüyor, evet. Ama yalnızca tatil nedeniyle değil.

Miles'sa bir daha hiç okula gitmeyebilir."

Dikkatle ona baktığımı görünce kızardı. "Onu okula kabul etmiyorlar mı?"

"Kesinlikle etmiyorlar."

Bunun üzerine, benden kaçırmış olduğu gözlerini yine bana çevirdi; sevecen gözleri yaşardı. "Ne yapmış ki?"

Önce duraksadım, sonra elimdeki mektubu ona vermemin en iyisi olacağına karar verdim –ne var ki, mektubu almayıp ellerini arkasına sakladı. Başını kederle salladı. "Böyle şeyler bana göre değil, efendim."

Demek danışmanım okuma yazma bilmiyordu! Yaptığım hataya üzülmüştüm; elimden geldiğince düzeltmek için mektubu açıp ona okumayı düşündüm; derken, duraksayıp mektubu katlayarak yeniden cebime koydum. "Bu çocuk gerçekten kötü mü?"

Gözleri hâlâ yaşlıydı. "Öyle mi diyorlar?"

"Ayrıntı vermemişler. Yalnızca üzülerek okula devam etmesine olanak bulunmadığını bildiriyorlar. Bundan da bir tek anlam çıkıyor." Bayan Grose suskun bir heyecanla dinliyordu; bu anlamın ne olduğunu bana sormamak için kendini tutuyordu. Bu yüzden, biraz sustuktan sonra, tutarlı bir şey söylemek için ve onun varlığının bende yarattığı güvenle ekledim: "Başkalarına zarar verdiği anlaşılıyor."

Bunun üzerine Bayan Grose aşağı sınıftan kişilere özgü ani bir tavırla parladı. "Küçük Bey mi? Zarar mı veriyormuş?"

Bu sözlerde öyle bir iyi niyet vardı ki, henüz çocuğu görmemiş olmama karşın, korkularım geçip birden bunun saçma bir fikir olduğunu düşünmeye başladım. Dostuma hak vermiş olmak için alaycı bir sesle hemen, "Zavallı küçük masum arkadaşlarına zarar veriyormuş!" deyiverdim.

"Böyle acımasız sözler söylemek," diye haykırdı Bayan Grose, "çok korkunç bir şey! O daha on yaşında bile sayılmaz."

"Evet, evet. İnanılır gibi değil."

Böyle düşündüğümü söylememe belli ki minnettar olmuştu. "Önce onu bir görün, efendim, sonra inanın buna!" Bir an-

da onu görmek için yine sabırsızlandım; daha sonraki saatler boyunca neredeyse acı verecek kadar yoğunlaşan bir merak duygusunun başlangıcıydı bu. Bayan Grose'un bende yarattığı bu duygunun farkına vardığını seziyordum ve bunu sürdürmek için bir süre sonra ekledi: "O zaman küçük hanım için de söylesinler bakalım. Tanrı onu kutsasın. Bir bakın ona!"

Dönüp bakınca, on dakika önce önünde beyaz bir kâğıt, kalem ve üzerinde bir sürü güzel "yuvarlak o harfleriyle" dolu bir sayfayla ders odasında bıraktığım Flora'nın şimdi açık duran kapı aralığında boy gösterdiğini gördüm. Hoşuna gitmeyen ödevleri hiç umursamadığını karınca kararınca belli ederken, yine de bana duyduğu sevgiden ötürü yanıma gelme gereği duyduğunu yansıtan ışıl ışıl bir çocuksu bakışla bana bakıyordu. Bayan Grose'un onu erkek kardeşine örnek olarak göstermesinin ne kadar isabetli olduğunu hissetmem için bu bana yetti ve öğrencimi kollarıma alıp pişmanlık hıçkırıklarıyla karışık öpücüklere boğdum onu.

Gelgelelim, günün geri kalan bölümünde, özellikle de akşama doğru dostumun sanki benden uzak durmaya çalıştığı duygusuna kapılmaya başladığım sırada, onunla tekrar konuşmak için bir vesile aradım. Merdivenlerden inerken ona yetiştiğimi hatırlıyorum; aşağıya birlikte indik ve orada kolundan tutup durdurdum onu. "Öğlen bana söylediklerinden, Miles'ın hiçbir zaman bir kötülüğünü görmediğin anlamını çıkarıyorum."

Başını geriye attı; belli ki artık dürüstçe, belli bir tutum benimsemişti. "Yo, hiçbir zaman diyemem."

Yine kafam karıştı. "Demek kötü bir davranışını gördün?"

"Evet, efendim, Tanrıya şükür!"

Düşününce buna hak verdim. "Yani hiç kötü davranış göstermeyen bir çocuk.."

"Bence çocuk değildir!"

Kolunu daha da sıkı tuttum. "Demek biraz yaramaz olan çocukları seviyorsun, öyle mi?" dedim. Sonra da, verdiği cevaba katılarak, "Ben de öyle!" diye canla başla ekledim.

"Ama başkalarını bozacak kadar yaramaz olanlarını değil..."

"Bozmak mı?" Kullandığım abartılı sözcüğü anlamadı. Ben de açıkladım. "Yani terbiyesini bozacak kadar."

Söylediklerimi anlamaya çalışarak baktı bana; ama sonunda tuhaf bir biçimde güldü. "Sizin terbiyenizi bozmasından mı korkuyorsunuz?" Bu soruya öylesine cüretli bir nükte havası vermişti ki, ben de ona uyarak, kuşkusuz biraz budalaca bir gülüşle, şimdilik bunun şaka konusu olmasına göz yumdum.

Ama ertesi gün, karşılamaya gitme saatim yaklaşırken, başka bir yönden Bayan Grose'un ağzını aradım. "Daha önce burada olan hanım nasıl birisiydi?"

"Sizden önceki mürebbiye mi? O da genç ve güzeldi –hemen hemen sizin kadar genç ve güzeldi, efendim."

"Ah, şu halde gençliği ve güzelliği umarım ona yardımcı olmuştur!" deyiverdiğimi hatırlıyorum. "Anlaşılan patron genç ve güzel olanlardan hoşlanıyor!"

"Evet, hoşlanırdı," diye kabul etti Bayan Grose. "Genç ve güzel olan herkesten hoşlanırdı!" Bu sözleri söyler söylemez pişman oldu. "Yani onun –evin efendisinin– huyu böyledir demek istiyorum."

Şaşırmıştım. "Ama ilk söz ettiğin kimdi?"

Gözlerinde boş bir ifadeyle baktı ama kızarmıştı. "Tabii ki ondan."

"Evin efendisinden mi?"

"Başka kimden olacak?"

Başka kimse olamayacağı o kadar açıktı ki, Bayan Grose'un istemeden ağzından bir şeyler kaçırdığı yolundaki izlenimimi o anda unutup yalnızca asıl öğrenmek istediğim şeyi sordum ona. "O hanım çocukta bir şey gördü mü?"

"Yanlış bir şey mi? Bana söylemedi."

Bir kuşkuya kapıldım ama bunu yendim. "Dikkatli, özenli birisi miydi?"

Bayan Grose dürüst olmaya çalışır gibiydi. "Bazı konularda –evet."

"Ama her konuda değil, öyle mi?"

Yine düşündü. "O öldü, efendim. Arkasından konuşmam."

"Seni anlıyorum," diye cevap verdim hemen; ama biraz sonra, bu isteğine ters düşmeyeceğini düşünerek, "Burada mı öldü?" diye sordum.

"Hayır –buradan gitmişti."

Bayan Grose'un bu kısa cevabında neyin bana belirsiz göründüğünü bilmiyorum. "Yani gidip de mi öldü?" Bayan Grose dosdoğru pencereden dışarıya bakıyordu ama ben Bly'da işe alınan kişilerden ne yapmalarının beklendiğini bilmeye kuramsal olarak hakkım olduğunu düşünüyordum. "Yani hastalanıp gitti, öyle mi?"

"Görünüşe bakılırsa, bu evde hastalanmadı. Yıl sonunda kısa bir tatil yapacağını söyleyerek buradan ayrıldı. Zaten çalışma süresi dolayısıyla buna hakkı vardı. Bunun üzerine genç bir hanım –iyi huylu ve akıllı bir dadı– evde kalıp o yokken çocukların bakımını üstlendi. Ama bizim genç hanım hiç dönmedi ve artık döner diye beklediğim sırada evin efendisinden onun öldüğünü öğrendim."

Bunun üzerine durup düşündüm. "Neden ölmüş?"

"Efendimiz bana bunu hiç söylemedi! Ama lütfen, efendim, artık işimin başına dönmem gerek."

III.

Bana bu şekilde sırt çevirmesi neyse ki, haklı olarak kaygılanmama karşın, aramızdaki karşılıklı saygının gelişmesini köstekleyen bir hiçe sayma değildi. Küçük Miles'ı eve getirmemden sonra, duyduğum şaşkınlık ve duygular onunla daha da yakınlaşmamıza temel oluşturdu: Karşımda gördüğüm kadarıyla böyle bir çocuğun okuldan çıkarılmasının ne kadar canavarca olduğunu bildirmeye hazırdım. Biraz geç kalmıştım ve arabanın onu indirdiği hanın kapısının önünde durup özlem dolu gözleriyle beni ararken görünce, daha ilk anda kız kardeşi gibi onun da pırıl pırıl körpeliğinde, dış görünü-

şünde olduğu kadar, ruhunda da buram buram bir saflık gördüm. İnanılmayacak kadar güzel bir çocuktu ve Bayan Grose bunu zaten belirtmişti. Miles'ın varlığı karşısında, tutku derecesinde bir sevecenlik dışında her şey silinip gidiyordu. O anda ve hemen oracıkta kalbimde yer etmesinin nedeni, başka hiçbir çocukta bu ölçüde bulamadığım bir tür kutsallıktı – dünyada sevgiden başka hiçbir şey bilmiyor gibi görünen anlatılmaz haliydi. Taşıdığı kötü ünü kimsenin bundan daha tatlı bir masumiyet havası içinde taşımasına olanak yoktu. Onunla birlikte Bly'a döndüğümde, odamda bir çekmecede kilitli duran o korkunç mektup – öfkemi bastırabildiğim sürece – bende yalnızca şaşkınlık duygusu uyandırdı. Bayan Grose'la baş başa kalma olanağı bulur bulmaz, bunun garip derecede gülünç olduğunu söyledim ona.

Hemen anladı dediğimi. "Yani o acımasız suçlama mı?"

"Bir an bile geçerli olamaz. Sevgili dostum, ona bir baksana!"

Çocuğun çekiciliğini fark etmiş olmama Bayan Grose gülümsedi. "Ona bakmaktan ben de kendimi alamıyorum, efendim! Peki, ne diyeceksiniz?" diye hemen ekledi.

"Mektuba cevap olarak mı?" Kararımı çoktan vermiştim. "Hiçbir şey."

"Ya amcasına?"

Kararım kesindi. "Hiçbir şey."

"Çocuğun kendisine?"

Şaşılacak kadar kararlıydım. "Hiçbir şey."

Önlüğüyle ağzını sildi. "O zaman sizden yanayım. Biz bu işin üstesinden geliriz."

"Üstesinden geliriz!" diye tekrarladım ve âdeta ant içercesine ona elimi uzattım.

Bir an elimi bırakmadı, sonra öbür eliyle önlüğünü savurdu. "Kusuruma bakmazsanız, efendim, sizi..."

"Öpmek mi istiyorsun? Hayır, bakmam!" Bu iyi kalpli kadıncağızı kollarıma aldım ve kız kardeşler gibi kucaklaşmamızdan sonra kendimizi daha da güçlü ve öfkeli hissettik.

Hiç değilse, o anda öyleydik: Öylesine dolu dolu geçen günlerdi ki, olup bitenleri hatırladıkça, bunları biraz olsun belirginleştirmenin şimdi benim için ne büyük beceri gerektirdiği aklıma geliyor. Geriye dönüp baktığımda, kabul etmiş olduğum durum beni şaşırtıyor. Dostumla üstesinden gelmeye karar vermiştik ve böyle bir çabanın kapsamını, uzak ve zor bağlantılarını gözüme kolay gösteren bir büyünün etkisindeydim anlaşılan. Bir sevda ve acıma seline kapılmış gidiyordum. Toyluğum, aklımın karışıklığı, belki de kendimi beğenmişliğim yüzünden, dünyayı öğrenmeye yeni başlayacak olan bir çocukla baş etmeyi basit bir iş sandım. Tatil süresi bitip yeniden derslerine başlayacağı zaman ona ne önermeyi düşündüğümü bile hatırlamıyorum bugün. O güzel yaz süresince, benimle ders çalışması hepimizce öngörülmüştü; ama şimdi bana öyle geliyor ki, haftalarca ders alan kişi aslında bendim. Daha en başında, kendi küçük, daracık yaşamımın bana öğretmediği bir şey öğrendim; eğlenmeyi, hatta eğlendirmeyi ve yarını düşünmemeyi öğrendim. Boyutları genişlemiş bir mekânı, havayı ve özgürlüğü, yazın tüm müziğini ve doğanın tüm gizemini bir bakıma ilk kez tanıyordum. Dahası saygı görüyordum –saygı görmek hoştu. Ah, bu bir tuzaktı –kasıtlı olmasa da, hayal gücüme, duyarlılığıma, belki de kendimi beğenmişliğime, ruhumda en çok coşkuya kapılacak ne varsa ona kurulan derin bir tuzaktı. Durumumu nitelendirmenin en iyi yolu, gafil avlandığımı söylemek olacak. Çocuklar bana âdeta hiç zorluk çıkarmıyor, olağandışı bir uysallık gösteriyorlardı. Çalkantılı gelecek (çünkü tüm gelecekler çalkantılıdır!) onlara neler getirecek ve onları nasıl yaralayacak diye düşünüyordum hep –ama bu düşüncem bile loş ve kopuktu. Çiçeği burnunda olmanın sağlığı ve mutluluğu okunuyordu yüzlerinde; yine de, sanki bir çift küçücük soylunun, prens ve prensesin sorumluluğunu yüklenmişim ve doğru olan şey onları sarıp sarmalayarak korumakmış gibi, ileriki yıllarda onlar için gözümün önüne bahçeyle parkın bir uzantısı olan romantik bir kral şatosu geliyordu. Bel-

ki de önceki dinginliği çekici kılan şey, ansızın patlak veren olaydı – bir şeyin sokulup pusuya yattığı zamanki sessizlikti. Sonra tıpkı vahşi bir hayvanın sıçrayıp atılması gibi ani bir değişim oldu.

İlk haftalarda günler uzundu; çocuklar uslu olduklarında çoğu zaman kendime ayırabileceğim bir saat oluyordu; öğrencilerim için çay saati ve uyku vakti gelip geçtikten sonra, ben de sonunda odama çekilmeden önce kısa bir süre tek başıma kalırdım. Gerçi küçük dostlarımı çok seviyordum ama gün içinde en sevdiğim saat de buydu; özellikle de gün ışığı solarken –daha doğrusu güneş biraz daha oyalanıp kıpkırmızı gökyüzünün altında yaşlı ağaçlarda kalmış son kuşların son cıvıltıları işitilirken– bahçede gezinerek neredeyse sahibiymişim gibi beni eğlendiren ve gururumu okşayan bir duyguyla, buranın güzelliğinin ve görkeminin tadını çıkarabilmek hoşuma gidiyordu. Böyle anlarda kendimi huzurlu ve doğru karar vermiş hissetmek bana bir zevk duygusu veriyordu; kuşkusuz, bir de sağduyum, sessiz sakin aklı başındalığım ve genel olarak seviyeli davranışlarımla, ısrar ederek beni işe alan kişiyi memnun ettiğimi düşünmek de –ola ki bir kez olsun aklına geliyorsa tabii! Yaptıklarım onun içtenlikle umduğu ve benden doğrudan doğruya istediği şeylerdi. Bunları yapabilmem, ne de olsa, beklentilerimi bile aşan bir sevinç kaynağıydı. Kısacası, sanırım kendimi olağanüstü bir genç kadın olarak görüyor ve bunu karşımdakilerin de göreceğine inanarak teselli buluyordum. Zaten çok geçmeden ilk belirtilerini gösteren olağanüstü olayları göğüslemek için de olağanüstü olmam gerekiyordu.

Bir öğleden sonra, kendime ayırdığım saatin tam ortasında, başladı: Çocuklar yatmıştı ve ben de yürüyüşüme çıkmıştım. Bu gezintilerim sırasında, tıpkı öykülerdeki gibi ansızın karşıma birisinin çıkmasının ne kadar hoş olacağını düşündüğümü belirtmekte şu anda hiçbir sakınca görmüyorum. Patikanın bir dönemecinde karşımda belirecek, beni ne kadar beğendiğini gülümsemesiyle belli edecekti. Bundan fazlasını

istemiyordum –yalnızca bilmesini istiyordum; bildiğinden emin olmamın tek yolu da onun yakışıklı yüzüne bundan yansıyan hoş parıltıyı görmekti. Uzun bir haziran gününün sonunda, ilk olay baş gösterdiğinde, karşımdaydı –yani bu yüz karşımdaydı âdeta. Ağaçlık alanlardan birini geçip evi gördüğümde, olduğum yerde kalakaldım. Hiçbir görüntünün yaratamayacağı kadar büyük bir şaşkınlıkla beni durduran şey, hayalimin bir anda gerçekleştiği duygusuydu. Gerçekten de orada duruyordu! Ama yüksekte, çimenliğin ötesinde, o ilk sabah Flora'nın beni götürdüğü kulenin tepesindeydi. Bu kule, bana pek farklı görünmeseler de, her nedense eski ve yeni diye ayırt edilen, bir çift kare biçimli, birbirine uymayan, mazgallı yapılardan biriydi. Evin iki yanında yükselen bu kuleleri büyük olasılıkla birer mimarlık ucubesi olmaktan kurtaran özellikleri, evden ayrı görünmemeleri ve fazla gösterişli yükseklikte olmamalarıydı; eski gösterişli süslemeleriyle, şimdiden saygın bir geçmiş olarak yeniden değer kazanan romantik çağdan kalmaydılar. Onlara hayranlık duyar, onlarla ilgili düşler kurardım, çünkü hele akşam karanlığındaki heybetleriyle gerçek mazgallarının görkemi herkesi etkileyebilirdi. Yine de, gözümde sık sık canlandırdığım kişinin bu kadar yüksekte durması epeyce yersiz görünüyordu.

Hatırlıyorum da, duru alaca karanlıkta bu kişinin görüntüsüyle uğradığım ilk ve ikinci şaşkınlık üzerine iki kez yüreğim ağzıma geldi. İkincisi, birincisinde yanıldığımı fena halde anladığım içindi; gördüğüm kişi, aceleyle sandığım kişi değildi. Bu yüzden, bunca yıldan sonra geçerli bir betimlemede bulunamayacağım bir görsel şaşkınlığa uğradım. Issız bir yerdeki tanıdık olmayan bir adamın, kapalı yetiştirilmiş bir genç kadın için korku kaynağı olması olağandır; orada duran kişinin de, tanıdığım birisi olmadığı gibi, aklımdan geçen kişi de olmadığını bir iki saniyede anladım. Bu yüzü Harley Sokağı'nda görmemiştim –hiçbir yerde görmemiştim. Dahası, işin en tuhafı, burası bir anda, onun görünmesi üzerine ıssızlaşmıştı. Şimdiye kadar hiç düşünmediğim kadar açıklık

getirmeye çalıştığım şu anda, o anki duygularımı tekrar yaşıyorum. Ben gördüğümü algılarken –algılayabildiğim kadarıyla– görüntünün geri kalanı tümüyle bir ölüm duygusu yaratıyordu. Bunları yazarken, akşam seslerini boğan yoğun sessizlik hâlâ kulaklarımda. Altın gökyüzünün altında uçan ekin kargalarının sesleri kesildi ve bana dost olan bu saat o an için suskun kaldı. Oysa doğada başka hiçbir değişiklik yoktu –ola ki daha da tuhaf bir gözlem keskinliğiyle gördüklerim bir değişiklik değilse. Gökyüzü hâlâ altın rengindeydi, hava hâlâ duruydu ve mazgalların üzerinden bana bakan adam tıpkı çerçeveli bir resimdeki kadar netti. Olağanüstü bir çabuklukla bu adamın kimlerden olabileceğini ve olmayacağını aklımdan geçirdim. Şu halde onun kim olduğunu kendime ısrarla sorabileceğim ve bunu söyleyememenin sonucunda birkaç saniye içinde daha da yoğunlaşan bir meraka kapılacağım kadar uzun bir süre aramızdaki uzaklığın ötesinden karşı karşıya kaldık.

Bazı konularda sonradan akla gelen en önemli soru ya da sorulardan biri, bu tip durumların ne kadar zaman sürdüğüdür. Söz ettiğim olayla ilgili olarak ne düşünürseniz düşünün, varlığından haberim olmayan birisinin –üstelik ne kadar zamandır?– evde bulunmasına ilişkin, hiçbiri öbüründen daha farklı olmayan bir düzine olasılık aklımdan geçinceye kadar sürdü. Görevimin böylesi bir habersizliğin ve böyle birisinin olmamasını gerektirmesi dolayısıyla, biraz içerleyinceye kadar sürdü. Bu ziyaretçi giderek azalan gün ışığında –hatırlıyorum da, başında şapka olmamasında tuhaf bir teklifsizlik belirtisi bulmuştum– bulunduğu konumdan, aynen kendi varlığının aklıma getirdiği soru dolu, araştırıcı bakışlarını bana diktiği sürece sürdü. Birbirimize seslenemeyecek kadar uzaktık ama öyle bir an geldi ki, aramızda daha kısa bir mesafe olsaydı, karşılıklı bakışmamızın sonucu, sessizliği bozarak bir biçimde birbirimize meydan okumak olabilirdi. Kulenin evden uzak kalan bir köşesinde, her iki elini de taş korkuluğa dayamış, dimdik durduğunu fark ettim. Bu sayfa-

daki harfleri gördüğüm kadar açık seçik görüyordum onu; derken, tam bir dakika sonra, sanki gösteriyi sürdürürcesine, ağır ağır yerini değiştirdi –bana dik dik bakmayı sürdürerek, sahanlığın öbür köşesine geçti. Evet, bu geçiş sırasında gözlerini benden hiç ayırmadığından emindim ve ilerlerken elinin bir mazgaldan öbürüne geçişi şimdi bile gözümün önüne geliyor. Öteki köşede durdu ama orada daha az süre kaldı ve sırtını dönerken bile gözleri bana dikiliydi. Dönüp gitti; bu kadarını biliyorum.

IV.

Bu ilk sefer daha fazla bir şeyler beklemesine beklemiyor değildim, zira sarsılmış ama bir o kadar da olduğum yerde çakılı kalmıştım. Bly'da bir "sır" mı gizliydi –bir Udolpho gizi* ya da bir deli mi, herkesten gizli bir yere kapatılmış, hiç söz edilmeyen bir akraba** mı vardı? Ne kadar uzun bir süre bunu zihnimde tartıp biçtiğimi ya da ne kadar uzun bir süre merak ve korkunun yarattığı bir akıl karışıklığı içinde onunla karşılaştığım yerde kaldığımı söyleyemem; yeniden eve girdiğimde karanlığın iyice çökmüş olduğunu hatırlıyorum yalnızca. Bu arada uğradığım heyecan beni sürüklemiş olmalıydı, çünkü anlaşılan oralarda dolanırken neredeyse beş kilometre kadar yürümüşüm; ama sonradan öylesine daha büyük bir heyecana uğradım ki, bu ilk korku onun yanında göreceli olarak insana özgü bir ürperti gibi kalır. Olayın en tuhaf yanı da, aslında, holde Bayan Grose'la karşılaştığım an fark ettiğim şeydi –geri kalan her şey kadar tuhaf olan şey. Olan bitenler arasında gözümün önüne gelen bir sahne var –dönüşümde beyaza boyalı lambriyle kaplı, lambaların pırıl

* Ann Radcliffe'in, *Udolpho'nun Gizleri* (1794) adlı romanında, kadın kahraman dehşet verici doğaüstü olayları maruz kalır.

** Charlotte Bronte'nin *Jane Eyre* adlı romanına gönderme.

pırıl aydınlattığı, duvarlarına portreler asılı, kırmızı halı serili geniş hol ve dostumun sevecen ve şaşkın yüzünde beni merak ettiğini hemen belli eden gülümsemeyle edindiğim izlenim. Onunla karşılaştığım an beni görünce kaygılarının silindiğini gösteren içten görünümü dolayısıyla anladım ki, ona anlatmaya hazırlandığım olaya ilişkin hiçbir şey bilmiyordu. Yüzündeki rahat ifadenin kendimi toparlamamı sağlayacağı baştan aklıma gelmemişti ve gördüğüm şeyden söz etmekte duraksadığımı fark etmem bunun önemi bakımından benim için bir ölçüt oldu. Bu olayın tümünde hemen hemen hiçbir şey, gerçekten korkmaya başlamamla dostumu koruma içgüdümün aynı zamanda ortaya çıkması kadar tuhaf görünmüyor bana. Böylece hemen oracıkta, güzelim holde, onun bakışları altında, o anda dile getiremeyeceğim bir nedenle, içten içe bir karara vardım – geç kalmamla ilgili belirsiz bir gerekçe uydurdum, gecenin güzelliğini öne sürdüm ve çiyden ıslanan ayaklarımı bahane ederek bir an önce odama gittim.

Burada tuhaf bir şeyler dönüyordu; burada, birçok günden sonra bile, olay bana epeyce tuhaf görünüyordu. Günbegün, apaçık görevlerimi ihmal ederek odama kapanıp saatlerce ya da en azından dakikalarca düşündüğüm oluyordu. Henüz sinirlerim dayanamayacağım kadar gerilmiş değildi ama bundan çok korkuyordum; çünkü şimdi düşünüp taşındığım gerçek, anlaşılmaz bir biçimde ve yine de, bana öyle geliyordu ki, öylesine yakından ilgimi uyandıran ziyaretçinin varlığını hiçbir şekilde açıklayamadığım gerçeğiydi. Soru sormaksızın ve dikkat uyandırmaksızın ailevi bir sorun olup olmadığını belirlemem kısa sürdü. Uğradığım şok bütün duyularımı keskinleştirmiş olmalıydı; üçüncü günün sonunda ve yalnızca dikkat kesilerek, hizmetkârların muzipliğine ya da herhangi bir "şaka"sına uğramadığım kanısına vardım. Bildiğim şey her ne idiyse, bundan kimsenin haberi yoktu. Yalnızca bir tek akla yakın sonuç çıkıyordu; birisi biraz ileri gitmişti. Odama kapanıp kapımı kilitleyerek kendi kendime

tekrar tekrar bunu söylüyordum. Hepimiz için de bir haneye tecavüz olayı söz konusuydu; eski evlere meraklı haddini bilmez bir yolcu, kimseye görünmeden içeriye girmiş, en iyi gözlem yerini bulup manzaranın keyfini çıkarmış ve sonra sıvışıp geldiği gibi gitmişti. Bana öyle dik dik bakması da, haddini bilmezliğindendi. Bunun iyi yanıysa onu kesinlikle bir daha hiç görmeyeceğimizdi.

Doğrusu, başka her şeyi önemsiz kılan şeyinse yaptığım işin çekiciliği olmalıydı. Bu çekici işim sırf Miles ve Flora'yla birlikte yaşamaktı ve en hoşuma giden kısmı sıkıntılı anlarımda kendimi işime verebileceğimi hissetmemdi. Sorumluluğunu üstlendiğim küçüklerin sevimliliği benim için sürekli bir sevinç kaynağıydı; başlangıçtaki korkularımın, işimin herhalde düzyazı metinleri gibi sıkıcı olduğunu düşünmemden kaynaklanan hoşnutsuzluğumun ne kadar boş olduğunu düşünüp buna şaşıyordum. Ama görünüşe bakılırsa, ne düzyazı metinleri gibiydi ne de bir külfetti; her gün bir güzellik sunan bir iş nasıl çekici olmazdı? Baştan sona bir çocuk odası masalı, ders odası şiiriydi. Yalnızca kurgu ve şiir çalışmaları yaptığımızı söylemek istemiyorum elbette; küçük dostlarımın bende uyandırdığı ilgiyi başka türlü dile getiremeyeceğimi söylemek istiyorum. Bunu yalnızca onlara alışmak yerine, sürekli olarak yeni şeyler keşfettiğimi söyleyerek açıklayabilirim –meslektaşlarım duysun, bir mürebbiye için inanılmaz bir şey bu! Fakat bir tek yönde bu keşiflerimin önü kesiliyordu: Miles'ın okuldaki davranışlarını hâlâ bir karanlık perdesi örtüyordu. Ama baktım ki, bu gizeme üzülmeksizin göğüs germe fırsatı tanınmıştı bana. Belki de Miles'ın kendisinin –bir tek kelime etmeden– bunu çözümlediğini söylemek daha doğru olur. Bu suçlamanın tümüyle anlamsız olduğunu göstermişti. Vardığım bu sonuç onun yüzünde pembe bir suçsuzluk gülü gibi tomurcuklanmıştı: Miles o çirkin ve kirli, küçük okul dünyasına göre fazlasıyla saf ve temizdi ve bunun bedelini ödemişti. Bu gibi farklılıkların, üstün nitelikle-

rin büyük bir çoğunlukla –hatta aralarında budala, aşağılık okul müdürleri bile olsa– mutlaka öç alma duygularına yol açtığına inanıyordum.

Çocukların ikisi de öyle yumuşak başlıydı ki (yegâne kusurları buydu ve Miles hiç de bu yüzden pısırık sayılmazdı), bu onları –nasıl anlatsam?– neredeyse kişisellikten uzak ve tabii ki cezalandırılmaktan muaf tutuyordu. En azından ahlaksal açıdan, hırpalanmalarını gerektirecek hiçbir şey yapmayan melekler gibiydiler! Özellikle Miles'ın hiçbir geçmişi yokmuş duygusuna kapıldığımı hatırlıyorum. Küçük bir çocuğun çok kısa bir geçmişi olduğunu düşünürüz ama bu güzel çocuğun olağanüstü duyarlı, olağanüstü mutlu bir yanı vardı. Onun yaşındaki kimsede görmediğim bir biçimde sanki bu mutluluk her gün yeni baştan başlıyor gibi geliyordu bana. Bir saniye için bile acı çekmemişti. Cezalandırılmış olamayacağını gösteren bir kanıttı bu benim için. Kötü bir çocuk olsaydı, bir cezaya "uğrardı" ve ben de tepkisinden anlardım –bunun izini bulurdum onda. Hiçbir iz bulmamıştım ve bu yüzden de o bir melekti. Gittiği okula hiç değinmiyor, ne bir arkadaşının ne de öğretmeninin adından söz ediyordu; bense, kendi hesabıma, değinemeyecek kadar nefret ediyordum onlardan. Tabii ki bir büyünün etkisi altındaydım; işin harika yanı da, o günlerde bile, büyülendiğimin tümüyle farkında olmamdı. Ama kendimi kaptırdım bu büyüye; bu bütün acılara bire bir gelen bir panzehirdi ve bende birden çok acı vardı. O günlerde evden hiçbir şeyin iyi gitmediğini bildiren üzücü mektuplar alıyordum. Ama çocuklarım varken, dünyada önemli başka ne vardı ki? Yarım yamalak dinlenme anlarımda kendime bu soruyu soruyordum. Çocukların sevimliliği gözlerimi kamaştırıyordu.

Bir pazar günü – öyküme devam etmem gerek – öyle şiddetli ve uzun süren bir yağmur yağdı ki, kiliseye gidilemedi; sonucunda, akşama doğru, Bayan Grose'la, eğer hava düzelirse, birlikte geç saatteki ayine gitmeyi kararlaştırdık. Neyse ki yağmur dindi ve parktan geçip köye giden düzgün yoldan

gidersek olsa olsa yirmi dakika sürecek olan yürüyüşümüz için hazırlandım. Holde iş arkadaşımla buluşmak üzere merdivenlerden inerken iki üç yerinden dikilmesi gereken ve pek de iyi bir örnek oluşturmayarak çocukların gözü önünde dikmiş olduğum eldivenlerimi hatırladım –yalnızca pazar günleri, "büyüklerin" maun ve pirinçten yemek salonu olan o soğuk ve temiz tapınakta çay içerlerken onlarla birlikte otururdum. Eldivenler orada bir yerde kalmıştı, onları almaya gittim. Gerçi gündüz yeterince karanlık geçmişti ama eşikten geçince henüz azalmamış olan öğle sonrasının ışığında, o sırada kapalı olan geniş pencerenin yanındaki bir koltukta aradığım eldivenleri gördüğüm sırada, pencere camının arkasından dosdoğru içeriye bakan birisi gözüme ilişti. Salona bir adım atmam yetmişti; o anda gördüm onu; orada öylece duruyordu. Dosdoğru içeriye bakan kişi, daha önce bana görünen kişiydi. Böyle yeniden görünüşünün daha açık seçik olduğunu söylemiyorum, zira buna olanak yok ama daha yakından görünmesiyle ilişkimiz bir adım daha ilerlemiş olduğu için onunla karşılaşınca soluğum kesildi ve tüylerim ürperdi. Aynı kişiydi –aynı kişiydi ve bu kez de belden yukarısı görünüyordu; yemek salonu zemin katta olmakla birlikte, onun durduğu terasa açılan bir balkon kapısı yoktu. Yüzü cama yakındı, oysa işin tuhafı onu böyle yakından görmem, daha önceki deneyimimin ne kadar yoğun olduğunu anlamamı sağladı. Orada yalnızca bir iki saniye kaldı –ama onun da beni görüp tanıdığı kanısına varmama bu kadarı yetti; sanki yıllardır ona bakıyormuşum ve o hep tanıdığım birisiymiş gibi geldi bana. Yine de, bu kez daha önce olmayan bir şey oldu; camdan geçip odaya dalan bakışları önceki gibi derin ve sertti ama ben bakarken bir an gözlerini benden ayırıp başka şeyler üzerinde de bakışlarını dolaştırdığını gördüm. Hemen o anda oraya benim için gelmediği gibi bir kanıya vararak büsbütün hayrete düştüm. Başka birisi için gelmişti.

Bu kanının zihnime üşüşmesi –çünkü korkuyla sarılı bir kanıydı bu– bende son derece olağandışı bir etki yaratıp, ora-

da durduğum sırada aniden bir görev ve cesaret titreşimini başlattı. Cesaret diyorum, çünkü hiç kuşkusuz çoktan bunu yitirmek üzereydim. Hemen dönüp kapıdan çıktım, evin kapısına geldim, bir anda patikaya çıktım ve elimden geldiği kadar acele ederek teras boyunca ilerleyip, köşeyi dönüp karşısına çıkmayı umdum. Ama şimdi karşımda kimse yoktu –ziyaretçim yok olmuştu. Durdum, bunun verdiği rahatlamayla neredeyse yığılıp kalacaktım; ama çevreme dikkatle bakınarak yeniden görünmesi için ona zaman tanıdım. Zaman dedim ama ne kadar sürmüştü bu? Bu olayların süresi konusunda bugün doğru bir şey söyleyemiyorum. Bende zaman ölçüsü diye bir şey kalmamış olmalıydı; aslında bütün bunlar bana göründüğü kadar zaman almış olamaz. Teras da, çimenlik ve ötesindeki bahçe de, parkın görebildiğim kadarı da, her yer bomboştu. Çalılıklar ve kocaman ağaçlar vardı ama bunlardan hiçbirinin arkasında saklı olmadığından kesinlikle emin olduğumu hatırlıyorum. Ya oradaydı ya da değildi; eğer onu görmediysem, orada değildi. Bu düşünceye sarıldım; sonra, geldiğim yoldan geri döneceğim yerde, içgüdüyle pencereye gittim. Şaşkınlık içinde, onun durduğu yerde durmam gerektiği gibi bir düşünceye kapılmıştım. Öyle yaptım; yüzümü pencere camına dayayıp onun yaptığı gibi salona baktım. Derken, sanki onun görüş alanını tam olarak göreyim diye, tıpkı daha önce benim onun karşısına çıktığım gibi, Bayan Grose holden gelip salona girdi. Böylece demin olanların bir tekrarını tam olarak gördüm. Ben nasıl kendi ziyaretçimi gördüysem, Bayan Grose da beni gördü; tıpkı benim gibi olduğu yerde kalakaldı; uğradığım şoka şimdi o uğruyordu. Bembeyaz kesilince, benim yüzüm de o kadar solmuş muydu diye sordum kendi kendime. Kısa bir süre bakakaldı ve tıpkı benim gibi geri dönüp gitti; yanıma gelmek üzere dışarı çıktığını ve birazdan onunla karşılaşacağımı biliyordum. Olduğum yerde kaldım ve beklerken aklımdan bir sürü düşünce geçti. Ama bunlardan yalnızca birine yer vereceğim. Onun neden korktuğunu merak ediyordum.

V.

Evin köşesini dönüp de yine karşıma çıkınca bunu bana söyledi. "Tanrı aşkına, ne oldu?" Yüzü kızarmıştı, soluk soluğaydı.

İyice yaklaşıncaya kadar hiçbir şey söylemedim. "Bana mı ne oldu?" Anlaşılan yüzüm korkunç görünüyordu. "Belli oluyor mu?"

"Bembeyaz kesilmişsiniz. Korkunç görünüyorsunuz."

Biraz düşündüm; hiç çekinmeksizin, onun masumiyetine inanabilirdim. Bayan Grose'u koruma yükü de omuzlarımdan düştü ve bir an duraksadımsa da ondan sakladığım şey yüzünden değildi bu. Elimi ona uzattım, o da tuttu; yakınımda hissetmek hoşuma gittiğinden sıkı sıkı tuttum elini. Ağzından çıkan çekingen şaşırma sesinde bir çeşit destek buldum. "Kiliseye gidelim diye arıyordun beni herhalde ama ben gidemeyeceğim."

"Bir şey mi oldu?"

"Evet. Artık öğrenmen gerek. Çok mu tuhaf görünüyordum?"

"Pencereden içeri bakarken mi? Feciydi!"

"Eh," dedim, "korkmuştum." Bayan Grose'un gözlerinde kendisinin korkmayı hiç ama hiç istemediğini ama aynı zamanda da belli bir sıkıntıyı benimle paylaşmaya hazır olacak kadar haddini bildiğini açıkça dile getiren bir ifade vardı. Paylaşmak zorunda olduğuna karar vermiştim! "Demin yemek salonunda gördüğün şey, korkumun sonucuydu. Benim daha önce gördüğümse çok daha kötüydü."

Elimi daha sıkı tuttu. "Neydi o?"

"Garip bir adam. İçeriye bakıyordu."

"Hangi garip adam?"

"Hiçbir fikrim yok."

Bayan Grose boşuna çevremize bakındı. "O halde nereye gitti?"

"Bunu da hiç bilmiyorum."

"Onu daha önce görmüş müydünüz?"

"Evet, bir kez. Eski kulenin tepesinde."

Bana daha da dikkatlice baktı. "Yani bir yabancı mı?"

"Tam anlamıyla!"

"Ve siz bana bunu söylemediniz, öyle mi?"

"Hayır, birtakım nedenlerim vardı. Ama artık kim olduğunu tahmin ettiğine göre..."

Bu suçlama üzerine Bayan Grose'un gözleri faltaşı gibi açıldı. "Yo, tahmin ettiğim yok!" dedi hemen. "Siz bilmiyorsanız, ben nereden bilebilirim?"

"Hiç bilmiyorum."

"Yalnızca kulede mi gördünüz onu?"

"Demin de tam burada."

Bayan Grose tekrar çevresine bakındı. "Kulede ne yapıyordu?"

"Öylece durup bana bakıyordu."

Bir an susup düşündü. "Düzgün birisi miydi?"

Bunu düşünmeme gerek olmadığını hissettim. "Hayır." Bayan Grose daha da merakla baktı.

"Şu halde buradan birisi değildi? Köyden birisi de değil miydi?"

"Kimse değildi –kimse. Sana söylemedim ama araştırdım."

Rahat bir nefes alır gibi oldu; ne tuhaftır ki, böylesi daha iyiydi ona göre. Hoş, bundan ne çıkacaktı ya. "Ama eğer düzgün birisi değildiyse..."

"Ne miydi? Korkunçtu."

"Korkunç mu?"

"Ne olduğunu bir bilsem!"

Bayan Grose bir kez daha çevresine bakındı; gözlerini kararan uzaklıklara dikti, sonra kendini toparlayarak birden konuyu değiştirdi. "Kiliseye gitme vakti geldi."

"Kiliseye gidecek halde değilim ben!"

"İyi gelmez miydi?"

"Onlar için iyi olmaz!" Başımla evi işaret ettim.

"Çocuklar için mi?"

"Onları bırakıp gidemem şimdi."

"Korktuğunuz şey?.."

Kararlı bir sesle konuştum. "O adamdan korkuyorum."

Bunun üzerine Bayan Grose'un kocaman yüzünde ilk kez daha duyarlı bir bilincin uzaktan uzağa parıltısını gördüm: Ona benim vermediğim ve henüz benim için de belirsiz olan bir fikrin gecikmeli de olsa doğuşu gibi geldi bu bana. Bunu o anda onun ağzından alabileceğim bir şey olarak düşündüğümü hatırlıyorum; hemen daha çok şey öğrenme isteği göstermesiyle bir bağlantı kurmuştum. "Ne zamandı –kuledeki?"

"Bu ayın ortalarındaydı. Aynı bu saatte."

"Ortalık neredeyse kararmışken," dedi Bayan Grose.

"Yo, hayır, tam değil. Seni nasıl görüyorsam, gördüm onu."

"Acaba içeriye nasıl girdi?"

"Ve nasıl çıktı?" diye güldüm. "Kendisine sormaya fırsat bulamadım! Ama bu akşam," diye ekledim, "içeriye girememiş."

"Yalnızca gözetlemekle mi yetiniyor?"

"Umarım bu kadarla kalır!" Artık elimi bırakmıştı; başını biraz yana çevirmişti. Bir an bekleyip ekledim: "Sen kiliseye git. Güle güle. Ben gözcülük etmeliyim."

Yüzünü ağır ağır yine bana çevirdi. "Onlar için korkuyor musunuz?"

Yine uzun uzun bakıştık. "Sen korkmuyor musun?" Cevap vermek yerine, pencereye yaklaşıp yüzünü bir an cama dayadı. "Onun neyi nasıl gördüğünü görüyorsun," diye konuşmayı sürdürdüm.

Bayan Grose hiç kımıldamadı. "Burada ne kadar durdu?"

"Ben dışarı çıkıncaya kadar. Buraya onu bulmaya gelmiştim."

Sonunda bana döndü; yüz ifadesinde hâlâ bir şeyler vardı. "Yerinizde olsam, bunu yapamazdım."

"Ben de çıkamazdım!" diye yine güldüm. "Ama çıktım, benim bir görevim var."

"Benim de görevim var," diye cevap verdi; sonra da ekledi: "Nasıl birisi?"

"Bunu söyleyebilmeye can atıyorum. Ama kimse gibi değil."

"Kimse ha?" diye tekrarladı.

"Başında şapkası yok." Sonra, kaygıları daha da derinleşerek, zihninde bir tablo oluşmaya başladığını yüzünden okuduğum için, tabloya çabucak başka fırça darbeleri de ekledim. "Kızıl saçlı, kıpkızıl ve kıvırcık, soluk tenli, uzun yüzlü, yüz hatları düzgün ve güzel, saçları kadar kızıl, oldukça tuhaf kısa favorileri var. Kaşları biraz daha koyu kızıl ve kavisli; bunları sanki durmadan oynatıyor gibi. Gözleri keskin bakışlı, tuhaf – korkunç denecek kadar tuhaf- ama küçük gözlü ve sabit bakıyor diyebilirim. Geniş bir ağzı var, dudakları ince; kısa favorileri dışında, yüzü tertemiz tıraşlı. Bende bir tür oyuncu izlenimi bırakıyor."

"Oyuncu ha!" O anda Bayan Grose'dan daha az oyuncuya benzeyen birisini düşünmeye olanak yoktu.

"Ben hiç oyuncu görmedim ama onları öyle hayal ediyorum. Bu adam uzun boylu, dinç, dimdik duruşlu," diye sözlerimi sürdürdüm, "ama asla – hayır, asla! – düzgün birisi değil."

Ben konuşurken dostumun yüzünde renk kalmamıştı; yuvarlak gözlerinde korku belirmiş, yumuşak ifadeli ağzı açık kalmıştı. "Düzgün birisi mi?" dedi dişlerinin arasından; aklı karışmış, şaşırıp kalmıştı: "O mu düzgün birisi olacak?"

"Demek onu tanıyorsun?"

Kendini tutmaya çalıştığı apaçık belliydi. "Ama yakışıklı, değil mi?"

Onu konuşturmanın yolunu gördüm. "Adamakıllı!"

"Ne giymişti?"

"Başka birisinin giysilerini. Şıktı ama üstündekiler kendi giysileri değildi."

Söylediklerimi soluğu kesilircesine doğrulayarak inledi: "Efendimin giysileri!"

Üsteledim. "Sen onu gerçekten tanıyorsun galiba?"

Ancak bir saniye kadar duraladı. "Quint!" diye haykırdı.

"Quint mi?"

"Peter Quint – efendimin adamı, uşağı. Kendisi burada kalırken!"

"Burada kalırken mi?"

Ağzı hâlâ beş karış açıktı ama benimle göz göze gelince her şeyi toparladı. "Efendimin şapkasını başına hiç takmazdı ama giysilerini –eh, birkaç yeleği kaybolmuştu. İkisi birlikte buradaydılar –geçen yıl. Sonra efendim gitti, Quint tek başına kaldı."

Anlattıklarını dinliyordum ama bir an duraladım. "Tek başına mı?"

"Bizimle birlikte." Sonra, daha da derinlerden gelen bir sesle ekledi: "Evin yönetimi ondaydı."

"Peki, ne oldu ona?"

O kadar uzun süre suskun kaldı ki, şaşkınlığım büsbütün arttı. "O da gitti," sözleri çıktı ağzından sonunda.

"Nereye gitti?"

Bunun üzerine yüzündeki ifade tuhaflaştı. "Tanrı bilir nereye! Öldü."

"Öldü mü?" diye neredeyse bir çığlık attım.

Son derece olağandışı bir şey söyleyeceği için bedenini biraz doğrultup ayaklarını yere daha sağlam bastı. "Evet, Bay Quint öldü."

VI.

Bundan böyle birlikte yaşamak zorunda olduğumuz şeyin karşısında bizi bir araya getiren, aramızdaki bu konuşmadan çok daha fazlasıydı elbette – böylesine canlı bir örneğini yaşadığım izlenimlere korkunç derecede yatkın olmam ve dostumun o günden sonra yarı tedirginlik, yarı acıma duygusu içinde bu yatkınlığımı bilmesi. O akşam, her şeyi

açıklamam beni bir saat kadar takatsiz bıraktıktan sonra, ikimiz de ayine katılmayı düşünemedik ama birlikte ders odasına çekilip kapıyı üzerimize kapatarak orada her şeyi ortaya döküp, karşılıklı meydan okuma ve ant içmelerin gözyaşları ve yeminler, dualar ve vaatlerle doruğa vardığı küçük bir ayin yaptık. Her şeyi ortaya dökmemizin sonucunda, durumumuzu en küçük öğesine indirgemiş olduk. O kendi hesabına hiçbir şey, evin içinde hiç kimse, bir gölgenin gölgesini bile görmemişti; ama mürebbiye güç bir durumdaydı; yine de, benim akıl sağlığımdan kuşkulanmadan ona anlattıklarımı doğru olarak kabul etti ve sonunda bu konuda bana şaşkınlık dolu bir sevecenlikle, ayrıcalıktan da öte olan durumuma karşı anlayışla davrandı; bu davranış, bir soluk gibi, insan iyilikseverliğinin tatlı bir anısı olarak belleğimde kaldı.

Böylece o gece her şeyi birlikte göğüslemeyi kararlaştırdık; bağışık olmasına karşın, onun omuzlarına daha az yük bindiğinden o kadar emin değildim. O anda olduğu kadar, sanırım sonradan da, öğrencilerimi korumak için nelere katlanabileceğimi biliyordum; ama dürüst yandaşımın böylesine tehlikeli bir anlaşmaya uyabilmek için ne kadar hazırlıklı olduğundan tam olarak emin olmam biraz zaman aldı. Ben yeterince tuhaf bir iş arkadaşıydım – bana görünen kişi kadar tuhaf olduğumu söyleyebilirim – ama geriye dönüp yaşadıklarımızı gözden geçirince, bizi ayakta tutabilecek bir fikirde ortak bir zemin bulduğumuz için talihli olduğumuzu görüyorum. Bu fikir sayesinde ikinci bir hamle yaparak duyduğum korkunun bir anlamda iç odasından çıktım. Hiç değilse avluda hava alabiliyordum ve burada Bayan Grose da bana katılabiliyordu. O gece uyumak için birbirimizden ayrılırken gücümü nasıl yeniden kazandığımı çok iyi hatırlıyorum. Gördüğüm şeyin bütün ayrıntılarını birer birer gözden geçirmiştik.

"Sizi değil, başka birisini aradığını söylemiştiniz, değil mi?"

"Küçük Miles'ı arıyordu." O anda zihnimi uğursuz bir berraklık kaplamıştı. "Evet, aradığı oydu."

"Ama nereden biliyorsunuz?"

"Biliyorum, biliyorum, biliyorum!" Coşkum arttı. "Sen de biliyorsun bunu, canım!"

Bunu yadsımadı ama bir şey söylemesine gerek olmadığını hissettim. Derken, bir an sonra, şöyle dedi: "Ya onu görseydi?"

"Küçük Miles'ı mı? İstediği de buydu zaten!"

Yeniden büyük bir korkuya kapıldı. "Çocuğu mu?"

"Tanrı esirgesin! Adam onlara görünmek istiyor." Onlara görünmesi olasılığı korkunçtu, yine de bu olasılığı her nasılsa uzakta tuttum ve dahası, orada durduğumuz sürece, bunu kanıtlamayı hemen hemen başardım. Görmüş olduğum şeyi tekrar göreceğimden kesinlikle emindim ama içimden bir ses böyle bir deneyim için kendimi cesurca öne sürerek, her şeyi kabul edip davet ederek ve üstesinden gelerek, kurban rolünü üstlenip dostlarımın huzurunu koruyabileceğimi söylüyordu. Böylelikle özellikle çocukları kollayıp tam anlamıyla kurtaracaktım. O gece Bayan Grose'a söylediğim son sözlerden birini hatırlıyorum.

"Öğrencilerimin ondan hiç söz etmemeleri bana tuhaf geliyor..."

Düşüncelere dalarak susunca, Bayan Grose dikkatle baktı bana. "Onun burada oluşundan ve birlikte geçirdikleri zamandan mı?"

"Birlikte geçirdikleri zamandan, adından, varlığından, geçmişinden, herhangi bir biçimde."

"Ah ama küçük hanım hatırlamaz. O hiç duymadı ve bilmedi."

"Adamın nasıl öldüğünü mü?" İyice bir düşündüm. "Belki de bilmiyordur. Ama Miles hatırlıyordur –biliyordur."

"Sakın sınamayın onu!" diye atıldı Bayan Grose.

Onun bana baktığı gibi baktım ona. "Korkma." Düşünmeyi sürdürdüm. "Epeyce tuhaf."

"Ondan hiç söz etmemesi mi?"

"Ağzından onunla ilgili bir tek söz bile çıkmadı. Sense aralarında dostluk olduğunu söylüyorsun bana?"

"Yo, Miles için değil!" diye açıkladı Bayan Grose. "Quint'in

kuruntusuydu bu. Yani onunla oyun oynar, onu şımartırdı." Bir an sustuktan sonra ekledi: "Quint epeyce teklifsiz davranırdı."

Adamın yüzünü –hem de ne yüz!– gözümün önüne getirince, bu söz bende birden bir tiksinti yarattı. "Benim çocuğuma mı teklifsiz davranırdı?"

"Herkese öyle davranırdı."

O an için bu nitelendirmeyi fazla irdelemekten kaçındım; ancak, bunun bir bakıma evdeki birçok kişi için, hatta küçük toplumumuzdaki yarım düzine kadar genç kız ve erkek için geçerli olduğunu düşünmedim değil. Oysa neyse ki bildiğimiz kadarıyla kimse bu eski hoş evle ilgili rahatsız edici bir söylenti, hizmetkârlarla ilgili bir huzursuzluk hatırlamıyordu. Evin adı ne kötüye ne de uğursuza çıkmıştı ve anlaşılan Bayan Grose da yalnızca bana sokulup sessizce titremek istiyordu. Onu sınamak gibi en son akla gelecek bir girişimde bile bulundum. Gece yarısı olunca, odasına çekilmek üzere elini ders odasının kapısına doğru götürmüştü. "Demek ki, söylediğine göre –çünkü bu çok önemli– bu adam kesinlikle ve herkesin gözünde kötü birisiydi, öyle mi?"

"Yo, herkesin gözünde değil. Ben öyle biliyordum ama efendim bunu bilmiyordu."

"Peki, sen ona bunu hiç söylemedin mi?"

"Eh, efendim dedikodudan hoşlanmazdı –şikâyet duymaktan nefret ederdi. Bu tür davranışlara karşı hiç tahammülü yoktu; hele bir de eğer insanlar onun gözünde iyiyse..."

"Bunun ötesi onu ilgilendirmez miydi?" Bu tanım onunla ilgili izlenimime yeterince uyuyordu; işverenim başına iş açmaktan hoşlanmayan birisiydi; ayrıca belki de kendi dostlarını seçerken de fazla titiz davranmıyordu. Ben yine de üsteledim. "Senin yerinde olsam, mutlaka ona söylerdim!"

Ayrımcı davrandığımı sezdi. "Sanırım hata ettim. Ama aslında korkmuştum."

"Neden korkmuştun?"

"O adamın yapabileceklerinden. Quint öyle kurnaz, öyle içinden pazarlıklıydı ki."

Bu bilgiyi, ona fazla belli etmeksizin, aklımın bir köşesine yazdım. "Başka bir şeyden daha korkmadın mı? Onun etkisinden?.."

"Etkisinden mi?" diye tekrarladı; ben duraksarken, yüzünde kaygılı bir ifadeyle bekledi.

"Masum küçüklerin değerli yaşamları üzerindeki etkisinden. Onlardan sen sorumluydun."

"Hayır, ben sorumlu değildim," diye haykırdı acılı bir sesle. "Efendim ona güveniyordu ve sağlığının iyi olmadığı gerekçesiyle, kır havası iyi gelir diye, onu burada bıraktı. Her şeye o karar veriyordu. Evet," sonunda sorumun cevabını verdi, "çocuklarla ilgili olanlara bile."

"Çocuklarla mı –o yaratık mı?" Homurdanmamak için tuttum kendimi. "Sen de buna katlandın!"

"Hayır, katlanamadım –şimdi de katlanamıyorum!" dedikten sonra kadıncağızın gözlerinden yaşlar boşandı.

Çocukları ertesi günden başlayarak yakından izleyeceğimizi söyledim. Bir hafta boyunca çok sık ve büyük bir endişeyle hep bu konuya döndük! O pazar gecesi yaptığımız konuşmaya karşın, özellikle bunu izleyen geç saatlerde –çünkü uyuduğum sanılabilir– Bayan Grose'un bana söylememiş olduğu bir şeyin gölgesi aklımdan çıkmıyordu. Ben ondan hiçbir şey saklamamıştım ama onun bana söylemediği bir şey vardı. Dahası, sabah olduğunda, bunun ondaki bir içtensizlikten değil, her türlü korkudan kaynaklandığına emindim. Geriye dönüp baktığımda, bana öyle geliyor ki, ertesi sabah güneş yükseldiğinde, karşılaştığımız olguya daha sonraki ve daha acımasız olayların yükleyeceği anlamı hemen hemen tümüyle vermenin huzursuzluğunu yaşamıştım. Bunun bende yarattığı en önemli etki, yaşayan haliyle o uğursuz adam – ölüsü şimdilik bir yanda dursun – ve Bly'da geçirdiği epeyce uzun bir dönem oluşturan aylardı. Bu kötülük dönemi ancak, bir kış sabahı gündoğumunda, erkenden çalışmaya giden bir işçinin Peter Quint'in cesedini köy yolunda bulmasıyla sona ermişti: Bu feci olay da – en azından yüzeysel olarak

– kafasında görülen bir yarayla açıklanmıştı; meyhaneden çıktıktan sonra karanlıkta yanlışlıkla dik bir buzlu yokuşa sapmış ve ayağının kaymasıyla gerçekleşen ölümcül bir kaza sonucu aşağıya yuvarlandığı için kafasından yara almıştı – nitekim sonunda bulgular da bunu kanıtlamıştı. Buzlu yokuş, gece vakti ve sarhoş halde yanlış yola sapması pek çok şeyi – sonunda, soruşturma ve bitip tükenmeyen söylentiler sonrası, hemen hemen her şeyi – açıklıyordu; gelgelelim, yaşamındaki tuhaf ve tekinsiz dönemler, gizli bozukluklar, tahminlerin ötesinde ahlaksızlıklar bundan çok daha fazlasını açıklayabilirdi.

İçinde bulunduğum ruh halini inandırıcı bir biçimde çizecek sözcükleri nasıl bulabileceğimi bilemiyorum; ama o günlerde durumun gerektirdiği olağanüstü kahramanlıkta sözcüğün tam anlamıyla bir mutluluk bulabiliyordum. Benden hayran olunası ve güç bir hizmet istendiğini anlıyordum şimdi. Başka birçok genç kızın başaramayacağı bir işin üstesinden gelebildiğimin de görülmesinde – doğru kişinin görmesinde! – bir büyüklük vardı. Görevime bu kadar güçlü ve yalın bir biçimde bakmam – itiraf etmeliyim ki, geriye dönüp baktığımda kendimi alkışlıyorum! – bana çok yardımcı oldu. Dünyadaki en kimsesiz ve en sevimli küçücük yavruları koruyup savunmak için oradaydım; çaresizlik feryatları birden fazlasıyla hissedilir olmuştu; onlara adadığım kendi yüreğimde derin, sürekli bir sızı vardı. Aslında hep birlikte yalıtlanmıştık; uğradığımız tehlike bizi birleştirmişti. Onların benden başka kimseleri yoktu ve eh, benim de onlardan başka kimsem yoktu. Kısacası, muhteşem bir fırsattı bu. Bu fırsat son derece somut bir görüntü halinde çıkmıştı karşıma. Ben bir paravanaydım – onlara siper olacaktım. Ben ne kadar çok şey görürsem, onlar o kadar az şey göreceklerdi. Onları bastırdığım bir gerilim, gizlediğim bir heyecan içinde gözlemeye başladım ve bu durum fazla uzun sürecek olsaydı, delilik gibi bir şeye dönüşebilirdi. Şimdiki bakışımla, beni kurtaran şey, bambaşka bir şeye dönüşmesiydi. Gerilim olarak sürme-

di – gerilimin yerini korkunç kanıtlar aldı. Kanıtlar diyorum, evet – ben gerçekten işi elime aldığım andan başlayarak.

Bu başlangıç anı, öğrencilerimden küçük olanıyla bahçede baş başa geçirdiğim bir öğleden sonraydı. Miles'ı içeride, pencerenin önündeki sedirin kalın kırmızı minderi üzerinde bırakmıştık; bir kitabı okuyup bitirmek istiyordu, ben de tek kusuru arada bir ele avuca sığmamak olan bir erkek çocuğunda böyle övgüye değer bir gayeyi desteklemekten hoşnut olmuştum. Kız kardeşi ise, tersine, açık havaya çıkmaya can atmıştı; onunla birlikte yarım saat kadar yürüyüş yaptık, hava epeyce sıcak ve güneş hâlâ tepemizde olduğundan gölgelik yerleri yeğliyorduk. Birlikte yürürken, onun da tıpkı ağabeyi gibi – her iki çocuğun da çekici bir özelliğiydi bu – nasıl beni dışlamaksızın kendi halime bırakmanın ve beni boğmaksızın bana eşlik etmenin bir yolunu bulduğunu yine fark ettim. İkisi de hiçbir zaman ne usandırıcı oluyorlardı ne de ilgisiz. Onlarla ilgilenmem aslında benim katkım olmaksızın eğlendiklerini görmekten ibaretti: Etkin bir biçimde hazırladıkları ve benim de hayranlıkla izlediğim bir gösteriydi bu. Onların yarattığı bir dünyada geziniyordum – benimkinden yararlanma gereği duymuyorlardı; böylece zamanım onlar için o anki oyunun gerektirdiği önemli bir kişi ya da nesne olmakla geçiyordu ve üstün, gurur verici konumum sayesinde bu da mutlu edici ve son derece seçkin işimi kolaylaştırıyordu. O günkü oyunda ne rol oynadığımı unuttum; yalnızca çok önemli ve çok sessiz bir rol olduğunu ve Flora'nın da oyuna iyice daldığını hatırlıyorum. Gölün kıyısındaydık ve son günlerde coğrafya derslerine başladığımız için, göl de Azak Denizi'ydi.

Bu durumdayken, ansızın Azak Denizi'nin karşı kıyısında bizi ilgiyle izleyen birisini fark ettim. Bunu algılama biçimim dünyada olabilecek en tuhaf şeydi – yani, algıladığım şeyin bir çırpıda daha da tuhaf bir şeyle birleşmesi dışında. Elimde bir işle göle bakan taş sıraya oturmuştum – çünkü oyunda oturabilen bir rolüm vardı; bu durumdayken, doğrudan doğ-

ruya görmeksizin, uzakta üçüncü bir kişinin varlığını kesin bir biçimde algıladım. Eski ağaçlar, sık çalılar büyük ve hoş bir gölgelik oluşturuyordu; ama her şey günün sıcak ve dingin saatinin parlaklığına bürünmüştü. Hiçbir belirsizlik yoktu; en azından, gözlerimi kaldırıp bakacak olsam, gölün karşı kıyısında, karşımda ne göreceğim konusunda dakikalar geçtikçe zihnimde oluşan kanı hiç belirsiz değildi. Gözlerim o anda elimdeki nakışa yönelmişti ve ne yapacağıma karar verebilecek kadar kendimi toparlayıncaya dek gözlerimi işimden ayırmamak için gösterdiğim çabanın gerginliğini şimdi bile hissedebiliyorum. Tam karşıda yabancı bir nesne vardı – hemen o anda öfkeye kapılarak ne hakla orada duruyor diye sordum kendi kendime. Tüm olasılıkları birer birer saydığımı hatırlıyorum; sözgelimi oralı birisinin, hatta bir ulak, postacı, köyden bir dükkân çırağının gelmesinden daha doğal bir şey olamayacağını kendime hatırlattım. Ama hâlâ bakmıyor olsam da, bu yabancının şu bizim ziyaretçinin özelliklerine ve tutumuna sahip olduğunun bilincinde olduğum için, bunları kendime hatırlatmamın en ufak bir etkisi bile olmadı. Ötekilerin olmasından daha doğal bir şey olamazdı ama bu onlardan biri değildi.

Cesaret saatim doğru saniyeyi gösterdiği anda, görüntünün kimliğini doğrulayacaktım; bu arada son bir çabayla dosdoğru o sırada on metre kadar ötede olan Flora'ya baktım. O da gördü mü diye duyduğum merak ve korkudan kalbim duracak gibiydi; ondan gelecek bir çığlığı, ani ve masum bir ilgi ya da korku belirtisini beklerken soluğumu tuttum, bekledim ama hiçbir belirti göstermedi; derken, önce – ve bütün anlattıklarım içinde en korkuncu da bu – son bir dakika süresince onun hiç sesinin çıkmadığını, ikinci olarak da, işin tuhafı yine bir dakikadır, oynarken sırtını göle döndüğünü fark ettim. Sonunda ona baktığımda – ikimizin de üzerine hâlâ birisinin bakışlarının dikilmiş olduğuna kesinlikle inanarak ona baktığımda – Flora bu durumdaydı. Yerden eline küçük ve yassı bir tahta parçası almış, üzerindeki deliğe yelken direği yerine

geçecek başka bir tahta parçası sokarak bundan bir gemi yapma fikrine kapılmıştı. Büyük bir dikkatle bu ikinci parçayı deliğe sokmaya çalışmasını izledim. Yaptığı şeyi anlayınca kendimi toparladım ve birkaç saniye sonra daha çok şey görmeye hazır hissettim kendimi. Sonra da yine bakışlarımın yönünü değiştirdim – görmem gereken şeyi gördüm.

VII.

Bu olayın ardından elimden geldiği kadar çabuk Bayan Grose'u buldum; arada geçen süreye nasıl katlandığımı size anlatamam. Kendimi onun kollarına atarken dudaklarımdan kopan çığlık hâlâ kulaklarımda. "Çocuklar biliyor – çok korkunç bir şey bu; biliyorlar, biliyorlar!"

"Neyi..." Bana sarılırken inanmadığını hissettim.

"Bizim bildiğimiz her şeyi – ve Tanrı bilir başka neleri!" Sonra, beni bıraktığında, ona içimi döktüm ve belki de anlatırken her şey kendim için bile bir tutarlılık kazandı. "İki saat önce, bahçede" –sözcükler güçlükle çıkıyordu ağzımdan– "Flora gördü!"

Bayan Grose midesine bir darbe yemiş gibi oldu. "Size söyledi mi?" dedi soluğu kesilerek.

"Tek kelime etmedi – korkunç yanı da bu. Kendine sakladı! Daha sekiz yaşında bir çocuk, o çocuk!" Duyduğum şaşkınlığı hâlâ dile getiremiyordum.

Bayan Grose, tabii ki, ağzı açık bakakaldı yalnızca. "Şu halde nereden biliyorsunuz?"

"Oradaydım – kendi gözlerimle gördüm: Flora'nın tam anlamıyla farkında olduğunu gördüm."

"Yani o adamın farkındaydı mı demek istiyorsunuz?"

"Hayır – o kadının!" Konuşurken yüzümün olağandışı hallere büründüğünü dostumun yüzünde yansıyan ifadelerden anlıyordum. "Bu kez başka birisiydi; ama bir o kadar apaçık dehşet ve kötülük taşıyan birisiydi: Siyahlar giyinmiş

bir kadın, solgun ve korkunç – öyle bir havası, öyle bir yüzü vardı ki – gölün karşı kıyısında. Çocukla birlikte oradaydım – o sırada sessizdi; derken o kadın geldi."

"Nasıl geldi – nereden?"

"Hep nereden geliyorlarsa oradan! Birden belirip orada dikildi – ama bize çok yakın değildi."

"Hiç daha fazla yaklaşmadı mı?"

"Ah, yarattığı etkiye ve duyguya bakılırsa, şimdi senin olduğun kadar yakındı denebilir!"

Dostum tuhaf bir dürtüyle bir adım geriledi. "Daha önce hiç görmediğiniz birisi miydi?"

"Hayır, onu hiç görmemiştim. Ama çocuğun görmüş olduğu birisiydi. Senin görmüş olduğun." Sonra da, meseleyi düşünüp taşındığımı göstermek için ekledim: "Benden önceki mürebbiye – şu ölen kadın."

"Bayan Jessel mi?"

"Bayan Jessel. Bana inanmıyor musun?" diye üsteledim.

Sıkıntı içinde sağa sola döndü. "Bundan nasıl emin olabilirsiniz?"

Bunun üzerine sabrım taştı. "O zaman Flora'ya sor – o emin!" Ağzımdan bu sözler çıkar çıkmaz pişman oldum. "Hayır, Tanrı aşkına, sakın bir şey söyleme! Emin olmadığını söyler – yalan söyler!"

Bayan Grose içgüdüsel olarak buna karşı çıkamayacak kadar şaşkınlık içindeydi. "Ah, bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz?"

"Çünkü çok iyi biliyorum. Flora benim bilmemi istemiyor."

"Nedeni yalnızca sizi üzmemektir."

"Hayır, hayır – ardında birtakım derin sırlar var! Üzerinde düşündükçe, ardındakileri daha iyi görüyorum ve daha iyi gördükçe de, daha çok korkuyorum. Görmediklerimin – korkmadıklarımın – neler olduğunu bilmiyorum!"

Bayan Grose söylediklerimi çözmeye çalışıyordu. "Yani o kadını tekrar görmekten mi korkuyorsunuz?"

"Yo, hayır; bunun önemi yok – şimdi!" Ardından açıkladım: "Onu görmemekten korkuyorum."

Dostumun beti benzi atmıştı. "Sizi anlamıyorum."

"Çocuk benden habersiz bunu sürdürür diye korkuyorum – ki mutlaka sürdürecektir."

Bu olasılık Bayan Grose'u bir an yıkar gibi oldu ama sonra yine kendini toparladı, sanki bir santim bile geri adım atarsak, bunun yol açacağı sonuçları görmüş gibi. "Tanrım, tanrım – aklımızı başımıza toplamalıyız! Hem zaten, eğer Flora aldırmıyorsa..." diye kötü bir şaka yapmaya kalkıştı. "Belki de bundan hoşlanıyordur!"

"Böyle şeylerden hoşlanmak mı? Bacak kadar çocuk!"

"Onun kutsal masumiyetinin bir kanıtı değil mi bu?" diye cesaretle sordu dostum.

O an için aklımı başıma getirmişti. "Ah, buna tutunmalıyız – bundan medet ummalıyız! Eğer senin dediğin şeyin bir kanıtı değilse, Tanrı bilir neyin kanıtı! Çünkü o kadın korkuncun da korkuncu."

Bu sözüm üzerine Bayan Grose bir an gözlerini yere dikti ve sonunda kaldırdı. "Bunu nereden bildiğinizi söyleyin bana," dedi.

"Demek ki öyle olduğunu kabul ediyorsun, öyle mi?" diye haykırdım.

"Nereden bildiğinizi söyleyin bana," diye tekrarladı dostum.

"Nereden mi? Onu görmek yeter! Bakışlarından dolayı."

"Yani size o kadar kötü mü baktı?"

"Hayır canım – buna katlanabilirdim. Bana bir kez olsun bakmadı. Gözlerini yalnızca çocuğa dikti."

Bayan Grose anlamaya çalışıyordu. "Gözlerini mi dikti?"

"Hem de ne kötü bir bakışla!"

Sanki onunkilere benzeyebilirlermiş gibi, benim gözlerime baktı. "Yani nefretle mi?"

"Tanrı bizi korusun, hayır. Çok daha kötü bir şeyle."

"Nefretten de mi daha korkunç?" Bunun üzerine ne diyeceğini bilemedi.

"Bir kasıt okunuyordu bakışlarından – tanımlamak olanaksız. Gözü dönmüş gibiydi."

Bu sözlerim üzerine dostumun yüzü sarardı. "Kasıt mı?"

"Onu ele geçirmek istiyor." Bayan Grose – gözlerini benden ayırmaksızın – ürpererek pencereye doğru yürüdü; orada durup dışarıya bakarken ben sözümü tamamladım. "İşte Flora da bunu biliyor."

Biraz sonra bana döndü. "Bu kadın siyahlar giyinmişti mi demiştiniz?"

"Yasa bürünmüştü – oldukça ucuz, pejmürde giysiler vardı üzerinde. Ama – evet – kendisi olağanüstü güzellikteydi." Dert ortağımı adım adım hangi noktaya getirdiğimi şimdi anladım, çünkü söylediklerimi apaçık tartıp biçiyordu. "Ah, çok – çok güzeldi," dedim ısrarla, "muhteşem bir güzelliği vardı. Ama rezil bir kadın."

Bayan Grose ağır ağır yanıma geldi. "Bayan Jessel – gerçekten rezil bir kadındı." Elimi yine iki eliyle birden tuttu ve bu açıklamasının korkumu artırabileceğini düşünerek bana güç verircesine sıktı. "İkisi de rezildi," dedi sonunda.

Böylece bir kez daha durumu biraz olsun birlikte göğüslüyorduk ve bazı şeyleri şimdi apaçık görmek beni bir ölçüde rahatlattı. "Şimdiye kadar konuşmamış olmana saygı duyuyorum," dedim, "ama artık bana her şeyi baştan sona anlatmanın zamanı geldi." Bunu doğrular gibi göründü ama hâlâ sessizdi; bunu görünce ekledim: "Artık söylemelisin. O kadın neden öldü? Hadi söyle, aralarında bir şey vardı demek."

"Her şey vardı."

"Farklı oldukları halde mi?"

"Ah, konumları ve durumları farklı olduğu halde." Bunları kederli bir sesle söylüyordu. "O bir hanımefendiydi."

Bunu düşündüm; yine anladım. "Evet – bir hanımefendiydi."

"Quint ise adamakıllı aşağı konumda birisiydi," dedi.

Bayan Grose'un karşısında bir hizmetkârın konumu konusu üzerinde fazla durmamın gereksiz olduğunu hissettim;

ama benden önceki mürebbiyenin kendini ne ölçüde alçalttığı konusunda dostumun fikrine katılmamı önleyecek bir şey yoktu. Bunun da bir yolu vardı ve ben de öyle yaptım; verilen bilgiye dayanarak, işverenimizin kurnaz, yakışıklı "kendi" eski uşağını çarçabuk betimledim; küstah, kendini beğenmiş, şımarık ve yoz. "Adam ahlak düşkünü birisiymiş."

Bayan Grose, bu sanki biraz ince anlam farkları gerektiren bir durummuş gibi düşündü. "Hiç onun gibi birisini görmedim. İstediğini yapıyordu."

"O kadına mı?"

"Hepsine."

Şimdi sanki Bayan Jessel dostumun yeniden gözünün önüne gelmişti. Bir an onun gözlerinde, göl kıyısında benim gördüğüm kadar açık seçik olarak kadının belirdiğini görür gibi oldum ve karar verdiğim şeyi söyledim: "Herhalde kadın da bunları istiyordu!"

Bayan Grose'un yüz ifadesi bunu doğruladı ama aynı zamanda da, "Zavallı kadın – bunun cezasını ödedi!" dedi.

"Şu halde onun neden öldüğünü biliyorsun?" diye sordum.

"Hayır – hiçbir şey bilmiyorum. Bilmeyi istemedim; bilmediğim için memnundum ve her şeyden kurtulduğu için Tanrıya şükrettim!"

"Yine de, o sıralarda bir fikrin olmuştur..."

"Buradan ayrılmasının asıl nedeni konusunda mı? Ah, evet – onu biliyorum. Kalamazdı. Bir düşünün – bir mürebbiye için burasını! Sonradan da tahminlerim oldu – hâlâ tahmin ediyorum. Tahmin ettiklerim de korkunç."

"Benim tahminlerim kadar korkunç olamaz," diye cevap verdim; bu sırada da uğradığım korkunç yenilgi yüzüme yansımış olmalıydı, çünkü bunu fazlasıyla hissediyordum. Bu halim yine dostumun bütün acıma duygusunu alevlendirdi ve onun iyiliğini bir kez daha hissetmek ise tüm direnme gücümü yıktı. Ben gözyaşlarına boğulunca, geçen seferki gibi, o da ağlamaya başladı; beni anaç göğsüne bastırırken,

ben ağlayıp sızlıyordum. "Görevimi yapmıyorum!" Umutsuzluk içinde hıçkırıyordum. "Onları sakınıp korumuyorum! Düşündüğümden de kötü – onları kaybettik!"

VIII.

Bayan Grose'a söylediklerim yeterince doğruydu: Önüne koyduğum olayda, sözcüklere dökme cesaretini gösteremeyeceğim derinlikler ve olasılıklar vardı; öyle ki, bunun şaşkınlığı içinde yeniden bir araya geldiğimizde, aşırı hayallere kapılmamayı görev edinmemiz konusunda karara vardık. Ne yitirirsek yitirelim, aklımızı yitirmemeliydik – yaşadığımız dehşet verici deneyimde en az kuşku duyduğumuz şey karşısında, bu güç bile olsa. O gece geç vakit, evdeki herkes uyurken, benim odamda yine konuştuk ve dostum gördüklerimi gerçekten gördüğüme hiç kuşku olmadığı konusunda benimle hemfikirdi. Bu fikrinden caymasını önlemek için, eğer ben her şeyi "uydurmuşsam", nasıl olup da bana görünen kişilerin her birini son ayrıntısına kadar, son özelliğine kadar içeren birer portre çizebildiğimi ve bu sayede kendisinin de onları hemen tanıyıp adlarını söylediğini sormam yeterli oldu. Bayan Grose kuşkusuz bu konuyu kapatmak istiyordu – onu pek kınayamam! – bunun üzerine ilgilenme nedenimin birdenbire artık bundan bir kaçış yolu bulmak olduğu yolunda ona çabucak güvence verdim. Bir olasılıkla, olayın tekrarlanmasıyla – çünkü tekrarlanacağına inanıyorduk – tehlikeye alışacağımı söyledim ona; bu arada da, bana en az rahatsızlık veren şeyin, buna kişisel olarak maruz kalmam olduğunu açıkça belirttim. Katlanamadığım şey, içimi saran yeni bir kuşkuydu, oysa bu sorun da günün ilerleyen saatlerinde biraz çözülür gibi oldu.

İlk feveranımdan sonra, Bayan Grose'un yanından ayrılınca, elbette öğrencilerimin yanına dönmüş, olumlu bir biçimde geliştirebileceğim bir şey olarak gördüğüm ve şimdiye ka-

dar beni hiç hüsrana uğratmayan sevimliliklerini tedirginliğimi giderecek bir çare olarak görmüştüm. Başka bir deyişle, Flora'nın özel dünyasına koşmuş ve orada onun ufacık duyarlı eliyle tam da benim acıyan yerime dokunduğunu fark etmiştim – benim için bir lükstü bu! Tatlı ve düşünceli bakışlarıyla bana bakıp yüzüme karşı beni "ağlamakla" suçlamıştı. Yüzümdeki çirkin izleri silip yok ettiğimi sanıyordum: Ama Tanrının bu sonsuz iyiliği karşısında, izlerin tümüyle kaybolmadığına – en azından o sırada – tam anlamıyla sevindim. Çocuğun mavi gözlerinin derinliklerine bakıp bu güzelliği zamanından önce kazanılmış bir açıkgözlük olarak nitelendirmek güvensizlik suçu işlemekti; bunun yerine, yargımdan ve elimden geldiğince tedirginliğimden de vazgeçmeyi yeğledim. Vazgeçmek istemekle olmuyordu ama Bayan Grose'a tekrar tekrar – sabahın ilk saatlerinde yaptığım gibi –seslerini duyarken, varlıklarını yüreğimde hissederken ve mis gibi kokan yüzleri yanaklarıma değerken, onların güçsüzlükleri ve güzelliklerinden başka her şeyin değerini yitirdiğini söyleyebildim. Ne yazık ki, bu meseleyi kapatabilmek ve öğleden sonra göl kıyısındaki, soğukkanlılığımı yitirmemem için olağanüstü çaba göstermeme neden olan kurnazlık belirtilerini yeniden birer birer gözden geçirmem gerekiyordu. Ne yazık ki, o anın gerçekliğini yeniden sorgulamam ve kazara tanık olduğum bu inanılmaz ilişkinin her iki taraf için de bir alışkanlık haline geldiği yolundaki sezgimi nasıl edindiğimi bir kez daha hatırlamam gerekiyordu. Ne yazık ki, yüreğimi saran kuruntular içinde, küçük kızın ziyaretçimizi tıpkı benim Bayan Grose'u karşımda gördüğüm gibi görmesine ve benim görmediğini sanmamı, bir yandan da hiçbir şey belli etmeksizin benim görüp görmediğimi kestirmeyi istediğinden kuşku duymamama nelerin neden olduğunu sayıp dökmem gerekiyordu. Ne yazık ki, dikkatimi başka bir yöne çekmek için giriştiği anlamlı sudan davranışlarını – hareketlerinin göze batarcasına artması, iyice oyununa dalması, şarkı söylemesi, abuk sabuk gevezeliği ve benimle hoplayıp zıpla-

mak istemesini – bir bir hatırlamam gerekiyordu.

Oysa bunlarda hiçbir olumsuzluk bulunmadığını kanıtlamak için hepsini yeniden gözden geçirmeseydim, hâlâ elimde kalan iki üç belli belirsiz rahatlatıcı öğeyi de gözden kaçıracaktım. Sözgelimi dostuma hiç değilse benim kendimi ele vermediğimden – bu da çok iyi olmuştu – kesinlikle emin olduğumu söyleyemeyecektim. Bir gereksinim duyarak, umutsuzluk içinde – ne desem bilmiyorum – dostumu köşeye sıkıştırarak biraz daha bilgi edinme yoluna başvurmayacaktım. Baskı altında, azar azar, epeyce şey söylemişti bana; ama bir bityeniği vardı ki, zaman zaman alnıma sanki bir yarasanın kanadı gibi değiyordu; o gece – evde herkesin uykuda olmasının ve gerek tehlikenin, gerek gözcülüğümüzün artmış olmasının da yardımıyla – perdeyi sonuna kadar açmanın önemli olacağını hissettiğimi hatırlıyorum. "Bu kadar korkunç bir şeye inanmıyorum," dedim; "hayır, dostum, kesinlikle inanmıyorum demek daha doğru. Ama inansaydım, şimdi senin ağzından almayı, üstelik duygularını hiçe sayarak senden öğrenmeyi isteyeceğim bir şey olurdu. Daha Miles dönmeden önce, okuldan gelen mektup canımızı sıktığında, ben üsteleyince, onun kelimenin tam anlamıyla hiçbir zaman "kötü" olmadığını ileri süremeyeceğini söylerken aklında ne vardı? Benim onunla birlikte yaşadığım ve onu yakından gözlediğim şu haftalar boyunca "hiçbir" kötülüğünü görmedim; hep sessiz sakin, sevilmeye layık, iyi bir çocuk gibi davrandı. Dolayısıyla, kuraldışı bir durumunu görmeseydin, pekâlâ da böyle söyleyebilirdin. Neydi bu kuraldışı durum ve senin kişisel gözlemindeki hangi olay seni böyle konuşturdu?"

Bu yeterince ciddi bir soruydu ama zaten konumuz şakaya yer verecek gibi değildi ve ben de gümüşi tan vakti artık ayrılmamız gerektiğini uyarmadan önce cevabımı almıştım. Dostumun aklındaki düşüncenin tümüyle bize yardımcı olacağı ortaya çıktı. Birkaç aylık bir süre boyunca, Quint'le Miles'ın sürekli birlikte zaman geçirmiş oldukları anlaşılıyordu. Bayan Grose'un böylesine bir yakınlığı eleştirmeye, yersizli-

ğinden dem vurmaya yeltenmesi, hatta bu konuyu Bayan Jessel'e açmaya kadar işi vardırması da bunun kanıtıydı. Bayan Jessel ise ona tepeden bakarak kimsenin işine burnunu sokmaması söylemiş ve bunun üzerine kadıncağız doğrudan doğruya Miles'a yaklaşmıştı. Üsteleyince, çocuğa genç beyefendilerin konumlarını unutmamalarını doğru bulduğunu söylediğini öğrendim.

Bu kez daha da üsteledim. "Yani Quint'in aşağı tabakadan yalnızca bir hizmetkâr olduğunu mu hatırlattın ona?"

"Aşağı yukarı! Kötü olan da, birincisi, onun verdiği cevaptı."

"Ya ikincisi?" deyip bekledim. "Senin söylediklerini Quint'e mi anlattı?"

"Hayır, bunu yapmadı. Böyle bir şey yapmazdı da ondan!" Bana karşı hâlâ onu koruyordu. "Ne olursa olsun, bunu yapmadığından eminim," diye ekledi. "Ama bazı durumları yadsıdı."

"Hangi durumları?"

"Sanki Quint ona öğretmenlik yapıyormuş – hem de çok iyi bir öğretmenmiş – ve Bayan Jessel'ın görevi yalnızca küçük kızla ilgilenmekmiş gibi birlikte vakit geçirmelerini. Yani bu adamla çıkıp giderek saatlerce birlikte kalmalarını."

"Demek ki bunu saklıyor, birlikte olmadıklarını söylüyordu, öyle mi?" Bu söylediğimi doğruladığı o kadar belliydi ki, bir an sonra ekledim: "Anlıyorum. Yalan söylüyordu."

"Eh," diye geveledi Bayan Grose. Bunu önemsemediğinin göstergesiydi bu; nitekim sonraki sözleriyle de bunu doğruladı. "Zaten Bayan Jessel aldırmıyordu. Yasaklamıyordu."

Biraz düşündüm. "Miles sana bunu bir mazeret olarak mı gösteriyordu?"

Bunun üzerine yine sesi alçaldı. "Hayır, bundan hiç söz etmedi."

"Quint'le ilgili olarak Bayan Jessel'den hiç söz etmedi mi?"

Konuyu nereye getirdiğimi anlayınca, gözle görülür biçimde kızardı. "Yani hiçbir şey belli etmedi. Yadsıdı," diye tekrar-

ladı, "yadsıdı."

Ah, şimdi nasıl da sıkıştırdım onu! "Yani bu iki rezil arasındaki ilişkiyi bildiğini anladın, öyle mi?"

"Bilmiyorum – bilmiyorum," diye sızlandı zavallı kadın.

"Bilmesine biliyorsun, sevgili dostum," diye cevap verdim. "Ama bendeki korkunç gözü peklik sende olmadığından, çekingenliğin, edebin ve inceliğin yüzünden, benim yardımım olmaksızın sessizce bocaladığın geçmiş günlerde bile, pek çok şey seni kahrediyordu. Ama senden daha öğreneceklerim var! Çocuktaki bir şey," diye ekledim, "sende onların ilişkisini örtbas ettiği ve gizlediği duygusunu uyandırdı."

"Ah ama engel olamazdı..."

"Gerçeği öğrenmene mi? Herhalde! Ama yine de..." Öfke içinde düşündüm. "Ona bunu yaptırmak için bir şeyler yapmış olduklarını gösterir bu!"

"Ah, şu anda kötü olan hiçbir şey yok," diye acıklı bir sesle yalvardı Bayan Grose.

"Okuldan gelen mektuptan sana söz ettiğimde," diye diretttim, "yüzünde tuhaf bir ifade belirmesine artık şaşmıyorum!"

"Sizin yüzünüzdeki ifade kadar tuhaf değildi herhalde!" diye şiddetle karşı çıktı. "Hem Miles o zaman o kadar kötüydüyse, nasıl oluyor da şimdi melek gibi?"

"Gerçekten de öyle – üstelik eğer okulda şeytan gibiydiyse! Nasıl, nasıl, nasıl? Ama," dedim acı içinde, "bu soruyu bana yine sormalısın; gerçi daha birkaç gün cevabını sana söyleyemem ama yine sor!" Öyle bir bağırmıştım ki, dostum bana hayretle baktı. "Şimdilik kendimi girmekten alıkoymam gereken yönleri var bu konunun." Bu arada onun verdiği ilk örneğe – biraz önce değindiği – Miles'ın arada bir kötü davranma huyuna döndüm. "Şu söz ettiğin tarihte onu uyardığında, eğer Quint aşağı tabakadan bir hizmetkârsa, Miles senin de öyle olduğunu söyledi diye tahmin ediyorum." Bunu yine yeterince doğrular göründüğü için, sözlerimi sürdürdüm: "Sen de bunu bağışladın mı?"

"Siz olsanız bağışlamaz mıydınız?"

"Ah, evet!" Ve orada, o sessizlikte, tuhaf bir biçimde karşılıklı güldük. Sonra devam ettim: "Her neyse, Miles bu adamla birlikteyken..."

"Bayan Flora da kadınla birlikteydi. Bu hepsinin işine geliyordu!"

Benim de fazlasıyla işime geldiğini hissettim; demek istediğim, kendi kendime yasaklama yolunda olduğum korkunç düşüncelere tıpatıp uygundu. Ama bu düşünceleri dile getirmekten kendimi alıkoymayı şimdiye dek başardığım için, burada Bayan Grose'a aktardığım son yorumum dışında hiçbir ek açıklamada bulunmayacağım. "Doğrusu, yalan söylemesi ve küstahlık etmesi, çocukların doğaları gereği zaman zaman gösterdikleri tezahürler arasında senden duymayı umduğumdan daha olumsuz örnekler. Yine de," demek aklıma geldi, "bunun bir yararı olmalı, çünkü onu izleme gereği duymama çok daha fazla neden oluyor."

Biraz sonra dostumun yüzünde Miles'ı benden çok daha kayıtsız şartsız bağışladığını gösteren bir ifade görünce kızardım; oysa anlattıklarından sonra çocuğa karşı benim de yüreğim yumuşamıştı. Ders odasının kapısında yanımdan ayrılırken söylediklerleriyle daha da belli oldu bu. "Herhalde onu suçlamıyorsunuz..."

"Benden gizlediği bir ilişkiyi sürdürdüğü için mi? Şunu unutma, ortaya daha fazla kanıt çıkıncaya kadar, şimdilik kimseyi suçlamıyorum." Sonra, başka bir koridordan kendi odasına gitmesinden önce arkasından kapıyı kaparken, "Yalnızca beklemem gerekiyor," deyiverdim.

IX.

Bekleyip durdum ve günler geçtikçe tedirginliğim de biraz azaldı. Aslında, sürekli öğrencilerimle birlikte geçirdiğim, yeni bir olayın baş göstermediği günlerden yalnızca birkaçı bile üzücü hayallere, hatta nefret uyandırıcı anılara bir sün-

ger çekmeye yetti. Onların olağanüstü çocuksu sevimliliklerinden kendimde olumlu bir biçimde geliştirebileceğim bir şey olarak söz etmiştim ve şimdi yarama merhem olsun diye bu kaynağa başvurup vurmadığım akla gelebilir. Kuşkusuz, yeni öğrendiğim şeylere karşı savunma çabalarım dile getiremeyeceğim kadar tuhaftı. Ne var ki, bunda sıklıkla başarılı olmasaydım, daha da büyük bir gerilim yaşayacak olduğuma kuşku yok. Sorumluluklarını üstlendiğim küçüklerin onlarla ilgili tuhaf şeyler düşündüğümü nasıl kestiremediklerini merak ediyordum; bu düşüncelerin onları benim gözümde daha da ilginç kılması da onlardan bunu saklamama pek yardımcı olmuyordu. Büyük ölçüde daha ilginçleşmiş olduklarını anlayacaklar diye yüreğim titriyordu. Düşünürken sık sık yaptığım gibi, en kötü olasılıkları hesaba kattığımda, masumluklarına gelecek herhangi bir zarar – ne kadar da suçsuz ve bahtsızdılar – tehlikeleri göze almam için bir neden olabilirdi yalnızca. Öyle anlar vardı ki, karşı koyamadığım bir dürtüyle onları kucakladığım gibi bağrıma basıyordum. Bunu yapar yapmaz da, "Şimdi acaba ne düşünecekler? Çok mu belli ediyorum?" diye düşünüyordum. Ne kadarını belli edebileceğim konusunda kendimi hüzünlü ve çapraşık bir duruma sokmam çok kolaydı; ama hâlâ tadına varabildiğim dingin saatler aslında küçük dostlarımın sevimliliklerinin hâlâ etkin bir oyalanma sağlamasıydı, hatta bunun bir aldatmaca olması gibi bir olasılığın gölgesi altında bile. Çünkü onlara duyduğum tutkunun küçük dışavurumları yüzünden ara sıra onlarda kuşku uyandırabileceğim aklıma geldiyse de, onların bana yönelik sevgi gösterilerindeki belirgin artışta bir tuhaflık görüp görmediğimi de soruyordum kendime.

Bu süre içinde bana karşı aşırı ve olağandışı bir bağlılık içindeydiler; bunun ne de olsa sürekli üstlerine düşülen ve kucaklanan çocuklara özgü zarif bir tepkiden başka bir şey olmadığını düşünüyordum. Cömertçe gösterdikleri saygı, sanki bunu bir amaçla yaptıklarını düşünmüyormuşum gibi, sinirlerimi yatıştırdı. Sanırım zavallı koruyucuları için bunca çok şey yap-

ma arzusu hiç duymamışlardı; yani, doğal olarak bir öğretmeni en çok sevindirecek şeyi yapıyorlar, derslerini gitgide daha iyi öğreniyorlardı ama beni oyalıyorlar, eğlendiriyorlar, şaşırtıyorlar, metinler okuyup öyküler anlatıyorlar, sözcük oyunları oynuyor, kimi zaman hayvan, kimi zaman tarihten kişilerin kılığına giriyor, hepsinden çok da gizlice ezberledikleri "parçaları" sonu gelmemecesine okuyup duruyorlardı. O günlerde saatlerce onlarla birlikteyken bunlarla ilgili özel yorumlarımı, daha da özel düzeltmelerle birlikte sayıp dökmeye kalkışsam, anlatacaklarımı tamamlayamam. Daha en başından beri her konuda büyük bir kolaylık, yepyeni bir başlangıçla dikkate değer başarılar elde eden bir genel yetenek göstermişlerdi. Küçük ödevlerini severek yerine getiriyorlar, yeteneklerinin üstünlüğü dolayısıyla zorunlu olmadıkları konularda bile bellekleri mucizeler yaratıyordu. Karşımda yalnızca kaplanlar ve Romalılar gibi değil, aynı zamanda Shakespeare uzmanları, astronomlar ve denizciler gibi boy gösteriyorlardı. Bu öylesine özel bir durumdu ki, bugün bile farklı bir açıklama bulamadığım bir konu herhalde bununla ilgiliydi: Yani Miles için başka bir okul konusundaki doğal olmayan soğukkanlılığımı kastediyorum. Hatırladığım kadarıyla o sıralarda bu konuyu açmamaktan memnundum, bu memnuniyet de Miles'ın sürekli olarak bana ne kadar akıllı olduğunu göstermesinden kaynaklanıyor olmalıydı. Kötü bir mürebbiyenin, bir papazın kızının bozamayacağı kadar akıllıydı; değindiğim düşünsel nakıştaki en parlak değilse bile, en tuhaf iplik de, çözme cesareti gösterecek olsam, onun kendi küçük düşünce yaşamında güçlü bir itici güç görevi gören bir etki altında olduğu yolunda edineceğim izlenimdi.

Oysa, böyle bir çocuğun okulu erteleyebileceğini düşünmek kolaysa da, bir okul müdürünün böyle bir çocuğu okuldan "atması" akıl almaz bir şeydi. Artık onlarla birlikteyken – yanlarından neredeyse hiç ayrılmamaya dikkat ediyordum – hiçbir ipucunu sonuna kadar izleyemediğimi de ekleyeyim. Müzik, sevgi, başarı ve özel tiyatro oyunlarından oluşan bir bulutun içinde yaşıyorduk. Çocukların ikisinin de müzik du-

yarlılıkları çok üstündü ama büyük olanın ezgiyi algılama ve tekrarlama yeteneği özellikle olağanüstüydü. Ders odasındaki piyano bütün korkunç hayalleri bölüyor ve bu yetmediğinde köşelerde sohbetler yapılıyor, ardından da ikisinden biri yeni bir kimliğe bürünerek "sahneye çıkmak" üzere neşe içinde odadan çıkıyordu. Benim de erkek kardeşlerim vardı ve kız çocuklarının erkek çocuklarına kul köle olmaları benim için yeni bir şey değildi. Ama her şeyin ötesinde bir olgu vardı ki, bu da dünyada yaşı, cinsiyeti ve zekâsı kendinden daha düşük olan birisine karşı böylesine düşünceli davranabilen bir erkek çocuğun var olmasıydı. Aralarında olağanüstü bir yakınlık vardı ve hiç kavga etmediklerini ya da birbirlerinden yakınmadıklarını söylemek, onların tatlılıklarını kaba bir biçimde övmek gibi olur. Bazen belki de (ben de kabalık edecek olursam), ikisinden biri beni oyalarken berikinin sıvışması gibi aralarındaki küçük anlaşmaların gözüme çarptığı oluyordu. Diplomasinin her türünde safça bir nitelik vardır sanırım ama eğer öğrencilerim bana diplomasi uyguluyorlardıysa bile, bunu kabalık derecesine vardırmıyorlardı. Kabalık, sakin bir dönemin sonunda, başka bir yerden patlak verdi.

Galiba lafı dönüp dolaştırıyorum; ama korkunç sulara dalmam gerek artık. Bly'daki çirkin olayları anlatmayı sürdürürken, yalnızca kolayca inananların inanma sınırlarını zorlamakla kalmıyorum – zaten buna aldırmam; aynı zamanda da (bu da farklı bir mesele) kendi çektiğim acıları da hatırlayıp korkunç olayları sonuna kadar yeniden yaşıyorum. Birden öyle bir an geldi ki, şimdi geriye dönüp baktığımda, olay sanki baştan sona salt acı çekme gibi geliyor bana; ne var ki, artık olayın hiç değilse en önemli bölümüne geldiğime göre, en doğru yol kuşkusuz ilerlemek olacak. Bir akşam – hiçbir ön işaret ya da bunu hazırlayan bir durum olmaksızın – buraya geldiğim gece hissettiğim, daha önce belirttiğim gibi o sırada çok hafif olan ve sonraki günler daha az heyecan getirecek olsaydı, belleğimde pek yer etmeyecek olan soğuk soluğu hissettim yine. Henüz yatmamıştım; birkaç mumun verdiği aydınlık-

ta kitap okuyordum. Bly'da bir oda dolusu kitap vardı; sayıca tek tük olsa da bazısı kesinlikle kınanacak türde olup ücra yerdeki bu eve her nasılsa gelmiş ve kimseye belli etmediğim gençlik merakımı uyandıran, geçen yüzyıldan kalma romanlardı bunlar. Elimdeki kitabın Fielding'in *Amelia*'sı olduğunu ve uyanık olduğumu hatırlıyorum; ayrıca hem saatin epeyce geç olduğunun farkında olduğumu hem de kolumdaki saate bakmayı istemediğimi de hatırlıyorum. Son olarak da, Flora'nın küçük karyolasının başucundaki, o günlerin modasına uygun büzgülü beyaz perdenin görüntüsü, onun deliksiz çocuk uykusunda olduğu yolunda içimi rahatlatmıştı. Kısacası, okuduğum kitabın yazarı beni derinden ilgilendirdiği halde, sayfayı çevirmemle bu büyü bozulunca, kitaptan kafamı kaldırıp odamın kapısına bakar buldum kendimi. Bir an durup dinledim, burada geçirdiğim ilk gece evin içinde tanımlanamaz bir şeyin kıpırdadığı gibi bir duyguya kapıldığımı hatırladım ve açık pencereden giren hafif esintinin yarı açık duran perdeyi kımıldattığını fark ettim. Derken, odada birisi olsa onun hayranlığını uyandıracak bir cesaretle kitabımı elimden bırakıp ayağa kalktım ve bir mum alarak doğruca odadan mumun zar zor aydınlattığı koridora çıktım, kapıyı da arkamdan gürültü çıkarmadan kapatıp kilitledim.

Beni neyin hareket ettirdiği ya da yönlendirdiğini şu anda söyleyemem ama elimdeki mumu yüksekte tutarak hol boyunca ilerledim ve sonunda büyük bir kavis yaparak yükselen merdivene bakan uzun pencereye vardım. Orada, bir anda üç şeyi algıladım. Bunlar aslında aynı anda gerçekleşen ama birbiri ardı sıra aydınlanan şeylerdi. Elimdeki mum güçlü bir esintiyle söndü ve açık pencereden sabahın ilk ışıklarını görünce muma gerek olmadığını gördüm. Bir an sonra, mum ışığı olmadan da, merdivenlerde bir karaltının durduğunu fark ettim. Birbiri ardı sıra olan şeyler dedim ama Quint'le üçüncü bir karşılaşma beklentisi dolayısıyla kaskatı kesilmem için saniyelerin bile geçmesi gerekmedi. Hayalet merdivenlerin ortasındaki sahanlığa kadar çıkmıştı ve bu yüzden pencereye en yakın ko-

numdaydı; orada, beni görünce olduğu yerde durup tıpkı kulede ve bahçede yaptığı gibi gözlerini bana dikti. Ben nasıl onu tanıyorsam, o da beni tanıyordu; böylece, soğuk ve belli belirsiz alaca karanlıkta, yüksek penceredeki bir parıltı ve aşağıdaki meşe basamakların cilalı yüzeyindeki başka bir parıltı arasında, yoğun bakışlarımızı birbirimize dikerek karşı karşıya durduk. Bu kez Quint canlı, nefret uyandıran, tehlikeli bir varlıktı. Ama en tuhafı bu değildi; bu nitelemeyi bambaşka bir şeye yakıştırıyorum: Korkum kesinlikle silinip gitmişti ve onunla yüzleşip boy ölçüşmeye her bakımdan hazırdım.

Bu olağanüstü andan sonra içimde büyük bir acı vardı ama Tanrıya şükür, hiçbir dehşet duygusu yoktu. Olmadığını o da biliyordu – bir an içinde bunun iyice farkına vardım. Güçlü bir özgüvenle, bir dakika süreyle olsun geri adım atmazsam, onu dikkate almamın artık gerekmeyeceğini hissettim – en azından bu kez; ve bu bir dakikalık sürede, o şey gerçek bir karşılaşma kadar canlı ve iğrençti: Sırf canlı olduğu için iğrençti, tıpkı gecenin bir yarısında tek başınayken, herkesin uyuduğu bir evde, bir düşmanla, bir maceraperestle, bir caniyle karşılaşmışım kadar canlı. Bu karşılaşmayı korkunç ve olağandışı kılan tek şey uzun uzun bakışmamızdaki ölüm sessizliğiydi. Böyle bir yerde ve saatte bir katille karşılaşmış olsaydım, hiç değilse konuşurduk. Aramızda yaşamsal bir olay geçerdi; hiçbir olay geçmese bile, ikimizden biri hareket ederdi. Bu an öyle uzun sürdü ki, biraz daha sürse kendimin yaşayıp yaşamadığından kuşkulanırdım. Bundan sonra olup bitenleri ancak karaltının bu sessizliğe – ki aslında benim gücümün bir somutlaşmasıydı bu – karışıp kaybolduğunu söyleyerek dile getirebilirim. Bu alçak adam nasıl bir zamanlar verilen bir emirle arkasını dönüp gidiyorduysa, karaltısı da döndü ve ben onun bir kamburun bile daha çirkinleştiremeyeceği hain sırtına bakarken merdivenden aşağıya inerek bir sonraki dönemecin görünmediği karanlığa karışıp gözden kayboldu.

X.

Merdivenlerin başında biraz daha kaldım ama çok geçmeden ziyaretçinin gitmiş olduğunu anladım; sonra da odama döndüm. Orada yanık bıraktığım mumun ışığında gördüğüm ilk şey, Flora'nın küçük karyolasının boş olduğuydu; bunun üzerine beş dakika önce direnmeyi başardığım dehşet duygusuyla soluğum kesildi. Ben odadan çıkarken yattığı ve beyaz perdelerin yanıltmak amacıyla kapalı durduğu – çünkü küçük ipek yatak örtüsü ve çarşaflar bozulmuştu – yatağa koştum; derken ayak seslerim üzerine duyduğum bir sesle anlatılmaz bir biçimde içim rahatladı: Perdelerde bir kımıldama fark ettim ve çocuk pembe yüzüyle eğilerek perdenin arkasından çıktı. Tüm içtenliğiyle, bedenini tam örtmeyen geceliği içinde, pembe çıplak ayakları ve altın sarısı bukleleriyle karşımda duruyordu. Epeyce ciddi görünüyordu ve bana sitem etmesi üzerine kazanmış olduğum (beni öylesine heyecanlandıran) bir üstünlüğü şimdiye kadar hiç olmadığı gibi kaybettiğim duygusuna kapıldım: "Seni yaramaz, neredeydin?" dedi. Onun saygısızlığını yüzüne vuracağıma, kendimi suçlanmış ve açıklamak zorunda hissettim. Flora ise en sevimli, en candan yalınlığı içinde kendi durumunu açıkladı. Yatağında yatarken birden benim odada olmadığımı fark etmiş ve bana ne olduğunu anlamak için yataktan fırlamış. Bense, onu tekrar karşımda bulmanın sevinciyle bir koltuğa yığılmıştım – ve o zaman, ancak o zaman, kendimi bayılacak gibi hissettim; Flora dosdoğru bana koştu, dizlerime kapandı ve mum aleviyle aydınlanan, uykudan kızarmış küçük yüzüyle bana sokuldu. Bir an gözlerimi kapayarak bilinçli bir biçimde onun mavi gözlerinde parlayan olağanüstü güzelliğe kendimi bıraktığımı hatırlıyorum. "Pencereden bakıp dışarıda beni mi arıyordun?" dedim. "Bahçede dolaştığımı falan mı sandın?"

"Eh, birisi dolaşıyor gibi geldi bana." Gülümseyerek bunu söylerken ne sarardı ne de soldu.

Şimdi iyice dikkatle bakıyordum ona! "Peki, birisini gördün mü?"

"Yo, hayır!" diye cevap verdi âdeta içerleyerek (çocukların ayrıcalığı olan umursamazlıkla) ama olumsuz sözcüğü tatlı bir biçimde uzatarak.

O an, sinirlerimin gerginliği dolayısıyla, yalan söylediğine kesinlikle inanıyordum ve bir kez daha gözlerimi kapadıysam, bunun nedeni buna karşı seçebileceğim olası üç dört yol olması yüzünden gözlerimin kamaşmasıydı. Bu yollardan biri o an bana o kadar çekici geldi ki, buna karşı koymak için küçük kızımı şiddetle kucakladım ama o ne bir çığlık attı ne de korku belirtisi gösterdi. Ne diye hemen o anda ona bağırıp çağırıp her şeyi ortaya dökmeyeyim ki? O güzelim, ufacık, aydınlık yüzüne vurmayayım? "Birisini görüyorsun, görüyorsun, gördüğünü biliyorsun ve benim buna inandığım kuşkusu iyice uyandı sende; şu halde neden bana açıkça itiraf etmiyorsun, o zaman bunu hiç değilse birlikte yaşarız ve garip yazgımızda nerede olduğumuzu ve bunun ne anlama geldiğini öğreniriz belki." Ne yazık ki, bu yalvarışın aklıma gelmesiyle gitmesi bir oldu: İçimden gelen bu dürtüye hemen uyabilseydim, kendimi birtakım şeylerden koruyabilirdim – eh, nelerden olduğunu göreceksiniz. Ama bunu yapmak yerine, yine ayağa fırladım, Flora'nın yatağına baktım ve çaresizce bir orta yol seçtim. "Neden senin hâlâ yatakta olduğunu sanayım diye perdeyi örttün?"

Flora'nın yüzü düşünceyle aydınlandı; sonra da, o ilahi gülümsemesiyle cevap verdi: "Seni korkutmak hoşuma gitmiyor da ondan."

"Ama hani çıkıp gittiğimi sanmıştın?"

Şaşırıp bocalamaya hiç niyeti yoktu; sanki sorulan soru Mrs. Marcet* ya da dokuz kere dokuz kadar yersiz ya da kişisellikten uzakmışçasına, gözlerini mumum alevine çevirdi. "Ah ama biliyorsunuz ki," diyerek yeterli bir cevap verdi, "geri dönebilirdiniz, canım ve döndünüz de!" Biraz sonra, Flora

* Jane Marcet (1769-1858), çocuk kitapları yazarı.

yatınca, uzun bir süre, elini tutmak için neredeyse onun üzerine oturarak geri dönmemin ne kadar isabetli olduğunu göstermek zorunda kaldım.

O andan başlayarak gecelerimin nasıl geçtiğini tahmin edebilirsiniz. Kim bilir kaç gece hangi saate kadar uyumadan oturdum; oda arkadaşımın kesinlikle uyuduğu anları seçerek gizlice odadan çıkıp ses çıkarmadan koridorda gidip geldim. Hatta Quint'i en son gördüğüm yere kadar gittim. Ama ona orada bir daha hiç rastlamadım ve iyisi mi şunu hemen söyleyeyim ki, onu evin içinde bir daha hiç görmedim. Yine de, merdivenlerde az kalsın başka bir macera yaşayacaktım. Bir seferinde merdivenin tepesinden aşağıya bakarken, alt basamaklardan birinde, sırtı bana dönük olarak oturan bir kadının varlığının farkına vardım; eğilmiş ve başını sanki keder içinde ellerinin arasına almıştı. Gelgelelim, benim oraya gelip durmamla birlikte dönüp bana bakmaksızın bir an içinde gözden kayboldu. Yine de, ben zaten yüzünün ne kadar korkunç olduğunu çok iyi biliyordum; merdivenlerin tepesinde değil de, aşağısında olsaydım, kısa bir süre önce basamakları çıkmak gibi Quint'e gösterdiğim cesareti gösterebilir miydim diye merak ettim. Eh, cesaret gösterisi için epeyce vesile çıkmaya devam ediyordu. O beyle son karşılaşmamı izleyen on birinci gece – artık geceleri sayıyordum – cesaretimi tehlikeli bir biçimde sınayan ve benim için tam bir şok olan bir korku yaşadım. Bu dönemin ilk gecesiydi ve nöbet tutmaktan bitkin düştüğüm için belki de alışık olduğum saatte yatarsam görevimi ihmal etmiş olmam diye düşündüm. Hemen uykuya dalmışım ve sonradan yaklaşık saat bire kadar uyumuş olduğumu anladım; ama uyanınca sanki bir el beni tutup sarsmışçasına uyanarak doğrulup oturdum. Yatarken söndürmediğim mum artık yanmıyordu ve o anda bunu Flora'nın söndürdüğü kanısına vardım. Bunun üzerine yataktan kalkıp karanlıkta doğruca onun yatağının yanına gittim; Flora yatakta yoktu. Pencereye bir göz atınca durum aydınlandı ve bir kibrit çakmamla birlikte tablo tamamlandı.

Çocuk yine yataktan kalkmıştı – bu kez üfleyip mumu söndürmüş ve yine dışarıyı gözlemek ya da birisine karşılık vermek amacıyla perdenin arkasına sinmiş, gece karanlığına gözlerini dikmişti. Geçen sefer görmediği bir şeyi şimdi gördüğünden emindim – ne mumu tekrar yakmamın ne de aceleyle ayaklarıma terliklerimi geçirip sırtıma şalımı almamın onu rahatsız etmemesi bunu kanıtladı. Orada gözden uzak, güvende, dalgın, anlaşılan pervaza oturmuş – pencere dışa doğru açılıyordu – tüm dikkatini dışarıya yöneltmişti. Gökyüzünde ona yardım eden kocaman, dingin bir ay vardı ve bunu düşününce hemen kararımı verdim. Flora gölün kıyısında rastladığımız hayaletle karşı karşıyaydı ve o zaman kuramadığı iletişimi şimdi kuruyordu. Şimdi bana düşen iş, ona sezdirmeden koridora çıkıp aynı yöne bakan başka bir pencere bulmaktı. Ona duyurmadan kapıya gittim; dışarı çıkıp kapıyı kapatıp kulağımı dayayarak ondan bir ses gelip gelmediğini dinledim. Koridorda dururken, gözüm olsa olsa on adım ötedeki ve daha önce dürtü olarak değindiğim tuhaf duyguyu nedense bende yine uyandıran ağabeyinin kapısındaydı. Dosdoğru odasına dalıp onun penceresine gitse miydim acaba? Amacımı belli edip çocuksu şaşkınlığını göze alarak esrar perdesinin arkasındaki geri kalan şeylere cesaretimle gem vursa mıydım?

Miles'ın kapısına kadar gidip eşikte duracak kadar kapıldım bu düşünceye. Orada kulak kesildim; içeride ne gibi uğursuzluklar olabileceğini kestirdim; acaba onun da yatağı boş mu ve o da gizlice dışarıyı mı gözetliyor diye merak ettim. Uzun ve sessiz geçen bir dakikanın sonunda dürtüm yok oldu. Miles'ın odasından ses gelmiyordu; belki de masumdu; göze alacağım risk çirkindi; dönüp uzaklaştım. Bahçede bir karaltı vardı – görünmeye çalışarak sinsice dolaşan bir karaltı; Flora'nın iletişim kurduğu ziyaretçiydi bu; ama erkek öğrencimle en çok ilgilenen ziyaretçi değildi bu. Yeniden durakladım, oysa başka gerekçelerle ve yalnızca bir iki saniye; bundan sonra artık kararımı vermiştim. Bly'da bir sürü boş

oda vardı ve mesele uygun olanını seçmekten ibaretti. Birden, uygun olanı – bahçeye yukarıdan bakmakla birlikte – alt kattaki oda gibi geldi bana; evin eski kule diye söz ettiğim köşesindeydi bu. Büyük, kare biçimli, yatak odası olarak döşenmiş bu odayı, Bayan Grose'un düzenli tutmasına karşın, aşırı büyüklüğü dolayısıyla kullanışsız olduğundan yıllardır kimse kullanmamıştı. Sık sık bu odaya girip hayranlık dolu gözlerle bakardım ve içerisini iyi tanıyordum; kullanılmamasının yarattığı buz gibi kasvetten ötürü kapıda önce biraz duraksadıktan sonra içeriye girip panjurlardan birinin sürgüsünü sessizce çekmek kalıyordu geriye. Pencereye gidip gürültü çıkarmadan panjuru açmayı başardım ve yüzümü cama dayayınca, dışarısı içeriden daha az karanlık olduğu için, doğru yöne baktığımı görebildim. Sonra daha fazlasını da gördüm. Ay geceye olağanüstü bir aydınlık saçıyordu ve çimenlerin üzerinde, uzak olduğu için küçük görünen, sanki büyülenmiş gibi kımıldamadan duran, benim baktığım yere doğru bakan ama dosdoğru bana değil de, anlaşılan daha yukarıda bir yere bakan birisini gösterdi. Benden yukarıda duran başka bir kişi vardı besbelli – kulede birisi vardı; oysa çimenlerin üzerinde duran, hiç de tahmin ettiğim ve karşılaşmak için kendimden emin olarak acele ettiğim kişi değildi. Çimenlerdeki – onu seçtiğim zaman fenalık geçirdim – zavallı küçük Miles'ın ta kendisiydi.

XI.

Bayan Grose'la ertesi gün ancak geç saatlerde konuşabildim; öğrencilerimi gözümün önünde tutmak için gösterdiğim özen çoğu zaman onunla baş başa kalmamı güçleştiriyordu; dahası, ikimiz de – çocuklar kadar hizmetkârlarda da – aramızda gizli bir telaş ya da gizem dolu bir konuşma geçtiği yolunda bir kuşku uyandırmamanın önemli olduğunu hissediyorduk. Bu bakımdan onun sakin görünüşü bana gü-

ven veriyordu. Canlı yüz ifadesinde, ona açıldığım korkunç şeyleri başkalarına belli edecek en ufak ipucu yoktu. Bana inanıyordu, bundan kesinlikle eminim: İnanmasaydı, ne yapardım bilmiyorum, çünkü bu gerilime tek başıma katlanamazdım. Ne var ki, Bayan Grose hayal gücünden yoksun olma nimetinin görkemli bir anıtıydı ve sorumluluğumuz altındaki küçüklerde güzellikleri ve cana yakınlıklarından, mutlulukları ve akıllılıklarından başka bir şey göremediğine göre, benim dertlerimin nedenleriyle de doğrudan bir bağ kuramazdı. Ola ki çocuklar gözle görülür bir zarara uğrasalar ya da hırpalansalar, kuşkusuz o da bunun nedenini anlamaya çalışırken onlar kadar bitkin düşerdi; oysa tombul beyaz kollarını kavuşturup tüm görünüşündeki dinginlikle onlara bakarak beterin beteri var diye düşünüp Tanrıya şükrettiğini hissediyordum. Onun zihninde hayal gücü kıvılcımları yerine şöminedeki durağan ateş yanıyordu; bense – herkesin gözü önünde yeni bir olay baş göstermeden zaman ilerledikçe – küçüklerimizin ne de olsa kendilerini koruyabileceklerine olan inancının artmasıyla birlikte, Bayan Grose'un ilgisinin daha çok çocukların vasiliğine atanan kişinin acıklı durumuna yöneldiğini anlamaya başlamıştım. Bu da benim işimi basitleştiriyordu: Kendi yüz ifademden dış dünyanın bir şeyler sezmemesini sağlayabilirdim ama onunkinden kaygılanmam bu koşullarda yükümü fazlasıyla artırırdı.

Söz ettiğim saatte, ısrarım üzerine, mevsim sonlarında olduğumuz için öğleden sonra güneşinin artık rahatsız etmediği terasta bana katılmıştı; çocuklar gözümüzün önünde ve seslenirsek sesimizi duyurabileceğimiz bir uzaklıkta, en uslu halleriyle dolaşırlarken, biz de orada oturduk. Bizden biraz daha aşağıda, çimenlerin üzerinde, adımlarını birbirlerine uydurmuş ağır ağır yürüyorlar, bu arada Miles, kardeşine sarılırcasına kolunu onun beline dolamış, elindeki bir öykü kitabını yüksek sesle ona okuyordu. Bayan Grose sakin bir edayla onları izliyordu; derken işlediğim goblenin arka yüzünü görmek için büyük bir özenle başını çevirdi ve göster-

diği zihinsel çabayı bastırmaya çalışırken çıkan gıcırtı sesini âdeta işittim. Onun zihnini korkunç şeylerle doldurmuştum ama duyduğum acıya gösterdiği sabırda, tuhaf bir biçimde benim üstünlüğümü – başarılarımı ve işlevimi – kabul ettiğini gösteren bir şey vardı. Ona içimi döktüğümde can kulağıyla dinliyordu, tut ki bir büyü karışımı hazırlayıp ona tavsiye edecek olsam, hemen bana bir tencere uzatacaktı sanki. Önceki gece olup bitenleri ona anlatırken, sıra öylesine olmadık bir saatte Miles'ı, tam da şu anda bulunduğu yerde gördükten sonra onu eve geri getirmek için yanına gittiğimde, çocuğun bana ne söylediğini aktarmaya geldiğinde, Bayan Grose'un tutumu tam olarak böyleydi; pencerenin önünde durmuş, evdekileri korkutmamak için gürültülü bir eylemde bulunmaktansa bu yolu yeğlemiştim. Çocuğun, onu evin içine soktuktan sonra, benim kesin bir biçimde dile getirdiğim serzenişe karşı gösterdiği görkemli tepkiyi Bayan Grose gibi anlayışlı birisine bile kolay kolay anlatamayacağımdan kuşku duymamasını sağladım. Ben ay ışığında terasta boy gösterir göstermez, Miles elinden geldiğince çarçabuk yanıma gelmişti; bunun üzerine tek kelime etmeden elinden tutup, karanlık koridorlardan geçerek Quint'in aç bir kurt gibi yolunu gözlediği merdivenlerden çıkarıp, titreyerek kulak kesildiğim hol boyunca ilerleyerek boş odasına götürmüştüm onu.

Dönerken aramızda tek kelime geçmemişti ve çocuğun dehşet dolu küçücük zihni acaba inandırıcı ve fazla abartılı olmayan bir şey bulmak için uğraşıyor mu diye merak etmiştim – hem de nasıl merak etmiştim! Buluş yeteneği zorlanacaktı ve bu kez, utancını görünce, tuhaf bir zafer heyecanına kapıldım. Şimdiye kadar yakasını kurtarsa da, bu kez tuzağa düşmüştü. Uslu çocuk numarası yapamazdı artık; acaba nasıl çıkacaktı işin içinden? Aslında, yüreğim bu soruyla deli gibi atarken, asıl ben bu işin içinden nasıl çıkacağım diye sessiz bir yalvarış da buna eşlik ediyordu. Sonunda, kendi aklımdan geçen korkunç şeyi şimdi bile dile getirmenin tehlikesiyle daha önce hiç olmadığı kadar karşı karşıyaydım. Aslında,

hiç yatılmadığı belli olan yatağın durduğu ve açık pencereden içeri giren ay ışığının bir kibrit çakmaya gerek olmayacak kadar aydınlık olduğu odaya girdiğimizde, deyim yerindeyse, beni nasıl "avcuna aldığını" Miles'ın bilmesi gerektiği düşüncesinin ağırlığı altında nasıl çöküp yatağın kenarına yığılıverdiğimi hatırlıyorum. Gençlerin sorumluluğunu üstlenenlerin batıl inançlara ve korkulara kapılmaları durumunda suçlu sayıldıkları eski geleneğe boyun eğdiğim sürece, zekâsının da yardımıyla, canı ne isterse onu yapabilirdi. Gerçekten de "avcuna" almıştı beni, hem de kıskıvrak; çünkü aramızdaki kusursuz ilişkiye böyle korkunç bir öğeyi, bir ağız arama niteliğinde bile sokacak olsam, beni kim bağışlar, asılmaktan kurtulmama kim razı olurdu? Hayır, hayır; Bayan Grose'a karanlıkta geçen kısa ve gergin sürtüşmemizde Miles'ın beni nasıl sarsacak kadar hayran bıraktığını anlatmaya çalışmanın yararı yoktu; şimdi bile burada bunu söylemenin yararı yok. Elbette ki iyi ve bağışlayıcı davrandım ona; yatağa dayanıp onu yaylım ateşine tutarken, ellerim onun ufacık omuzlarını daha önce hiç ama hiç bu kadar sevecenlikle tutmamıştı. Hiç değilse biçimsel bir biçimde ona bu soruyu sormaktan başka seçeneğim yoktu.

"Şimdi bana söylemek zorundasın – hem de doğruyu. Neden dışarıya çıktın? Orada ne yapıyordun?"

Onun o harika gülümseyişini, güzel gözlerinin akını ve alacakaranlıkta ışıldayan bembeyaz dişlerini hâlâ görebiliyorum. "Nedenini söylersem, beni anlayacak mısınız?" Bu cevap üzerine yüreğim ağzıma geldi. Nedenini söyleyecek miydi? Dilim tutulduğu için dudaklarımdan hiç ses çıkmadı ve yalnızca yüzümü buruşturarak belli belirsiz, tekrar tekrar, başımla doğruladığımı fark ettim. Miles son derece nazikti ve ben ona başımı sallayıp dururken, o karşımda her zamankinden fazla olarak küçücük bir masal prensi gibi duruyordu. Bana bir soluk aldıran da onun bu kurnazlığı oldu. Gerçekten bana söyleyecekse, bu o kadar önemli bir şey olabilir miydi? "Eh," dedi sonunda, "sırf siz böyle davranın diye."

"Nasıl davranayım diye?"

"Bir kez olsun kötü olduğumu düşünün diye!" Ağzından o sözcük çıkarkenki tatlı, neşeli halini, üstüne üstlük, öne doğru eğilip beni öpüşünü hiç unutmayacağım. Her şeyin tam anlamıyla sonuydu bu. Ben de onu öptüm ve onu bir an kollarıma alırken, ağlamamak için büyük bir çaba harcadım. Benim meseleyi daha fazla deşmeme olanak vermeyecek kadar yeterli bir açıklamada bulunmuştu, öyle ki ardından gözlerimi odada gezdirerek, "Şu halde üstündeki giysileri hiç çıkarmadın, öyle mi?" diyebildim ancak.

Loş odada âdeta ışık saçıyordu. "Hayır. Yatmayıp kitap okudum."

"Peki aşağıya ne zaman indin?"

"Gece yarısı. Kötü olduğumda gerçekten kötü olurum!"

"Anlıyorum, anlıyorum – ne kadar hoş. Ama bundan haberim olacağından nasıl emin olabildin?"

"Ah, bunu Flora'yla kararlaştırdık." Nasıl da hazırcevaptı! "Flora yataktan kalkıp pencereden dışarıya bakacaktı."

"O da böyle yaptı." Tuzağa düşen ben olmuştum!

"Böylece sizi tedirgin etti ve onun neye baktığını görmek için siz de baktınız ve gördünüz."

"Bu arada sen de," diye doğruladım, "gece soğuğunda donuyordun!"

Bu kahramanlık gösterisi onu öylesine neşelendirmişti ki, yüzü ışıldayarak beni doğrulamaktan geri kalmadı. "Yeterince kötü olmak için başka çare var mı?" diye sordu. Ardından, tekrar kucaklaşmamızdan sonra, yüreğimdeki tüm iyiliği muziplik olsun diye kullandığını anlamamla birlikte konuşmamız bitti ve olay kapandı.

XII.

Gerçi Miles'ın yanından ayrılmadan önce çocuğun bana söylediği başka bir şeye değinerek sözlerimi pekiştirdim ama gün ağarınca edinmiş olduğum son izlenimi Bayan Grose'a anlatmanın zor olacağına karar verdiğimi yine söylemeliyim. "Her şey beş altı sözcüğün altında gizli," dedim dostuma, "bu sözcükler her şeyi aydınlatıyor: 'Neler yapabileceğimi bir düşünün!' Aslında ne kadar iyi bir çocuk olduğunu göstermek için yüzüme vurdu bunu. Neler 'yapabileceğini' kendisi çok iyi biliyor. Okuldayken de onlara bunu hissettirdi."

"Tanrım, fikirleriniz nasıl da değişiyor!" diye haykırdı Bayan Grose.

"Değiştiği yok – yalnızca anlam çıkarıyorum. Bu dördü, bana inan, sürekli olarak buluşuyorlar. Eğer bu son gecelerden birinde iki çocuktan biriyle birlikte olsaydın, tümüyle anlardın. Bekleyip gözledikçe, elimde başka hiçbir neden olmasa bile, ikisinin de hesaplı bir sessizliğe bürünmelerinin bundan emin olmama yeteceği duygusuna kapıldım. Eski dostlarının ikisine ilişkin hiç ama hiçbir şeyi ağızlarından kaçırmadılar, ne de Miles okuldan atılmasına değindi. Ah, evet, biz burada oturup onlara bakarken, onlar canlarının istediği gibi bize numara yapıyorlar; ama bir peri masalına kendileri kaptırmış gibi göründükleri zaman bile, dirilen ölülerin görüntüsüyle haşır neşirler. Miles kardeşine kitap okumuyor," dedim; "Onlardan konuşuyorlar – dehşet dolu şeyler konuşuyorlar! Sanki aklımı kaçırmış gibi konuşup durduğumu biliyorum; zaten kaçırmamış olmam ne mucize. Benim gördüklerimi görseydin, sen aklını kaçırırdın; ama bunlar yalnızca benim aklımı başıma getirdi, başka şeyleri de anlamamı sağladı."

Aklı başındalığım ona herhalde korkunç görünüyordu ama bunun kurbanı olan sevimli yaratıklar, birbirlerine kenetlenmiş tatlılıkları içinde önümüzden geçip dururlarken, dostuma tutunacak bir şey sağlıyorlardı ve dostumun hâlâ

onlara bakarken, benim tutkumun soluğuna kapılmadan sımsıkı durduğunu hissettim. "Başka neler anladınız?"

"Beni sevince boğan, büyüleyen, oysa şimdi tuhaf bir biçimde görüyorum ki, derinden derine aklımı karıştırıp beni tedirgin eden şeyler. Onların olağanüstü güzellikleri, kesinlikle doğal olmayan iyilikleri. Bu bir oyun," diye ekledim, "bu bir strateji ve aldatmaca!"

"Sevgili yavrularımız açısından mı?"

"Henüz hâlâ sevimli bebeklerken mi diyorsun, değil mi? Evet, çılgınca görünse bile öyle!" Aklımdakini söyleyivermek bunu daha iyi irdelememe – izlememe ve parçaları bir araya getirmeme gerçekten yardım etti. "İyi çocuklar falan değillerdi – yalnızca aslında karşımda yoktular. Onlarla birlikte yaşamak kolaydı, çünkü kendi başlarına bir yaşam sürüyorlar. Benim çocuklarım değiller – bizim çocuklarımız değil onlar. O adamın ve kadının çocukları."

"Quint ve o kadının mı?"

"Quint ve o kadının. Çocuklar onların yanına gitmek istiyor."

Ah, Bayan Grose bu sözüm üzerine nasıl da inceleyen gözlerle baktı onlara! "Ama neden?"

"O ikisinin geçmişteki korkunç günlerde kafalarına soktukları tüm kötülüklerin aşkına. O kötülükleri daha da işlemeleri, şeytanın işini yapmaları için gönderildiler."

"Tanrım!" diye fısıldadı dostum. Yalın bir haykırıştı bu ama o kötü günlerde – çünkü bugünkünden de kötü günler olmuştu – neler olup bittiğini göstermesi bakımından benim için ek bir kanıt oluşturdu. Şu bizim aşağılık ikilinin yapabildiklerine inanabileceğim ahlaksızlıkla ilgili deneyiminin açıkça itirafı kadar hiçbir şey haklı olduğumu gösteremezdi. Bir dakika sonra da anıları baskın çıkınca ekledi: "Onlar tam birer alçaktı! Ama artık ne yapabilirler ki?"

"Ne mi?" diyen sesim öyle yüksek yankılandı ki, biraz öteden geçmekte olan Miles ile Flora bir an durup bize baktılar. "Yaptıkları yetmez mi?" diye sordum daha alçak bir sesle; bu

arada çocuklar da bize gülümseyip kafalarını salladıktan ve öpücükler gönderdikten sonra yeniden gösterilerini sürdürdüler. Bir an gözlerimiz onlara takıldı; sonra cevap verdim: "Çocukları mahvedebilirler!" Bunun üzerine dostum dönüp bana baktı ama gözlerindeki sessiz soru daha açık konuşmaya yöneltti beni. "Bunu nasıl yapacaklarını henüz bilmiyorlar – ama uğraşıyorlar. Yalnızca uzakta ve ötede görünüyorlar – tuhaf yerlerde ve yüksek yerlerde, kulelerin tepesinde, evin çatısında, pencerelerin dışında, gölün karşı kıyısında; ama aradaki mesafeyi azaltmak ve engeli aşmak için karşılıklı bir çaba var; bu yüzden çocukları ayartanların başarılı olmaları yalnızca bir zaman meselesi. Tehlike izlenimi yaratmaları yeter."

"Çocuklar onlara gitsin diye mi?"

"Gitmeye çabalarlarken can versinler diye!" Bayan Grose ağır ağır ayağa kalktı ve ben özenle ekledim: "Tabii ki biz bunu önleyemezsek!"

Oturduğum koltuğun karşısında ayakta dururken, durumu tartıp biçtiği belliydi. "Amcaları önlemeli bunu. Çocukları buradan uzaklaştırması gerek."

"Bunu yapmasını kim sağlayacak?"

Gözleriyle uzakları tarıyordu ama şimdi bana bakarken yüzü aptalca bir ifadeye büründü. "Siz, efendim."

"Evinin zehirli, yeğenlerininse deli olduğunu ona yazarak mı?"

"Ama ya onlar gerçekten deliyse, efendim?"

"Yani ya ben deliysem mi demek istiyorsun? Güven duyduğu ve öncelikli görevi onu kaygılandırmamak olan birisinin böyle bir haber vermesi hoş olurdu doğrusu."

Bayan Grose yine gözleriyle çocukları izleyerek durup düşündü. "Evet, kaygılanmaktan nefret ettiği doğru. Zaten bu nedenle..."

"O iblisler onu bunca zaman kandırdı, öyle mi? Kuşkusuz. Gerçi onun umursamazlığı da korkunç. Ben bir iblis olmadığıma göre, onu kandırmamam gerek."

Bir an sonra dostum cevap olarak tekrar oturup kolumu

tuttu. "Ne yapıp edip size gelmesini sağlayın."

Bakakaldım. "Bana mı?" Bayan Grose'un neler yapabileceği birden beni korkuttu. "Onun mu?"

"Burada olmalı – yardım etmeli."

Çabucak ayağa kalktım ve sanırım şimdiye kadar olduğundan daha tuhaf bir yüzle baktım ona. "Buraya gelmesini ondan isteyebileceğimi düşünebiliyor musun?" Hayır, bunu düşünemeyeceği yüzümden anlaşılıyordu. Yüzümde, bunun yerine, o bile – bir kadın başka bir kadının yüzünü okuyabileceği için – benim gördüklerimi görüyordu: Adamın benimle alay edeceğini, eğleneceğini, yalnız başıma kalınca metanetimi kaybettiğimi ve onun önemsemediği çekici özelliklerime dikkatini çekmek amacıyla birtakım hilelere başvurduğumu düşünüp beni küçümseyecekti. Ona hizmet etmekten ve aramızdaki koşullara uymaktan ne kadar gurur duyduğumu Bayan Grose bilmiyordu – kimse bilmiyordu; yine de, o anki uyarımın önemini anladı sanırım: "Eğer aklın başından gidip de benim adıma ondan yardım istemeye kalkışırsan..."

Gerçekten korktu. "Evet, efendim?"

"O anda onu da, seni de, bırakıp giderim."

XIII.

Çocukların yanına gitmek kolaydı ama onlarla konuşmak her zamanki gibi, gücümü aşan bir çaba gerektiriyor, yakın temas giderilmesi eskisi kadar zor güçlükler yaratıyordu. Bu durum zaman zaman sarpa sarıp birtakım başka nitelikler de kazanarak bir ay sürdü; özellikle de öğrencilerim gitgide artan bir biçimde hafiften alay edercesine bir bilinçlilik göstermeye başladılar. Bunun sırf benim kötücül hayal gücümden kaynaklanmadığından bugün olduğu kadar o gün de emindim: İçinde bulunduğum çaresizliğin farkında oldukları kesinlikle anlaşılıyordu ve bu tuhaf ilişki uzun bir süre bir bakıma soluduğumuz havayı oluşturdu. Benimle alay ettiklerini

ya da bir terbiyesizlikte bulunduklarını söylemiyorum; öte yandan, söylemek istediğim şu ki, adını koyamadığımız ve elle tutamadığımız şey aramızda her şeyin ötesine geçti ve söze dökülmeyen bir karşılıklı anlaşma olmaksızın da bu kadar çok kaçınma başarılı olamazdı. Kimi anlarda sanki sürekli olarak önümüzü kesen nesneler görüp durmamız gerekiyor, çıkmaza sapmışçasına birden yolumuzu değiştiriyor, düşünmeden açmış olduğumuz kapıları biraz gürültüyle çarparak kapatıp birbirimize bakıyorduk –çünkü çarpılan her kapı aslında çıkarmayı istemediğimiz bir gürültü koparır. Bütün yollar Roma'ya çıkar ve zaman zaman bir de bakıyorduk ki, çalıştığımız hemen hemen her dal ya da konuşma konusu yasak bölgeye yaklaşmış. Yasak bölge, genel olarak ölülerin yaşama geri dönmeleri ya da özellikle küçüklerin kaybettikleri dostlarından akıllarında kalan anılardı. Öyle günler oluyordu ki, çocuklardan birinin bana göstermeden berikini dirseğiyle dürtüp, "Bu kez yapacağını sanıyor ama yapmayacak!" dediğine yemin edebilirdim. "Yapmak"tan kastettiği, sözgelimi – ve bir kez olsun – onları benim için hazırlamış olan hanıma doğrudan doğruya değinmekten kaçınmamaktı. Benim kendi geçmişime duydukları tatlı merak bitip tükenmiyor, ben de tekrar tekrar bundan söz edip duruyordum; benimle ilgili bütün olayları biliyorlar, her vesileyle benim, erkek ve kız kardeşlerimin en küçük maceralarını, evdeki kediyle köpeği, babamın tuhaf eğilimlerinin birçok ayrıntısını, evimizdeki mobilyaları ve nasıl yerleştirildiklerini ve köyümüzdeki yaşlı kadınların konuşmalarını öğrenmişlerdi. Anlatılacakları çabuk çabuk sıralayarak hangi konunun çevresinden dolanacağımı içgüdüsel olarak bilirsem, gevezelik edilecek pek çok şey vardı. Benim yaratıcılık ve hatırlama becerilerimin ipleri, kendilerine özgü bir ustalıkla, çocukların elindeydi ve bu gibi durumları sonradan düşündüğümde, belki de başka hiçbir şey bende gizlice gözetlendiğim kuşkusunu bu kadar uyandırmadı. Her ne olursa olsun, yalnızca benim yaşamım, benim geçmişim ve benim arkadaşlarımdan söz ederken içimiz ra-

hat oluyordu; bu da bazen onların bana hiç ilgisi olmayan bir şeyi hatırlatmalarına neden oluyordu. Konuyla hiçbir bağlantısı olmaksızın, benden Bayan Gosling'in ünlü bir sözünü tekrar etmemi ya da papaz evindeki midillinin akıllılığıyla ilgili zaten anlattığım ayrıntıları bir daha anlatmamı istiyorlardı.

İşte bir bakıma böyle anlarda, bir bakıma da daha değişik anlarda, meselenin şimdi vardığı noktada, benim ikilemim adını verdiğim durum iyice sarpa sarıyordu. Günlerce yeni bir karşılaşma yaşamamış olmamın sinirlerimi yatıştırmış olması gerekirdi. Yukarı katın sahanlığındayken, merdivenlerin dibinde bir kadının varlığını hissettiğim o ikinci geceden bu yana, evin ne içinde ne de dışında, insana keşke görmeseydim dedirtecek hiçbir şey görmemiştim. Bir köşeden karşıma Quint çıkıverecek ya da uğursuz bir biçimde Bayan Jessel beliriverecek diye pek çok kez düşünmüştüm. Yaz geçip geride kalmıştı; Bly'a sonbahar çökmüş ve ışığımızın yarısını alıp götürmüştü. Burası, boz bir gökyüzü ve kurumuş çiçekleri, çıplak toprakları ve yere saçılmış kuru yapraklarıyla gösteriden sonra buruşturulmuş program sayfalarının yerlere atıldığı bir tiyatroyu andırıyordu. Havada öyle değişimler, seslerde ve sessizlikte öyle durumlar, anlatılamaz izlenimler bırakan öyle anlar oluyordu ki, o haziran akşamı evin dışında Quint'i ilk kez gördüğüm zaman algıladığım ve başka seferlerde de onu pencereden gördükten sonra çalılıklar arasında boşuna aradığım zamanlardaki duyguya bir süre yeniden kapılıyordum. Belirtileri, işaretleri tanıyordum – zamanını ve yerini tanıyordum. Oysa bunlara eşlik eden hiçbir şey olmuyor ve ben rahatsız edilmiyordum; eğer duyarlığı eksilmeyip en olmadık biçimde derinleşen genç bir kadının rahatsız edilmediği söylenebilirse. Göl kıyısında Flora'yı gözlemlerken yaşadığım o korkunç sahneyle ilgili olarak Bayan Grose'la konuşurken, o andan sonra yeteneğimi korumaktansa kaybetmenin bana daha çok üzüntü vereceğini söyleyerek onun aklını karıştırmıştım. O sırada bundan kesinlikle emindim: Çocuklar onları gerçekten görüyor olsalar da, olmasalar da –

çünkü henüz kesin olarak kanıtlanmamıştı bu – ben bir koruyucu olarak bu hayaletleri görmeyi yeğliyordum. Bilineceklerin en kötüsünü öğrenmeye hazırdım. O gün şöyle bir görebildiğim çirkinlik, benim gözlerim kapalıyken, çocukların-kilerin tam açık olduğuydu. Evet, anlaşılan şu anda gözlerim kapalıydı – bunun için de şükretmemek Tanrıyı gücendirmek olurdu. Ne çare ki, bu da zordu; öğrencilerimin benden sakladıkları bir sır olduğuna inanmasam, Tanrıya bütün kalbimle şükredecektim.

Takıntımın gösterdiği tuhaf aşamaları bugün geriye giderek nasıl izleyebilirim? Kimi zaman çocuklarla birlikteyken, yanlarında olmama karşın duyularımın kapalı olduğu durumlarda, tanıdıkları ziyaretçilerin gelmelerine sevindiklerine yemin edebilirdim. Böyle zamanlarda, engel olmam gereken zarardan daha büyük bir zarara neden olma olasılığı beni caydırmasa, haykırabilirdim. "İşte buradalar, buradalar, sizi gidi küçük hınzırlar, artık bunu yadsıyamazsınız!" Gerçi küçük hınzırlar artan sokulganlıkları ve tatlılıklarıyla bunu yadsıyorlardı ama bütün bunların duru derinliklerinde – tıpkı bir akarsuda yüzen bir balığın parıltısı gibi – üstünlüklerinin sağladığı alaycılık sırıtıyordu. Yıldızların altında gözlerimin Quint'i ya da Bayan Jessel'i aradığı gece, göz kulak olmam gereken çocuğu gördüğümde, bu çocuk tepemizdeki mazgallarda duran Quint'in iğrenç hayaletine doğru yukarıya bakarken yüzünde beliren tatlı bakışları çabucak bana çevirince uğradığım sarsıntı daha da yüreğime işlemişti. Bu bir korkuyduysa, o gece anladığım şey beni başka her şeyden fazla korkutmuş ve bu korku içinde birtakım sonuçlara varmıştım. Bu sonuçlar beni öylesine sürekli rahatsız etmişti ki, bazen olmadık zamanlarda odama kapanıp bu konuyu nasıl açıkça gündeme getirebileceğimi kendi kendime yüksek sesle prova ediyor ve bir anda hem akıl almaz derecede rahatlıyordum hem de yeniden umutsuzluğa kapılıyordum. Odamda kendimi oradan oraya atarken konuya başka başka yönlerden yaklaşıyor ama sıra o korkunç adlara değinmeye ge-

lince, nutkum tutuluyordu. Dudaklarımda donup kalan bu adları telaffuz ederek, eğer bir ders odasında en seyrek yaşanabilecek içgüdüsel bir inceliği bozarsam, o zaman o kişilerin yaptıkları rezilliklere yardım etmiş olacağımı söylüyordum kendime. "Onlar susarak kibarlık gösteriyor, oysa güven duydukları sen konuşursan alçaklık edeceksin!" diyordum içimden. Kıpkırmızı kesildiğimi hissediyor, ellerimle yüzümü kapatıyordum. Bu gizli sahnelerden sonra, her zamankinden çok gevezelik ediyor, o büyük, somut sessizliklerimizden biri – bunlara başka bir ad veremiyorum – başlayıncaya dek susmak bilmiyordum; derken tuhaf, baş döndürücü bir yükselişle ya da yüzerek (sözcük bulamıyorum!), o sırada yapmakta olduğumuz az ya da çok herhangi bir gürültüyle hiç ilgisi olmayan ve yoğunlaşan neşemizin, daha hızlı okunan ezber parçalarının ya da piyanonun yükselen seslerinin arasından işitebildiğim, tüm yaşamın durduğu bir durağanlığa dalıyorduk. İşte o zaman ötekiler, yabancılar, aramızda oluyorlardı. Melek değillerdi ama Fransızların deyimiyle "geçiyorlardı" ve orada bulundukları sürece, bana aktarmaya tenezzül etmedikleri, cehennemden gelen bir iletiyi ya da canlı bir görüntüyü küçük kurbanlarına aktarıyorlarsa diye korkudan titrememe neden oluyorlardı.

Kurtulmamın en olanaksız olduğu acımasız bir düşünce de, her ne gördüysem, Miles ile Flora'nın daha fazlasını gördükleriydi – dehşet verici, akla hayale gelmez ve geçmişteki korkunç ilişkilerinden kökenlenen şeyler. Bu gibi şeyler haliyle bir süre, yaygaramızla hissettiğimizi yadsıdığımız bir ürperti yaratıyordu yüzeyde; tekrar tekrar olduğu için üçümüz de öyle iyi eğitilmiştik ki, her seferinde makine gibi aynı hareketleri yaparak olayın sona erdiğinde anlaşıyorduk. Çocukların hiç şaşmadan durup dururken beni öpmeleri ve – ya birinin ya da öbürünün – ve bizi birçok tehlikeden koruyan değerli soruyu sormaktan geri kalmamaları âdet olmuştu: "Sizce ne zaman gelecek buraya? Ona mektup yazmamız gerekmiyor mu sizce?" Düştüğümüz tuhaf durumdan kur-

tulmak için, deneyimlerimize göre, bu soru gibisi yoktu. Sordukları kişi elbette Harley Sokağı'ndaki amcalarıydı ve her an buraya gelip bize katılacağına ilişkin bir sürü varsayımla yaşıyorduk. Böyle bir varsayıma yol açacak hiçbir davranışı olmamıştı ama bu varsayımdan medet ummasak, en güzel gösterilerimizin bazılarından birbirimizi yoksun bırakacaktık. Amcaları onlara hiç mektup yazmıyordu – bu biraz bencilce görünebilir ama bana duyduğu güvenin bir parçası olarak beni pohpohlamış oluyordu; çünkü bir erkeğin bir kadına gösterdiği en büyük takdir belirtisi, kendi rahatlığıyla ilgili yasalardan birinin güle oynaya kutlanmasıdır. Bu yüzden de ben küçük dostlarımın yazdıkları mektupların yalnızca yazınsal alıştırmalar olduğunu onlara söylemekle, ona başvurmama konusunda verdiğim sözün ruhuna uygun olduğuna inanıyordum. Mektuplar postalanamayacak kadar güzeldi; bunları sakladım; hâlâ saklıyorum. Aslında bu kural, amcalarının her an bize katılabileceği varsayımının durmadan benim yüzüme vurulan bir taşlama halini almakla kaldı. Sanki küçük dostlarım böyle bir durumun benim için neredeyse her şeyden daha zor olacağını biliyorlardı. Dahası, geriye dönüp baktığımda, benim içinde bulunduğum gerilim ve onların zaferine karşın, onlara karşı sabrımı hiç kaybetmememden daha olağandışı bir şey yoktu. O günlerde onlardan nefret etmediğime göre, gerçekten de aslında tapılası çocuklarmış diye düşünüyorum şimdi! Gelgelelim, rahata kavuşma daha gecikse, acaba çileden çıkar mıydım? Bunun bir önemi yok, zira sonunda rahata kavuştum. Rahata kavuşma diyorum ama bu yalnızca gergin bir şeyin kopması ya da boğucu bir günde gökyüzünden gök gürültülü bir sağanağın inmesinin getirdiği rahatlamaydı. Hiç değilse bir değişiklikti ve ansızın oldu.

XIV.

Bir pazar sabahı kiliseye giderken, Miles benim yanımda, kız kardeşi de ilerde görebileceğim uzaklıkta Bayan Grose'un yanında yürüyordu. Hava çoktan beri ilk kez kuru ve gökyüzü açıktı; gece kırağı yağmıştı, parlak ve acı sonbahar havasıyla kilise çanları âdeta neşelenmişti. Sorumluluğunu üstlendiğim küçüklerin uslulukları gözüme çarpınca o sırada buna şükrettiğimi düşünmem tuhaf bir rastlantıydı. Sürekli olarak benim gibi ödün vermez birisinin yanında olmak neden hiçbir zaman onları öfkelendirmiyordu? Bir şey bende Miles'ın dizimin dibinden ayrılmamasını sağladığımı ve öbürlerini de önüme katıp götürüşüme bakılırsa, sanki bir isyan tehlikesine karşı önlem almış gibi göründüğüm düşüncesini uyandırmıştı. Beklenmeyen bir olay çıkarsa ya da firar olursa diye hep tetikte olan bir gardiyanı andırıyordum. Ama bütün bunlar – yani çocukların aşırı yumuşak başlılıkları – sonsuz derinliklerde yatan olguların özel düzeninden ileri geliyordu yalnızca. Amcasının işini bilen, yelek dikiminden ve Miles'ın takındığı havalardan iyi anlayan terzisinin diktiği pazar giysileri içinde, bağımsızlığı, cinsiyetinin ve konumunun getirdiği haklar öylesine belirgindi ki, ansızın özgürlüğünü ilan edecek olsa, söyleyecek sözüm olamazdı. Ne tuhaftır ki, o sırada ben de eğer kesin bir başkaldırıyla karşılaşırsam ne tepki göstereceğimi düşünüyordum. Başkaldırı diyorum, çünkü onun ağzından çıkan sözlerle benim korkunç dramımın son perdesinin açılıp felaketin patlak verdiğini bugün görüyorum. "Baksanıza canım," dedi tatlı bir sesle, "ben ne zaman okula geri döneceğim?"

Burada sözcüklere dökülünce kulağa zararsız gelen bir soruydu bu, hele bir de konuştuğu herkese ama hepsinden öte ezeli ve ebedi mürebbiyesine güller saçarcasına yönelttiği o tatlı, tiz, olağan tınıyla sorulunca. Bu ses tınısında her zaman insanı "irkilten" bir şey vardı ve ben de o anda öylesine

irkildim ki, sanki parktaki ağaçlardan biri devrilip yolu tıkamış gibi olduğum yerde kalakaldım. Aramızda olagelen yeni bir şey vardı ve Miles benim bunu fark ettiğimi çok iyi biliyordu; oysa fark etmemi sağlaması için her zamanki candan ve sevimli halinden zerre kadar bir şey eksiltmeye gerek duymamıştı. Baştan verecek cevap bulamayışımdan, onun nasıl da kazandığı üstünlüğün çoktan bilincinde olduğunu hissedebiliyordum. Söyleyecek bir şey bulmam öylesine gecikti ki, Miles bir an sonra, anlamı belirsiz bir gülümsemeyle konuşmasını sürdürmeye yetecek zamanı buldu. "Anlarsınız ya, canım, bir erkeğin her zaman bir hanımefendiyle birlikte olması..." dedi. Bana hep "canım" diyordu ve öğrencilerimde uyandırmak istediğim duyguyu bu sevgi dolu yakınlık sözcüğünden daha iyi hiçbir sözcük dile getiremezdi. Saygılı bir rahatlıktı bu.

Ama ah, o anda ben de söyleyecek sözler bulma zorunluluğu duyuyordum! Hatırladığım kadarıyla, zaman kazanmak için, gülmeye çalıştım ve onun bana bakan güzel yüzündeki ifadede, kendimin ne kadar çirkin ve tuhaf göründüğümü gördüm. "Ve her zaman aynı hanımefendiyle birlikte, değil mi?" diye karşılık verdim.

Yüzünde bir tek kas bile oynamadı. Aramızda her şey artık apaçıktı. "Ah, tabii ki kendisi hoş ve 'mükemmel' bir hanımefendi; ama ne de olsa ben bir erkeğim, anlarsınız ya – hem de – yaşım büyüyor."

Bir an büyük bir sevecenlikle onunla birlikte olduğum yerde durdum. "Evet, yaşın büyüyor." Kendimi ne kadar da çaresiz hissediyordum!

Bunu bildiği ve bununla oynadığı düşüncesi bugün bile hâlâ gücüme gidiyor. "Çok iyi davranmadığımı da söyleyemezsiniz, öyle değil mi?"

Elimi omzuna koydum; yürümeyi sürdürsek ne iyi olurdu diye düşünmeme karşın, henüz yürüyecek halim yoktu. "Hayır, bunu söyleyemem, Miles."

"Bir tek o gece dışında!"

"Bir tek o gece mi?" Onun yaptığı gibi, dosdoğru gözlerinin içine bakamıyordum.

"Hani aşağıya indiğim – dışarıya çıktığım gece."

"Ha, evet. Ama bunu neden yaptığını unuttum."

"Unuttunuz mu?" Çocuklara özgü abartılı bir sitem tınısı vardı sesinde. "Size bunu yapabileceğimi göstermek istemiştim ya!"

"Ah, evet – gösterdin de."

"Yine yapabilirim."

Her şeye karşın belki de aklımı yitirmemeyi başarabilirim gibi geliyordu bana. "Elbette. Ama yapmayacaksın."

"Hayır, yine aynı şeyi değil. O hiçbir şey sayılmazdı."

"Hiçbir şey sayılmazdı," dedim. "Ama yürümeye koyulmalıyız."

Yeniden yanımda yürümeye başladı ve koluma girdi. "Şu halde, okula ne zaman dönüyorum?"

Bu soruyu tartıp biçtikten sonra, en sorumlu tavrıma büründüm. "Okulda çok mu mutluydun?"

Biraz düşündü. "Ben her yerde yeterince mutluyum!"

"Eh, o zaman," dedim sesim titreyerek, "eğer burada da okuldaki kadar mutluysan..."

"Ama her şey bu kadarla bitmiyor! Siz çok bilgilisiniz elbette..."

"Yani sen de aşağı yukarı o kadar bilgilisin, öyle mi?" diye sordum o susunca.

"İstediğimin yarısı kadar bile bilgili değilim!" diye itiraf etti. "Ama mesele bu değil."

"Mesele ne, o zaman?"

"Şey – yaşamı daha iyi tanımak istiyorum."

"Anlıyorum; anlıyorum." Kilise görünmüştü ve aralarında Bly'da çalışanlar olmak üzere birçok kişi kiliseye girmeden önce bizim girmemizi beklemek üzere kapının önünde toplanmıştı. Adımlarımı hızlandırdım; aramızda cevapsız kalan soru daha fazla irdelenmeden oraya varmak istiyordum; Miles'ın sessiz kalacağı bir saatten fazla süreyi dört gözle bekli-

yor, kilisedeki sıraların göreceli loşluğunu ve dizlerimi koyacağım yastıkta bulacağım âdeta manevi desteği özlemle düşünüyordum. Beni sokmaya çalıştığı akıl karışıklığıyla tam anlamıyla yarışıyordum ama kilisenin avlusuna girmeden önce söylediği sözler üzerine yarışı onun kazandığını anladım: "Kendi dengimde olanlarla birlikte olmak istiyorum!"

Bu sözleri duymak beni sıçrattı. "Senin denginde olan kişilerin sayısı çok değil, Miles!" dedim gülerek. "Sevgili küçük Flora'mızı saymazsak eğer!"

"Beni bir bebekle bir mi tutuyorsunuz gerçekten?"

Ne cevap vereceğimi bilemedim. "Yoksa tatlı Flora'mızı sevmiyor musun?"

"Onu sevmeseydim, sizi de sevmeseydim!" diye tekrarladı, sanki yeni bir hamle için geriler gibi, oysa düşüncesini dile getirmeyi öyle bir noktada kesmişti ki, avlu kapısından girdikten sonra kolumu sıktığı için bir kez daha duraklamamız kaçınılmaz oldu. Bayan Grose ile Flora kiliseye girmişler, cemaatin öbür üyeleri de onları izlemişler, böylece o anda eski, birbirine bitişik mezarların arasında baş başa kaldık. Avlu kapısından içeriye doğru uzanan yolda, bir masayı andıran, alçak, dikdörtgen biçimli bir mezarın yanında durmuştuk.

"Evet, sevmeseydin?"

Ben cevabını beklerken, o mezarlara bakınıyordu.

"Sevmeseydim ne olacağını biliyorsun!" Ama yerinden kımıldamadı ve hemen sonra öyle bir şey söyledi ki, birden sanki oturup dinlenmek istiyormuşum gibi mezarın üzerine çöktüm. "Amcam da sizin gibi mi düşünüyor?"

Dinleniyormuş gibi yaptım. "Benim ne düşündüğümü nereden biliyorsun?"

"Ah, elbette bilmiyorum; çünkü bana öyle geliyor ki, ne düşündüğünüzü bana hiç söylemiyorsunuz. Demek istediğim, amcam biliyor mu?"

"Neyi biliyor mu, Miles?"

"Benim neler yaptığımı."

Bu soruya işverenimi güç duruma sokacak bir şey söyle-

meden cevap veremeyeceğimi çabucak anladım. Ne var ki, Bly'da hepimizin yeterince güç durumda olmamızın bu hatayı bağışlanır kılacağı aklıma geldi. "Amcanın pek umursadığını sanmıyorum."

Bunun üzerine Miles gözlerini bana dikti. "Şu halde umursaması sağlanamaz mı sizce?"

"Nasıl?"

"Buraya gelerek."

"Ama gelmesini kim sağlayacak?"

"Ben!" dedi olağandışı bir coşku ve vurguyla. Bu ifadeyle yüklü bakışlarını bir kez daha bana yönelttikten sonra, yürüyüp tek başına kiliseye girdi.

XV.

Ben onun ardından kiliseye girmeyince, mesele çözümlendi. Kendimi acınacak biçimde huzursuzluğa kaptırmıştım ama bunun farkında olmamın toparlanmama yararı olmuyordu. Mezarın üzerinde oturup kaldım ve küçük dostumun bana söylediği şeyi tam anlamıyla kavramaya çalıştım; kavradığım zaman da, geciktiğim için öğrencilerime ve cemaatin öteki üyelerine göstereceğim mazeretten utandım. Her şeyden çok, Miles'ın ağzımı aradığı ve böyle çöküp kalmamın onun için bir gösterge olduğunu söylüyordum kendime. Çok korktuğum bir şey olduğunu ve büyük olasılıkla kendi amacına uygun olarak daha çok özgürlük kazanmak için bu korkumdan yararlanabileceğini anlamıştı. Okuldan atılmasının nedenleri gibi dayanılmaz bir soruyla karşı karşıya kaldığım için korkuyordum, çünkü tüm dehşet bunun ardında gizliydi. Amcasının gelip bunları benimle birlikte çözmesini aslında istemem gerekirdi; ama bunun çirkinliğine ve acısına katlanamayacağım için ağırdan alıp tedbirsiz davranıyordum. Canımı sıkan şey, çocuk haklı olarak bana şöyle diyebilecek durumdaydı: "Ya vasimle aranızda öğrenimimin kesilmesiy-

le ilgili sırrı çözersiniz ya da bir erkek çocuğu için böylesine doğal olmayan bir yaşamı sizinle birlikte sürdürmemi benden beklemezsiniz." Benim sorumluluğumdaki çocuk için doğal olmayan şey ise, onun ansızın bir bilinçlilik göstermesi ve bir planı olduğunu açıklamasıydı.

Beni bunaltan, kiliseye girmeme engel olan şey de buydu. Kilisenin çevresinde dolanıp durdum; Miles konusunda artık çaresiz kaldığımı düşündüm. Bu yüzden, artık aramızdaki anlaşmazlığı gideremezdim ve gidip kilisede onun yanına sokulmak aşırı bir çaba gerektiriyordu; koluma girip konuşmamızı sessiz sedasız yorumlarken beni yakın temas halinde bir saat yanında oturmak zorunda bırakması olasılığı her zamankinden daha kesindi. Miles'ın Bly'a gelmesinden beri ilk kez ondan kaçmak istiyordum. Kilisenin yüksek doğu penceresinin altında durup dua seslerini dinlerken, dizginlemeyecek olsam hemen kapılacağım bir dürtü hissettim. Buradan kaçıp giderek çektiğim işkenceye son verebilirdim. Tam sırasıydı; beni durduracak kimse yoktu; her şeyden vazgeçebilirdim –sırtımı dönüp sıvışabilirdim. Hizmetkârların çoğunun kilisede olması dolayısıyla boş olan eve çabucak koşup yola çıkmak için hazırlanabilirdim. Kısacası, umutsuzluk içinde çıkıp gitsem, kimse beni suçlayamazdı. Yalnızca yemek saatine kadar uzaklaşsam, uzaklaşmanın ne anlamı olurdu? Yemeğe birkaç saat vardı, sonunda –adım gibi biliyorum– küçük öğrencilerim beni yanlarında göremeyince saf saf şaşırmış gibi davranacaklardı.

"Ne yaptınız, sizi yaramaz sizi? Ne diye bizi öyle kaygılandırdınız –aklımız başımızdan gitti, biliyor musunuz? Tam kapıya gelince mi bizi bırakıp gittiniz?" Ne bu tür sorulara ne de bunları sorarlarken yalan dolu küçük güzel gözlerini görmeye dayanamazdım; oysa tıpatıp bununla karşılaşacaktım ve bunlar gözümün önüne gelince, sonunda kendimi dizginlemedim.

O an aklıma estiği gibi, oradan uzaklaştım; doğruca kilisenin avlusundan çıktım ve zihnimde bir sürü düşünceyle

parktan geçip geri döndüm. Bana öyle geliyordu ki, eve vardığımda düşmanlık dolu bir kaçış için kararımı vermiştim. Evin dolaylarındaki ve içindeki pazar sessizliğinde kimseciklere rastlamamam bende böyle bir fırsatı kaçırmamam gerektiği duygusunu uyandırmıştı. Çarçabuk kaçabilirsem, hiçbir olay çıkmamış, tek kelime edilmemiş olurdu. Oysa olabildiğince çabuk davranmalıydım ve taşıt bulma sorununun çözülmesi gerekiyordu. Holde, karşımdaki güçlüklerin ve engellerin yarattığı üzüntüyle, merdivenin dibine yığılıp kaldığımı hatırlıyorum – birden en alt basamağa çöktüm, sonra da tiksintiyle, en az bir ay kadar önce, gece karanlığında ve tıpkı böyle kötülüklerin altında ezilmiş bir durumdayken, dünyanın en korkunç kadınının hayaletini görmüş olduğum aklıma geldi. Bunun üzerine doğrulabildim; geri kalan basamakları tırmandım; aklım karışmış olarak, yanımda götürmem gereken eşyalarımın olduğu ders odasına yöneldim. Gelgelelim, kapıyı açınca ansızın gözlerimdeki sis dağıldı. Gördüğüm sahne karşısında, sendelememek için direndim.

Aydınlık öğle ışığında, önceki deneyimlerim olmasa, ilk bakışta temizlik yapmak için evde kalmış ve kimsenin kendisini göremeyeceği ender bir fırsattan, ders odası, benim kalemlerim, mürekkebim ve kâğıdımdan yararlanarak sevgilisine mektup yazma işine dalmış bir hizmetçi sanabileceğim birisinin benim masamda oturduğunu gördüm. Kolları masanın üzerindeyken, bitkin olduğu belli olan bir halde, başını ellerine dayamış olması bir çaba gösterdiği görüntüsünü veriyordu; ama ben onu gördüğüm anda, odaya girdiğim halde, onun tuhaf bir biçimde duruşunu değiştirmediğini fark ettim. Derken, duruşunu değiştirince – sanki kendi kendisini ilan edercesine – kimliği belli oldu. Ayağa kalktı ama benim içeri girişimi işittiği için değil, anlatılamaz bir kayıtsızlık ve dalgınlık içindeydi; üç dört metre kadar ötemde benden önceki mürebbiye olan o kötü kadın duruyordu. Onursuz ve acıklı haliyle, tam karşımdaydı; ne var ki, gözlerimi dikip bakarak onu belleğime kazırken, bu korkunç görüntü siliniver-

di. Kara giysisi içinde gece kadar karanlık, pörsümüş güzelliği ve dile getirilemez hüznüyle bana uzun uzun bakışı masamda oturmaya benim onunkinde oturmaya olduğu kadar hakkı bulunduğunu söyler gibiydi. Bu süre boyunca, davetsiz ziyaretçinin aslında ben olduğum gibi olağandışı bir duyguyla ürperdim. Buna tüm varlığımla karşı çıkmak için ona seslenen sesimin –"Korkunç, sefil kadın!"– açık duran kapıdan uzun koridor boyunca boş evde yankılandığını işittim. Beni duymuş gibi baktı bana ama kendimi toparlamış, görüntüsünü ortadan silmiştim. Bir an sonra odada güneş ışıklarından ve burada kalmam gerektiği duygusundan başka hiçbir şeyden eser kalmamıştı.

XVI.

Döndüklerinde ötekilerin yapacakları gösteriyle ilgili tam bir beklenti içinde olduğumdan, benim kilisenin kapısından geri dönmem konusunda sessiz ve suskun kalmaları üzerine yeniden kaygıya kapıldım. Büyük bir keyifle bana sarılıp beni suçlayacakları yerde, onları bırakıp gitmeme hiç değinmediler; ben de tıpkı onlar gibi sesini çıkarmayan Bayan Grose'un tuhaf yüz ifadesini incelemeye koyuldum. Amacım, şu ya da bu yoldan sessiz kalması için onu kandırıp kandırmadıklarını anlamaktı; ama baş başa kalacağımız ilk fırsatta onun sessizliğini bozmaya yeltenecektim. Çay saatinden önce bu fırsatı buldum: Odasında beş dakika kadar onunla konuşma olanağı buldum; orada, alacakaranlıkta, yeni pişmiş ekmek kokan ama derli toplu ve tertemiz odada, şöminenin karşısında kederli bir dinginlik içinde oturur buldum onu. O hali hâlâ gözümün önünde, en çok o halini hatırlıyorum: Loş ve pırıl pırıl odada, yüzü ateşe dönük koltuğuna oturmuş, "derli topluluğun" – kapanıp kilitlenmiş çekmecelerin ve çaresiz dinlenmenin – büyük boyutlu, apaçık bir tablosu.

"Ya, evet, benden hiçbir şey söylemememi rica ettiler; ben

de yanımızda oldukları zaman onları memnun etmek için buna söz verdim. Ama size neler oldu?"

"Ben yalnızca yürüyüş sırasında size eşlik etmiştim," dedim. "Sonra bir arkadaşla buluşmak için geri dönmem gerekiyordu."

Şaşırdı. "Bir arkadaş mı – siz mi?"

"Evet, bir iki arkadaşım var benim!" diye güldüm. "Ama çocuklar sana bir neden söylediler mi?"

"Bizi bırakıp gidişinize değinmemem için mi? Evet; bunun hoşunuza gideceğini söylediler. Hoşunuza gitti mi?"

Yüzümdeki ifade onu üzmüştü. "Hayır, hiç hoşuma gitmedi!" Ama hemen ekledim: "Niye hoşuma gideceğini de söylediler mi?"

"Hayır; küçük bey yalnızca, 'Onun hoşuna gitmeyen hiçbir şey yapmamalıyız,' dedi!"

"Keşke öyle yapsa! Peki, Flora ne dedi?"

"Küçük hanım çok tatlıydı. 'Elbette, elbette!' dedi – ben de öyle dedim."

Bir an düşündüm. "Sen de çok tatlıydın – üçünüzü de işitir gibiyim. Yine de, Miles'la aramızda her şey ortaya döküldü artık."

"Döküldü mü?" Dostum bakakaldı. "Ama ortaya ne döküldü, efendim?"

"Her şey. Önemi yok. Ben kararımı verdim. Ben eve Bayan Jessel'le konuşmak için döndüm, canım," diye sözümü bitirdim.

Artık bu konuya değinmeden önce Bayan Grose'u hazırlamayı alışkanlık haline getirmiştim; böylece şimdi, ağzımdan çıkan söz üzerine cesur bir tavırla gözlerini kırpıştırırken bile, metin davranmasını sağlayabiliyordum. "Konuşmak mı dediniz? Yani sizinle konuştu mu?"

"Neredeyse konuşacaktı. Eve dönünce, ders odasında buldum onu."

"Peki ne dedi?" Bu iyi kadıncağızın sesi ve sesindeki içten şaşkınlık hâlâ kulaklarımda.

"Acılar çektiğini..."

Çizdiğim tabloyu gözünün önüne getirirken, bu söz üzerine ağzı açık kaldı. "Yani," dedi titreyen bir sesle, "kayıp ruhların çektiği acıları mı?"

"Kayıp ruhların. Lanetlenmiş ruhların. İşte bu yüzden, bunları paylaşmak için..." Bunun dehşetiyle benim de sesim titriyordu.

Ama benim kadar düş gücü olmayan dostum cümlemi yarıda kesmeme izin vermedi. "Acıları paylaşmak mı?"

"Flora'yı istiyor." Buna hazırlıklı olmasam, bunu söylediğimde, Bayan Grose az kalsın düşecekti. Hazırlıklı olduğumu göstermek için, onu tutup bırakmadım. "Ama sana dediğim gibi, bunun önemi yok."

"Kararlı olduğunuz için mi? Kararınız ne?"

"Her şey."

"Her şey, dediğiniz de ne?"

"Amcalarını buraya çağırmak."

"Ah, efendim, yalvarırım yapın bunu," diye haykırdı dostum.

"Elbette çağıracağım, çağıracağım! Sana söylediğim gibi, Miles'la aramızda apaçık ortaya dökülen şey, eğer benim korktuğumu sanıyorsa – bundan kazançlı çıkacağı fikrine kapılmış – yanıldığını görecek. Evet, evet, amcası burada benden öğrenecek ki (ve gerekirse Miles'ın gözleri önünde), okula devam etmesi konusunda hiçbir şey yapmamakla suçlanacaksam..."

"Evet, efendim..." diye üsteledi dostum.

"Bunun korkunç bir nedeni var da ondan."

Şimdiye kadar bu nedenlerden o kadar çok vardı ki, zavallı dostumun şaşırması mazur görülebilirdi. "Ama hangisi?"

"Eski okulundan gelen mektup elbette."

"Bunu efendime gösterecek misiniz?"

"Aslında hemen göstermem gerekirdi."

"Yo, hayır," dedi Bayan Grose kararlı bir sesle.

"Böyle bir konuya, okuldan atılan bir çocuk adına karar veremeyeceğimi bildireceğim ona," dedim insafsızca.

"Niçin kovulduğu konusunda en ufak bir fikrimiz yok!" dedi Bayan Grose.

"Kötülüğü yüzünden. Başka niçin olacak – böylesine akıllı, güzel ve mükemmelken? Aptal mı? Düzensiz mi? Güçsüz mü? Huysuz mu? Miles benzersiz bir çocuk – bu yüzden nedeni yalnızca bu olabilir; böylece de her şey ortaya dökülecek. Zaten," dedim, "hepsi amcalarının suçu. Burada öyle insanlar bıraktıysa!"

"Aslında efendimiz onları hiç tanımıyordu. Suç benim." Yüzü bembeyaz kesilmişti.

"Eh, cezasını sen çekmeyeceksin," diye cevap verdim.

"Çocuklar çekmeyecek!" dedi üzerine basa basa.

Bir süre sustum; birbirimize bakıyorduk. "Peki, ne söyleyeceğim ona?"

"Sizin bir şey söylemeniz gerekmiyor. Ben söylerim."

Bunu tartıp biçtim. "Yani ona mektup mu yazacaksın?" Yazamayacağı aklıma gelince, durakladım. "Siz nasıl iletişim kuruyorsunuz?"

"Çiftlik kâhyasına söylüyorum. O yazıyor."

"Peki sen onun bizim öykümüzü yazmasını ister misin?"

Sorduğum bu soru istemeden alaycı bir tını taşımıştı; bu yüzden bir an sonra tutarsızca kendini koyuverdi. Yine gözleri dolmuştu. "Ah, efendim, siz yazın!"

"Bu gece yazarım," diye karşılık verdim sonunda; bunu dedikten sonra da ayrıldık.

XVII.

O akşam mektubu yazmaya başladım bile. Hava yine değişmiş, adamakıllı rüzgâr çıkmıştı; odamda, yanı başımda mışıl mışıl uyuyan Flora'yla, lambanın altında, önümdeki boş kâğıda bakarak uzun süre oturup yağmurun şıpırtısını ve rüzgârın uğultusunu dinledim. Sonunda elime bir mum alarak dışarı çıktım; koridoru geçip bir dakika kadar Miles'ın ka-

pısının önünde durdum ve içeriyi dinledim. Sonu gelmez takıntım yüzünden dinleme zorunluluğu duyduğum şey, onun uyumadığını ele verecek bir sesti ve çok geçmeden işittim de; ama beklediğim türden değildi. Sesi içeriden çınladı: "Hey, kapının önündeki – girsenize." Karanlığı delen bir neşe!

Elimde mumla içeri girdim ve onu yatakta buldum; cin gibi uyanıktı ama epeyce rahat görünüyordu. Öyle dostça bir kibarlıkla, "Neler çeviriyorsunuz bakalım?" dedi ki, Bayan Grose yanımızda olsa, onunla aramızda her şeyin "sona erdiğini" gösteren bir kanıt araması boşuna olurdu.

Elimdeki mumla başına dikildim. "Orada olduğumu nereden bildin?"

"Sesinizi işittim. Hiç ses çıkarmadığınızı mı sanıyordunuz? Bir tabur asker kadar patırtı yaptınız!" diye güzel güzel güldü.

"Demek uyumuyordun?"

"Pek sayılmaz! Ben uyumadan yatıp düşünürüm."

Mumu, belli bir amaçla, biraz öteye koydum; sonra da, bana dostça elini uzattığını görüp yatağının kenarına oturdum. "Ne düşünürsün?"

"Sizden başka ne düşünebilirim ki, canım."

"Bana değer vermenden gurur duymam için ille de bu gerekmez! Uyumanı yeğlerdim."

"Eh, aynı zamanda aramızdaki şu tuhaf meseleyi de düşünüyorum."

Güçlü elinin soğukluğu dikkatimi çekti. "Hangi tuhaf mesele, Miles?"

"Beni eğitme tarzınız. Ve geri kalan her şey!"

Bir dakika kadar hafifçe soluğumu tuttum ve mumun titrek ışığında bile, kafasını dayadığı yastıktan bana nasıl gülümsediğini görebiliyordum. "Geri kalan her şey derken ne kastediyorsun?"

"Biliyorsunuz canım, biliyorsunuz işte!"

Bir an hiçbir şey diyemedim ama elini tutarken ve göz göze bakışırken, sessizliğimin onun suçlamasını kabul anlamı-

na geldiği ve o anda dünyada aramızdaki ilişki kadar olağandışı hiçbir şeyin var olmadığı duygusuna kapıldım. "Kuşkusuz okula geri döneceksin," dedim, "eğer dert ettiğin şey buysa. Ama eski okuluna değil – daha iyi başka bir okul bulmalıyız sana. Senin bunu, bu meseleyi, dert ettiğini nereden bilebilirdim? Bana bunu hiç söylemedin, bundan hiç söz etmedin ki." Pürüzsüz beyazlığıyla çerçevelenmiş duru yüzünün beni dinlerkenki ifadesi o an bir çocuk hastanesindeki hüzünlü bir hastanınki kadar sevimliydi; bense, bu çağrışımı kurunca, onun iyileşmesine yardımcı olacak bir hemşire ya da rahibe olabilmek için gerçekten de varımı yoğumu verebilirdim. Belki bu durumda bile yardım edebilirdim ona! "Biliyor musun, bana okulundan hiç söz etmedin – yani eski okulundan; bu konuya hiç değinmedin?"

Düşünür gibi oldu; aynı sevimlilikle gülümsedi. Ama belli ki zaman kazanıyordu; bekliyor, bir şeyden medet umuyordu. "Söz etmedim mi?" Ona yardım edecek olan ben değildim – karşılaştığım o şey yardım edecekti!

Sesinin tınısındaki ve yüz ifadesindeki bir şeyi algılayınca, yüreğim şimdiye kadar hiç olmadığı biçimde cız etti; büyü altındaki küçücük aklının karıştığını, masumluk ve tutarlılık rolü oynamaya çalışırken olanaklarının zorlandığını görmek anlatılamayacak kadar dokunaklıydı. "Hayır, hiç – eve döndüğünden beri. Ne öğretmenlerinden, ne arkadaşlarından birine ne de okulda başından geçen en küçük bir olaya bile değinmedin. Hiç, sevgili Miles –hiç ama hiç– orada olup biten herhangi bir şeyden bana tek kelime etmedin. Bu yüzden, ne kadar boşluk içinde olduğumu bir düşün. Bu sabah o biçimde içini dökene kadar, seni ilk kez gördüğümden beri daha önceki yaşamınla ilgili hiçbir şey anlatmadın. Bugünkü durumunu tam anlamıyla kabul etmiş görünüyordun." Onu erişkin birisi gibi mesafeli kılan gizli bir çokbilmişliği – ya da ancak uzaktan uzağa adlandırmaya cesaret edebildiğim bir etkinin zehri için hangi deyimi kullanırsam kullanayım – olduğuna kesinlikle inandığım için, içten içe çektiği derin solu-

ğunu hafifçe hissetmeme karşın, ona akılca benim dengimmiş gibi davranmam olağandışıydı. "Yaşamını böyle sürdürmek istediğini sandım."

Bu sözüm üzerine hafifçe kızarması gözümden kaçmadı. Yine de, nekahet dönemindeki, biraz bitkin düşmüş birisi gibi isteksizce kafasını iki yana salladı. "İstemiyorum – istemiyorum. Buradan uzaklaşmak istiyorum."

"Bly'dan bıktın mı?"

"Yo, hayır, ben Bly'ı severim."

"Şu halde?"

"Bir erkek çocuğunun ne istediğini bilirsiniz işte!"

Bunu Miles kadar iyi bilmediğimi düşündüm ve bunu geçici olarak fırsat bildim. "Amcanın yanına mı gitmek istiyorsun?"

Bunun üzerine, yine tatlı yüzünde alaycı bir ifadeyle, kafasını yastıkta kımıldattı. "Ah, bununla yakanızı kurtaramazsınız!"

Bir süre suskun kaldım ve sanırım bu kez kızaran bendim. "Sevgili Miles, yakamı kurtarmak istediğim yok."

"İsteseniz de kurtaramazsınız. Kurtaramazsınız, kurtaramazsınız!" Yattığı yerden gözlerini bana dikmiş güzel güzel bakıyordu. "Amcam buraya gelmeli ve her şeyi tümüyle çözümlemelisiniz."

"Bunu yaparsak," diye karşılık verdim biraz cesaretimi kazanarak, "emin ol ki buradan uzaklara gidersin."

"İyi ama benim de asıl buna uğraştığımı anlamıyor musunuz? Ona söylemek zorundasınız – her şeyi nasıl olduğu gibi bıraktığınızı; ona çok şey söylemek zorunda kalacaksınız!"

Bunları söylerkenki sevinci nedense o an için ona daha çok yüklenmeme yardım etti. "Peki sen, Miles, sen ona ne kadarını söyleyeceksin? Sana soracağı şeyler olacaktır!"

Bu sözlerimi düşündü. "Büyük olasılıkla. Ama ne gibi şeyler?"

"Bana hiç söylemediğin şeyler. Senin için bir karar vermesi gerek. Okula geri gönderemez..."

"Ben zaten dönmek istemiyorum!" diye sözümü kesti. "Yeni bir alan istiyorum."

Hayran olunacak bir dinginlik içinde, mutlak, yanılgıya yer vermeyen bir neşeyle söylemişti bunu; kuşkusuz, üç ay sonra belki tüm bu kuru gürültü ve daha da onursuzlukla yeniden boy göstermesindeki acıklılığı, doğal olmayan çocuk faciasını bana düşündüren de buydu. Duygularıma yenik düştüm, buna hiç dayanamazdım ve artık kendimi tutamadım. Sarılıverdim ona ve acıma duygumun verdiği sevecenlikle onu kucakladım. "Sevgili küçük Miles, sevgili küçük Miles..."

Yüzü yüzüme yakındı ve hoşgörülü bir iyi niyetle kendisini öpmeme izin verdi. "Ne oldu, hanımefendi?"

"Bana söyleyeceğin hiçbir şey – hiçbir şey yok mu?"

Biraz dönüp yüzünü duvara çevirdi ve hasta çocukların yaptığı gibi elini havaya kaldırarak baktı. "Size söyledim – bu sabah söyledim."

Ah, onun için ne kadar üzülüyordum! "Üzerine düşmememi istiyorsun, değil mi?"

Onu anladığımı görür gibi baktı, sonra da, usulca, "Beni rahat bırakmanızı," diye cevap verdi.

Bu bakışta tuhaf bir onur da vardı, öyle ki ondan ayrıldım ve yavaş yavaş ayağa kalktıktan sonra orada durdum. Tanrı biliyor ya, onu bezdirmeyi hiç istememiştim ama bana öyle geliyordu ki, bu söz üzerine ona sırtımı dönüp gitmek onu yüzüstü bırakmak, daha doğrusu, onu kaybetmek olacaktı. "Amcana bir mektup yazmaya başladım," dedim.

"O zaman bitirin mektubu!"

Bir dakika kadar bekledim. "Daha önce ne oldu?

Başını kaldırıp yeniden bana baktı. "Neden önce?"

"Eve dönmeden önce. Ve okula gitmeden önce."

Bir süre sessiz kaldı ama gözlerimin içine bakmayı sürdürüyordu. "Ne oldu?"

Ağzımdan çıkan sözcüklerdeki seste ilk kez bir kabulleniş titreşimi var gibi geldi bana – bunun üzerine dizlerimin üzerine çöküp yeniden onu sahiplenmeye yeltendim. "Sevgili

Miles, sevgili Miles, sana yardım etmeyi ne kadar istediğimi bir bilsen! İstediğim bu, yalnızca bu; sana acı ya da zarar vermektense, ölürüm daha iyi – saçının bir teline bile dokunmaktansa, ölürüm daha iyi. Sevgili Miles," –ah, ileri gidiyor olsam da, söylemeden edemedim– "seni kurtarabilmem için bana yardım etmeni istiyorum yalnızca!" Oysa bunları söyledikten bir dakika sonra fazla ileri gittiğimi anladım. Bu yakarışımın cevabını bir anda aldım ama bu cevap olağanüstü bir gümbürtü ve buz gibi bir esintiyle geldi; sanki rüzgâr pencere kanatlarını yerinden sökmüş gibi, oda sarsıldı. Miles avazı çıktığı kadar bağırarak çığlık attı; gerçi onun yanı başındaydım ama öteki gürültüler arasında boğulan bu ses bir sevinç çığlığı da olabilirdi, dehşet çığlığı da. Tekrar ayağa fırladım ve ortalığın karanlığa büründüğünü fark ettim. Bir an öylece kalakaldık, bu arada çevreme bakındım ve perdelerin kımıldamadığını, pencerenin de sımsıkı kapalı olduğunu gördüm. "Mum sönmüş!" diye haykırdım bundan sonra.

"Ben üfleyip söndürdüm onu, canım!" dedi Miles.

XVIII.

Ertesi gün, ders saatinden sonra, Bayan Grose bir fırsatını bulup bana usulca sordu: "Yazdınız mı, efendim?"

"Evet yazdım." Ama üzerine adres yazdığım ve kapattığım zarfın içindeki mektubun o sırada hâlâ cebimde durduğunu eklemedim. Göndermek için postacının köye doğru yola koyulacağı zamana kadar vaktim vardı. Bu arada, çocuklar hiç bu sabahki kadar parlak ve örnek birer öğrenci olmamışlardı. İkisi de âdeta son günlerdeki ufak tefek bir sürtüşmeyi tatlıya bağlamaya istekliydiler. Aritmetikte benim karınca kararınca sınırlarımı aşıp baş döndürücü başarılar kaydetmişler, tarih ve coğrafyada ise her zamankinden daha büyük bir neşe içinde nükteler üretmişlerdi. Özellikle Miles'da, beni ne kadar kolayca bırakıp gidebileceğini gösterme arzusu göze

çarpıyordu. Bu çocuk gerçekten de, hiçbir sözcükle dile getirilemeyecek bir güzellik ve mutsuzluk ortamında yaşayan bir çocuk olarak yer alıyor anılarımda; içinden gelerek bulunduğu her davranışta bir ayrıcalık vardı; bilmeyenlere tepeden tırnağa içten ve özgür görünen, doğadan çıkma hiçbir küçük varlık onun kadar olağanüstü bir küçük beyefendi olamazdı. Yeni bir görüş edindiğim için elimde olmadan yersiz bir bakış ya da umutsuz bir iç çekişle ele vermekten korktuğum büyük şaşkınlığa karşı sürekli olarak tetikte olmam gerekiyordu; bu şaşkınlık, böyle bir küçük beyefendinin cezalandırılmayı hak edecek ne yapmış olabileceği bilmecesini durmadan bir yandan çözme, bir yandan da reddetme isteğimden kaynaklanıyordu. Belki de, karşıma çıkan karanlık musibet yüzünden, onun düş gücüne tüm kötülükler üşüşmüştü; ama içimdeki adalet duygusu bunun eyleme dönüşmüş olduğunun kanıtı için yanıp tutuşuyordu.

Ne kadar hoş bir küçük beyefendi olduğunu bu korkunç günde, erkenden yediğimiz yemekten sonra yanıma gelip yarım saat kadar bana piyano çalmasını isteyip istemediğimi sorduğu zamanki kadar göstermemişti hiç. Saul'a lir çalan Davud* bile bu kadar ince bir zamanlama yapmamıştır. Bu gerçekten de tam anlamıyla bir nezaket, soyluluk gösterisiydi ve açıkça şöyle diyor gibiydi: "Okumayı sevdiğimiz gerçek şövalyeler hiçbir zaman bir üstünlüğü sonuna kadar zorlamazlar. Ne demek istediğinizi şimdi anlıyorum: Siz de rahat bırakılmayı ve izlenmemeyi istiyorsunuz; artık kaygılanmayacaksınız ve beni gözetlemeyeceksiniz, sürekli yanımda olmaktan vazgeçeceksiniz, gidip gelmeme izin vereceksiniz. Bakın, ben 'geliyorum' – ama gitmiyorum! Gitmek için çok zamanım olacak. Yanınızda olmak bana gerçekten zevk veriyor ve size bir ilke uğruna savaştığımı göstermek istiyorum

* "Tanrının gönderdiği kötü ruh ne zaman Saul'un üzerine gelse, Davut liri alıp çalar, Saul rahatlayıp kendine gelirdi. Kötü ruh da ondan uzaklaşırdı." Eski Ahit'e gönderme. I Samuel 16:14-23.

yalnızca." Bu girişime karşı koymam ya da yine onunla birlikte el ele ders odasına gitmekten geri kalmam düşünülemezdi. Miles eski piyanonun başına oturup daha önce hiç çalmadığı kadar güzel piyano çaldı. Eğer birisi kalkıp da futbol oynasa daha iyi ederdi derse, onunla tümüyle aynı fikirde olduğumu söyleyebilirim. Onun yarattığı etkiyle ne kadar zaman geçtiğini bilmediğim bir sürenin sonunda, oturduğum yerde uyuyakaldığımı tuhaf bir biçimde fark edip irkildim. Öğle yemeğinden sonraydı, ders odasındaki şöminenin başındaydım, oysa aslında hiç uyumamıştım; çok daha kötü bir şey yapmıştım – unutmuştum. Bütün bu zaman boyunca acaba Flora neredeydi? Bunu Miles'a sorduğumda, cevap vermeden önce bir dakika kadar piyano çalmayı sürdürdü, sonra da yalnızca, "Nereden bileyim, canım?" dedi – üstelik, birden bastığı mutlu kahkaha bir anda müziğe eşlik edercesine, bozuk sesli ve abartılı bir şarkıya dönüştü.

Dosdoğru odama gittim ama kız kardeşi orada yoktu; sonra, aşağıya inmeden önce, öteki odalardan birkaçına da baktım. Ortalıkta olmadığına göre mutlaka Bayan Grose'un yanındadır diye düşünüp bu olasılığın verdiği rahatlıkla Bayan Grose'u aramaya koyuldum. Bir önceki akşam bulduğum yerde buldum onu ama telaşla sorduğum soruyu korkmuş, boş ve cevapsız bakışlarla karşıladı. Yemekten sonra çocukların ikisini de alıp gittiğimi sanmıştı; böyle düşünmekte haklıydı, çünkü ilk kez özel bir önlem almaksızın küçük kızın yanından ayrılıyordum. Aslında Flora şu anda hizmetçilerin yanında olabilirdi, bu yüzden ortalığı telaşa vermeden hemen onu aramamız gerekiyordu. Ayrılarak, bir çırpıda aramaya koyulduk; ama on dakika sonra kararlaştırdığımız gibi holde buluştuğumuzda, temkinli soruşturmalarımız sonucunda küçük kızın izini bulamadığımızı bildirdik birbirimize. Orada, gözlerden uzak olarak bir dakika kadar korku dolu gözlerle sessizce bakıştık ve dostumun daha en başından beri ona verdiklerimin karşılığını bana kat kat fazlasıyla ödediğini hissettim.

"Yukarda olmalı," dedi biraz sonra, "bakmadığınız odalardan birinde."

"Hayır, uzaklarda." Kararımı vermiştim. "Çıkıp gitti."

Bayan Grose bakakaldı. "Şapkasını giymeden!"

Haliyle bakışlarım anlam yüklüydü. "O kadın da hep şapkasız gezmiyor muydu?"

"Flora onun mu yanında?"

"Onun yanında!" dedim. "Onları bulmamız gerek."

Elimi dostumun koluna koymuştum ama Bayan Grose o anda, durumla ilgili bu açıklama karşısında, benim baskıma tepki vermedi. Tersine, olduğu yerde durup, tedirgin bir biçimde, söylendi. "Peki küçük bey nerede?"

"Eh, o da Quint'in yanındadır. Herhalde ders odasındadırlar."

"Tanrım!" Görüşümün – ve dolayısıyla sanırım sesimdeki tınının – şimdiye kadar hiç bu kadar sakin bir güven duygusu taşımadığını fark ettim.

"Bana oyun oynadılar," diye konuşmamı sürdürdüm. "Planlarını başarıyla gerçekleştirdiler. Miles beni oyalamak için ilahi bir yol buldu ve bu arada Flora kaçtı."

"İlahi mi?" diye hayret içinde tekrarladı Bayan Grose.

"Cehennemi diyelim o zaman!" diye neredeyse sevinçle karşılık verdim. "Kendisine de fırsat sağladı. Hadi gel!"

Çaresizce, kederle yukarı kata bakıyordu. "Demek onu bıraktınız?"

"Bunca zaman Quint'le birlikte mi? Evet – şimdi buna aldırmıyorum."

Bayan Grose bu gibi anlarda hep sonunda elimi tutar ve bu yoldan orada kalmamı sağlardı. Ama benim ani boyun eğişim karşısında şaşkınlıktan soluğu kesildi. "Mektubu yazdığınız için mi?" diye hevesle atıldı.

Ona cevap olarak hemen cebimi yokladım, mektubu çıkardım, uzatıp gösterdim, sonra onun elini bırakarak gidip mektubu holdeki büyük masanın üstüne koydum. "Luke bu-

nu götürür," dedim yanına döndüğümde. Gidip kapıyı açtım; basamakları inmeye başladım.

Dostum hâlâ duraksıyordu. Geceki ve sabahın erken saatlerindeki fırtına durmuştu ama kurşuni ve nemli bir öğleden sonra havası vardı. O kapıda dururken, ben patikaya indim. "Üstünüze bir şey giymeden mi gidiyorsunuz?"

"Çocuk üstüne bir şey giymemişken, ben niye giyeyim? Giyinecek vaktim yok," diye seslendim, "sen giyinme gereği duyuyorsan, burada kal. Bu arada yukarı katı bir kolaçan edersin."

"Onlar yukardayken mi?" Kadıncağız bunu söyledikten sonra hemen bana katıldı.

XIX.

Dosdoğru göle gittik; gerçi çok gezip görmemiş gözlerime göründüğü kadar büyük olmayan bir su birikintisiydi ama Bly'da sanırım buna göl demekte haklıydılar. Gölleri pek tanımıyordum ve Bly'daki su birikintisi, bir iki kez çocukların korumasına sığınarak, biz kullanalım diye orada bir palamara bağlı duran düz dipli eski kayığa binerek yüzeyinde gezmeye razı olduğumda, bana büyük ve dalgalı gelmişti. Kayığa evden sekiz yüz metre ötede bir yerden biniliyordu ama ben Flora'nın nerede olursa olsun, eve yakın bir yerde olmadığı kanısındaydım. Küçük bir macera uğruna kaçmamıştı benden ve onunla paylaştığım en büyük macerayı yaşadığımız günden sonra, yürüyüşe çıktığımız zamanlar onun adımlarının nereye yöneldiğini fark etmiştim. Bu nedenle de, şimdi Bayan Grose'un adımlarını belli bir yere yöneltiyordum – bunu anladığında, direnmemek için kendini tutması onun yine şaşırdığını gösterdi bana. "Göle mi gidiyorsunuz, efendim? Sizce Flora göle mi girmiştir?

"Olabilir; gerçi sanırım gölün hiçbir yeri fazla derin değil-

dir ama. Aslında bana kalırsa, büyük olasılıkla geçen gün sana anlattığım şeyi birlikte gördüğümüz yerdedir."

"Yani görmemiş gibi davrandığı?"

"Şaşırtıcı bir soğukkanlılıkla! Onun tek başına oraya geri dönmeyi istediğinden hep emindim. Şimdiyse, ağabeyi ona bu olanağı verdi."

Bayan Grose hâlâ durakladığı yerden kımıldamamıştı. "Sizce aralarında gerçekten onlardan mı söz ediyorlar?"

Buna inanarak cevap verebilirdim! "Öyle şeylerden söz ediyorlar ki, işitsek ödümüz patlardı."

"Ve eğer Flora oradaysa?"

"Evet?"

"O zaman Bayan Jessel de orada mıdır?"

"Hiç kuşku yok. Göreceksin."

"Yo, teşekkürler!" diye haykırdı dostum; olduğu yere mıhlanmış olduğunu görünce, yoluma onsuz devam ettim. Ne var ki, göle vardığımda, hemen arkamdan geliyordu ve anladım ki, başıma ne gelirse gelsin, yanımda kalmak ona göre en az tehlikelisiydi. Sonunda gölün büyük bir bölümünü görebileceğimiz bir yere geldik ve çocuğu orada göremeyince, Bayan Grose rahat bir soluk aldı. Ne onu gözlemlerken irkildiğim gölün bu yakasında ne de yirmi metre kadar uzanan boş bir alanın ötesinde göle kadar inen sık ağaçlı bir korunun bulunduğu karşı kıyıda Flora'dan eser yoktu. Gölün dikdörtgen biçimli bu bölümünün genişliği uzunluğuna göre öyle dardı ki, iki ucu görülmese, fazla suyu olmayan bir dere sanılabilirdi. Bu bomboş alana baktık; sonra dostumun aklından geçeni gözlerinden okudum. Ne düşündüğünü anlayınca da, olumsuz cevabımı başımı iki yana sallayarak dile getirdim.

"Hayır, hayır; bekle! Anlaşılan kayığı aldı." Kayık ortada yoktu.

Dostum kayığın bağlandığı yere, sonra da yine göle baktı. "Peki kayık nerede?"

"Burada göremeyişimiz en somut kanıt. Flora karşı kıyıya geçmek için onu kullandı, sonra da gizlemeyi başardı."

"Tek başına mı – o daha çocuk?"

"Tek başına değil, bu gibi durumlarda da çocuk değil, yaşlı, çok yaşlı bir kadın." Bayan Grose yine ona sunduğum tuhaflığa dalıp giderken, ben de kıyının görünen bölümünü gözlerimle baştan başa taradım; sonra kayığın gölün girintilerinden birinin oluşturduğu, kıyıdaki bir uzantıyla suya yakın bir ağaç kümesinin gerisinde kalan ve bu yandan görünmeyen ufak bir koya güzelce gizlenebileceğini belirttim.

"Ama kayık oradaysa, bu kız nerede?" diye kaygıyla sordu dostum.

"Bizim de bunu öğrenmemiz gerek." Sonra daha ileriye doğru yürümeye başladım.

"Gölü çepçevre dolaşarak mı?"

"Elbette. Uzak sayılır. Gerçi bizim on dakikamızı alır ama çocuk yürümektense bunu yeğlediğine göre yeterince uzak. Doğru karşı kıyıya geçmiştir."

Dostum yine, "Tanrım," diye haykırdı; akıl yürütmekte onu hep geride bırakıyordum. Yine de, şimdi bile bu nedenle ayaklarımın dibinden ayrılmıyordu, yolun yarısına vardığımızda – çakır çukur ve otların bürüdüğü bir patikada, dolambaçlı ve yorucu bir yürüyüştü bu – soluk alması için durakladım. Kolumla ona destek olarak duyduğum minneti belli ettim, bana büyük bir yardımda bulunduğuna inandırdım onu; böylece yeniden yola koyulduk ve bir iki dakika sonra kayığın tahmin ettiğim yerde olduğunu görebileceğimiz bir yere vardık. Kasten olabildiğince gözden uzak bir yerde bırakılmış ve kıyıya kadar uzanan, kayıktan inenlerin tutunabilecekleri bir parmaklığın direklerinden birine bağlanmıştı. Kayığın içine çekilmiş kısa ve kalın küreklere bakınca, küçük bir kız için bunun ne kadar büyük bir beceri olduğunu anladım; ama ben o zamana kadar pek çok şaşılacak şey yaşamıştım, daha canlı olaylar karşısında soluğum kesilmişti. Parmaklığın arasındaki kapıdan geçtik ve kısa bir süre sonra daha açık bir alana çıktık. Derken, ikimiz birden "İşte orada!" diye bağırdık.

Flora, biraz ötede, otluk alanın orada duruyor ve sanki gösterisi artık bitmiş gibi bize gülümsüyordu. Oysa bundan sonra yaptığı, yere eğilip – sanki sırf bunun için oraya gelmiş gibi – kocaman, çirkin bir tutam eğreltiotu koparmak oldu. Bir anda onun korudan çıkmış olduğunu anladım. Kendisi bir adım bile yerinden kımıldamadan bizi bekliyordu ve yanına giderken yüzlerimizde hiç olmadığı kadar ciddi bir ifade olduğunun farkındaydım. Gülücükler saçıyordu ve yanına vardık; ama bütün bunlar artık açıktan açığa uğursuzlaşan bir sessizlik içinde oluyordu. Büyüyü ilk bozan Bayan Grose oldu: Dizlerinin üzerine çöküp çocuğu bağrına basarak onun ufacık, yumuşak, uysal bedenini uzun uzun kucakladı. Bu sessiz kavuşmaya ben yalnızca seyirci kalmıştım. Dostumuzun omzu üzerinden Flora'nın bana bakan yüzünü görünce dikkat kesildim. Yüzü ciddiydi –neşesi silinmişti; ama Bayan Grose'un onunla ilişkisindeki yalınlığa duyduğum kıskançlığı bu yalnızca artırdı. Bütün bu süre içinde, Flora'nın elindeki saçma eğreltiotunu yere atması dışında aramızda hiçbir şey geçmedi. Sanki birbirimize bahanelere artık gerek olmadığını söylemiştik. Bayan Grose sonunda ayağa kalktığında çocuğun elini bırakmadı; karşımda duruyorlardı ve bana yönelttiği içten bakışta aramızdaki sessiz iletişim daha da belirgindi. "Ölürüm de konuşmam!" diyordu bu bakışlar.

İçten bir şaşkınlıkla beni baştan aşağı süzdükten sonra ilk konuşan Flora oldu. Başlarımızda şapka olmaması onu şaşırtmıştı. "Üstünüz başınız nerede?"

"Seninkiler nerede, canım!" diye cevap verdim hemen.

Yeniden neşesine kavuşmuştu ve bu cevabı yeterli buldu. "Miles nerede?" diye sordu.

Bu sorudaki cüret sabrımı taşırdı: Ağzından çıkan bu iki sözcük kınından çekilmiş bir kılıcın parıltısı gibiydi sanki; elimde haftalarca ve haftalarca havada tuttuğum ağzına kadar dolu fincanın, daha konuşmaya başlamamdan bile önce, taştığını hissettim. "Sen bana söylersen, ben de sana söylerim..." derken sesimin titrediği kulaklarıma geldi.

"Neyi?"

Bayan Grose'un duyduğu gerilim gözlerinden okunuyordu ama artık iş işten geçmişti ve ben usturuplu bir biçimde sordum: "Bayan Jessel nerede, şekerim?"

XX.

Tıpkı Miles'la kilise avlusunda olduğu gibi, her şey ortaya döküldü. Gerçi bu ada aramızda hiçbir zaman değinilmemişti ama çocuğun yüzünde bir çırpıda beliren tokat yemiş gibi ifade, bu sessizliğin bozulmasını bir camın paramparça oluşuna benzetmeme neden oldu. Aynı anda Bayan Grose'un da, sanki benim darbemden yıkılmamak için attığı çığlık araya girdi – ürkmüş ya da daha doğrusu yaralanmış bir yaratığınkini andıran bu çığlıktan bir iki saniye sonra da ben haykırdım. Dostumun kolunu yakalayarak, "İşte orada, işte orada!" diye bağırdım.

Bayan Jessel tıpkı geçen seferki gibi karşı kıyıda tam karşımızda duruyordu ve işin tuhafı bunun bende yarattığı ilk duygunun bir kanıt bulduğum için kapıldığım sevinç olduğunu hatırlıyorum. Orada durduğuna göre, haklı çıkmıştım; orada durduğuna göre, zalim de değildim, deli de. Zavallı ve korku içindeki Bayan Grose için de oradaydı ama en çok Flora için oradaydı; o korkunç günlerin hiçbir anı belki de ona – görsün ve anlasın diye, o solgun yüzlü, açgözlü iblise – bile bile sessizce teşekkürlerimi gönderdiğim an kadar olağanüstü olmamıştı. Biraz önce dostumla birlikte geçtiğimiz noktada dimdik duruyor, duyduğu kötülük arzusunu bütün çevresine yayıyordu. İlk andaki bu açık seçik görüntü ve bana verdiği duygu bir iki saniyelik bir olaydı; bu sırada da Bayan Grose gözlerini kırpıştırarak benim işaret ettiğim noktaya bakarkenki şaşkınlığı onun da sonunda bunu gördüğünü kanıtlıyor gibi geldi bana ve gözlerimi bir çırpıda çocuğa çevirdim. Doğrusunu söylemek gerekirse, Flora'yı yalnızca heye-

canlanmış bulsaydım, onun etkileniş biçimi beni bu kadar ürkütmezdi. Kapıldığı yılgınlık beklediğim bir şey değildi de ondan. Onu izlememiz dolayısıyla hazırlıklı ve tetikte olduğundan, kendini ele verecek bir belirtiyi göstermezdi; bu yüzden hesaba katmadığım bu hali görür görmez sarsıldım. Ufacık pembe yüzünde en küçük bir seğirme olmaksızın işaret ettiğim olağanüstü varlığa bakıyormuş gibi davranmaya bile gerek görmeden, bunun yerine yalnızca bana dönüp sert, sessiz bir ciddilikle yepyeni ve öngörmediğim bir yüz ifadesiyle baktığını ve zihnimi okuyup beni suçladığını, yargıladığını görmek – gözümde küçük kızın kendisini uğursuz bir varlığa dönüştüren son darbeydi bu. Flora'nın her şeyi apaçık gördüğünden hiçbir zaman o andaki kadar emin olmamama karşın, kızın serinkanlılığı karşısında donakalmıştım; sonra, birden kendimi savunma gereği duyarak, heyecanla onun tanıklığına başvurdum. "İşte orada, seni küçük zavallı – orada, orada, orada, beni gördüğün gibi görüyorsun onu!" Az önce Bayan Grose'a Flora'nın böyle anlarda bir çocuk değil, yaşlı, çok yaşlı bir kadın olduğunu söylemiştim ve hiçbir şey kızın yüz ifadesinde, sözlerime tepki olarak hiçbir kabul ve boyun eğme olmaksızın, giderek derinleşen, hatta birden adamakıllı yerleşen suçlama kadar benim bu nitelendirmemi doğrulayamazdı. Her şeyi biraz olsun toparlayabiliyorsam, o anda Flora'nın tutumu diye adlandırabileceğim durum beni başka her şeyden daha çok dehşete düşürmüştü; ama aynı anda Bayan Grose'u da hesaba katmam, hem de zor bir biçimde hesaba katmam gerektiğini fark ettim. Yaşça büyüğüm olan dostum, kendi kıpkırmızı olmuş yüzü ve şaşırıp son derece kınadığını belli eden yüksek sesli itirazıyla başka her şeyi sildi. "Bu ne korkunç bir davranış, efendim! Nerede ne görüyorsunuz siz?"

Onun ne söylediğini hemen anlayamadım, çünkü o bunu söylerken bile iğrenç varlık apaçık ve fütursuzca orada duruyordu. Görüneli daha bir dakika olmuştu ve ben dostumu kolundan tutup âdeta itelercesine sürükleyerek elimle onu ıs-

rarla gösterirken de oradaydı. "Sen de bizim gördüğümüz gibi görmüyor musun onu? Yani şu anda görmüyor musun – şu anda? Bir alev kadar parlak duruyor orada! Bir bak, sevgili dostum, bak!" Baktığım yere baktı ve yadsıma, tiksinme, acıma dolu derin bir inilti çıkararak – hayaleti görmekten bağışık tutulduğu için üzüntü ve rahatlama karışımı bir iniltiydi bu – elinden gelse beni destekleyecek olduğunu dile getirmesi o anda bile içime dokundu. Oysa bu desteğe gereksinim duyuyordum, çünkü onun gözlerinin bu görüntüye mühürlü olduğunun kanıtlanmış olması acı bir darbeydi ve durumum korkunç biçimde sarsılmıştı. Benden önceki mürebbiyenin külrengi hayaletinin durduğu yerden beni yenilgiye uğrattığını fark ettim – bunu gördüm – ve her şeyden çok, o andan sonra Flora'nın şaşırtıcı tutumuyla baş etmek zorunda olacağımı anladım. Bayan Grose da bir çırpıda olanca gücüyle bu tutumu benimsedi ve içinde bulunduğum yıkıntı duygusuna iğne gibi batan olağanüstü bir özel zafer edasıyla soluk soluğa Flora'yı yatıştırmaya koyuldu.

"Orada öyle birisi yok, küçük hanım, kimse yok orada – kimse görünmüyor, tatlım! Zavallı Bayan Jessel ölmüş ve gömülmüşken, buraya nasıl gelir? Biz bunu biliyoruz, değil mi şekerim?" Ve bunları geveleyerek çocuğa yalvarıyordu. "Bunlar yalnızca bir yanlışlık, bir evham, bir şaka – şimdi bir an önce eve gidelim!"

Dostumuz çabucak tuhaf bir biçimde uygun davranma tepkisi göstermiş ve Bayan Grose'un yeniden ayağa kalkması üzerine ikisi birlik olup şaşkın bakışlarla yine bana karşı tavır almışlardı. Flora'nın bir maske gibi takındığı soğuk bakışları hâlâ üzerimdeydi ve dostumuzun giysisine sımsıkı yapışmış dururken, benzersiz çocuksu güzelliğinin ansızın yok olduğunu, hatta silinip gittiğini görür gibi olduğumdan Tanrıdan beni bağışlamasını diledim. Daha önce de söylemiştim – tam anlamıyla çirkin bir katılığa bürünmüştü; sıradanlaşmış, neredeyse çirkinleşmişti. "Ne demek istediğinizi bilmiyorum. Ben kimseyi görmüyorum. Hiçbir şey görmüyorum.

Hiçbir zaman da görmedim. Bence siz zalim birisisiniz. Sizi sevmiyorum!" Bayağı ve arsız bir sokak çocuğunun ağzına yakışacak bu sözlerden sonra, Bayan Grose'a daha da sıkı sarılıp korkunç küçük yüzünü onun eteğine gömdü. Bu durumdayken, âdeta öfkeyle bir de feryat kopardı. "Götür beni buradan, götür beni – ondan uzağa götür!"

"Benden mi?" dedim soluğum kesilerek.

"Sizden – sizden!" diye haykırdı.

Bayan Grose bile bana dehşet dolu gözlerle bakarken, benim karşı kıyıda bulunduğumuz uzaklıktan sanki seslerimizi duyabilmek için hiç kımıldamadan duran, bana yardım etmek için değil, felaketimi gözlemek için capcanlı bir biçimde var olan o görüntüyle iletişim kurmaktan başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Zavallı çocuk bir hançer gibi yüreğime saplanan sözlerinin her birini sanki dışarıdan bir kaynaktan algılıyormuş gibi konuşmuştu ve bu yüzden kabullenmek zorunda olduğum her şeyin yarattığı tam bir umutsuzluk içinde yalnızca üzgün bir biçimde başımı ona sallayabildim. "Şimdiye kadar kuşku duyuyorduysam da, şu anda bütün kuşkularım geçmiş olurdu. Ben bu iğrenç gerçekle yaşıyordum zaten, şimdiyse bu gerçek beni kuşattı. Tabii ki seni kaybettim; aranıza girdim, sen de o kadının buyruğu altında" –bunu söylerken, yeniden gölün öbür yakasındaki cehennemlik tanığımıza döndüm yüzümü– "buna karşı kolay ve kusursuz bir yol buldun. Elimden geleni yaptım ama seni kaybettim. Hoşça kal." Bayan Grose'a da neredeyse kendimi kaybetmişçesine, "Gidin, gidin!" diye haykırdım. Bunun üzerine, o da sonsuz bir keder içinde ama küçük kızı sessizce sahiplenerek ve bir şey görmemesine karşın korkunç bir şeyin olup bittiğine, bir çöküntünün içine yuvarlandığımıza inanarak geldiğimiz yoldan elinden geldiğince hızlı hızlı uzaklaştı.

Yalnız başıma kaldığımda baştan ne olduğunu hatırlayamadım. Ancak, sanırım bir çeyrek saat kadar sonra, derdimi delip geçerek beni üşüten kokulu bir ıslaklık ve sertlikten, kendimi yüzükoyun yere atıp hüngür hüngür ağlamış olma-

lıyım diye düşündüm. Herhalde uzun bir zaman orada yatıp hıçkırmıştım, çünkü başımı kaldırıp baktığımda gün neredeyse sonra ermişti. Kalkıp bir an için alacakaranlıkta boz renkli gölün, hayaletlerin uğradığı bomboş kıyısına baktım, sonra da eve geri dönmek üzere kasvetli ve zorlu yürüyüşüme koyuldum. Parmaklıktaki kapıya vardığımda, büyük bir şaşkınlık içinde, kayığın orada olmadığını görünce, Flora'nın durumu nasıl da olağanüstü biçimde denetimi altına aldığını bir kez daha düşündüm. O geceyi sessiz ve gülünç derecede yanlış bir çağrışım yaratmayacak olsa mutlu denebilecek bir anlaşmayla Bayan Grose'un yanında geçirdi. Eve döndükten sonra ikisini de görmedim, sanki bunu anlamsız bir biçimde telafi etmek içinmiş gibi Miles'ı bol bol gördüm. Onu şimdiye dek görmediğim kadar çok gördüm. Bly'da geçirdiğim hiçbir gece bu geceki kadar uğursuz geçmemişti; buna karşın – ayrıca ayaklarımın altında açılan daha derin korku uçurumuna karşın – bu düşüşte olağanüstü tatlılıkta bir hüzün vardı. Eve varınca, Miles'ı aramak aklıma gelmemişti bile; üstümü değiştirmek ve Flora'nın benden ayrılışının somut kanıtlarına bir göz atmak için doğruca odama gitmiştim. Küçücük öteberilerinin hepsi kaldırılmıştı. Sonradan da, ders odasının şöminesi karşısında her zamanki hizmetçinin getirdiği çayı içerken, öteki öğrencim konusunda hiçbir soru sormadım. Miles artık özgürdü – bunu sonuna kadar kullanacaktı! Eh, kullandı da. Bu özgürlükse – en azından bir parçası – saat sekiz dolaylarında odaya girip sessizce yanımda oturmasından ibaretti. Çay servisi kaldırılınca, mumları söndürüp koltuğumu şömineye daha da yaklaştırmıştım; ölümcül bir soğukla üşüyordum ve sanki bir daha hiç ısınamayacakmışım gibi geliyordu bana. Böylece, Miles geldiğinde, alevlerin kızıllığında oturmuş düşünüyordum. Bir an sanki bana bakmak için kapıda durdu; derken – âdeta düşüncelerimi paylaşmak ister gibi – şöminenin öbür ucuna gelip bir koltuğa gömüldü. Orada, mutlak bir sessizlik içinde öylece oturduk; oysa yanımda olmak istediğini hissediyordum.

XXI.

Gün henüz tam ağarmamışken, gözlerimi açınca, daha kötü haberlerle yatağımın yanına gelen Bayan Grose'u gördüm. Flora'nın ateşi öylesine yükselmişti ki, belki de hastalanmak üzereydi; geceyi son derece huzursuz geçirmişti; her şeyden çok, eski mürebbiyesiyle değil, tümüye yenisiyle ilgili korkularla tedirgin olmuştu. Tepkisi Bayan Jessel'in yeniden boy göstermesi olasılığına karşı değilmiş – apaçık ve hırsla, benim yanına gitmeme karşıymış. Hemen yataktan fırladım, soracağım çok şey vardı; hele dostumun benimle karşılaşacağı için kendini hazırladığı açıkça belli olduğundan ona soracaklarım artmıştı. Benim sözlerime karşılık çocuğun içtenliği konusundaki düşüncelerini sorar sormaz, bunu algıladım. "Birisini dün ya da daha önce gördüğünü yadsımakta diretiyor mu?"

Konuğum gerçekten de çok dertliydi. "Ah, efendim, ben bu konuda onu zorlayamam ki. Ama buna gerek duymadığımı da söylemeliyim. Bu olay onu tepeden tırnağa yaşlandırdı."

"Ah, onu çok iyi gözümün önüne getirebiliyorum. Sanki doğruluğu, âdeta saygınlığı töhmet altında bırakılmış önemli bir kişi havasına bürünüp içerliyor. 'Bayan Jessel mi? O mu?' Ne kadar da 'saygıdeğer', yumurcak! Dün orada bende bıraktığı izlenim, bana inan, hepsinin en tuhafıydı; daha öncekileri gölgede bıraktı. Ben de adamakıllı üsteledim! Benimle bir daha hiç konuşmayacaktır."

Bütün bunlar çirkin ve karanlık olduğundan, Bayan Grose kısa bir süre suskun kaldı; sonra da gerisinde bazı düşünceler barındırdığından emin olduğum bir açık sözlülükle beni doğruladı. "Sanırım, efendim, gerçekten de konuşmayacak. Bu konuda epeyce yüksekten atıyor!"

"Şu anda onun sorunu da bu zaten," diye durumu özetledim.

Ah, Flora'nın bu tutumunu ve daha birçok şeyi konuğu-

mun yüzünden okuyabiliyordum. "Her üç dakikada bir sizin onun yanına gidip gitmeyeceğinizi soruyor bana."

"Anlıyorum, anlıyorum." Benim de kendi hesabıma çözümleyeceğim daha pek çok şey vardı. "Dünden beri, böylesine korkunç bir şeyle haşır neşir olduğunu yadsıması dışında, Bayan Jessel'le ilgili bir söz etti mi sana?"

"Tek kelime bile etmedi, efendim. Tabii biliyorsunuz ki," diye ekledi dostum, "gölün kıyısındayken, en azından o sırada ve orada hiç kimseyi görmediğini söyledi bana."

"Amma yaptın! Haliyle şimdi de hâlâ öyle söylüyordur."

"Ona karşı çıkmıyorum. Başka ne gelir elimden?"

"Hiç ama hiçbir şey! Karşında dünyanın en akıllısı bir küçük var. Onlar – yani iki dostları – bu çocuklara doğanın verdiğinden bile fazla akıl verdiler; çünkü bu onlar için üzerinde oynayabilecekleri harika bir malzemeydi! Şimdi Flora'nın elinde yakınacağı bir şey var ve bunu sonuna kadar kullanacak."

"Evet, efendim ama ne amaçla?"

"Ne olacak, beni amcasına çekiştirmek için. Amcasının gözünde rezil edecek beni..."

Bu sahneyi gözünün önüne getiren Bayan Grose'un yüzünü görünce irkildim; sanki ikisini birlikte görüyormuş gibi baktı. "Üstelik o sizinle ilgili o kadar olumlu düşünceler taşırken!"

"Düşünüyorum da, bunu çok tuhaf bir biçimde kanıtlıyor!" diye güldüm. Ama ziyanı yok. Aslında Flora'nın istediği benden kurtulmak."

Dostum bunu cesurca doğruladı. "Sizi bir daha hiç görmemecesine."

"Öyleyse, senin şimdi buraya gelişinin nedeni," diye sordum, "bir an önce yola koyulayım diye mi?" Ama cevabını beklemeden, susturdum onu. "Benim daha iyi bir fikrim var – düşünüp taşınarak bu sonuca vardım. Doğru olan, benim buradan gitmem gibi görünüyor ve pazar günü de neredeyse gidiyordum. Ama bu işe yaramaz. Sen gitmelisin. Flora'yı da götürmelisin."

Bunun üzerine konuğumu bir düşünce aldı. "Ama nereye gidebiliriz ki?"

"Buradan uzak bir yere. Onlardan uzağa. Hatta şimdi benden de uzağa. Dosdoğru amcasına."

"Sizi kötülemesi için mi yalnızca?"

"Hayır, 'yalnızca' bunun için değil! Ayrıca, çare bulmam için beni tek başına bırakmış olacak."

Bayan Grose hâlâ anlamamıştı. "Peki bulacağınız çare ne?"

"En başta, senin sadakatin. Bir de Miles'ınki var."

Dikkatle baktı bana. "Sizce Miles?"

"Eline fırsat geçse, bana sırt çevirmez mi diyorsun? Evet, bu düşünceyi göze alıyorum. Ne olursa olsun, bir denemek istiyorum. Elinden geldiğince kız kardeşini alıp git buradan ve beni onunla baş başa bırak." Hâlâ cesaretimin kalmış olmasına kendim de şaşıyordum ve belki de bu yüzden bunun güzel bir örneğini vermeme karşın Bayan Grose'un duraksaması daha da canımı sıkıyordu. "Bir şey daha var, kuşkusuz," diye ekledim: "Flora gitmeden önce, birbirlerini üç saniye için bile olsa görmemeliler." Sonra aklıma geldi ki, gerçi Flora gölden eve döner dönmez odasına kapanmıştı ama yine de geç kalınmış olabilirdi. "Yani," diye kaygıyla sordum, "buluştular mı?"

Bunun üzerine kızardı. "Ah, efendim, ben o kadar da aptal değilim! Üç dört kez onun yanından ayrılmak zorunda kaldıysam da, her seferinde odada hizmetçilerden biri vardı ve şu anda yalnız başına olmasına karşın, kapısı kilitli. Yine de, yine de!" Aklında bir sürü şey vardı.

"Yine de ne?"

"Küçük beyden o kadar emin misiniz?"

"Senden başka hiçbir şeyden emin değilim. Ama dün geceden bu yana içimde yeni bir umut doğdu. Sanırım bana açılmak istiyor. Buna inanıyorum – zavallı küçük sevimli haylaz! – konuşmak istiyor. Dün gece, şöminenin başında, sessizlikte, sanki konuşmak üzereymişçesine iki saat benimle birlikte oturdu."

Bayan Grose pencereden giderek kurşunileşen güne bakıyordu. "Peki konuştu mu bari?"

"Hayır, bekledim durdum ama itiraf etmeliyim ki konuşmadı ve iyi geceler demek için öpüşürken bu sessizlik bozulmadığı gibi, kız kardeşinin durumu ve yokluğuna da hiç değinmedi. Yine de," diye sözlerimi sürdürdüm, "eğer amcası Flora'yı görürse, ben ağabeyine biraz daha zaman tanımadan amcasının Miles'ı görmesine razı olamam – her şey bu kadar kötü gittiğine göre."

Dostum bu konuda benim anlayamadığım bir isteksizlik gösterdi. "Daha fazla zaman tanımakla ne demek istiyorsunuz?"

"Eh, bir iki gün – baklayı ağzından çıkarsın diye. O zaman benden yana olacaktır – bunun önemini de anlıyorsundur. Bir sonuç çıkmazsa, başarısız kalırım; sen de, en kötü olasılıkla, kente varınca elinden geleni yaparak bana yardım etmiş olursun." Ona bu açıklamayı yaptım ama kısa bir süre aklı başka nedenlere takılmış gibi göründüğünden, yine ona yardım etmem gerekti. "Aslında," diye sözlerimi toparladım, "gitmek istemiyor değilsen."

Sonunda yüz ifadesinde bir rahatlama görebildim; söz verircesine elini uzattı. "Giderim, giderim. Bu sabah yola çıkarım."

Ona haksız davranmak istemiyordum. "Eğer beklemek istiyorsan, Flora'nın beni görmemesini ayarlarım."

"Hayır, hayır, burası kötü. Buradan gitmeli." Kederli gözlerini bir an bana diktikten sonra sözünü tamamladı. "Siz doğru düşünüyorsunuz. Ben de kendi hesabıma, efendim..."

"Evet?"

"Burada kalamam."

Bunu söylerken bana bakışı aklıma birtakım olasılıklar getirdi. "Yani, dünden beri, bir şeyler mi gördün?"

Ağırbaşlı bir edayla kafasını iki yana salladı. "Bir şeyler duydum."

"Duydun ha?"

"O çocuğun ağzından – korkunç şeyler! İşte böyle!" diyerek acıklı bir rahatlamayla içini çekti. "Size yemin ederim, efendim, öyle şeyler söylüyor ki!" Bunlar aklına gelince, kendini kaybetti; birden ağlayarak odamdaki kanepeye yığıldı ve onda daha önce de tanık olduğum gibi, keder içinde gözyaşlarına boğuldu.

Bense epeyce farklı bir biçimde kendimi koyuverdim. "Oh, Tanrıya şükür!"

Bunun üzerine hemen doğrulup inleyerek gözyaşlarını sildi. "Tanrıya şükür mü?"

"Beni haklı çıkarıyor bu!"

"Bu doğru, efendim!"

Bundan daha fazla bir onay isteyemezdim doğrusu ama biraz bekledim. "Flora'nın durumu bu kadar mı korkunç?"

Dostum ne diyeceğini bilemedi. "Gerçekten şaşılası."

"Bunlar benimle mi ilgili?"

"Sizinle ilgili, efendim – madem bilmek istiyorsunuz. Küçük bir hanım için düşünülemeyecek sözler; bunları nereden öğrendiğini aklım almıyor."

"Benden söz ederken kullandığı dili mi? Ben anlayabiliyorum!" dedim yeterince anlamlı bir gülüşle.

Bu sözüm üzerine aslında dostum daha da ciddileşti. "Benim de anlamam gerek belki de – bu sözcükleri daha önce de işittiğime göre! Yine de, katlanamıyorum." Kadıncağız bunu söylerken, bir yandan da tuvalet masamın üzerinde duran saate baktı. "Artık geri dönmeliyim."

Bense onu bırakmadım. "Eğer katlanamıyorsan!"

"Nasıl yanında kalabildiğimi mi soruyorsunuz? Sırf onu buradan uzaklaştırayım diye. Bütün bunlardan," diye ekledi, "onlardan."

"Değişir diye mi? Özgür kalabilir diye mi?" Neredeyse sevinçle sarıldım ona. "Demek dünkü olaya karşın, inanıyorsun ki."

"Bu tür şeylerin olabileceğine mi?" Yüzündeki ifade onlarla ilgili bu basit tanımı yeterli kıldı ve daha önce hiç yap-

madığı bir açıklamada bulundu. "İnanıyorum."

Evet, bu çok sevindiriciydi ve demek ki hâlâ omuz omuzaydık; eğer bundan hep emin olabilsem, başka ne olursa olsun umursamazdım. Felaket karşısında tıpkı ilk baştan açılacak birisine gerek duyduğum zamanki gibi destek bulabilirdim ve eğer dostum benim dürüstlüğüme kefil olursa, ben de başka her şeye kefil olabilirdim. Yine de, tam gitmek üzereyken, biraz canımı sıkan bir şeyi söyleme gereği duydum. "Aklıma gelmişken, bir şeyi unutmamalıyız. Yazdığım uyarı mektubu senden önce kente ulaşmış olacak."

Şimdi onun ağzından kaçırmamak için nasıl çaba gösterdiğini ve bundan sonunda bıkıp usandığını daha da fark ettim. "Mektubunuz oraya ulaşmış olamaz. Hiç gönderilmedi."

"Peki, ne oldu mektubuma?"

"Tanrı bilir! Küçük bey..."

"Yani mektubu Miles mı aldı?" dedim soluğum kesilerek.

Duraksadı ama sonunda isteksizliğinin üstesinden geldi. "Demek istiyorum ki, dün Bayan Flora'yla eve döndüğümde, mektubun sizin koyduğunuz yerde olmadığını gördüm. O akşam daha sonra Luke'a bunu sorma fırsatım oldu ama mektubu ne gördüğünü ne de ona dokunduğunu söyledi." Bunun üzerine karşılıklı olarak derinlerden gelen bir ses çıktı boğazlarımızdan ve neredeyse sevinerek, "Görüyorsunuz ya!" diyen de Bayan Grose oldu.

"Evet, eğer mektubu Miles aldıysa, o zaman herhalde okuyup yok etmiştir."

"Başka bir sonuç daha çıkarmıyor musunuz?"

Yüzümde hüzünlü bir gülümsemeyle bir an baktım ona. "Bana öyle geliyor ki, şimdi senin gözün benimkinden daha çok açıldı."

Gerçekten de açıldığı belliydi ama yine de bunu belli ettiği için kıpkırmızı olmuştu. "Okulda neler yaptığını şimdi anlıyorum." Sonra da, basit akıl yürütmesiyle, neredeyse gülünç denecek, üzgün bir edayla başını salladı. "Hırsızlık yapıyordu!"

Bunu düşündüm – daha adil olmaya çalışıyordum. "Belki de."

Sanki bu kadar sakin kalmamı ummuyormuş gibi baktı bana. "Mektup çalıyordu anlaşılan!"

Aslında yüzeysel olan sakinliğimin nedenlerini bilemezdi; bu yüzden bu nedenleri elimden geldiğince açıkladım. "Öyleyse umarım ki, bu seferkinden daha isabetli oluyordu! Dün masanın üzerine koyduğum mektup," diye sözlerimi sürdürdüm, "pek de işine yaramayacak –çünkü yalnızca görüşme isteğimi içeriyordu– bu kadar az bir bilgi için onca zahmete girdiğinden utanıyordur şimdi; demek ki, dün akşamki amacı da itiraf etmekti." O an için her şeyi çözümlemiş ve anlamış gibi görüyordum kendimi. "Bizi baş başa bırak, baş başa bırak," diye kapıda üsteledim ona. "Ona bunları söyleteceğim. Karşıma geçecek. İtiraf edecek. İtiraf ederse, kurtulur. Kurtulursa da..."

"Siz de kurtulursunuz, değil mi?" Sevgili dostum bunun üzerine beni öptü ve vedalaştık. "Ben sizi onsuz da kurtarırım!" diye seslendi giderken.

XXII.

Oysa asıl o gittikten sonra –zaten eksikliğini o anda hissetmiştim– en büyük sorun baş gösterdi. Miles'la baş başa kalmaya bel bağlamış olsam da, bir çırpıda anladım ki bu bana en azından bir ölçüt sağlayacaktı. Aslında Bly'da kaldığım süre içinde hiçbir an, aşağıya inip de Bayan Grose'un öğrencilerimin küçüğüyle birlikte bindiği arabanın kapıdan çıkıp gittiğini öğrendiğim zamanki kadar korku düşürmemişti içime. Şimdi artık koşullarla baş başayım dedim kendi kendime ve günün geri kalan bölümünde çoğunlukla bir yandan zayıflığımla savaşırken, bir yandan da son derece gözü kara davranmış olduğumu düşündüm. Şimdiye dek olmadığı kadar köşeye kıstırılmıştım; dahası, ilk kez öbürlerinin yüzle-

rinde bu bunalımın yansıttığı şaşkınlığı görüyordum. Olup bitenler üzerine haliyle hepsi de donakalmışlardı; ne söylersek söyleyelim, dostumun hiç beklenmedik gidişiyle ilgili açıklamalar yetersizdi. Hizmetçilerle uşaklar boş boş bakıyorlardı; bu da sinirlerimi büsbütün bozdu, ta ki bu durumu kendi yararıma kullanma gereği duyuncaya kadar. Kısacası, dümeni sımsıkı tutarak geminin kaza yapmasını önledim; şunu söyleyebilirim ki, dayanabilmek için, o sabah çok kibirli ve soğuk bir tavır takındım. Büyük bir iş üstlenmiş olduğumun bilinci hoşuma gitti ve böyle tek başına kalacak kadar metin olduğumun bilinmesini sağladım. Bundan sonraki bir iki saat boyunca bu tavır içinde her yeri dolaştım ve hiç kuşkusuz herhangi bir saldırıya hazır olduğum görüntüsünü verdim. Böylece, yüreğim kan ağlarken, kim isterse görsün diye gösteri yaptım.

Akşam yemeğine kadar, en az umursayan kişinin Miles olduğu ortaya çıktı. Gezintilerim sırasında ona hiç rastlamamıştım ama bu durum bir gün önce Flora uğruna beni aptal yerine koyup aldatarak piyanonun başında oyalaması sonucunda ilişkimizde baş gösteren değişikliği daha da göz önüne çıkarmıştı. Kuşkusuz kızın odasına kapanıp sonra da evden gitmesi büsbütün dikkat çekmişti ve her zamanki gibi ders odasında çalışmamamız da bu değişikliği perçinlemişti. Aşağıya inerken kapısını itip baktığımda orada yoktu ve aşağıya inince de onun – bir iki hizmetçinin gözetiminde – Bayan Grose ve kız kardeşiyle birlikte çoktan kahvaltısını etmiş olduğunu öğrendim. Sonra, kendi söylediğine bakılırsa, yürüyüşe çıkmış. Görevimdeki bu ani değişiklikle ilgili görüşünü hiçbir şey bundan daha iyi dile getiremezdi diye düşündüm. Bu görevin şimdi neyi içermesine izin vereceği ise henüz belli değildi: Bu aldatmacadan vazgeçme – hele benim açımdan demek istiyorum – hiç değilse tuhaf bir rahatlama sağlıyordu. Eğer bu kadarı yüzeye çıkmışsa, en belirgin olanı, ona hâlâ öğreteceklerim bulunduğu uydurmacasını sürdürmenin anlamsızlığıydı desem pek de abartmış olmam.

Onurumu benden bile daha çok korumak için onun çaba harcadığı, dile getirilmeyen küçük hilelere başvururken, gerçek yeteneğinin gerisinde kalmamak uğruna zorlanmaktan beni kurtarsın diye ondan medet umduğum yeterince belli olmuştu. Ne olursa olsun, artık özgürdü; ben artık özgürlüğüne dokunmayacaktım; dahası, önceki akşam ders odasında yanıma geldiğinde, aradan geçen süreye ilişkin ona ne kafa tutarak ne de imada bulunarak değinmemekle bunu göstermiştim. Bu andan sonra aklım başka düşüncelerle doluydu. Oysa sonunda yanıma geldiğinde, olup bitenlerin şimdiye kadar gözle görülür ne bir leke, ne de gölge düşürmediği bu güzel küçük varlık karşısında, bu düşünceleri gerçekleştirmenin zorluğunun sorunuma eklendiğini iyice anladım.

Takındığım kibirli tavra uygun olarak, küçük beyle birlikte yiyeceğim yemekleri, evdeki deyimle, aşağıda yiyeceğimi bildirmiştim; böylece, salonun iç karartıcı görkeminde oturmuş onu bekliyordum; o ilk korkulu pazar günü Bayan Grose'dan pek de bana ışık tuttuğunu söyleyemeyeceğim bir bilgiyi bu salonun penceresinin önünde edinmiştim. Şu anda burada dengemin ne kadar da sağlam bir iradenin başarısına bağlı olduğunu hissediyordum yeniden – çünkü daha önce de bunu tekrar tekrar hissetmiştim – üstesinden gelmem gereken şeyin iğrenç bir biçimde doğaya aykırı olduğu gerçeğine karşı gözlerimi sımsıkı kapalı tutmak için gerekli irade gücü. Ancak "doğayı" bir sırdaş kabul edip hesaba katarak, çektiğim korkunç çileyi, elbette olağandışı ve nahoş bir yöne doğru beni iten ama sonunda yüzleşmemi gerektiren bir güç, yalnızca olağan insan erdemindeki başka bir yürek burgusu gibi görerek yoluma devam edebilirdim. Yine de, hiçbir çaba, insanın kendi başına tüm doğayla donanmaya çaba göstermesinden daha çok beceri gerektiremez. Olup bitenler için bu malzemenin birazına bile değinmekten nasıl kaçınabilirdim? Öte yandan, iğrenç karanlığa yeniden dalmadan, olup bitenlere nasıl değinebilirdim? Ama bir süre sonra buna bir cevap buldum ve bu da küçük dostumun benzersiz yönünü bir çır-

pıda karşımda bulmamla yadsınamaz bir biçimde doğrulandı. Aslında sanki şimdi bile – derslerimiz sırasında yaptığı gibi – beni rahatlatmanın incelikli bir yolunu bulmuştu. Yalnızlığımızı paylaşırken, daha önce hiç olmadığı kadar aldatıcı bir ışıltı saçan bir olgu yok muydu? Böylesine yetenekli bir çocuğun (fırsat bulduğunda, şimdi karşısına değerli bir fırsat çıktığında) mutlak zekâsından alacağı yardımdan vazgeçeceğini düşünmenin mantıksızlık olacağı olgusu. Kendini kurtarmasından başka hangi nedenle verilmişti ki bu zekâ ona? Onun zihnine ulaşabilmek için, karakterini delip geçecek bir kol uzatmayı insan göze alamaz mıydı? Yemek odasında karşı karşıya kaldığımızda, sanki bunun yolunu bana göstermişti. Masaya rosto koyun eti konmuştu; ben de hizmetçileri odadan göndermiştim. Miles sofraya oturmadan önce elleri ceplerinde bir an ete baktı; sanki bu konuda nükteli bir yorumda bulunmak üzereymiş gibi görünüyordu. Ama ağzından şu sözler çıktı: "Gerçekten de çok mu hastalandı, canım?"

"Küçük Flora mı? Yakında iyileşemeyecek kadar kötü değil. Londra ona iyi gelecektir. Bly artık ona iyi gelmiyordu. Etini tabağına koy ve gel."

Hemen sözümü dinledi, tabağını sofraya koydu ve oturduktan sonra konuşmasını sürdürdü: "Bly birdenbire mi ona iyi gelmemeye başladı?"

"Düşündüğün kadar birdenbire değil. İyi gelmediği belli olmaya başlamıştı."

"Şu halde neden daha önce göndermediniz onu?"

"Neden önce?"

"Yolculuk yapamayacak kadar hastalanmadan önce."

Cevabım hazırdı. "Flora yolculuk yapamayacak kadar hasta değil; burada kalsaydı, daha kötü hastalanabilirdi. Onu göndermenin tam zamanıydı. Yolculuk, etkiyi giderip," –ah, nasıl da ağırbaşlıydım!– "dağıtabilir."

"Anlıyorum, anlıyorum" Miles da ağırbaşlı davranıyordu. Bly'a gelişinden bu yana beni onu uyarma gibi bir densizlikten kurtarmış olan sofra görgüsüyle yemeğini yemeye

koyuldu. Okuldan hangi nedenle atılmışsa, yemek yiyişindeki kusurdan ötürü değildi bu. Bugün de, her zamanki gibi, kusursuzdu; ama daha bilinçli olduğu gözden kaçmıyordu. Kendisine hiç yardımsız kolay gelen şeylerden daha fazlasını varsaydığı belli oluyordu; durumunu belirlerken rahat bir sessizliğe büründü. Yemeğimiz çok kısa sürdü – ben zaten yalnızca yer gibi görünmüştüm ve sofrayı hemen toplattım. Sofra toplanırken, Miles yine elleri ceplerinde, sırtı bana dönük, ayakta durup geçenlerde bir gün beni yerimden fırlatan şeyi gördüğüm büyük pencereden dışarıya bakıyordu. Hizmetçi yanımızdayken sessizliğimizi koruduk – o kadar sessizdik ki, durup dururken aklıma, balayında kaldıkları otelde garsonun yanında utangaçlıkları tutan genç çiftler geldi. Ancak hizmetçi çıkıp gittikten sonra bana dönüp, "Eh, sonunda yalnız kaldık!" dedi.

XXIII.

"Öyle sayılır." Sanırım gülümsemem donuktu. "Tam değil. Bunu istemezdik!" diye ekledim.

"Hayır – herhalde istemezdik. Kuşkusuz, ötekiler var."

"Ötekiler var – gerçekten de var ötekiler," diye bunu doğruladım.

"Ama ötekiler olsa da," diye karşılık verdi, elleri hâlâ ceplerinde ve karşımda dikilmiş durarak, "pek de adam sayılmazlar, öyle değil mi?"

Elimden geldiğince cevap verdim ama kendimi zayıf hissediyordum. "Pek derken ne kastettiğine bağlı!"

"Evet," –hemen doğruladı– "her şey buna bağlı!" Ne var ki, bunu söyledikten sonra, yeniden yüzünü pencereye dönüp çok geçmeden kararsız, huzursuz, düşünceli adımlarla oraya gitti. Alnını cama dayayıp bildiğim aptal çalılara, kasım ayının iç karartıcı görüntülerine dalarak bir süre öylece kaldı. Her zamanki gibi, ikiyüzlü davranmamı sağlayan elimdeki

"iş" bahanesiyle kanepeye geçtim. Çocukların bana kapalı bir şeyle meşgul olduklarını bildiğim anlar diye tanımladığım o eziyet dolu anlarda hep yaptığım gibi bu işten destek alarak, kendimi en kötü şeylere hazırlama alışkanlığıma uydum. Gelgelelim, Miles'ın sıkıntı içindeki sırtından bir anlam çıkararak olağandışı bir izlenime kapıldım – şimdi artık bana kapalı olmayan bir şey vardı. Bu izlenim bir iki dakika içinde tam bir kesinlik kazandı ve asıl ona kapalı bir şey bulunduğu yolunda dolaysız bir algıya dönüştü. Büyük pencerenin çerçevesi ve kareleri onun için bir imge, bir çeşit başarısızlıktı. Her nasıl olduysa, onu içeride ya da dışarıda hapsolmuş gibi gördüğümü hissettim. Hayranlık uyandırıyordu ama rahat değildi. Bunu görünce yüreğim umutla çarptı. Hayaletlerin göründüğü camdan göremediği bir şeye bakmıyor muydu? ve en başından beri ilk kez böyle bir yenilgiye uğramıyor muydu? İlk kez, ilk kez; bunun harika bir işaret olduğunu düşündüm. Gerçi kendini dizginliyordu ama onu kaygılandırıyordu bu; bütün gün kaygılıydı, hatta her zamanki tatlı görgülü haliyle sofrada otururken bile, bunu perdelemek için küçük tuhaf dehasının tümünü kullanma gereği duymuştu. Sonunda yüzünü bana döndüğünde de, sanki dehası yetersiz kalmış gibiydi. "Eh, sanırım Bly bana iyi geldiği için memnunum!"

"Son yirmi dört saat içinde mutlaka eskisinden çok daha fazlasını görmüşsündür. Umarım," diye cesaretle ekledim, "iyi vakit geçirmişsindir."

"Ah, evet, epeyce uzaklara gittim; her yeri gezdim – kilometrelerce öteleri. Hiç bu kadar özgür olmamıştım."

Gerçekten de kendine özgü bir tavrı vardı ve ben ancak ona yetişmeye çalışabiliyordum. "Peki, bu hoşuna gitti mi?"

Gülümseyerek duruyordu orada; sonra sonunda ağzından çıkan iki sözcük –"Ya sizin?"– iki sözcüğün taşıyabileceğinden çok daha ayrımcı bir ifade gibi geldi kulağıma. Ne var ki, ben buna nasıl bir tepki göstereceğime karar vermek için zaman bulana kadar, o sanki bu yumuşatılması gereken bir küstahlıkmış gibi konuşmasını sürdürdü. "Sizin buraya bakı-

şınız çok hoş, çünkü şu anda sizinle birlikte burada yalnızsak, ikimizden en yalnız olanı sizsiniz. Ama umarım," diye ekledi, "buna pek aldırmıyorsunuzdur!"

"Seninle ilgilenmeye mi?" diye sordum. "Sevgili çocuğum, aldırmamak elimden gelir mi? Gerçi seninle birlikte olma hakkımdan vazgeçtim – sen benden çok daha ileridesin – ama en azından bu çok hoşuma gidiyor. Yoksa niye burada kalayım?"

Gözlerimin içine baktı ve yüzündeki şimdi daha da ciddileşen ifade şimdiye kadarki en güzel ifade gibi göründü bana. "Sırf bunun için mi kalıyorsunuz burada?"

"Elbette. Bir dostun olarak ve senin için daha değerli bir uğraş bulununcaya kadar sana çok büyük bir ilgi duyduğum için. Bu seni şaşırtmamalı." Sesim titreyince, uğradığım sarsıntıyı bastırmama olanak kalmadığını hissettim. "Fırtınalı gecede gelip yatağına oturduğum zaman, dünyada senin için yapmayacağım hiçbir şey olmadığını söylediğimi hatırlamıyor musun?"

"Evet, evet!" O da gittikçe daha tedirginleştiğinden, sesinin tınısını denetliyordu; oysa bunda benden o kadar daha başarılıydı ki, ciddiliği içinde gülerek, sanki aramızda şakalaşıyormuşuz gibi davranabiliyordu. "Bence sırf sizin için bir şey yapayım diye söylediniz bunu!"

"Bir bakıma sana bir şey yaptırmak içindi," diye itiraf ettim. "Ama yapmadın, bunu biliyorsun."

"Ah, evet," dedi en ışıltılı yüzeysel bir hevesle, "size bir şey söylememi istiyordunuz."

"Doğru. Açıkça söylemeni. Aklındaki her neyse."

"Ya? Demek bu nedenle kaldınız burada?"

Sesi neşeliydi, yine de sesinde çok hafif bir buruk öfke titreşimi çarptı kulağıma; ama bu kadar hafif de olsa, bir yumuşama belirtisinin bende yarattığı etkiyi dile getiremem. Sanki özlemle beklediğim şeyle karşılaşınca yalnızca şaşırmıştım. "Eh, evet – doğrusunu söylesem iyi olacak. Tam olarak bu nedenle kaldım."

O kadar uzun zaman bekledi ki, amacının benim davranı-

şımın temelindeki varsayımı reddetmek olduğunu sandım; ama sonunda şunu söyledi: "Yani şu anda burada mı?"

"Bunun daha iyi bir yeri ve zamanı olamaz." Huzursuzluk içinde çevresine bakındı; bir korkuya kapılmakta olduğuna ilişkin ilk kez, bende ender uyanan – ve ah, çok tuhaf – bir izlenim edindim. Sanki ansızın benden ürkmüştü – aslında belki de en iyisi onu korkutmak olurdu gibi geldi bana. Oysa buna çalışmanın acısını duymamla birlikte, ona sert davranmanın boşuna olacağını hissederek bir an içinde gülünç kaçacak derecede sevecenleştim. "Yine dışarı çıkmak mı istiyorsun?" sözleri çıktı ağzımdan.

"Hem de nasıl!" Kahramanca gülümsedi bana ve bu arada duyduğu sıkıntıyla kızarması da bu dokunaklı küçük yiğitliği pekiştirdi. İçeriye getirdiği şapkasını alıp elinde çevirmesi, tam da limana ulaşmak üzereyken yaptığım şeyden sapıkça bir dehşet duymama neden oldu. Ne türlü yapılırsa yapılsın, bir zorbalıktı bu, çünkü güzel bir ilişki için bana olanaklar sunmuş olan küçücük ve savunmasız bir yaratığa kabalık ve suçluluk aşılamaktan başka neydi ki? Böylesine eşsiz bir varlık için yabansı bir acayiplik yaratmak alçaklık değil miydi? Sanırım durumumuzu şimdi o sıralarda olamayacak kadar açıklıkla görüyorum, çünkü zavallı gözlerimizin uğrayacağımız acının önsezisiyle kıvılcımlandığını görür gibiyim. Böylece, birbirlerine yaklaşmaya cesaret edemeyen dövüşçüler gibi korku ve çekinceler içinde dönenip duruyorduk. Oysa aslında birbirimiz için korkuyorduk! Bu bizi biraz daha geciktirip yaralanmaktan koruyordu. "Size her şeyi anlatacağım," dedi Miles, "yani ne isterseniz anlatacağım. Benimle birlikte burada kalacaksınız ve ikimiz de iyi olacağız; anlatacağım size – evet. Ama şimdi değil."

"Neden şimdi değil?"

Diretmem onun yine bana sırtını dönüp sessizce pencerede durmasına neden oldu; çıt çıkmıyordu. Derken, dışarıda hesaba katılması gereken birisi bekliyormuş gibi bir tavırla geçip karşımda durdu. "Luke'u görmem gerek."

Şimdiye kadar onu böylesine basmakalıp bir yalan söyleyecek duruma sokmamıştım ve bu beni bir o kadar utandırdı. Ne var ki, işin korkunç yanı, söylediği yalanlar benim gerçeğimi oluşturuyordu. Düşünceli düşünceli örgüme bir iki ilmek atmayı başardım.

"Eh, şu halde git Luke'u bul. Ben de verdiğin sözü tutmanı bekleyeceğim. Ancak bunun karşılığında, yanımdan ayrılmadan önce, çok daha küçük bir ricamı yerine getir."

Yeterince başarılı olduğuna göre, biraz daha pazarlık edebilirmiş gibi baktı bana. "Çok daha küçük mü?"

"Evet, bütünün yalnızca ufacık bir parçası. Söyle bana" –ah, elimdeki işe dalmış, üzerinde durmadan söylüyordum– "dün öğleden sonra, holdeki masanın üzerinden mektubumu aldın mı?"

XXIV.

Bu sözlerimi onun nasıl karşıladığını anlamaya çalışırken, yalnızca ani bir dikkat dağılması olarak tanımlayabileceğim bir şeyden etkilendim – bu bir darbeydi, öyle ki önce yerimden fırlayıp Miles'ı yakalayarak kendime çektim ve en yakındaki mobilyaya tutunurken içgüdüsel olarak onun sırtını pencereye dönük tuttum. Daha önce burada uğraşmak zorunda kaldığım görüntü tam karşımızdaydı: Peter Quint, bir hapishanenin önündeki nöbetçi gibi boy göstermişti. Bir an sonra, dışarıdan pencerenin önüne gelmiş olduğunu gördüm ve sonra lanetli bembeyaz yüzünü bir kez daha cama yaklaştırarak odaya baktığını biliyordum. O saniyede kararımı verdiğimi söylersem, içimde neler olup bittiğini ancak kabaca dile getirmiş olurum; yine de, böylesine sarsılmış hiçbir kadının bu kadar kısa bir süre içinde duruma egemen olamayacağına inanıyorum. Karşımdaki varlığın yarattığı dehşet içinde, gördüğüm ve yüz yüze olduğum şeyi görüp onunla yüz yüzeyken, çocuğun bunu fark etmemesini sağlamak zorunda

olduğumu anladım. Bunu nasıl da gönül rızasıyla, nasıl da olağanüstü bir biçimde yapabileceğim içime doğdu – başka biçimde tanımlayamam bunu. Sanki bir insanın ruhunu kurtarmak için bir iblisle savaşmak gibiydi ve bunu böyle nitelendirdikten sonra –titreyen ellerimle kol uzaklığında tuttuğum– o insan ruhunun güzelim çocuksu alnında kusursuz çiy damlaları gibi birikmiş teri gördüm. Yakınımdaki yüz, cama dayalı yüz kadar beyazdı ve az sonra ondan çıkan, ne alçak ne de zayıf olan sesi sanki ta uzaklardan gelen güzel bir koku gibi soludum.

"Evet, aldım."

Bunun üzerine, bir sevinç iniltisiyle, onu kendime çekip bağrıma bastım; göğsüme bastırdığım bedenin ani bir hummaya tutulmuşçasına yandığını, bir yandan da küçücük yüreğinin hızlı hızlı attığını hissederken, gözümü penceredeki şeyden ayırmıyordum ve onun kımıldayıp duruşunu değiştirdiğini gördüm. Bir nöbetçiye benzetmiştim onu ama ağır ağır hareket etmesi bir an şaşırmış bir hayvanın sinsi yürüyüşünü andırdı bana. Gelgelelim, o an cesaretim öyle alevlenmişti ki, bunu fazla belli etmemek için âdeta gölgelemem gerekiyordu. Bu arada, pencerede yine o yüz görünmüştü; o alçak bizi gözetleyip beklemeye niyetli gibi bakıyordu. Artık ona meydan okuyabileceğime güvendiğim için ve bu sırada çocuğun hiçbir şeyin farkında olmadığından emin olarak, konuşmamı sürdürdüm. "Neden aldın peki?"

"Benimle ilgili söylediklerinizi öğrenmek için."

"Zarfı açtın mı?"

"Açtım."

Şimdi gözlerimi yine kendimden biraz uzaklaştırdığım Miles'ın yüzüne dikmiştim; alaycılığın silindiği bu yüzü duyduğu huzursuzluğun yıkımının kapladığını gördüm. Şaşılacak şey ise, kazandığım başarı sonucunda duyusunun körelip kurduğu iletişimin durmuş olmasıydı: Bir şeyin varlığını sezinliyor ama bunun ne olduğunu bilmiyordu; benim de bu varlıkla karşı karşıya olduğumu ama benim bunun ne olduğu-

nu bildiğimiyse, bu kadar bile bilmiyordu. Gözlerimi yeniden pencereye çevirip havanın yeniden durulduğunu ve –benim kişisel zaferim sayesinde– etkinin dindiğini gördüğümde, yerinmeme ne gerek vardı zaten? Hiçbir şey yoktu orada. Davayı kazandığımı ve artık mutlaka her şeyi elde etmem gerektiğini hissettim. "Ve hiçbir şey bulamadın!" dedim sevinçle.

En yaslı, en düşünceli bir edayla hafifçe başını iki yana salladı. "Hiçbir şey."

"Hiçbir şey, hiçbir şey!" diye âdeta haykırdım sevinçle.

"Hiçbir şey, hiçbir şey!" diye üzgün bir sesle tekrarladı.

Alnını öptüm; ter içindeydi. "Peki, ne yaptın mektubu?"

"Yaktım."

"Yaktın mı?" Ya şimdi ya da hiçbir zaman diye düşündüm. "Okulda yaptığın da bu muydu?"

Ah, bu sorum nelere mal oldu! "Okulda mı?"

"Mektupları mı alıyordun?.. Ya da başka şeyleri?"

"Başka şeyleri mi?" Şimdi sanki çok uzaklardaki ve sırf duyduğu kaygının yarattığı baskı yüzünden aklına gelen bir şeyi düşünüyor gibiydi. "Yani çaldım mı diye soruyorsunuz?"

Saçlarımın köklerine kadar kızardığımı hissettim; aynı zamanda da, bir küçük beyefendiye böyle bir soru sormak mı, yoksa onun bu dünyada ne kadar yüksekten düştüğünü kabul ettiğini gösteren bir tepkisini görmek mi daha tuhaf diye düşünüyordum. "Bu yüzden mi okula geri dönemiyorsun?"

Yalnızca hüzünlü, küçük bir şaşkınlıktan başka bir şey duymuyordu. "Geri dönmeyebileceğimi biliyor muydunuz?"

"Ben her şeyi biliyorum."

Bunun üzerine en uzun ve en tuhaf bakışlarını yöneltti bana. "Her şeyi mi?"

"Her şeyi. Dolayısıyla, sen?.." Ama sözcük bir kez daha ağzımdan çıkamadı.

Oysa Miles'ın ağzından kolayca çıktı. "Hayır, hırsızlık yapmadım."

Yüz ifademden ona tümüyle inandığımı anlamış olmalıy-

dı; ne var ki, ellerim – ama yalnızca sevecenlikle – sanki ona bir nedeni yoksa ne diye bana aylarca süren bir işkence çektirdiğini sorarcasına onu sarsıyordu. "Şu halde ne yaptın?"

Belli belirsiz bir acı içinde odanın tavanına bakındı ve iki üç kez âdeta güçlükle soludu. Sanki denizin dibinde durmuş, gözlerini yukarıdaki bir sönük yeşil alacakaranlığa dikmiş gibiydi. "Şey – birtakım şeyler söyledim."

"Sırf bu yüzden mi?"

"Yeterli olduğunu düşündüler!"

"Seni okuldan atmak için mi?"

Gerçekten de, okuldan "atılmış" hiç kimse bu ufaklık kadar az açıklamada bulunmamıştır! Durumu tartıp biçer gibiydi ama tavrı oldukça kayıtsız ve neredeyse çaresizdi. "Eh, sanırım söylememeliydim."

"Ama kime söyledin bunları?"

Hatırlamaya çalıştığı belliydi ama aklına gelmedi –unutmuştu. "Bilmiyorum!"

Kabullenişinin ezikliği içinde âdeta gülümsedi bana; aslında o anda öylesine tam bir kabulleniş içindeydi ki, bunu o noktada bırakmam gerekirdi. Ama coşkuya kapılmıştım – zafer gözlerimi kör etmişti, oysa o anda bile onu bana daha da yakınlaştıracak olan etki, büsbütün uzaklaşmamıza neden olmuştu bile. "Herkese mi?" diye sordum.

"Hayır; yalnızca..." Ama hasta gibi hafifçe kafasını iki yana salladı. "Adlarını hatırlamıyorum."

"Bu kadar çok kişiye mi söyledin?"

"Hayır –yalnızca bir iki kişiye. Sevdiklerime."

Sevdikleri mi? Aydınlığa çıkmak yerine, daha da karanlığa gömülmüş gibi oldum ve bir an sonra, acıma duygum yüzünden onun belki de masum olduğu yolunda korkunç bir korkuya kapıldım. O anda aklımı karıştıran, dipsiz bir korkuydu bu, çünkü o masumsa, ben neydim? Bu sorunun yalnızca aklımdan geçmesiyle birlikte donakaldım, bu arada da onu tutan kollarım gevşedi; öyle ki, derin bir iç çekişle gözlerini yine benden çevirdi ve yüzünü bomboş pencereye dön-

dü; artık orada onu korumam gereken hiçbir şey olmamasının bana acı verdiğini hissettim. "Peki onlar senin söylediklerini başkalarına mı söylediler?" dedim bir an sonra.

Biraz sonra benden uzaklaştı; yine istemediği halde orada tutulmuş birisi gibi bir tavırla ama şimdi buna kızgınlık duymaksızın, hızlı hızlı soluyordu. Bir kez daha, daha önce yaptığı gibi, şimdiye kadar onu ayakta tutan şeyden geriye anlatılamaz bir tasadan başka hiçbir şey kalmamış gibi, kararan güne baktı. "Evet," diye cevap verdi yine de, "herhalde söylemişlerdir. Onlar da kendi sevdiklerine," diye ekledi.

Nedense beklediğimden daha yetersizdi bu; ama üzerinde düşündüm. "Ve bunlar duyuldu?"

"Öğretmenlerce mi? Ah, evet!" diye cevap verdi hemen. "Ama onların söyleyecekleri aklıma gelmedi."

"Öğretmenlerin mi? Onlar söylemedi, hiçbir şey söylemediler. Bu yüzden sana sordum." Kızarmış güzelim küçük yüzünü yine bana döndü. "Evet, çok kötüydü."

"Çok mu kötüydü?"

"Zaman zaman söylediklerim. Eve yazı gönderdiler."

Böyle birisinin böyle bir konuşmaya yüklediği çelişkideki derin acıklılığı tanımlayacak sözcük bulamıyorum; yalnızca aniden ağzımdan içtenlikle, "Amma da saçma!" sözlerinin döküldüğünü biliyorum. Ama hemen ardından sesim epeyce sert çıkmış olmalı. "Neydi söylediklerin?"

Aslında sertliğim onun yargıcına, celladına yönelikti; oysa bu onun yine başını çevirmesine neden oldu; bu hareketi üzerine de, ben bastıramadığım bir haykırışla bir adımda onun üzerine atıldım. Çünkü camın önünde, sanki onun itirafını baltalamak, cevabını geciktirmek amacıyla, acımızın kaynağı iğrenç görüntü –lanetlenmişliğin soluk yüzü– duruyordu. Zaferimin çöküşü ve savaşımın yeniden başlaması üzerine başımın döndüğünü hissettim ve çılgınca Miles'ın üzerine atılmam büyük bir ihanete dönüştü. Bu sırada da onun bir şey sezdiğini gördüm; o an bile yalnızca tahminde bulunduğu, pencerede hiçbir şey görmediği kanısına vara-

rak, doruğa çıkan yılgınlığını özgürlüğüne kavuşmasının kanıtına dönüştürme arzusu duydum. Çocuğu göğsüme bastırmaya çalışırken, "Artık olmaz, artık olmaz, artık olmaz!" diye haykırdım ziyaretçime.

"O kadın burada mı?" dedi Miles soluğu kesilerek, mühürlenmiş gözleriyle seslendiğim yöne bakıyordu. Derken, söylediği tuhaf "o kadın" sözcükleriyle irkilip soluk soluğa bu sözcükleri tekrar ederken, o ansızın öfkeye kapılarak, "Bayan Jessel, Bayan Jessel!" diye bağırdı.

Miles'ın varsayımı beni şaşkınlığa boğdu –Flora'ya yaptığımız şeyin bir devamı olduğunu varsaymıştı. Ama bunun üzerine yalnızca bundan daha iyi bir şeyin olduğunu gösterme isteği duydum. "Bayan Jessel değil! Ama pencerenin önünde, tam karşımızda. Orada –korkak musibet, son kez orada!"

Bunun üzerine, Miles başıyla bir kokunun izini süren şaşkın bir köpek gibi bir hareket yaptıktan sonra, havaya ve ışığa susamışçasına çılgınca bir çırpınışla, öfke içinde, afallamış bir halde üzerime yürüdü; her yere boşuna bakınıyor, bir şey göremiyordu; oysa ben odayı bir zehir tadıyla dolduran, kocaman, karşı koyulmaz varlığı duyumsuyordum. "O mu?"

Kanıtımı tam olarak elde etmek için öylesine kararlıydım ki, yangına körükle giderek ona meydan okudum. "Kimi kastediyorsun?"

"Peter Quint'i kastediyorum –seni şeytan!" Bir yakarışla kasılan gözlerini yine odada gezdirdi. "Nerede?"

Sonunda o adın dudaklarından dökülmesi ve benim bağlılığıma gösterdiği saygı bugün bile kulaklarımdan gitmiyor. "Artık onun ne önemi var, canım? Bundan sonra ne önemi olacak? Sen benimsin," diyerek canavarın üzerine yürüdüm, "oysa o seni sonsuza dek kaybetti!" Sonra da, kazandığım başarıyı göstermek için, "İşte orada, orada!" dedim Miles'a.

Ama o çoktan o yana dönmüş, kızgın bakışlarını pencereye dikmiş, oysa dingin günden başka hiçbir şey görmemişti. Uğradığı kaybın –ki ben bununla gurur duyuyordum– yarat-

tığı darbeyle, uçurumdan aşağı yuvarlanan bir yaratık gibi bir çığlık attı. Onu tuttuğumda sanki düşerken yakalamış gibi oldum. Yakaladım onu, evet, tuttum –hem de nasıl bir tutkuyla– ama bir süre sonra, tuttuğum şeyin ne olduğunu fark etmeye başladım. Dingin günle birlikte yalnızdık ve şeytandan temizlenen ufacık kalbi durmuştu.

Söz konusu hatırlamak olunca Henry James'in keyfi yerine geliyor, her şey onun işini kolaylaştırıyor. Geçmişin üstünde süzülen tatlı ışık, o geçmişin en sıradan, en küçük karakterlerini bile bastıran güzellik.

Virginia Woolf

Gerilim, psikanaliz, mizah, toplumsal eleştiri, edebi ustalık ve hayaletler...

Gerilim edebiyatının en büyük ustalarından Amerikalı yazar **Henry James**'in *Hayalet Hikâyeleri*'ndeki öyküleri, türünün en gerçekçi kurgularını ve en derin ruh çözümlemelerini barındırıyor.

İki kız kardeşin arasındaki kıskançlık, bir babanın pişmanlığı, asker olmak istemeyen bir gencin içine düştüğü kararsızlık ve bir dadının iki küçük çocuğu korumak için verdiği amansız mücadele... İnsan ruhunun karanlık yüzleri ve dehşet verici sonlar...

Henry James *Hayalet Hikâyeleri*'nde yer alan dört öyküsünde, her karakterine güçlü bir bakış açısı, bilinç karmaşası, algı yeteneği katıyor; yazdığı uzun iç konuşmalar ve gerilim dolu dış çevreyle bir korku klasiği yaratıyor.

ISBN 978-605-4069-20-0

15 YTL